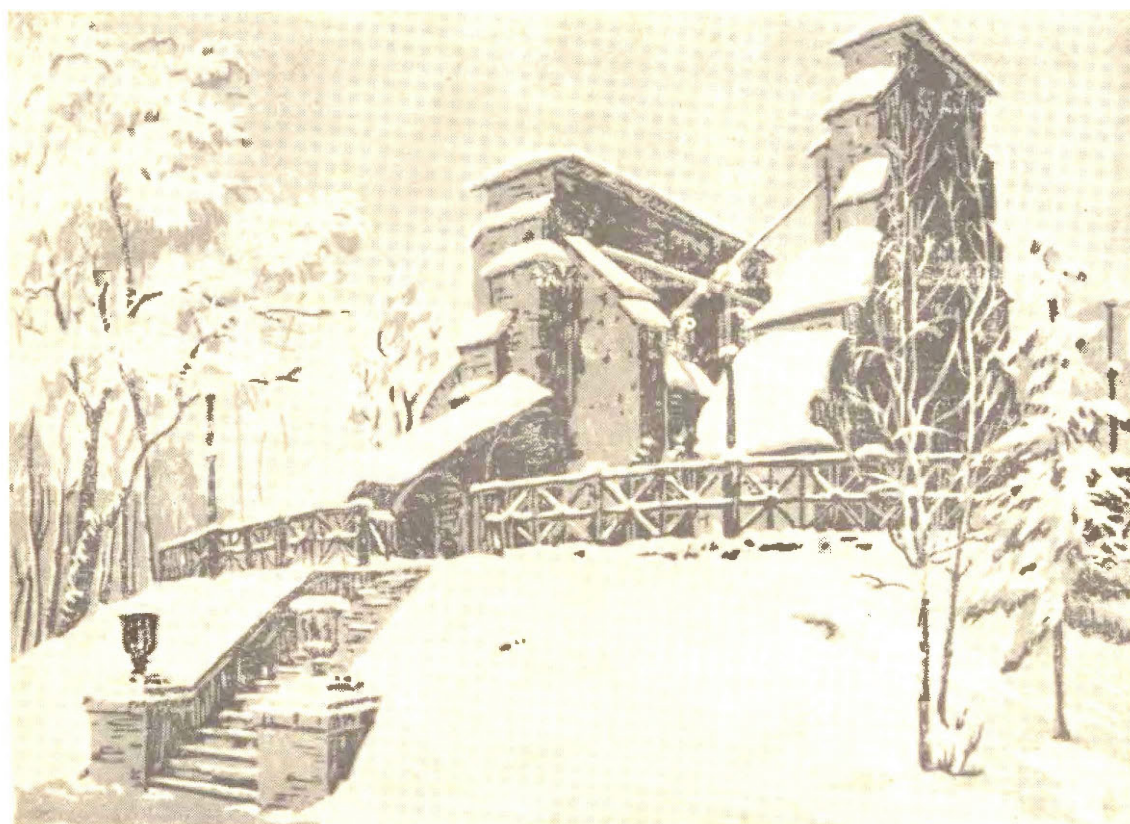


СМОЛОСКИН
»SMOLOSKYP«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS



Київ. Золоті ворота. Ліногравюра О. Бабкової.

“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

ВИДАВНИЦТВО СМОЛОСКИП

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія:

Голова: Лев Винницький

Члени: Марко Антонович, Богдан Гасюк,
Павло Дорожинський, Осип Зінкевич,
Анна Процик

Головний Редактор:

Осип Зінкевич
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

Редактор застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Підписані статті не завжди відзеркалюють погляди Редактора чи Видавничої Комісії. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним подання джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодиноке число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnnykyj

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytch,
Anna Procyk.

Editor-In-Chief

Osyp Zinkewytch
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

The Editor reserves the right to condense and correct manuscripts. Signed articles do not necessarily reflect the views of the Editor or the Publishing Board. Reprints are permitted only with the express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnycka

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

Співробітники “Смолоскипу”:

Марко Антонович (Монтреаль), Любомир Бачинський (Брюссель), Любомир Винар (Клівленд), Богдан Гасюк (Філадельфія), Альберт Кіпа (Нью Йорк), Богдан Коваль (Буенос Айрес), Василь Михальчук (Париж), Анна Процик (Нью Йорк), Ростислав Хом'як (Нью Йорк), Олексій Шевченко (Нью Йорк).

З М І С Т

	Стор.		Стор.
В річницю Крутів	1	Богдан Гасюк: Мішані подружжя	9
В. Михальчук: На повороті	2	Володимир Дмитріук: Подумаймо над вибором фаху	10
О. Зінкевич: Літературна молодь України має слово	3	Молодь і освіта в Україні (хроніка)	11
О. З.: Ірина Жиленко	5	Хроніка укр. студентського життя	12
Ірина Жиленко: Вибір з поезій	6	Лариса Чала: “Пісня про рушник”	15
Молода література в Україні (хроніка)....	8	Л. Новиженко: “Соняшник” (огляд кни- жок молодих)	16



Рік 15 СІЧЕНЬ — ЛЮТИЙ 1963 ч. 1 (98) JANUARY — FEBRUARY 1963 Vol. 15

В РІЧНИЦЮ КРУТІВ

29 січня цього року минає сорок п'ять років від трагічного бою української молоді і студентства під Крутами. Нам сьогодні вже не потрібно описувати героїчного бою і не менш героїчної смерті 300 українських юнаків. Молодь сьогодні менш цікавлять самі обставини бою, які є надзвичайно важливі для історії українських визвольних змагань, склад частин, які брали в ньому участь, тощо. Ці факти треба знати, але вони не повинні в жодному разі зменшувати вартості Крутів, блиску їхнього, величі подвигу, який повинен світити й показувати дальший шлях нашим молодим генераціям у невинному поході до української державності.

І якраз сьогодні після 45 років важливим для молоді повинен бути образ і уявлення цього нестримного "походу". Чого ми повинні хотіти, кудю іти, куди скерувати наші зусилля, щоб прискіпити той день, якого не могли побачити Великі Крутянці.

Чи це мають бути щорічні святочні "академії", які по так довгому часі починають перемінюватись у звичайний штамп і графарет?

Чи це мають бути щорічні заупокійні Панахиди, які створюють ніщо інше, як похоронно-пригноблюючу атмосферу у нашої молоді?

Ні! У нашому розумінні Крутянські святкування потрібні. Вони мусять бути. Але ми вже виростили з того, чим ще жили наші попередники. Що було цілком їхнього щоденного змагання — наше покоління молоді вже осягнуло. Крути в тридцятих роках були потрібні, щоб перебороти в українській душі, в нашій психіці, в нашому наставленні і сприйманні світу-споковічного раба, який роз'їдав нас, руйнував наші душі, відривав наші очі від великих завдань, а стягав ціль нашого життя — до щоденних дрібниць. Наше покоління, як в Україні так і на чужині може бути горде з того, що піднесення Крутів до най-

вищих висот молодечого поривання започаткувало у нас нове розуміння українського світу, перебороло рабські почування і наставило молодь на нові шляхи в праці і боротьбі за українську державність.

І тому сьогодні, на нашу думку, замало щорічних святочних академій. Щоб сповнити заповіти Крутянців — молоді треба свіжого піднесення думки і чину, молоді треба посиленої праці; повсякчасна дія молоді мусить бути відчутна на всіх ділянках нашого многогранного життя.

Чи в свідомості і переконанні нашої молоді і студентства не відчувається, що замало в неї міжнародної діяльності світового масштабу? Чи не замало студентських публікацій, чи не замала діяльність, навіть та, яку можна б виконувати мінімальними зусиллями?

Ми можемо похвалитись не одними успіхами нашої молоді у здобутті знання і вияві цього знання в чужому світі. А де ж успіхи нашої молоді в українському житті, у наших наукових установах? Де імена наших молодих на сторінках преси, у наукових виданнях? Вони є, але їх мало — надто мало!

Тому нехай амбіцією активно-думаючої молоді, як в Україні так і на чужині, в 45-ту річницю бою під Крутами, буде наступ молоді на всі ділянки нашого життя, піднесення до висот думки і чину.

Естетичний смак взагалі і художній смак до мистецтва розвивається в певних умовах життя. Цей розвиток вимагає освіти, але навчання ніяк не треба плутати з розвитком. У людей, зуйних до краси, наділених тонкою душевною організацією і гуттям міри, художній смак вищий, ніж у численних дипломованих ремісників, які вивчили художні принципи і мову мистецтва.

Евген Сверстюк

НА ПОВОРОТІ

Коли вживаємо слова на повороті, то маємо на увазі не тільки один із завершених етапів, яким являється ще один закінчений рік. Маємо на увазі не так вимір часу, як норми суспільно-політичних відносин сучасного людства і спосіб укладу цих відносин.

Поділ світу на два протилежні собі табори щораз різкіше загострює різниці у способі думання у світосприйманні і веденні економічного життя. Вони вивершуються у політичному антагонізмі, який в свою чергу потягає за собою оборонні або наступальні передбачення. Такий стан зрушував існуючу рівновагу наукового поступу і визначував йому нові напрямки.

Все те, що не вдоволяло нових і чітко визначених потреб, які постійно зростають, відходить на другорядне місце. Зростання технічних наук набирає щораз більшої швидкості. Це приводить до зникання царини духовності та зросту матеріалізму. Місце мислителя-естета перебирає технократ-координатор. Його плодом є матеріальна доцільність і швидкість. Божком нашої доби є електроніка і новий рід енергетики.

У змагу сил основне місце займає людина. Навіть більше, бій іде саме за неї, за її душу чи радше за її вихолощення. То ж не диво, що на молодь звернена особлива увага. Молодь являється праобразом майбутнього.

В нашому українському контексті — значення молоді і доросту є бездискусійне. Вираз завтрішньому українському обличчю буде давати сьогоднішня молодь і доріст. Наше суспільне і державне завтра буде залежати від ступеня відданості йому наших наступників.

Коли говоримо про наше завтра, то маємо на увазі не наше вузьке еміграційне, а всеціло українське майбуття. Еміграційна вітка української громадськості в духовій площині міцно пов'язана із своїм батьківським материком. Успіхи на Батьківщині радують і підносять на душі нас на чужині; удари по українстві чи то у формі посиленої русифікації, чи нагінки на український університет, чи письменників — завдають нам морального болю і викликають у нас реакцію. Пов'язання материка із нами може менше кидатися у вічі, але воно існує.

Чи існує співмірність у культурно-суспільній роботі української молоді в Україні та в Західному Світі?

Ні! У кожному разі — в сучасній мент. Тоді коли в Україні нова генерація різко відрізняється від попередніх — своєю гостротою вислову та відвагою постави, то тут доволі гостро позначається певна інертність і повільне притуплювання сторожкості. Тоді коли молодь в Україні чи її речники шукають спосіб боротись проти накиненого шаблону, шукають нових шляхів, то тут їхні ровесники пускаються по шляху найменшого спротиву. Друга половина сорокових і початки п'ятдесятих років далеко за нами. Еміграційна молодь тих часів виговорилась, а зміна приходить повільно, дуже повільно.

В сучасному менті ми знаходимось перед вибором: продовжувати приємний шлях інерції по похилій площі спокійного обивательського життя і духового убожества або шукати нового. Новий шлях зможемо знайти тільки спільними шуканнями. Азимутом в наших шуканнях нехай нам буде безгранична любов до Батьківщини, наших братів і друзів, які во ім'я цієї любови впали на маленькому залізничному двірці Крути чи пізніше в умовах модерного пекельного підпілля. Чи не во ім'я цієї любови молоді письменники в Україні ведуть змагання новими творчими шляхами?

Молода генерація в Україні повинна нам бути дуже близькою. Її мета є та сама, що і у нас лише тактичні засоби у неї є іншими, так як іншими є обставини в яких вона росте і розвивається. Внаслідок цього вона часто інакше оцінює події і тут виникають непорозуміння між нею і нами. Шлях молоді в Україні і її ріст в значній мірі будуть залежними від нашої настанови, від сповнювання нами нашої ролі. Від нас самих будуть залежати рівно ж далші виступи прихильних нам чужинців чи то на міжнародних форумах, чи то на сторінках пресових органів. Ця залежність між Україною і співзвучними їй елементами у світі буде поглиблюватись.

Розвиток засобів комунікації та інформації швидкими темпами міняють хід життя сучасного суспільства. Герметична замкненість дотепер тих чи інших народів, є дальше немислимою і вона буде повільно зникати. Українська громадськість на чужині без труднощів зможе слідкувати за розвитком суспільно-державного процесу в Україні. Але й український нарід буде уважно пригляда-

тися до ходу життя своїх братів поза кордонами України. Стараймося ж, щоб його обличчя не відвернулося від нас з відразою і подбаймо, щоб бачене наповнювало його гордощами за нас.

Будьмо ж носіями ідеї Української Самостійної Держави не тільки у наших внут-

рішніх розмовах чи принагідних сходинах. Нехай вона промінює із кожної нашої дії, виявляймо її при кожній спідії із оточуючим нас світом. Шукаймо все і всюди нових приятелів нашої Батьківщині. Виправдаймо наше перебування поза межами України.

В. Михальчук

Пізнаймо творчу молодь України (1)

Літературна молодь України має слово

Останніх кілька місяців 1962 р., в літературному житті молодих письменників України, позначились кількома цікавими виступами. Майже всі, кого зараховуємо до молодих письменників мали слово: говорили Коротич, Гуцало, Дрозд, Шевчук, Вінграновський, Драч та інші. Крім цього варто відзначити прихід в літературу молодої талановитої поетеси Ірини Жиленко і "повернення" поповшого недавно в неласку молодого критика Івана Дзюби. Імена молодих починають все частіше і частіше з'являтися на сторінках "Літературної України" і окремих журналів. Їхні думки все більш відзначаються виразністю і прецизністю висловлюваного.

На еміграції цим нашим молодим дехто робить прерізні закиди. В Україні їм робиться такі ж самі закиди, може прищиваючи їм відмінні від еміграційних "злочини". І це добре, що про них говорять, ними цікавляться, дискутується їхні проблеми, які стають проблемами всіх нас, цілої спільноти.

Дехто робить закид, що ці молоді йдуть по "партійній лінії" і виконують лише те, що їм дозволяє і що їм каже робити і про що їм каже писати партія. Так чи інакше, з повною відповідальністю можна сказати, що ці молоді активно-думаючі люди будуть доти контрверсійними письменниками, доки існуватиме поділ на "ми" і "вони" і доки наша Батьківщина буде поневоленою країною. Ми не хочемо робити жодних прогнозів, ми не хочемо передбачувати їхнього майбутнього, їхнього росту чи упадку. Однак можна сказати: старт був знаменитий, як знаменитими були перші їх кроки.

Знаємо, що в Росії є також молоді письменники, але заразом знаємо, що як їхній старт, так і їхня творчість є відмінні від творчості і старту наших. Росіянам (Євтушенко, Казаков та інші) проминуло тридцять років,

віком вони старіші за наших (всім нашим коло 25 років). Вони могли творити свобідніше, мати свій "безпартійний" журнал "Юность", втримувати тісніші контакти із заходом. Всі вони виїздили часто закордон, а Євтушенко по кілька разів бував в європейських країнах, на Кубі, в США та в інших країнах. Наших не лише не підбадьорювали, не лише не заохочували, а навпаки — від перших їхніх кроків в літературу сипалась на них неперебірлива критика. Коли ідеться про контакт із Заходом то лише Л. Костенко виїздила до Польщі, а в цьому році Коротич побував у Фінляндії, а Драч в Італії.

Дехто каже, що наші молоді йдуть за курсом хрущовської десталінізації. Якщо так, то де ж тоді їхні твори про Бабин Яр, наслідників Сталіна, "камяного чоловіка"? Їх майже немає, бо ж і їхня творчість інша. Вони належать до тих, що принаймні дотепер йдуть своїм окремим шляхом. Вони не належать до тих (навіть і наших "земляків"), що вчора "прославили", сьогодні оплюгавляють, а завтра, якщо їм скажуть — знову будуть писати оди.

Дотепер ми знали цих молодих здебільшого лише з їхніх небагатьох поезій. Сьогодні прислухаймося до їхніх голосів, — роблячи дальший крок у пізнанні їх ближче, не лише, як поетів, але й як людей, окремих вже особистостей, думаючих одиниць. Для вислову їх думок послужили різні нагоди, але вони не важливі. Важлива суть їхньої думки.

Є. Гуцало (подібно як В. Дрозд і В. Котович) у відповідь на анкету в зв'язку з всесоюзною зустріччю молодих письменників, пише: "Є мета. Це познайомитися з літературними хлопцями і дівчатами з братніх республік. І, довідавшись, чим вони живуть, що собою являють у найрізномордніших аспектах,

що складають їхні дні — вчорашній, сьогоднішній та завтрашній, глянути на самого себе новими, тепер уже більш досвідченими очима і щодо самого себе також встановити — з урахуванням чужого досвіду, — хто такий є зараз і ким можеш стати в майбутньому, повніше зрозуміти своє місце в суспільстві, скласти повноскровніше враження про власне покоління... Зустрічі дуже потрібні. Вони розширюють кругозір, багато додають до твого розуміння життя, впливають на естетичні уподобання."

Володимир Дрозд, молодий прозаїк, якому ще так недавно советська критика закидала "нігілізм" і засуджувала його творчість, має свої свіжі і оригінальні погляди на літературу: "Суспільство у своєму розвитку ніколи не стоїть на місці, бо навколо спокою чатує смерть. Суспільство рухається вперед, і в цьому русі література мусить відігравати своєрідну роль натхненника людської думки. Ось чому я не вважаю за мистецькі твори ті, які лише бездумно оспівують вже зроблене людьми, а не розвідують доріг у будучність. Я задумуюсь над високим знанням письменника, яке у всіх народів, у всі часи асоціювалося з мислителем, а не з інформатором чи статистом. Життя — це боротьба, дзеркало життя — література — теж мусить бути боротьбою. Все, зрештою, зводиться до позицій, на яких стоїть мистець, до ідеалів, за які він бореться... Мало того, що час від часу з'являються домашні клясики, які щедро нагороджуються цим знанням за вислугу років... Ми дуже погано знаємо національні літератури, можливо, хіба що, крім російської. Не досить інформовані і про літературне життя за рубіжем. Але нині світ розширився до таких меж, що не можна замикатись всередині єдино національної хати..."

Цікаві думки про літературу висловлює **Василь Симоненко**: "Література і мистецтво не терплять шаблону — це кілька століть проголошують усі, хто вмів говорити і писати. А хіба відсутність новизни — не шаблон? Наскільки я знаю літературу і мистецтво, вони споконвіку мали за найкращу традицію духовне новаторство... Отже, ті, що готові вдатися за допомогою до дружинників ("дружинники" — допоміжні поліційні частини в СС-СР — О.З.), аби тільки заборонити поетичний молоді шукати і мислити, чи не опинилися вони в незавидній ролі захисників поганих традицій, чи не склали мимовільно протекцію

сірості і бездумності... Навряд чи можна сприймати всерйоз також розпачливі заклики відвернутися від трагічного і творити так зване "життєрадісне". Бездумні, ідилічні радощі скоріше синонім ідіотизму, ніж оптимізму. Відвертатися від людських мук і страждань, а замість правди тикати їм під носа пучечок чебрецю — до біса тижий жалюгідний оптимізм!.. Нашому поколінню, як, до речі, і всім іншим генераціям людства, теж не дано третього: або бездумно плескатися в хвилях будищини, або ставати капітанами кораблів у життєвому океані. Навряд чи хтось мріє про долю тріски... Дух творчості — дух вічного невдоволення зробленим — не дозволить задрімати людській мислі. А доки не засне невтомний шукач краси і правди — людська мисль, — доти не змеженіє наша поезія".

Думки Дрозда і Симоненка про літературу це не лише всебічне знання літератури, а це разом глибина думки, яка зроджувалась і кристалізувалась у незвичайно несприятливій атмосфері. Це доказ, що наша молода література росте, мужніє, а її творці — це не старіше покоління одописців та ідопоклонників, — це люди мислячі, не літературні статисти, а мислителі.

А прислухатись ще до одного, наймолодшого поета (йому всього 20 років) **Петра Скуця** з Карпатської України: "Звичайно, ми не проти, щоб старші письменники нас виховували, але, їй-богу, батьки наші, не треба нас одягати у шиту на вас одіж. І якщо молода література прагне виробити своє художнє кредо, свої творчі принципи, то це не значить, що вона перекреслює попередні. Фактично ці принципи вже стали оформлюватись (до речі, їм підкоряються навіть найтвердіші противники новаторства, нерідко підсвідомо), але покищо стихійно... Не хотілося б бачити спроби спрямувати весь літературний процес в одне стилістично-художнє русло. Крапце тисячі прозорих неспокойних трумків, ніж одна замулена, тиха ріка."

Це лише вибір з думок. Але вони свіжі. І лише за такими, чи подібними, може піти літературна молодь України і може сприйняти їх. Послідовників старого, одописного, серед молоді зараз немає. Але партія залишилась та сама. І як цій молоді бути? Кудю йти? Вона шукає нових доріг, маючи навіть довір'я до старших, бо ж післала відповіді "батькам", редакторам "Літературної України", але не проминуло багато часу, всього сім днів, як появилась розгромна стаття в

тій же "Літ. Україні" (ч. 85) Кузьми Гриба, в якій за цю "ересь" попалося всім молодим, які мали відвагу висловити свою думку. Ми не будемо переповідати цієї статті, але вона дуже близька, як за своїм змістом так і за духом до часів "культу особи".

І не тільки в цих питаннях молодь забирає слово. Ось хоч би послухати думки М. Вінграновського про сучасне радянське кіно. Він пише: "Сценаристи і режисери стали прагнути і домагатися, в першу чергу, правдоподібності своїх творів: нічого не придумувати, нічого не вигадувати, не уявляти не фантазувати. Цю правдоподібність вони називають реалізмом ("соціалістичний реалізм" — О.З.). Нехай так. Але реалізм не виключає ні фантазії, ні авторського домислу, ні уяви... А скільки у нас сценаріїв, що живуть 1-2 роки і безнадійно старіють. Здавалося б, що і написані вони ж на сучасні і навіть майбутні теми. Здавалося б, усе в них є: доярки і кібернетичні машини, космос і цукрові буряки, внутрішні монологи голів колгоспу і пісні про боротьбу за мир... Та не вистачає лише таланту. Немає думання. Бачення немає..." ("Л.У." ч. 82).

Сказано здорово, сказано красиво, реалістично. А скільки свіжих і нових для підсоветської дійсності, думок у Вінграновського про українську культуру в усіх її проявах (дивись цитати в "Солооскипі" за листопад-грудень 1962 р.).

Серед молодих не можна поминути молодих критиків І. Дзюби і Євгена Сверстюка, які були не менш контроверсійними в українській підсоветській дійсності, як і молоді поети. І. Дзюба в своїй знаменитій статті про І. Сквороду "Перший розум наш" ("Л.У.",

ч. 97) викладає свої думки про нашого великого філософа з такою пристрасстю, з таким широким знанням, що кожний юнак і дівчина, які тільки прочитають цю статтю будуть ритись по бібліотеках, шукати праць Сквороди і вглиблюватись в них. Він закликає вивчати Сквороду, як українського філософа, який жив в добу "коли нищилися всі засади українського життя і розтлівалася, трагічно відривалася від народу українська інтелігенція, коли згасала ще недавно молода цивілізація..." Коли ідеться про сучасність, про дійсність української молоді, то І. Дзюба пише: "В школі та вузах нам ще мало відкривають справжньої змістовності та краси нашої літературної спадщини, а в добу культу особи чимало зроблено для того, щоб людина жила догмою, а не думкою, і не знала радості пити з живлющих джерел людського духу".

Багато думок вартих передрукування висловлює також молодий критик Є. Сверстюк (читає витяги з його думок в цьому числі "Смооскипу") у статті "Біля джерел духовного життя" ("Л.У.", ч. 97) про естетичне виховання, мистецтво, думаючи і міщанську молодь.

Це відрадні явища: після тридцятьрічного насильного сну з'явилася у нас незвичайна молодь, на яку треба дивитись з подивом, якою можна гордитись. У цієї творчої молоді дерзання, пориви, яких у нас давно вже не було. І це добре, що це нове відродження нашої молоді започатковується в нашій Батьківщині, воно не імпортоване, воно природне, воно стихійне, а в цьому запорука живучості і невмирущості нашого народу.

О. Зінкевич

Поезія молодих в Україні

ІРИНА ЖИЛЕНКО

*А сині гами
Розплескались в душі чеканням,
І хлопнули з огею сльозами...*

Ірина Жиленко

(О.З.). В українську літературу прийшла нова людина — це Ірина Жиленко. Її сміливо можна зарахувати до того невеличкого грона молодих поетів, які розбурхують суцільну Україну. Вона наймолодша з них і хож пише вірші віддавна, щойно тепер дістала "привілей" бути друкованою на сторінках літературних видань.

Ірина Жиленко вибивається поруч Ліни Костенко на передове місце серед молодих українських поетес. Хоч в останніх роках можна було зустрінути імена багатьох українських поетес в підсоветських літературних виданнях, за ім'ям І. Жиленко (як і Л. Костенко) криється інший зміст, інша форма, інше відчуття і сприймання світу та життя. Її перший опублікований цикл поезій носить назву "Мій неспокій". І справді — її поезії повні того "неспокою", в них по через сльози сьогоднішнього — проблиск віри в радісне майбутнє.



Ірина Жиленко

Поезія Ірини Жиленко, це поезія непересічна. Тому й "непересічна" була критика її ранньої творчості. Кузьма Гриб ("Літературна Україна", ч. 85, 1962 р.) цитуючи вірш поетеси "Про віру", пише: "Чому затягла сірість постесу в наші дні, коли мільйони збуджені будівництвом комунізму? Це не слова. Оглянься молодий поете, навколо: на житлові масиви, на радісні обличчя, поглянь на тих, хто у труді вирощує хліб... — то де ж та сірість, що так перелякала тебе? В твоїй уяві. Ти йдеш "Великим Вантажником по золотому трапові суму". За ним той сум? Хто ним наповнений? — Тепер — не знаємо. Сум справді був. Але тепер той сум потроху стихає, влягається. Живі перемагають смерть, і тільки часом велику скорботу навівають на нас спогади. Не хизуємося, не йдемо "по золотому трапові суму"... Нам радісно (хоч бувають у житті й дні пезалі), що поет схиляє напружені свої плечі (це в двадцять літ!) і несе разом з народом потяжлу ношу. Тільки хай він не хизується — не в спорожнілий трюм він несе... Не треба поетові напружуватися, щоб розбити блакитне плесо спочину. Наша країна, наш народ його не знають, спочину того, вони в пориві до космосу, до Комунізму!

Так мислить у своєму вірші молода поетеса Ірина Жиленко". К. Гриб дає їй таку пораду: "І наша порада: з такими думками йгати на нараду молодих не слід" (мова про з'їзд молодих письменників у Москві).

Сказано ясно, виразно, недвозначно. Ірино — стережись!

Ірина Жиленко народилася в 1941 р. в Києві, в родині службовців. До 1951 р. жила в с. Стецівка на Звенигородщині, де й здобу-

ла позаткову освіту і де вперше почала писати свої дитячі вірші. Закінчивши десятирічку, вона не мала змоги вступити на високу школу. У цьому часі вона одержала працю в редакції газети "Молодь України". Але цим вона не задовільнялась. Тому й поступила на вечірній відділ Київського університету, де й зараз навчається на філологічному факультеті.

* * *

ІРИНА ЖИЛЕНКО

ВИБІР 3 ПОЕЗІЙ

ПРО ВІРУ

Тихо... Тихо...

Не лякай мене, сірість.

Я йду Великим Вантажником
по золотому трапові суму.І плечі свої, схилені вагою сонця і віри,
Несу натруджено у спорожнілий трюм.В тсїй зачиненій наглухо пароплав
З холодним блимом красивих вікон.Я йду, вантажена запахом трав,
Ніжністю квіття і тривогою віку.

Я пристрасна і терпляча,

як рибальський човен,

І настирна, як вологість осінніх злив.

Сплітаються, зростаються в однім слові
Мої нерви з нервами дротів.І коли, нарешті, як дві печалі
Відіб'ються в склі утомлені очі,

Я зберу свої сили й розворотом плеча.

Розіб'ю це блакитне плесо спочину.

* * *

ГРУДНЕВЕ

Я стою край дороги безлистяним кленом,
Простягаю долоні весні майбутній,

І тремтять мої руки — тонкі антени

Від весняних вітрів над снігами грудня.

Я чекаю. Я вся — сподівання чуда.

Розштормовує серце снігів жорстокість.

І спадає цілунком на тебе, люде,
Золотиста сльоза із мого ока.

Розбивається. Так веселково, дзвінко

На гарячі слова, до плачу тремткі.

Встигають, змерзаються на льодинки
Положкі і вродливі мої думки.

Я безсила? — О, ні!

Тільки сліз червонці

Позмерзались кристалами.

Змерзло слово.

Я чекаю. Я вся — сподівання Сонця,

Багрянцевого Сонця людської Любові.

В мене на смуглих плечах
Небо, віки і далі!

СЕРПНЕВЕ РОЗДУМЛИВЕ
Громи навально бігають по стрісі,
І мокне квіня в райдужних дощах.
І безтурботний вечір забарився
Мені до ганку винести плаща.
Любимого. Рожевого в сузір'ях.
Ну, й біс із ним!

Стрічаю дощ, як снна.
І падаю. І теплим сном безмірно
Вбираю в себе п'яну буйність сіна.
Мій сінний сон!
Як соняки — курчата...
Блакитні верби в зливах,
як в огудині...
Коли ж я перестану сумувати
За тим, чого немає і не буде?
Та все здається — ось, ще раз позву...
Секунда... І оте незнаке

“хочу!”,
Задля якого трепетно живу,
Мене наздожене і залоскоче.
Іду. І оглядаюсь на жита,
І все чекаю — радість за плечима!
Коли, коли я битись перестану
У двері снів, тасмні
і зачинені?!

А щастя —
це, мабуть, ота тривожність,
Чекання слова, зливи, гомін саду...
І відчуття,
що хвильно, переможно
Мене наздоганя майбутня радість.

НЕСПОКІЙ

Мій Неспокій!

Ох, я бачу, бачу
В соняшниках плечики хлоп'ячі,
Пом'яками випахчений чуб.
Бачиш? Он-де той, янтарноокий?
То моє страждання,
мій Неспокій.

Чуєш? Ось він.

Грюкне клямка в сінях.
Де ти взявся? Де ти взявся, сину?
Ч-ш-ш...

Я родився в квіні, у насінні,
Я родився в шумі явориннім,
Вірши?

Я родився в тихому смерканні,
У пахучім зерні коноплянім,
Вірши?

Ти ще не забула, як в дорозі
Нам гарба вистукє пісні,
І рокочуть буркотливі грозні,
Й на баштанах мохнуть курені!
Ти ще не забула, як медово
Пахне кашка тепла на стежках?
І втирає сонячним подолом
Сонний ранок сльози на щоках?
Ну, вставай! —

Вишумє у кронах

Терпкий вітер.

І тремтять затоки.

І тривожний ковильовий гомін

Захлинув мене

І мій Неспокій.

МОЛОДА ЛІТЕРАТУРА В УКРАЇНІ

(Хроніка за листопад-грудень 1962 р.)

● Найпопулярніші серед молодих: **Вінграновський** і **Драч**. Серед молодих літераторів в Україні найпопулярніші зараз **Вінграновський** і **Драч**. Дуже мало чути про **Ліку Костенко**. Менше критика згадує **Коротича** і **Гуцала**. Це навіть відтворено в дружньому шаржі **Є. Доломана**, який пише:

Частіше критик поміча
Лиш **Вінграновського** й **Драча**,
І вже впадають менше в очі
Костенко Ліна та **Коротич**.

● **Літературна молодь Харкова**. В Харкові серед молодих поетів зустрічаються такі прізвища: **Шу** минський, **Марченко**, **Мирошни-**

ков, **Саратов**, **Костромітін**, **Соломо** ко, **Ріжінашвілі**, **Авдошенко**, **Симо** нов, **Левін**, **Третьяков** і **Мотрич**. Своєю талановитістю відзначаються зокрема **Третьяков** (росіянин, який пише українською мовою), **Марченко**, **Авдошенко** і **Ріжінашвілі**.

● **Партія знову "піклується"** молодим. На звітно-виборних партійних зборах київських літераторів знов найбільше уваги було присвячено молодим літераторам. Найбільше про це говорив **Ю. Збанацький**, кажучи між іншим: "Найважливішим завданням **Спілки письменників** і партійної організації є виховання

творчої молоді, ідейке загартування і навчання її... Частина нашої літературної молоді штучно протиставляє себе старшому поколінню... Дехто з молодих находитися в полоні чужої нам літературної мови, намагається перенести на радянський ґрунт модерністичкі вправи окремих зарубіжних авторів..." **О. Гончар** говорив про молодих: "Вони (творча молодь), молоді наші сили, внесли в літературу немало свіжого, незвичного. Звичайно вони ще будуть рости, набиратися сили... Слід посилити і партійну освіту молодих літераторів, добиватися того, щоб вони творчо оволодівали марксистсько-ленін-

ською теорією". Про виховання літературної молоді говорив на цій конференції також І. Драч, але його виступ підсовєтська преса збула мовчанкою. ("Л.У." ч. 88).

● **Премія Ліни Костенко.** Ліна Костенко і А. Добровольський одержали на республіканському конкурсі премію за сценарій "Перевірте свої годинники".

● **Подорожі М. Вінграновського і В. Шевчука.** Минулого літа М. Вінграновський і молодий прозаїк Валерій Шевчук разом з П. Тичиною подорожували по Хмельницькій області, де виступали зі своїми творами перед численною публікою по містах і селах.

● **Львівські письменники апелюють до літературної молоді України.** Як відомо, хоч в Україні друкуються багато журналів і газет українською мовою, все ж вони не мають доступу до широкого читача. Українські видання в багатьох містах і селах заміняються російськими. В зв'язку з цим літературна студія при Львівській філії СПУ звернулася з апелем до всієї літературної молоді України — пропагувати українські літературні видання та приєднувати передплатників. В заклику відзначається молодих львів'ян В. Вереса, Р. Кудлика і Р.

Тарана, які зобов'язались приєднати 25 передплатників "Жовтня" і "Літературної України". ("Л. У." 4, ч. 88).

● **"Перші кроки" — рукописний журнал початкуючих.** В с. Бересті на Рівентині з'являється рукописний журнал молодих літераторів села, в якому пишуть свої твори П. Скочок, М. Яровий, М. Кузьменко, Л. Кравцов. Останнє число вийшло тиражем у 12 примірників ("Л. У." ч. 95).

● **Чи початок кінця творчої молоді?** Те чого можна було очікувати — здається, прийшло. Після відвідин Хрущовим і московськими партійцями мистецької виставки в Москві і ряду статей у зв'язку з цим в "Правді", здається, прийшла черга і на молодих поетів. Натхненна висловами Хрущова О. Войнова ("Л.У.", ч.99) в такий спосіб розправляєється з нашими молодими поетами: "Чи ж не схожими на описану в "Правді" за 4 грудня "Галатею" абстракціоніста" є і вірші М. Вінграновського "І є народ...", "Щуче" та В. Коротича "Накопичення" і "Каштани". Чи може читач зрозуміти, що автори хочуть сказати своїми віршами, які думки, почування вкладають у них? І якщо "картини" московських абстракціоністів "намазюкані хво-

стом осла", то від цих віршів створюється враження, що їх писали не поети, а якась машинна-робот, що зіпсувалася і переплутала потрібний порядок думок і слів... А вірш про кохачу! Для особливого "новаторства" написаний він без розділових знаків. Прикро вражає те, що В. Коротич теж став на стежку М. Вінграновського і пише такі вірші, як "Накопичення" і "Каштани", які теж створені ніби не ним, а якоюсь зіпсованою машинкою. Про ці твори божна було б і не говорити, як би вони були явищем поодиноким, але на жаль, останнім часом на сторінках "Літературної України" їх з'являється все більше і більше. Це — "Ніж у сонці" та "Теліженське літо" І. Драча, це — вірші М. Сингаївського, І. Жиленко та ін.". В продовженні цієї статті О. Войнової сильно критикується молодих критиків І. Дзюбу і М. Білчуна.

● **Нові книжки молодих.** В 1962 р. з'явилися такі книжки молодих поетів і прозаїків: І. Драч — "Соняшник", В. Коротич — "Запах неба", В. Симоненко — "Тиша і грім", М. Вінграновський — "Атомні прелюди", В. Дрозд — "Люблю сині зорі", В. Мордань — "Задесення моє", Є. Гуцало — "Люди серед людей".

ПОГОВОРІМ ПРО —

МІШАНІ ПОДРУЖЖЯ

Одна з найважливіших теорій ідеології українського націоналізму — це теорія про безперерйне існування нації, як інтегрального чинника в історії людства. Вся ідеологія націоналізму оперта на фундаменті безкомпромісової віри у вічність нації. Заберіть сю теорію — і націоналізм залишиться фразою; зруйнують цей фундамент — і ідеологія розіб'ється на дрібні кусники думок, поглядів та передусім одиниць.

Є три способи якими можна виключити націю з нестримного маршу часу — якими можна вбити націю:

1) Тотальне фізичне знищення нації — геноцид; 2) Тотальне духове знищення, що прибирає форму заперечення нації, її особистих питомостей — тотальна денационалі-

зація; 3) Біологічна деградація народу, що постає внаслідок мішаних подружжя.

Найзагрозливіші для української нації — два останні моменти. Їх якраз уживає світовий етнос, всмоктуючи в себе мало-ідейну і легковірну масу (якого б то народу не було). Цю методу вживають рівно ж росіяни, практикуючи т. зв: "совєтизацію" (а насправді русифікацію) всіх народів Совєтського Союзу. Ціллю большевиків є звести всі нації ССРСР до спільного знаменника, значить сформувати одну аморфну "совєтську (російську) націю".

Передумовою росту і внутрішньої тугости кожної великої і свободної нації є старання і консервативне виховання грядучих поколінь.

Беручи під увагу сучасну дійсність, навіть сильна і свободна нація мусить напру-

жувати всі свої внутрішні сили, щоби не втратити цієї свободи і свого місця в спектрі держав — ба що більше, щоби взагалі не зникнути з поверхні історії.

А що тоді говорити про націю, яка є поневолена? Про націю, яка стоїть перед загрозою духового роздвоєння і евентуального затрачення своїх питомостей?! А що тоді говорити про Україну?!

Очевидно, стан, в якому знаходиться українська нація, незавидний. І жодні події світового масштабу (не говорячи вже нічого про різні наші "революційні рухи" не змінять цього стану, якщо ціла нація розкинена по всіх закутинах земної кулі не зрозуміє свого першого обов'язку перед історією.

А цей обов'язок — це передання наступній генерації духовних цінностей нації, це зацплення в молодих людей ненависти до ворога і любови до Батьківщини, це виховання майбутніх членів нації в твердій і суворій вірі в світле майбутнє України.

І скажіть, друзі, чи можна це зробити, маючи чужинку за дружину, чи чужинця за чоловіка?

Та ж діти, які прийдуть на світ будуть нічим іншим, як духовими безбатченками, позбавлені всякої місії в життю, позбавлені святих духових цінностей. Такі діти можуть бути лише духовими монґрелями.

Нам тяжко зрозуміти коли звичайні з'їдачі хліба роблять цей злочин перед суворим обличчям нації, але ми прощасмо їм, уважаючи їх за ідеологічних нігілістів, що не розуміють свого призначення в життю, що не відчують свого обов'язку перед Батьківщиною..

Але коли це роблять національно свідомі одиниці, люди, що (хочеться вірити) розуміють і відчують кровне споріднення з своєю нацією, люди, які знають за що їм змагатися в житті, як членові поневоленої нації — цим людям ми не можемо простити!

Б. Гасюк

Куток гутірок (2)

ПОДУМАЙМО НАД ВИБОРОМ ФАХУ

У нашій черговій гутірці хочемо зунинитися над питанням вибору фаху. Питання це найбільш актуальне серед студіюючої молоді, але властиво, в меншій чи більшій мірі, всі мають до нього певне відношення ввесь час. Родина, батьки, молодь — зацікавлені ним посередньо через своїх дітей або рідню. Приятелі, знайомі, педагоги (дуже часто цікавляться цим питанням і розмовляють про це з молодими людьми, які стоять перед цим рішенням. А врешті, навіть той, хто не має жодного зв'язку з молоддю, своїм прикладом, практикуванням свого фаху дуже часто несвідомо впливає на витворення певної думки — рішення молодого людини вибрати даний фах. То ж питання це, можна сказати, універсальне.

Які елементи складаються на такий вибір?

- 1) Матеріальне забезпечення, яке даний фах обіцяє;
- 2) Виявлення вродженого таланту;
- 3) Посвята, жертва для вибраної цілі.

В найкращому випадку, вибір називається вдалим, коли він компромісово задовольняє всі ці елементи. Подумаймо про себе, своїх рідних, знайомих, про приклади з історії. Майже всюди завважимо намагання, у виборі фа-

ху, поєднати ці фактори й успіхи часто бачимо в кар'єрі людини, що зуміла вибрати свою "золоту середину". До речі, особиста посвята відіграє важливу роль в кожному випадку. Вибрана ціль може бути ідеалістична, або виключно персональна, але вона в кожній людини існує хоч може лише у підсвідомості.

Часто обставини не дозволяють зреалізувати бажання надбати і практикувати вибраний фах... Це, звичайно, виправдує другорядний вибір. Буває, що молода людина задовго застановляється над вибором і тратить дорогоцінний час. Бувають також випадки коли юнак чи юначка несвідомі своїх здібностей, або не вміють виявити цих своїх підсвідомих стремлінь в час, коли треба зробити рішення. Найгірше, коли рішення робиться випадково, без надуми, комусь "на злість" або з різних інших нерозсудливих мотивів.

В країні, де можливості набування освіти — фаху є майже необмежені, а практикування вибраного фаху цілком свободне є просто моральною провинною підходити до вибору фаху без свідомости ваги цього рішення і без відповідної продуманої настанови. А часто так буває. Довго після дитинства, коли на питання: "Чим хочеш бути?" чуємо відповідь:

“Тим, що тато, або вуйко, і т. д.” — дехто базує вибір свого фаху на прикладі успіху іншої людини, на плиткому бажанні надії доброго матеріального забезпечення, або просто на пораді сторонньої людини.

Майже в усіх школах сьогодні вживається засобів для “оцінки здібностей” при допомозі стандартних іспитів, які мають допомогти у виборі фаху. “Пізнати себе” є давнім і завжди актуальним завданням. І безперечно виявлення часом прихованих дарів людини значно допоможе знайти для неї місце у суспільстві. Але та: само важливо виявити перед самим собою,

у тиші особистої думки, оцю провідну ціль, оцей об’єкт своєї посвяти, який спричиниться до виконання праці з внутрішнім, моральним задоволенням протягом багатьох років життя. Таке “пізнання себе” трудно досягнути змеханізованим іспитом вмілості. Тяжко його досягнути молодій людині, яка ще не мала часу себе добре “пізнати”. Але таку спробу треба зробити в час, коли стоїмо на порозі нового розділу свого життя і треба відкрити двері у майбутнє.

То ж: подумаймо над вибором фаху — для себе.
Володимир Дмитріюк

МОЛОДЬ І ОСВІТА В УКРАЇНІ

(Хроніка за листопад-грудень 1962 р.)

● Фільм “Навчання і праця”. В другій половині 1962 р. в Україні новий фільм з життя студентів технікумів — середніх професійних шкіл в Україні. Як відзначає критика, фільм набув “громадсько-політичного звучання”, цебто має завдання бути новим засобом індоктринації молодих професіоналістів середньої кваліфікації.

● Справа “виробничих стипендіатів”. В 1959 р. за рішенням советського уряду промислові підприємства, колгоспи і радгоспи дістали право посилати до високих шкіл своїх стипендіатів. Зараз в Україні є таких стипендіатів приблизно 25 тисяч, цебто понад 6% загальної кількості студентів. Серед них в першу чергу комуністичні активісти, які за свої “заслуги” дістали право на навчання. Але практика трьох років вказала, що високим школам треба було знизити свій рівень навчання, щоб достосуватись до цих стипендіатів, або застосувати до них звичайні вимоги, такі як і до решти студентів. Як виходить з повідомлень теоретизування советського уряду не виправдались. На закінчення минулого академічного року в Дніпропетровському університеті і Комуністичному лірничо-металургічному інституті 16% робітничих стипендіатів одержали незадовільні оцінки, в Ждановському металургічному інституті на другому курсі з 149 “виробничих стипен-

діатів” залишилось лише 99, на третью виключено за неуспішність 34, а 10 осіб самі залишили інститут. У більшості випадків замість людей з високою освітою виходять люди заломані на ціле життя. Щоб здобути стипендію цим особам, треба було клопотатись в комсомолі, партії, профсоюзі, керівників підприємств. Отримавши її, не маючи відповідної підготовки, через неуспішність їх виключають з інституту... А поруч з цим є ряд випадків зловживань, хабарництва, викривть цих надужить, суди і розправи. (“Р. О.”, ч. 86).

● Нові інститути Академії Наук. Незабаром мають бути відкриті нові науково-дослідні інститути Академії Наук УРСР. Для цього потрібно сотні молодих спеціалістів зокрема з таких ділянок, як автоматика, кібернетика, телемеханіка, радіоелектроніка, яких не достає в Україні. Українські вчені домагаються поширення цих ділянок науки у ВУЗ-ах, щоби могли забезпечити вимоги України в найближчих роках. (“Р. О.”, ч. 87).

● Новий тип шкіл. 12 листопада на III Пленумі Республіканського комітету профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ обговорювано питання нового типу шкіл з т. зв. “продовженим днем”, які зараз працюють лише в двох областях України — Львівській і Миколаївській, де охоплено цими школа-

ми біля 20% загальної кількості учнів. (“Р. О.”, ч. 90).

● З’їзд туристів-краєзнавців. 2 листопада відбувся в Києві з’їзд українських туристів-краєзнавців, на якому була влаштована виставка збірок туристів — гербарії, колекції мінералів, стародавня посуда, вишивки, записи бесід зі старими людьми, тощо. (“Р. О.”, ч. 89).

● Перехід на заочне навчання. З усіх республік, які входять в склад ССРСР, Україна найбільше уваги присвячує заочному навчання, яке виправдує себе там, де молодь не має змоги нормально навчатись і де потрібна надзвичайна сила волі студента. З кожним роком в Україні зростає кількість заочників. Недавно створено було при технічних вузах т. зв. — загальнотехнічні факультети, а в цьому році при університетах, педагогічних і сільськогосподарських інститутах — загальнонаукові факультети. Коли загальнотехнічні факультети переборолі перші труднощі, то загальнонаукові мають їх подостатком — недосконалі пляни, брак підручників і посібників, незадовільна матеріальна база і подостаток викладачів. (“Р. О.”, ч. 90).

● Нарешті: виховувати — “мишлячу людину”. В західних країнах протягом десятків років говорилось і писалось, що в ССРСР шкільна система має завдання виховати “людину-автомата”. Це

стверджується зараз і в підсоветській пресі і ставиться вимогу виконувати — "мислячу людину". Зокрема це відноситься до точних наук. Від учня вимагається не лише зміти виконати ту чи іншу хемічну чи фізичну операцію, від нього вимагається бути учнем "конструкторської думки". Щоб ці властивості вщеплювати в учнівську молодь, зараз в Україні створюються спеціальні класи останніх років навчання в десятирічках, в яких стягається найздібніших з близьких міст і районів. Такі спеціалізовані класи створено в цьому році в Харкові, а в Куп'янську відкрито окрему "математичну школу". ("Р. О.", ч. 91).

● **Вінницький Загальнонауковий Факультет.** При Вінницькому педагогічному інституті організовано на початку біжучого академічного року найбільший в Украї-

ні загальнонауковий факультет. На перший курс зараховано 1.210 студентів, до яких долучено 598 чоловік з місцевих вузів. Студенти навчаються заочно і на вечірніх курсах, а їх обслуговує 62 викладачі. ("Р. О.", ч. 91).

● **Міністерство освіти УРСР медопливає...** В першій половині листопада відбулись у Києві звітково-виборні збори партійної організації Міністерства освіти УРСР. Це збори якраз тої групи людей, які кермують цілим міністерством, де рішення в усьому вони — партійці, а не міністерська колегія. На цих зборах викрито і ряд недоліків, які промовчує преса: на Україні ще й каdaleше не всі діти шкільного віку охоплені школою, в ряді областей знизилась успішність з математики (там, де впроваджено нові програми), в багатьох школах помітний перебува-

лий дотепер відсія учнів 9-11 класів і працюючої молоді, на вечірних курсах дорослі люди навчаються за програмами дитячих шкіл. ("Р. О.", ч. 92).

● **Закордонні студенти в Києві.** Київський університет став зараз великим науковим центром на Україні, де навчається найбільша кількість студентів-чужинців. Тут можна зустріти студентів з Сомаї, Куби, Гани, Китаю, В'єтнаму і багатьох інших країн. Допускаючи цих студентів в СРСР, советський уряд ставить собі завдання в першу чергу індоктринувати цих людей комуністичною ідеологією. Але при цьому ці студенти пізнають також підсоветську дійсність, а ті що перебувають в Україні — пізнають культуру і життя нашого народу. ("Україна", ч. 21).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

(Листопад-грудень 1962 р.)

Примітка: В першій частині даємо закінчення хроніки за місяць жовтень, початок якої був поміщений в попередньому числі "Смолоскипу".

● **Нью Йорк. Академічний Вечір "Зарева".** 6 жовтня відбувся перший Академічний Вечір "Зарева" в цьому сезоні, на якому проф. В. Косаренко-Косаревич виголосив доповідь н. т. "Преміси і заключення в баченні Сходу Європи та його народів". В дискусії брали участь А. і М. Герещь, А. і В. Процик, Валентин Бакум, Р. Мац, Б. Гасюк, О. Бакум.

● **Дітройт. Зустріч громадянства зі студентством.** Відділ Т-ва українських інженерів організував 13 жовтня зустріч українських студентів з місцевим громадянством. Зустріч відкрив інж. Куніковський, а доповідали інж. Р. Крохмалюк — "Академічна освіта та її значення для громадянства", д-р А. Шутка — "Студент — фахівець — науковець" і студ. А. Петріна — "ФКУ і громадянство". На закінчення відбулась забава. На здивування усіх

присутніх у вечорі взяло участь дуже мало старшого громадянства.

● **Нью Йорк. Загальні Збори УСТ при Колумбійському Університеті.** 19 жовтня відбулись Загальні Збори Українського Студентського Гуртка при Колумбійському Університеті, на яких звіт за успішную Управу склав С. Слозар після чого обрано нову Управу: Марта Савчак — голова, Леся Гурник — заступник, Зірка Заремба — заступник, Ліда Хилія — скарбник, Софійка Квасниція — пресовий реф., Марта Цегельська — імпрезовий реф.

● **Сиракюз і Авбурн. "Український студент України".** 14 жовтня заходами УСТ в Сиракюзах відбулась студентська конференція під кличем "Український студент України". Конференцію відкрив Ростислав Смик, а в її програму входили доповідь проф. М. Ю. Богатюка на т. "Економічні й політичні події та питання української справи", В. Д. Прибилюк — "10-річчя СУСТА" і панель на тему "Український студент України", в якому взяли участь неда-

во прибулі до США українські студенти з України і Польщі — Оксана й Надія Тимчик, Б. Бондар і М. Дупляк, які говорили про проблеми студентської молоді в Україні і Польщі. Увечері того ж дня подібна зустріч з громадянством відбулась в Авбурн. Н.Й., де студентські доповіді попередив своїм виступом проф. М. Воскобійник, який говорив на т. "Українське життя через призми советської преси".

● **Філадельфія. Ідеологічні конференції ТУСМ-у.** Для відмічення 20-річчя повстання УПА, ТУСМ улаштував ідеологічні конференції — 20 жовтня у Філадельфії, а 2 грудня було повторення тивності Громади в останніх двох ку. Доповіді на різні теми зв'язані з історією УПА в навітленні ЗЧ ОУН підготували Р. Шаран, В. Венчицький, З. Колінко, Х. Кульчицька, В. Будзак. Подібна конференція відбулась також 2 грудня в Торонто, де доповіді виголосили Х. Солонинка, Х. Мазуркевич, П. Камад і Ю. Шимко.

● **Чикаго. "Обнова" за працюю.** 21 жовтня Академічна і Студент-

ська "Обнова" розпочали свою діяльність в новому академічному році участю в Богослуженні, прийняттям св. Причастя та спільною зустріччю, на якій промовляли Я. Маркевич і о. Н. Годованний (про студентське життя в Канаді). 27 жовтня відбувся чайний вечір на якому звітував М. Ганушевський, представник "Обнови" на XXV світовий конгрес і асамблею "Пакс Романа", які відбулись літом цього року в Монтевідео.

● **Алентаві. Виступ "Зарева" перед громадянством.** 28 жовтня у зв'язку з хворобою інж. О. Бойдунника, який мав тут виступати, відбувся вечір зі співучастю "Зарева". На вечері промовляв Я. Гайвас на т. "Мобілізація сил", а члени "Зарева" Б. Коваль з Аргентини (говорив про українську еміграцію в Аргентині) і А. Кіпа (гра на фортепіано) заповнили другу частину вечора.

* * *

● **Студентське життя в Парижі.** 1 листопада відбулись Загальні Збори УСГ в Парижі. Уступаюча Голова Д. Мельникович пояснювала в своєму звіті причини неактивності Громади в останніх двох роках, які зводились до: заангажованості частини студентів в місцевих молодіжних організаціях, виїзд великої кількості до заокеанських країн, брак приміщення, загальна апатія українських студентів. Збори сконцентрували свою увагу над питаннями чи варто відквляти діяльність Громади, чи краще включитись у працю молодіжних організацій. Всі присутні висказались за konieczність відновлення діяльності УСГ, стверджуючи, що студентські організації не конкурують ані з молодіжними, ані з громадськими організаціями, а навпаки доповнюють їхню діяльність. Студенти можуть розвивати таку діяльність, якої не можуть виконувати інші організації, а саме — втримування контакту і співпраця з французькими та іншими іноземними студентами у Фракції. На Загальних Зборах заплановано зав'язати контакти зі студентськими організаціями і в інших країнах, співпрацювати з молодіжними і громадськими товариствами та втри-

мувати активний контакт з буйшими паризькими студентами і науковцями та розпочати акцію серед батьків і молоді, щоб вона студіювала на Високих Школах Франції, де є великі можливості, а студії майже безплатні. До нової Управи УСГ обрано: Роман Сербин — голова, Л. Маєчко — заступник, Мирослава Маслов — секретар, Ф. Татарчук — скарбник, Ольга Репетило і Богдан Білогоцький — члени.

● **Вінніпег. Виступ українських студентських організацій.** 3 листопада всі українські студентські організації Манітобського університету — "Альфа-Омега", "Іларіон", "Обнова", "Тамма-Ро-Каппа" під патронатом СУСК-у, влаштували репрезентаційний студентський бал, на якому серед кількох сот присутніх, був ряд чільних представників як українського так і неукраїнського канадського культурного світу Вінніпегу. Вечір організаційно підготували Е. Гайворон і Г. Дмитришин, на ньому з привітаннями виступив ряд осіб, а в його програмі входила також мистецька частина. Конферансієвечора вживав лише англійської мови.

● **Філадельфія. Виставка українського мистецтва на Темпл університеті.** 9-16 листопада відбулась на Темпл університеті виставка українського народу мистецтва (кераміки, вишивки, інкрустованої дереворізби). Виставку zorganizували члени УСГ М. Мазурок, Б. Безушко і О. Ванчицька та Голова Клубу В. Ванчицький.

● **Нью Йорк. СУСТА підтримує проєкт пам'ятника-музею Т. Шевченка у виконанні архітекта М. Д. Німцева.** Управа СУСТА на своєму засіданні 10 листопада розглянула справу будівництва пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні, познайомившись із затвердженим проєктом і проєктом арх. М. Німцева, якого докладний опис був опублікований в "Свободі" у жовтні. Управа СУСТА пропонує внести зміни до проєкту Л. Молодожаніна, які запропонував М. Німцев, перетворюючи пам'ятник в пам'ятник-музей.

● **Нью Йорк. Надзвичайні Збори клітини "Зарева".** В зв'язку з виїздом з Нью Йорку Голови клітини "Зарева" Алли Герець, 15 листопада відбулись Надзвичайні Збори клітини, на яких новим Головою обрано Маріанну Приходько, а на місце виїхавшого Б. Римаренка обрано Л. Калинича. На зборах обговорено плян праці на наступний рік і заслухано розповіді П. Дорожинського "Стан молоді й студентства в Європейських країнах".

● **Філадельфія. Загальні Збори УСГ.** 16 листопада відбулись Загальні Збори цієї, однієї з найчисленніших в США, Студентських Громад. Зборами проводила президія на чолі з А. Кіпою. Звітували за уступаючу Управу Ю. Савчак, М. Петик, а за Контрольну Комісію Х. Кульчицька. Нову Управу вибрано в такому складі: А. Масюк — голова, П. Коцюбайло — заступник, В. Гнатюк — секретарка протоколів, З. Сохор — секретарка для листування, О. Послушний — організаційний референт, Р. Циган — культ. осв. реф., Т. Старух — пресовий реф., М. Петик — імпрезовий реф., Ю. Гнатюк — реф. середньошкільників, А. Скакальський — реф. зовнішніх зв'язків. Контрольна Комісія: Х. Кульчицька, М. Татомир, Р. Шаран. Товариський Суд: Ю. Савчак, І. Чума, П. Шипилявий. В Загальних Зборах взяло участь біля 50 членів.

● **Балтімор. П'яті Студійні Дні.** 17 листопада відбувся у Балтіморі Студійний День на загальну тему "Сучасна українська література і мистецтво". Студійний День відкрила Марія Сідляк, а ним проводив Олег Булавка. Доповіді виголосили: Ю. Ілікський — "Сучасний театр в Україні", Л. Полтава — "Дитяча література в УРСР" (читала М. Хмільська), проф. І. Соневицький — "Нестор Нижанківський". У вечір того ж дня відбувся мистецький вечір, яким вів Т. Хархаліс. На вечері молодий український мистець В. Палійчук розказував про свою подорож до Мексики, демонстрував свої картини пояснюючи елементи модерного мистецтва. З сольоспівами виступи-

ли Л. Голембійовська і Р. Мацора, а гурток місцевих студенток виконав народний танець.

● **Саскатун.** 83 українські абсолюенти. 17 листопада у Саскатонаському університеті відбулась осіння конвокація, на якій 83 українців наділено дипломами і різними ступенями. Це число представляє 25% загалу цьогорічних абсолюентів.

● **"Союзівка" Зустріч "Зарева" на Союзівці.** 22-23 листопада відбулась на "Союзівці" зустріч "Зарева", на якій виступили доповіді: П. Дорожинський — "Українська еміграція в Європі" і В. Коваль з Аргентини — "Українська еміграція в Південній Америці". В мистецькій частині був поставлений ськеч "У школі" у виконанні Л. Калинича і Богдани Доленги та українські пісні у виконанні на бандурі Л. Калинича. Вечором проводила Алла Герець. В програмі зустрічі відбулась також забава.

● **Монреаль.** Сходина "Зарева". 25 листопада відбулись Загальні Збори місцевої клітини "Зарева". Збори відкрив уступачий голова А. Криворучко, подавши також звіт про діяльність клітини в минулому році. На Зборах ширше обговорено можливості поживлення праці клітини. Нову Управу обрано в такому складі: Л. Бачинський — голова, А. Криворучко — заступник, І. Дажукчак — секретар.

● **Нью Йорк.** Панель — "Відношення українського студентства до української спільноти". 30 листопада Український Студентський Гурток при Колумбійському університеті влаштував панель на вищезгадану тему, розглядаючи 10 різних питань співвідношення між студентством і громадянством. В панелью брали участь: І. Кедрич-Рудкицький, М. Прокоп, Я. Падок, К. Савчук, Л. Ганущак, М. Цегельська і М. Савчак.

● **Філадельфія.** Студенти спростовують. Група українських студентів Філадельфії вислала спростування перекручених фактів про Україну, які появились у третьому виданні "Історії світу" у ви-

давництві Гаркору, Брейс і Ворлд Інк.

● **Монреаль.** Гурток середньошкільників. При Розмавіт Гай Скул уже чотири роки існує Український Студентський Клуб, в якому об'єднані майже всі середньошкільники-українці. Клуб очолюють у поточному академічному році Л. Михайлівська і Я. Панчук. Дві українки з цього гай-скулу очолюють Молодіжний Червоний Хрест — А. Кальба (голова) і Л. Вакулин (секретарка). У цій школі навчається біля 120 українців, а з них 36 осіб закінчили його в цьому році, в тому 11 з відзначенням.

● **Т-во Українських Православних Студентів ім. Іларіона.** ТУПС ім. Іларіона існує у Вінніпегу від 1956 р., об'єднуючи біля 200 православних студентів Манітобського університету, Колегії св. Андрея, Учительської Школи та школи медичних сестер. Т-во обрало нову Управу в такому складі: З. Кондра — голова, В. Білосор і О. Герус — заступники, П. Соломон — секретарка, В. Товстожар — скарбник. Комітет — соціальний: І. Ковальчук, Л. Заблуда, релігійно-освітній: О. Гудиска, О. Олексій, культурно-освітній: Л. Ахонічук, З. Данильчук, членства: М. Лосько, Д. Мунічук. Директор оголошень: Р. Кондра. Надзирна Рада: о. М. Клиш, І. Р. Соломон, Д. Загарія, І. Карасевич, М. Лосько П. Кондра.

● **Нью Йорк.** Академічні вечори "Зарева". 1 грудня відбувся другий Академічний вечір "Зарева" на якому виступив з доповіддю "Українські неокласици" — Євген Маланюк. Твори неокласиків рецитували Оля Кириченко-Шуган. Дускусією вела М. Приходько і в ній брали участь Фотій Мелешко, А. Процик, В. Бакум, інж. Шох, О. Бакум.

● **Нью Йорк.** Конференція в справі молоді. 8 грудня ЕП УГВР і "Пролог" влаштували публічну конференцію на тему "Становище в Україні і еміграція", в першій частині якої у формі панелью розглядалось питання "Українська молодь в Україні і на еміграції". В панелі крім В. Кравцева,

О. Кузьмович і модератора В. Нагірного брали участь студентки і студенти: М. Богачевська, С. Луцька, Г. Тимчук і Я. Лешко. Учасники панелью розглядали з різних аспектів такі питання: тожність двох батьківщин — советської і американської та української; чи є вигляди на те, що еміграційна молодь внесе свій вклад в українську культуру; політична свідомість молоді в Україні і на еміграції; розуміння української визвольної проблеми серед еміграційної молоді; настанова молоді до советської системи; роль шкіл українознавства у збереженні української культури і національної свідомості.

● **Монреаль.** — 26 жовтня засновано у Монреалі місцевий Відділ Союзу Українського Студентства Канади (СУСК). Головою Відділу став Ярема Келебай, секретаркою Н. Вейба, референтом програми Р. Гучал, а референтом преси і радіопередач — П. Гаврилюк. Місцевий Відділ СУСК об'єднує і координує працю монреальських студентських клубів при університетах Мек Гіл, Сер Джордж Вільямс і Лойола Коледж, місцеві відділи ТУСМ-у ім. Міхновського, "Зарева", "Обновля" та Драматичний гурток і Студентський хор. Крім того у праці Відділу бере участь представник українців-студентів Монреальського університету (фрагцузького), де дотепер ще не існує український студентський клуб.

За два місяці праці Відділ СУСК у Монреалі zorganizував у рамках місцевої української радіопрограми Е. Оришук свою студентську програму, яких за 1962 рік відбулося три. В рамках цієї програми монреальська молодь має змогу обговорювати актуальні питання свого життя-буття та інформувати українську громадськість міста Монреалю про свою діяльність. Відділ добився заснування при Лойола Коледжі Українського Студентського Клубу, збирає матеріали до Альманаха Українського Студентства Канади за 1962 рік, брав участь у підготовці до Свята 22 січня та підготовляє Академію в честь Крутянських героїв.

Нові числа студентських публікацій:

● **"СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО"** ч. 5 (81), Рік IX, Сторінка СУСТА, до даток до "Свободи" (21 листопада). Зміст: М. С. — "Поконгресові міркування", М. П. — "Восьмий Конгрес УЖКА під знаком молоді і студентства", Л. М. Г. — "Ювілейна конференція Студентського Товариства в Клівленді", К. Савчук — "До історії СУСТА", З. К. — "Ідеологічна конференція ТУСМ-у у Філадельфії", С. М. — "З життя УСГ Нью Йорк", Ліна Костецько — "Гуде вогонь" (вірш).

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** ч. 10, Рік I, сторінка ТУСМ-у, додаток до "Томону України" (24 листопада). Зміст: "Перший листо-

пад", В.Б. — "Визвольна боротьба УПА й еміграція", Р. Циган — "Наша емблема", З. Колінко — "Вдала конференція у 20-річчя УПА", Б. Кульчицький — "Ми на всеамериканській конференції", "З діяльності ГУ ТУСМ", "З життя ТУСМ в Торонті".

● **"СТУДЕНТ"** — орган Української Студентської Громади у Філадельфії. Листопад 1962 р. (чиsla не подано). Редактор: Т. Т. Старух, мистецьке оформлення: Р. Швед. Цикльостиль. Зміст: Ю. Савчак — "Кілька слів", Ю. Савчак — "Звіт голови УСГ", Б. Гасюк — "УСГ у Філадельфії", Ю. Савчак — "Стріча іжженерів зі студентами", д-р Шверо Мад — "З телевізії" (гумор), "Чи відгадаєте" (гумор).

● **"ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО АРХІВУ-МУЗЕЮ"** орган УСАМ при УВАН. Появляється неперіодично. Редагує: О. Зінкевич. 15 листопада 1962 р. Цикльостиль. Зміст: "Наша щира подяка", "Чи віднайдемо студентські цінності на чужині?" (Кілька слів у зв'язку з анкетною УСАМ), "Пожертви на цілі УСАМ", "Розшукуємо такі книжки", "Студентські періодичні видання" (ка 10 сторінках подано докладний опис всіх студентських періодичних видань, які згаходяться в УСАМ — 53 позиції студентських журналів і 6 позиції студентських сторінок в українських часописах), "Обмінюємось за студентські матеріали".

"ПІСНЯ ПРО РУШНИК"

Чи не найпопулярнішою серед нашої молоді в Україні і на чужині є "Пісня про рушник", або як вона популярно називається "Рушничок". Слова до цієї пісні написав Андрій Малишко, а музику Платон Майборода. В 1962 р. А. Малишко обходив своє п'ятдесятиліття з дня народження. Поет, автор багатьох збірок поезій. В Сталінських часах він був репресований, про що і пише в своєму новому вірші "Надія" — "Я теж опухав без хлібця шкурунки, в тридцятьсьомім дививсь на ґрати". Нижче ми пердрукуємо уривок розповіді про його дитинство за "Літературною Україною". з. 91.:

Ось тут, поряд з учительською кімнатою, була перша кляса, куди прийшов він, Андрій Малишко, з полотняною торбинкою через плече, що сягала самісіньких його п'ят, з саморобним пеналом, кришку якого мати змастила олією, щоб легше відсовувати. І почалися для хлопчика дні відкриттів, — то літери вивчив, то слова став читати. І хоч тяжкі тоді часи були, злиденні, і вчителі доводилось платити жменькою пшона чи полінцем дров, та добре вчила вона дітей не тільки грамоти, а й любові до землі, до рідного слова. А вдома, бувало, вечорами сиділа за прядкою мати і співала тужливих пісень. Неабиякою співачкою була Василиха (так звали на селі матір Малишка). Тільки не любив Андрійко пісень про недолю й горе і став придумувати



Мати Андрія Малишка — Івга Остапівна, завдяки натхненню якої поет написав "Пісню про рушник".

для них щасливі кінцівки. Чи не з того почалася й творча біографія поета. Хто знає. Одне можна певно сказати: ще з дитячих років полюбив Андрій Малишко пісню і любов цю зберігає все життя.

... — Візьміть, шановний Андрію Самійловичу, — каже Ольга Миколаївна (завідуючий Обухівської школи, де навчавсь А. Малишко, на його святкуваннях), — вишитий руками ваших земляків рушник, як знак щирої любові і поваги до вас, до вашої справді

народної творчості. І хай оживе на ньому все рідне й близьке вам, "все знайоме до болю".

... І знову, як і скрізь, де бував ювілят, лунала "Пісня про рушник". Про той, що дала його мати, виряджаючи Андрія в дорогу ...

Лариса Чала

Огляд книжок молодих

"СОНЯШНИК"

Іван Драч: "Соняшник". Перша збірка поезій. Київ. Держлітвидав. 1962 р.

В скороченні даємо огляд першої збірки поезій молодого поета І. Драча ("Л. У.", ч. 75, 1962 р.), який так само надрукований у всупі до його книжки:

Поет Івак Драч тільки починається. "Соняшник" — його перша книжка. Нагадати про це не зайво, бо є товариші ладні бачити в цьому мало не "метра" сучасної молоді поезії, як є, з другого боку, "добррозичливі" критики, що з приводу кожного твору Драчового будуть нудно розводитись про всякі не дуже поважні "ізми", в яких, мовляв, загруз цей поет. А справа проста: поет лише починає і поет шукає, шукає завзято і складно, часом трудно — з справжніми поетами так буває...

Мені багато сказала про І. Драча його лірична поема "Спрага", що увійшла до цієї збірки. Вслухайтесь в цю сповідь про невситиму спрагу, якою охоплений герой поеми, спрагу болісну і разом з тим радісну:

Це спрага людяності, і краси, і змоги,
Я нею сповнений. Мене пече щоднини
Жагуча спрага щастя для людини,
Тривоги людства — це мої тривоги.

"Спрага", яка палить поета, відчутна у всій його поезії, вона так чи інакше формує його світовідчуття, вона породжує, зокрема, той "нетерплячий", натхненний гіперболізм, якого в різноманітних виявах так багато в цих віршах і який походить в даному разі саме від душевної палкості, психологічної активності у ставленні до життя.

Поза творчою індивідуальністю поета, поза його власним художнім ставленням до предмета зображення годі щось зрозуміти в змісті і формі його творів. Отже, постає питання про індивідуальне обличчя таланту — чи є воно в І. Драча, або чи видно, вірніше кажучи, "зав'язь" такої індивідуальності в його першій книзі?

Мені здається, що виразною й симпатичною індивідуальною рисою у віршах молодого поета є вже сама інтенсивність поетичного переживання, його незвичайно висока "температура", породжена глибоким почуттям, міцним інтимним

зближенням з тим про що йде мова.

Поет Іван Драч — з тих поетів, хто органічно не вмів капівсити ні любити, ні гніватись, ні захоплюватись, ні журитись.

Те, що Драч, як висловлюється наша критика, поет "інтелектуальний", очевидно для кожного. Під терміном "інтелектуальність", не дуже точним щодо свого значення і вже немилосердно заялженим, слід розуміти, крім кахилу до відповідної проблематики, поетичне мислення у формах тих понять, предметів, образів, які характерні для внутрішнього світу сучасної освіченої людини.

Поет уміє і любить дивитися на світ через призму своїх різносторонніх інтелектуальних інтересів. Це не збіднює, а збагачує його поезію.

Тут треба сказати про те, що чи не найбільше збуджує суперечки з приводу віршів Драча — про нахил цього поета до примхливої (!) асоціативно-умовної образності. Молодий поет кристується нею дуже щедро.

Радість поезії, радість спілкування з нею і — через неї — з світом і людьми висловлена тут (у вірші "Сонячний етюд") в образах дивних і несподіваних: праця поета уподібнена до праці фантастичного продавця сонць, сонць особливих — вони оранжові, тугі і мають тривожні музичні очі.

На питання про те, чи "варто" і чи "слід" І. Драчеві будувати своє художнє мислення на такій асоціативності, можна відповісти лише одне: вона для нього органічна. Так він мислить, так бачить світ — при всіх можливих елементах наслідувальності.

Чи не занадто покладається молодий поет на засоби музично-живописної "сугестії" ("навівання"), яка в нього часом відтісняє кудись на другий план логіку, предметну ясність? Точну і глибоку думку поет іноді підмінює "ефективною" барвою або музичним співзвуччям. Думається, що коли поруч зі стихійно-могутнім, дуже яскравим емоційним елементом (цінність його для мистецтва зрозуміла) в поезії І. Драча належно визріє і сягне гідної висоти її раціональне начало, вивірена й пронижлива мисль, — то від неї можна буде посправжньому багато чого ждати.

Л. Новиченко


СМОЛОСКИН
»SMOLOSKYP«
 ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА
 MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS



С.Гроші: Вітер із України

Рік 15. ВЕРЕЗЕНЬ — КВІТЕНЬ 1963 ч. 2 (99) MARCH — APRIL 1963 Vol. 15

“СМОЛОСКІП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

ВИДАВНИЦТВО СМОЛОСКІП

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія:

Голова: Лев Винницький

Члени: Марко Антонович, Богдан Гасюк,
Павло Дорожинський, Осип Зінкевич,
Анна Процик

Головний Редактор:

Осип Зінкевич
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

Редактор застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Підписані статті не завжди відзеркалюють погляди Редактора чи Видавничої Комісії. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним подання джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодиноке число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnyckyj

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytch,
Anna Procyk.

Editor-In-Chief

Osyp Zinkewytch
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

The Editor reserves the right to condense and correct manuscripts. Signed articles do not necessarily reflect the views of the Editor or the Publishing Board. Reprints are permitted only with the express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnycka

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
Вітай Владико!	1	Люба Антонович: Що мені подобається в українській літературі, а що ні?	8
Ольга Маруніч: Художникам	1	Союз Аргентинсько-Українських Студентів	9
Коли вони приїжджають з України	1	В. Дмитріюк: Чому, з ким, що і як говорити про Україну?	12
Богдан Гасюк: Теоретик і активіст	2	Молодь і освіта в Україні (хроніка)	13
О. Зінкевич: Говорить літературна молодь України	4	Хроніка українського студентського життя	15
О. З.: Свілана Йовенко	6	Студентство в і д з н а ч у є річницю Крутів (хроніка)	16
Світлана Йовенко: Вибір з поезій	6	Нові числа студентських видань	16
Молода література в Україні (хроніка)	7		

У першу чергу нам треба знати і з'ясувати собі, що це таке — сучасна потенціально-Україна. Хоч ми б дуже хотіли того, але цією потенціальною Україною, на жаль, не є і не може бути наше українське підпілля. Ми знаємо — воно в Україні є, його присутність у нашій Батьківщині є необхідна і це мусить знати і на кожному кроці відчувати ворог.

Крім цього ми маємо Україну, яка не могла піти у підпілля, яка легальними способами змагалась за духове і біологічне існування української нації. І ми бачимо, як на наших очах спільна дія обох українських фронтів перемагає, коли ворог мусить іти на поступки, відступати крок за кроком і коли ми можемо маркувати все нові і нові успіхи та силу живучості нашої нації. І це ми бачимо на всіх відтинках: і в науці, і в мистецтві, і в літературі, і навіть в економічно-господарській діяльності. Тому, хто заперечує це, хто цього не бачить — той живе категоріями мислення з-перед ста років. І в зустрічі з цією дійсністю деякі наші політичні провідники злякались. Замість використати ці успіхи, замість поставити їх на службу українській визвольній справі — вони заперечують, нехтують ними, бояться їх, втікають від них.

У них зроджується страх, що українські політичні емігранти “заразяться” тією дійсністю, що їхня віра у правильність наших довголітніх змагань може захитатись.

Тоді дозвольте запитатись: яка ж ми тоді політична еміграція, коли ми злякались “Гопака” у виконанні ансамблю Вірського, чи “Рушничка”, якого нам з таким зворушенням співав Д. Гнатюк? Де ж тоді наша політична свідомість, де ж тоді наші переконання? Що тоді показати нашій еміграції-

ній молоді, яка тої України ніколи не бачила, а звикла лише чути від своїх батьків про бічні “страждання”, “солом'яні стріхи”, “розмоклі дороги” і про чумаків, які волами сіль возили з Криму!? Невже ж до такої України, в добі міжпланетних польотів, повертати нашу молодь?

А якщо у нас є ще й такі “політичні” емігранти, за яких ми маємо боятись, що вони можуть похитнутись, то краще тоді без них іти нам до нашої мети. Бо користі з них не буде. Скоріше чи пізніше, вони “пропадуть” для нашої справи.

А молоді озброєній глибоким знанням треба зустрічатись з приїждженими з України, іти на такі зустрічі, говорити з ними і не бачити в них, обов'язково, ворога, вистужника, запродавця, а бачити таких самісіньких людей, якими і ми є, хіба з тією різницею, що ми виростили і живемо в двох інших світах і в зрозумінні, що коли б ми були на їхньому місці, ми були б такими самими, як вони зараз є.

Хтось твердить, що “культурний обмін” йде на користь большевикам. Це є справа дискусійна і про неї вже можна нести книжки. Але цей обмін є зараз фактом, і чи ми його хотіли б чи не хотіли б — ми його продовження, чи стримання досягнути не можемо. Тому нам треба знати, як нам і у якій ситуації поводитись.

Коли йдеться про молодь, про активно-думаючу молодь, то за неї ми не лякаємось і ми не боїмось, що вона заразиться “Гопаком” Вірського чи “Рушничком” Малішка.

На щастя для цілої української справи — наша молодь вже навчилася відрізняти чорне від білого.

З думок молодого українця

Теоретик і активіст

(ТЕОРІЯ АКТИВНОСТІ І АКТИВНІСТЬ ТЕОРІЇ)

(Стаття дискусійна)

Коли зробити перекрій сучасного українського еміграційного етносу і зосередитись над його т. зв. “провідною верствою” (дуже неокреслений і загальниковий вислів), то можна прийти до цікавого аналітичного висновку щодо складу цієї “провідної верстви”.

Ця провідна верства в основному ділиться на дві категорії: 1. т. зв. “активісти”, 2. т. зв. “теоретики” (чи як вони люблять себе

називати “мислителі”). По своїй суті і активісти і теоретики є неповні одиниці і як такі є нездібні до самостійного творчого життя.

Обидві категорії, щоб жити мусять брати накази чи від людей чи від систем, в яких знаходяться, а нерідко і від обох. Характеристичною прикметою обох є їхнє цілковите відчуження від реальності життя — в основному: обидві групи не розуміють життя.

Незвичайно легко спостерігти активіста і ще легше проаналізувати мотиви його діяльності і атрибути його характеру. Активіст — це до певної міри, як то кажуть. “слони в порцеляні”.

Типічний активіст це партійний апаратник (хоч активісти бувають і поза політичними партіями), що “працює”, бо... треба щось робити! Він нетерпеливиться аналітичним роздумуванням над дійсністю; в нього велика відраза до мислення взагалі, а до аналітичного об’єктивного мислення зокрема. Активіст, це людина, що коли шукає за суттю, (якщо взагалі шукає), то лиш на те, щоб влити ту суть в наперед виготовлену форму!

Таку людину, в більшості простоумну і щирю, незвичайно жорстоко використовують в ряди-годи різні “революційні рухи” (чи, краще сказати псевдо-революційні рухи), які пізнавши душу такого “друга” вливають свою суть-отруту в його невинну форму. Переконувати того покрою людину в недоцільності його діяльності чи закидувати йому помилковість його життя зайво. Це не дасть, бо дати не може, жодних позитивних результатів.

Б’ючи в діяльність чоловіка, ви б’єте в нього самого! В його оголену душу; в його віру, в його життя. І навіть коли вдається переконати такого активіста в недоцільності (якщо його праця є недоцільна — бо її не конче потрібно!) його діяльності, то ніколи не досягнеться бажаного позитивного результату. Активіст, переставши бути активістом, ніколи не переміниться у всегранну ціну одиницю, а радше така особа збагатить вже і так пересичене стадо наших хлібоїдів.

Для ілюстрації дозволимо собі навести слідуєчий приклад:

Під час останньої конвенції УККА маленький, лисуватий пан в окулярах підійшов до гучномовця і крикнув тоненьким бляшаним голосочком: “А я кажу, щоб всі члени визвольного фронту голосували проти!” І в тій хвилині понад сто рук, як опарені замаячили в повітрі! За пів години той самий пан підійшов до гучномовця і знову гукнув: “А я кажу, щоб всі члени визвольного фронту голосували за!”

І мимоволі насуваються питання: чи тих сто “членів” — є тим найкращим, на що пів мільйонна українська спільнота в США могла спромогтись? Чи тих сто членів прийшло призадуматись, проаналізувати і накреслити нові шляхи для української спільноти?

Чи прийшли вони, щоб, мов манекени, підіймати руки!? І так сидиш і думаєш, і жах бере! І питаєш змученим серцем: “Господи, невже ж... !?”

* * *

Другий відлам “лучших” людей — це теоретики, мислителі і — тільки! І коли ми зазначили на початку цієї статті, що обидва типи людей є нездібні до самостійного життя, то тут ми хіба це можемо з притиском повторити. Бо тоді, як активіст це — вітрила без човна, то теоретик це — човен без вітрил.

І так, як незвичайно легко пізнати активіста з його атрибутами (переважно жертвенна і щира особистість — але не обов’язково), то ще легше пізнати теоретика з його атрибутами зарозумілості, переоцінки, пересуду і що найважливіше цілковите відірвання від ритму життя.

Такого покрою люди згіржливо дивляться на всякі прояви людського життя, що переходять межі читання і дискутування прочитаного.

І коли часом у когось закорінюється думка, що такого роду особа є з природи покликана творити нові вартості людського життя, то в дійсності ми бачимо якраз протилежне, як виказує “Республіка” Платона чи “Капітал” Маркса.

Теоретик, який погорджує і засадничо не хоче інтересуватися іншими проявами незвичайно скмплікованого і багатогранного життя, звичайно перебуває у німбі власної роботи де творить нікому непотрібні і до життя непридатні системи. **Нещастя в тому, що в ряди-годи такі безглузді системи від життя відірваних людей застосовується силою — і тоді справді постає пекло на землі!**

Щоб краще наświetлити сказане візьмемо наприклад два роди сучасних еміграційних організацій: політично-суспільних і наукових.

У перших організаціях збирається гроші на працю, а вся праця зосереджується у збиранні грошей. Іншими словами, існує організація, бо вона вже довго існувала і не має сенсу її розв’язувати. І хоч би був сенс її розв’язати, то де підуть її члени? А праця такої організації? Крім збирання грошей вся праця спрямована в русло пропаганди (і то найгіршого стилю пропаганди, бо переважно серед свого середовища) для того, щоб люди знали, що ми щось робимо! А пізнавши нашу працю ставали нашими членами, щоб помагали нам працювати, щоб люди знали, що ми щось робимо!

Перейдім тепер до наших т. зв. наукових організацій чи товариств. Час-до-часу чуються нарікання, що вони, ці товариства, не хочуть дати еміграції нових шляхів, не хочуть унапрямити енергії еміграційної маси в нові творчі русла.

Безперечно, такого роду критика лише кривдить наших науковців. Не дають вони нічого нового еміграції — бо дати не можуть. Це обірвані струни порохнявих скрипок. Це люди (їхній вік нам не важливий), що замість збирати вкладки, улаштовувати щорічні “ударні” коляди, давати на високому рівні академії чи політичні віча, влаштовують свої наукові конференції, де передискутують стократно передискутоване. Це люди, які потонувши в своїх, часто, передвоєнних книжках, здебільшого писаних їхніми передвоєн-

ними колегами, є здібні хіба дискутувати на теми тих книжок, чи перечитавши декілька з них, написати на “високому рівні” “наскрізь наукову доповідь”.

* * *

І так часом хочеться зустрінути людей — повних людей, інтегральних людей, всегранних людей, людей здібних до акції і до аналітичної думки, людей вільних від дрібних пересудів, цікавих людей!

І так часом хочеться зустрінути людей сторонніх людей, що зуміли б дати правильну оцінку всім проявам життя, в проводі нашої загумінкової і до сліз смішної еміграційної отари...

О, Господи, так часом хочеться...

Богдан Гасюк

Пізнаймо творчу молодь України (2)

Говорить літературна молодь України

Сьогодні продовжуємо розмову про творчу молодь України. Дехто нам закидає, що ми “забагато говоримо про Ту Україну”. Можливо, це й так. Ми дійсно говоримо багато про українську творчу молодь, яка живе в Україні, яка творить українські культурні надбання, і яка залишиться українською. Ми пишемо для тієї української думаючої молоді на еміграції, яка в своїх серцях носить Україну, думає про неї, хоче її ближче пізнати, щоб могли краще їй служити. Ми ведемо розмову з тією еміграційною молоддю, яка бачить себе, як співтворця майбутньої української дійсності, а не як “помагача українського походження”.

Ми хочемо пізнати і знати Україну, щоби колись легше могли себе віднайти в укладі українських творчих сил.

Ми уважаємо, що сучасна творча молодь в підсоветській Україні є тим щасливим поколінням, яке буде не лише свідком, але й творцем того нашого невідомого, яке, може, нам тепер ще й важко уявити. Тому нам треба знати ту молодь, вдумуватись у її думки, а коли й ми вміємо думати — коментувати їх для себе, для збагачення свого духового кругозору.

В попередньому числі “Смолоскипу” ми зачитували нашим читачам деякі думки молодих українських підсоветських літераторів — Є. Гуцала, В. Дрозда, В. Симоненка, П. Скуня, М. Вінграновського, І. Дзюби і Є.

Сверстюка.

Сьогодні почнемо нашу розмову думками Віталія Коротича. В київському журналі “Зміна” (ч. 11, 1962) В. Коротич опублікував довгу статтю “Нам іти далі”. Стаття небуденна і, щоби її вповні зрозуміти і вчутись в цілу гаму проблем, які порушує молодий поет, треба б її цілу прочитати. Ми подамо з неї лише найхарактерніші місця.

Свою статтю Коротич починає розповіддю про редактора його останньої книги поезій, який сидів в німецькому концентраційному таборі, і який згодом був переслідуваний большевицькою владою. Повернувшись на Україну його “питали, чому повернувся на Батьківщину не у вигляді попелу з муфельної печі (“... повбивали ж інших, а ти — живий... Чому?”). І він пояснював, тільки слідчий не хотів повірити, що на землі є так багато гарних людей”.

“Покоління... — пише Коротич про своїх ровесників, — сини, що виростили у лементі евакуаційних поїздів та на попелі спалених кварталів. Батьки одних згинули на війні, віч-на-віч, стикаючися з ворогами, інші — майже не пам’ятають своїх батьків, яких іще в далекий довоєнний час назавжди повели з домівок серйозні люди в цивільному. Вони ж зростали поруч — діти “ворогів народу” та діти народних героїв. Вони не грали у війну, яка стукотіла милицями по розтрісканій бруківці та була занадто реальною, щоб у неї

грати. Потім поверталися з війни ті, кому дано було повернутися, і діти ставали дорослими у тріскотняві про одну людину, що зуміла виграти війну, а тепер називає своїм іменем відбудовані головні вулиці великих міст. Це був дуже складний час... Ми успадковуємо великі поняття та звершення. Але ми отримуємо у спадщину і те, чого маємо позбутись. Це логічно, тому що в нас багато ще роботи не тільки по переобладнанню заводів та та перебудові вулиць, але й по перебудові душ.

... Ви знаєте їх. Це один з них шепотів вам на вухо, прочитавши вірші: "Ну, навіть це тобі? Були такі, хе-хе... Знаєш, де вони?"

Скількох вони вбили, обережні падлюки, що заповзають до душ та будинків! Вони довго живуть, обачні, ті, що сміються останніми. Вони похвалять вас, якщо вас хвалили напередодні, і напишуть наклепи на вас, якщо їм наказати це, налякавши.

... Кожна трагедія залишає після себе не тільки людей, що брали у ній безпосередню участь, але й майстрів по розколупуванню чужих виразок. Ах, як ефектно це виглядає бити себе в груди та пускати сльозу з приводу вистражданого іншими.

... Спадкоємність має на увазі вміння злитися не лише зі своїм поколінням, але й з минулим, і з майбутнім. Написати вірші, під якими з радістю підписався б не лише ти, але й поет, що загинув заради тебе, — це наш обов'язок.

... Мені пише одна жінка з Кіровоградщини. Я дуже радий, що вона помічає мої вірші та каже мені про них справжні, чесні, дуже потрібні слова. Я ніколи її не бачив, але я багато знаю про неї.

У 24 роки її заарештували, повіривши наклепників, і засудили разом з чоловіком. Вона важко прожила життя. Чоловік її хворіє. Молодість, як сама вона пише, "примержла до далекої твердої землі". Але жінка ця вірить. Жінці сняться сонячні міста, які вона вже не зможе звести, але які — вірить — побудують молоді. Я отримую листи від неї з наказом написати вірші, як ті, що в молодості хотілося їй написати. Вона прохає, щоб я зробив усе, чого вона не зробила.

... На Заході зараз дуже багато говорять про "сердиту" молодь. Коли закордонні класифікатори відносять до "сердитої" молоді юнь мосі країни, то проти самого терміну я протестувати не хочу. Мене тільки дещо не влаштовує значення слова "сердитий", як його

тлумачать за кордоном, кажучи про нас.

Чи є у нас покоління "сердитих"? Так, є. В нас дуже багато людей з чесним гнівом у душах. Ми вміємо бути сердитими, бо не бажаємо бути байдужими.

Люди, що важко прожили свої роки; знають, чому це. Шрами, які білими смужками лягли на душі, мають конкретні історії. Кожний — свою. Ми зобов'язані бути гнівними до всього, що заважає нам жити так, як ми того бажаємо. А ми бажаємо дуже добре прожити своє життя. За великим рахунком.

... Розгублене, обдурене покоління, якому буває гірко жити від того, що нікому воно не потрібне, і від того, що величезний державний апарат працює для приборкання народного гніву, — це національна трагедія. Чесні, гарні, але безвольні молоді люди, обеззброєні ділками, яким вигідно це робити, опускають руки.

Вони розгнівані. Але вони нездатні бути борцями, як тисячі їхніх ровесників. Вони щось бубонять про свої печалі, і тоді гнів безсилий.

Хрещатицький варіант битників — нісенітниця, риба у штанях.

Так, ми — розгніване покоління, і ми цим пишаємось. І не тільки ми. Розмежувати покоління неможливо, і немає в тім сенсу. Молодість визначається кількістю душевної енергії та бажання усунути зі свого шляху все, що прогнило.

Ми залишаємось молодими до сивини, ми назавжди залишаємось розгніваними. У цьому сенс нашого існування та записка безсмертя країни.

... В нашій пресі було багато статей про молоду українську поезію та прозу. Але серед надрукованих матеріалів було небагато таких, де б доброзичливо та спокійно розбиралися позитивні якості та недоліки творчої літературної молоді. Молодь бажає вчитися на роботах своїх досвідчених товаришів і, звичайно, приносить у літературу щось своє. Обов'язково своє. Бо інакше — навіть твої писання, коли вони виглядають, як бліда копія давно вже відомого, читаного. Молодь хоче прийти у світ, позначивши його своїм словом, побачивши його своїми очима..."

Так говорить молодий 26-річний київський поет, Віталій Коротич. Чи порожні ці звуки? В ці рядки треба вглибитись, їх не можна читати бездушно, без відчуття, без бажання збагнути те нове, що народжується в серцевині нашої молоді, наших творців.

О. Зінкевич

Поезія молодих в Україні

СВІТЛАНА ІОВЕНКО

(О.З.). Світлана Іовенко належить до наймолодших наших поетів, які погали друкуватися в пресі підсоветської України. Вона наймолодша з тих, які попали на сторінки кийської "Літературної України".

Молода поетеса народилась у 1946 р. Вона перший творчий представник наймолодшого покоління, в пам'яті якого, як невизначний сон залишилися сталінські гаси. Вона зростала серед інших обставин, її світогляд формується під впливом інших подій та інших, можливо, течій, як її старших товаришів-поетів.

Світлана Іовенко ще тільки учениця кийської десятирічки, але її поетичний голос звучить дуже сильно. Її поезія наближається до творчості Ліни Костенко й Ірени Жиленко, хоч вона багато-багато молодша за них, як віком, так і знанням і досвідом. Ідеал Світлани — Леся Українка.

Ще так недавно, два роки тому, п'ятнадцятирічна учениця мала записаний своїми першими віршами — цілий зошит. Вона з ними йшла до кийської газети, яка друкується російською мовою. Сьогодні — вона українська поетеса.

* * *

СВІТЛАНА ІОВЕНКО

ВИБІР 3 ПОЕЗІЙ

ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

Знаю — ти одна — моє кохання,
Совість моя, гордість і пісні.
Пам'ятаєш, Лесю, на світанні
Тн сопілку віддала мені.
Віддала й нічого не сказала...
Що поробить з піснею дівча,
Коли чує музику вокзалів,
Коли піснею всюди зустріча.
Де воно, поезії намисто,
Що в серцях засвічує вогні.
Бачиш, Лесю, це тривоги людства
Нерви переплігують мені.



Світлана Іовенко

* * *

Ну, що мені робити з собою?
Куди мені від себе втекти?
Моїх шалених думок світи
Дитячі сльози змахнуть з журбою.

І вже здається, що ти — жага,
Ні... гнів мій, біль і пекучий сором.
Тн знову поруч, тн підслухав,
Як б'ються в серці моєму зорі.

І я свій сум у душі тепло
І не пускаю тебе у мрію...
Та тільки й досі не розумію:
Тебе ненавиджу чи люблю?

СЛОВА — АКОРДИ

Слова старі й жахливо звичні
В рядок лягають за рядком,
То ніжні, лагідно-ліричні,
Що сиплють золотим піском,
То грізні, наче канонада;
В них колір крові і надій,
В них серцю смілому вірада,
І відблиск пам'ятних подій.
Слова є речення окличні,
Що в бій підводили білця,
І ще... бувають, істеричні,
Що мають жаб'ячі серця...
Слова пекучого кохання,
Слова, в яких презирства сміх,
Я їх запам'ятала зрання,
І змалку звикла я до них.
Та є слова — стрімкі акорди,
Вони бринять в душі моїй.
Малеча... а співають гордо —
Тн їх образити не смій!
Нехай живуть, мої малюта,
Я людям їх віддам колісь,
Щоб всі серця могли співати
Словами, що злітають ввись.

* * *

Десно моя! Тн знаєш,
Що тн для мене...
Тн несеш над собою
Пурпурові вогнисті вітрила
Його кохання, віри моєї, неспокою,
Вітрила моєї юності.
Тн дишаєш весною,
І очі у тебе
Синьо-зелено-чорні,
Як у весни.
В твоїх синіх сріблястіх хвилях
Симфонії ллють світанки,
А кручі, засмаглі й мудрі
Схиляються над тобою.
Твої береги, Десно,
В жорстоких старечих зморшках,

Немов близнюки сіамські,
Тримаються завжди поруч,
Хоч зовсім вони нескормі,
Твої береги, Десно...
Твої береги, сестро,
Мені нагадали обличчя
Моєї бабусі померлої,
І синій, солоний смуток,
Похмурний, мов сутінки, смуток
Мене охопив студено...
Я німію перед тобою,
Ріко могого дитинства!
І тому
Про твою фіялкову вроду
Я не можу спілим розказати,
Я не можу глухим пояснити,
Як любило тебе, мій народе,
Як нескоренній, гордий мозок
Незагмузданих речень шукає,
Що папір би могли спопелити!...
Слухай, Десно! Я з кожним словом
Віддаю тобі серця частинку,
А воно пламеніє. До тебе лине,
Десно моя синя...

* * *

До біса смуток! Геть, мої жалі!
В трояндах білих я не бачу сліз,
Мені киває соняшник в брилі,

І бриль його до голови прирліс.
Я йду повз льон блакитно ніжним полем
Та в серці не спиняється блакить
І спокій голубий не вразить боєм,
Бо в серці колір неслуху кипить.
Бо в серці лиш тривожно пламеніє
Неспокій і нескоренність моя,
Бо мозок у чеканні ніжно мріє,
Бо сум не звикла шанувати я.

СЕРЦЯ

Вони приходять до мене
Зорями променистими,
Пливуть у вечірніх сутінках
У мій голубий куток.
Вони — симфонія людства,
Надія моя вогниста.
Не можу без них, хоч знаю вже
Їх поглядів кнп'яток.
Серця неспокійні й горді,
Відражні і вічно юні,
Сповніть землі тривогами
Бентежать совість мою.
Померти лиш так, як Данко,
Не вірячі зпій фортуни...
За долю таку вогненну
Я людству серце даю.

МОЛОДА ЛІТЕРАТУРА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

● Молоді приходять в літературу. В грудні 1962 р. до СПУ прийнято молодого прозаїка Євгена Крутяка (нар. 1936 р. в с. Великосілки на Львівщині), автора повісті "Світла доля твоя" та Василя Симоненка (нар. 1935 р. на Полтавщині) автора збірки поезій "Тиша і грім".

● Поезії читає Ірина Жиленко. В грудні м. р. в клубі СПУ в Києві читала свої поезії молода поетеса І. Жиленко і поет В. Мордань, вихованці студії "Молодь", поруч з іншими менш відомими поетами. Найбільше уваги присутні присвятили І. Жиленко. Критик Г. Плоткін говорив про неї: "у неї тонкість штрихів, емоційність, образність, що збагачують душу читача... Загалом — враження дуже добре, в літерату-

ру входить нова, цікава, оригінальна поетеса". Г. Сивокін говорив: "Складні вірші в І. Жиленко, їх важко навіть на слух сприймати. Але — це поетеса. У неї світ, який вона бачить по-своєму, у неї неспокій, громадянська мужність, як це видно, наприклад, з вірша "Батькові". ("Л.У." ч. 100, 1962 р.).

● Молодь про музику. Як пише В. Кирейко, композитор ("Л.У.", ч. 101, 1963 р.), "серед деяких студентів - композиторів Київської консерваторії наприклад, існує погляд, що в наш бурхливий двадцятий вік народність у музиці разом з творчістю композиторів-клясиків явно "застаріла" для нових вимог слухача. Як наслідок таких недоумкуватих поглядів і з'являється з-під пера неви-

разна музика, позбавлена отих "застарілих" приваб мелодизму, гармонії і форми".

● Народа молодих літераторів Поділля. На Поділлі тепер активується група молодих літераторів. Два дні тривала їхня нарада, на якій підсумовано їхню творчість в 1962 р. З новими творами виступали А. Борзняк, Н. Гнатюк, Ф. Павловський, М. Горобець, П. Коврига, М. Краснюк, М. Дорош, М. Рябий, Е. Гулиніна, Л. Пастушенко, О. Чорногуз. ("Л. У.", ч. 2).

● Малишко про молодих літераторів. У своїй статті "Ближче до людських сердець", А. Малишко пише про молодих: "Я люблю нашу молоді літературу, тривожусь за неї, болію за те, що в ній погане, і радію з того, що в ній

добре. Але що мені не до душі? Ми, старші письменники, виховувалися у великій школі життя, кожен з нас розуміє, що літературна праця — важкий і довгий шлях, на якому не одиноким людям з'їсти і нераз зіб'єш коліна до крові. На цьому шляху скромність є неодмінною рисою кожного талановитого митця. Молоді поети нажуть, що люблять Белля, Ремарка. Вони часто наголошують на тому, що вчать у тих письменників... В той же час рідко почуєш від молодих, що їм до вподоби наші славні українські митці О. Гончар, О. Довженко, Ю. Яновський та інші. А саме в них є чого повчитися." В дальшо-

му А. Малишко обороняє поезію Вінграновського і Драча. ("Л.У.", ч. 3).

● **Хто поет номер 1?** Про це дискутували молоді любителі поезії у Львові. Ставилось питання "хто з молодих заслуговує на титул "Поет номер 1" Вінграновський чи Вознесенський, Драч чи Роджественський, Євтушенко чи Коротич". На цьому вечорі одна студентка не витримала і вигукнула: "Товарищі! Тепер на Україні тисяча поетів!" ("Л. У.", ч. 4).

● **Так обговорюють поезію Вінграновського!** Один з найстарших українських поетів М. Рильський планував обговорення збірок поезій М. Вінграновського "Артос прелюди" і В. Симоненка

"Тяга і грім" за округлим столом, у невеличкій кімнаті. Але він скоро побачив свою помилку! На обговорення зібралось багато більше: з невеличкої кімнати, де почалось обговорення, треба було переходити до великої зали, де його закінчували. Скромне обговорення перетворилось у великий диспут про сьогочасну молоду українську літературу. ("Л. У.", ч. 5).

● **В Україні черги за поезією.** В Харкові відкрито новий книжковий магазин "Поезія". І подумати лише — в день відкриття, вже від 7 год. вранці було видно довгу чергу людей, які хотіли купити збірку українських поетів! ("Л. У.", ч. 6).

Куток наймолодших

ЩО МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ, А ЩО НІ?

Редакція "Смолоскипу" звернулася до ряду наших наймолодших читачів і передплатників з проханням поділитись на сторінках нашого журналу зі своїми поглядами на українську літературу. Першу відповідь ми отримали від Люби Антонович з Монреалю, яку нижче друкуємо. Хочемо вірити, що слідом за нею підуть і інші наші наймолодші читачі та дадуть свою відповідь на повще поставлене питання.

Редакція "Смолоскипу" звернулася до мене з проханням написати мою ширшу думку про те, що мені подобається, а що не подобається в українському письменстві. Відповісти на це питання не легко. По перше я ще досить мало читала творів української літератури, а по друге я же думаю, що моя думка матиме велике значення. Все ж таки я б радо прочитала на сторінках "Смолоскипу" думки інших хлопців і дівчат мого віку, щоб порівняти свій смак і доповнити список книжок, які я дотепер читала.

Я не писатиму про поетичні твори, чи про поетів, бо я не думаю, що можна поезію порівнювати з прозою. Я не писатиму також про наших клясиків (Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українку), бо не вважаю себе покликаною критикувати їх.

I

а) Хоч *М. Гоголь* писав по російськи, але мені здається, що його можна уважати українським письменником поперше тому, що він був українцем, а по-друге найкращі свої твори він присвятив Україні, або українцям. Одна з його повістей "Тарас Бульба" є обов'язковою лектурою в українській школі. Всі

його твори, що я читала, крім "Мертві душі", мені дуже подобались.

б) *Г. Квітка-Основ'яненко*: більшість його сентиментальних творів мені не подобаються. Всі вони дуже неправдоподібні ("Шира любов"). У самому гарному місці суджена починає вживати великі слова, які туди не належать, або ніхто не може знайти виходу з цілком простої ситуації.

З другого боку, його гумористичні твори дуже гарні, а з них мені найбільше подобається "Мертвецький Великдень".

II

а) *Марко Вовчок*, хоч її вважають дуже великою письменницею, мені вона зовсім не подобається. У французьких школах її "Маруся" — обов'язкова лектура, але мені було шкода, що саме цей твір, а не інший — кращий, удостоївся такої чести.

б) *О. Стороженко*: його оповідання я читала, як мені було 12 років і тоді я їх дуже любила, але позаяк це було три роки тому, я не можу напевно сказати, чи тепер я була б про них тої самої думки.

III.

а) *І. Незуй-Левицький*: В українській школі (на курсах українознавства) "Хмари" Левицького належать до обов'язкової лектури. Я не розумію, чому вибрали саме цей твір, а не "Баба Параска та баба Палажка" або "Кайдашева сім'я", бо "Хмари" досить нудна повість. Але найгірше, що в змісті нема про що писати, бо головна дія така замішана, що залишається в пам'яті тільки кілька неважливих моментів. На мою думку його твори застаріли.

б) *О. Кобилянська*: Один з творів Ольги Кобилянської "Земля" також належить до обов'язкової літератури в українській школі. Ця повість мені дуже подобалася. Вона живо написана і дуже багата в дії; вона описує селянське життя на Україні.

Друга її повість "Царівна" описує соціальне становище української жінки. Але це мені сказала мама, бо я нічого подібного там не могла знайти.

в) З обов'язкової шкільної лектури я читала ще *Б. Лепкого*, *А. Кащенко* і *А. Чайковського*, які мені дуже подобалися два роки тому. Але під кінець їх вже нудно читати, бо можна наперед сказати, що станеться у тій чи іншій книжці.

IV

а) *О. Мак*. З творів Ольги Мак я читала

тільки "Бог вогню", але це моя найкраща книжка. Це пригодницька повість з індіанцями, скарбами і з забобонами, в якій головну роль грає 15-тилітній український юнак.

б) *О. Іваненко*; її повість "Рідні діти" є одна з тих, що читається по 20 разів і ніколи не набридає. Хоч вона написана для дітей, я її ще дотепер читаю і перечитую і завжди знаходжу щось таке, що перше не помічала.

в) Мені дуже подобалася повість *Лесі Храпливої* про "Отамана Волю", бо вона дуже правдоподібна. Натомість я думаю, що я вже трохи завелика для оповідань "Вітер з України".

г) У Радянській Україні тепер друкують багато пригодницьких повістей про світовий простір і досліди в ньому. Я не знаю, чи всі вони написані українськими письменниками, чи є між ними переклади, але ці повісті мені переважно подобаються. З українських творів писаних в Канаді мені дуже подобалися "Сини землі" *Іллі Кириляка* і я можу всім порадити перечитати цей твір про перших українських поселенців.

Звичайно я свідома того, що я ще замало читала творів української літератури, щоб її критикувати, але я щиро написала свою думку і дуже радо послухала б інших студентів мого віку про те, що їм подобається, а що не подобається в українському письменстві.

Люба Антонович

Українське студентство в діаспорі: Аргентина

Союз Аргентінсько-Українських Студентів

(Інтерв'ю з довголітнім Головою САУС-у Б. Ковалем)

Від Редакції: В цьому числі нашого журналу розпочинаємо серію статей про українське організоване студентство в різних країнах вільного світу у формі інтерв'ю з провідними діячами українського студентства.

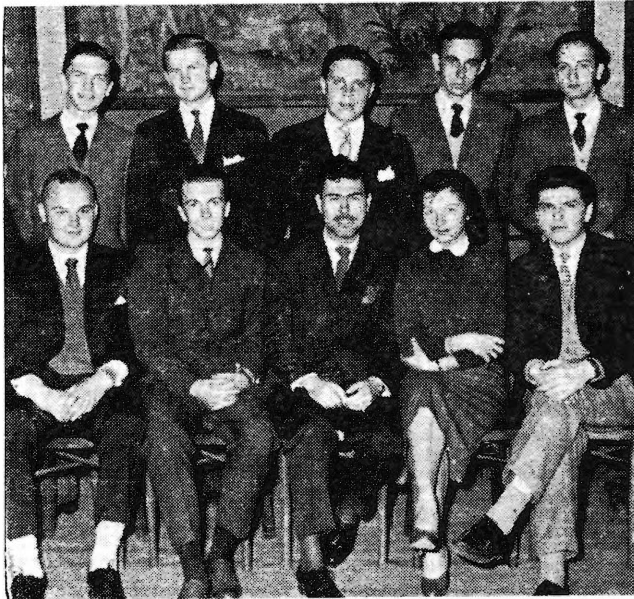
Наше перше інтерв'ю з довголітнім Головою Союзу Аргентінсько-Українських Студентів — Богданом Ковалем.

Богдан Коваль народився в Аргентині в 1933 р., де в Боріссо ходив до "Рідної Школи" при товаристві "Відродження". Тут і почалась його організаційна діяльність в Секції Молоді. В 1953 р. він переїжджає до Буенос Айрес, де бере активну участь в різних організаціях. В тому ж році разом з гуртом місцевих студентів, він організує Союз Аргентінсько-Українських Студентів — САУС, якого стає першим головою і перевибирається на цей пост протягом п'яти років. Рівночасно Б. Коваль працював в Секції Молоді при Т-ві "Відродження". В 1960 р. його обрано секретарем

Української Центральної Репрезентації в Аргентині та назначено представником "Зарева" на Південну Америку. В 1961 р. Б. Коваль вибрано головою Т-ва "Відродження". За своїм фахом Б. Коваль — юрист.

Питання: Чи можете розказати про організаційну діяльність українського студентства в Аргентині після другої світової війни?

Відповідь: Після другої світової війни, коли до Аргентини приїхали нові емігранти, з ними також приїхала українська студіююча молодь. Правдоподібно в 1949 р. було створе-



Управа САУС-у в 1956 р. Сидять (від ліва): М. Феняк, Є. Задорецький, Б. Коваль (Голова), Л. Корбутяк, О. Якіо. Стоять (від ліва): В. Магденко, О. Хамуляк, В. Сосенко, Ю. Іваняк, О. Сужар. На знімці бракують Члени Управи — О. Хам, О. Ольшанецький, П. Шуплат.

но в Буенос Айрес Українське Студентське Товариство, яке працювало протягом двох років. В цьому часі було влаштовано цим товариством кілька конференцій, свято Крут та кілька забав. Головою був Бернард Бреместуль. Але вже вкортці, бо десь в 1951 р. діяльність цього товариства цілком занепала.

Питання: Коли постав САУС і серед яких обставин?

Відповідь: В 1953 р. знов постала думка, що треба створити одну сильну студентську організацію, яка об'єднувала б усіх українських студентів — нових емігрантів і місцевих уродженців. Для цієї цілі створено Організаційний Комітет, в склад якого увійшли: Ольга Білик, М. Рубінець і Б. Коваль. 20 вересня було скликано Основуючі Загальні Збори, на яких з участю 25 студентів і студенток було створено нову студентську організацію — Союз Аргентинсько-Українських Студентів (САУС). Серед перших членів САУС-у було біля 80% українців, місцевих уродженців. Першим Головою САУС-у обрано В. Ковалья. На цьому посту я залишився аж до 1958 р.

Питання: Чи можете дати підсумки діяльності САУС-у?

Відповідь: Так, з приємністю. За дев'ять років свого існування САУС проробив багато праці в усіх ділянках, за що дістав признання всієї української колонії в Аргентині. САУС

нараховує біля 120 членів і старається далше розгорнути свою діяльність в напрямку охоплення всього українського студентства організаційними рамками. САУС втримує постійно зв'язок з українськими студентами, які живуть поза Буенос Айрес — в Ля Плята, Кордоба, Росаріо, Мендоза, Тукуман. В цілій Аргентині, за нашими приблизними підсумками повинно бути біля 500 українських студентів і біля 800 середньошкільників. На міжнародному відтинку, в останніх роках, наша організація також проробила багато праці. Бувший Голова САУС-у Олесь ХАМ брав участь на Міжнародному Конгресі Студентства, що відбувся в Ліма (Перу), згодом делегати САУС-у брали участь в Міжнародному Конгресі Католицької Молоді і Студентства в Буенос Айрес в 1960 р. В 1962 р. члени САУС-у брали участь у конгресі Пакс Романа в Монтевідео (Уругвай). САУС є членом ФЕДЕЦЕ, організації, яка об'єднує студентські організації з країн зпоза залізної заслони. Про міжнародню діяльність САУС-у не раз вже писалось на сторінках "Смолоскипу". Кілька років САУС видає свій місячний журнал "Студентське життя", який редагує колегія під головуванням О. Хама.

По лінії культурно-освітньої діяльності САУС майже кожного місяця влаштовував сходи з доповідями на різні теми, з участю наших визначних громадян. Протягом останніх двох років з ініціативи культурно-освітнього референта Я. Бандури ці сходи влаштовувалися два рази на місяць при численній участі студентства.

Питання: Яке відношення САУС-у до ЦЕСУС-у та як ви задивляєтесь на його структуральну перебудову?

Відповідь: САУС був завжди за тим, що нас має об'єднувати одна українська студентська централь, якою є ЦЕСУС. Ще в 1961 р., коли "Смолоскип" прислав мені свою анкету в справі ЦЕСУС-у, я між іншим дав таку відповідь: ". . . нинішні еміграційні умови не заперечують існування його (ЦЕСУС-у). Він далше має існувати, він є Централю наших студентських Союзів і такою має залишитися. За його працю мають бути відповідальні всі Союзи, а новоперебудований ЦЕСУС мав би охоплювати дві важливі ділянки діяльності: міжнародну і фінансову." Ці думки далше домагатися, щоби теперішня Управа ЦЕСУС-у і передусім його Голова зробили все можливе, щоб славна традиція нашої студентської Централі знов ожила і щоб теперішня Управа



Богдан Коваль, довголітній
Голова САУС-у

прокинулася зі сну.

Питання: Як справа в Аргентині з студентським доростом?

Відповідь: До САУС-у може вступити кожний студент, як член, коли вже закінчив другий рік гімназії. Після одного року він стає повноправним членом. Беручи під увагу велику кількість середньошкільників — можна передбачати, що ряди САУС-у будуть все збільшуватись.

Питання: Які зараз плани діяльності САУС-у?

Відповідь: На жаль про це не можу багато сказати, бо плани праці укладають члени Управи, але знаю, що головною проблемою теперішньої Управи є включення в членство САУС-у якнайбільшої кількості наших студентів. З рамени САУС-у зараз відбувається в Аргентині перепис всіх студентів і професіоналістів.

Питання: Скільки приблизно осіб закінчили студії в Аргентині після другої світової війни?

Відповідь: Від часу створення САУС-у, цебто від 1953 р. — 15 наших членів закінчили студії, а в загальному за цей час закінчили студії 25 українців.

Питання: Чи САУС вдержує будь-які контакти з іншими студентськими організаціями?

Відповідь: Від самого початку свого існування САУС старався мати зв'язки з українськими студентськими організаціями в інших країнах, як також з місцевими студентськими товариствами різних національностей. У Бу-

енос Айрес при нашій співучасті була створена Федерація Демократичних Студентів з Центральних і Східно-Європейських Країн (ФЕДЕЦЕ), до якої входять: хорвати, словінці, словаки, мадяри, поляки, литовці, естонці і українці. Протягом чотирьох останніх років САУС утримує дуже тісні і ділові зв'язки з аргентинськими студентами. Завдяки своєму дипломатичному хистові, О. Хам здобув велику прихильність для української справи на Міжнародних Конгресах в Буенос Айрес і Монтевідео.

На закінчення хочу подякувати Вам за інтерв'ю та побажати читачам "Смолоскипу" і всьому українському студентству багато успіхів в Новому Році. Прохання мос, щоб наші студентські Союзи СУСТА, СУСК і САУС утримували тісний зв'язок з ЦЕСУС-ом і спільно працювали для добра української нації.

З заклику САУС-у

У вересні минулого року САУС відповідними святкуваннями відмічував 9 років свого існування. З цієї нагоди його Управа видала заклику до української студентської молоді в Аргентині, який підписав теперішній Голова САУС-у Володимир Бандура. Нижче містимо витяг з цього заклику, який не менш актуальний і в інших країнах:

"САУС — це політично неутральне товариство, яке приймає молодь в с і х організацій, з однією тільки умовою — б у т и студентом. Наше гасло — пошана до в с і х українських товариств."



Богдан Коваль промовляє на бенкеті "Зарева" в червні 1961 р. в Нью Йорку. Сидять зліва д-р Б. Воцюрків, П. Дорожинський, Л. Бачинський.

Наша мета — з'єднати всю українську студентську молодь, навчити її міжпартійної толерантності, та дати їй — політичну здібність не хилитись перед сильними — і не топтати слабого, і таким чином створити нову, здорову морально молодь, що без сорому перебере від наших батьків керму українського життя...

Український студенте, ще не вписаний до ніякої організації! На тебе чекаємо, щоб ти своєю ги думкою ги працею допоміг нашому товариству.

Студенти Пласту, СУМ-у, "Просвіти" та "Відродження"! Будьте гленами цих великих

організацій, робіть там їзню корисну працю, — але не забувайте, що Ви також студенти. Всі знають гасло, що "в єдності сила", але це не треба тільки знати — треба практично його застосовувати. Ми на Вас чекаємо, щоб таким чином зробити одну незалежну могутню українську студентську організацію. — За Управу — В. Бандура".

Голови САУС-у:

1953 — 1958 —	Богдан Коваль
1959 — 1960 —	Олесь Хам
1961 — 1962 —	Олег Яхно
1962 —	— Володимир Бандура.

Куток гутірок (3)

Чому, з ким, що і як говорити про Україну?

В сьогоднішній нашій гутірці хочемо застановитися над питаннями зв'язаними з загально прийнятим "обов'язком" нашої еміграції інформувати чужинців про Україну. Проблема це дуже широка; тому спробуємо заторкнути спочатку кілька елементарних питань поставлених у заголовку нашої гутірки:

ЧОМУ? — А. Тому, що в боротьбі нашого народу за незалежність, потрібні нам приятелі у волелюбних країнах, ознайомлені з нашими стремліннями, готові нам допомогти.

Б. Тому, що в майбутньому, вільна українська держава потребуватиме зв'язків з політичними, науковими, торговельними, фінансовими і т. д. кругами країн вільного світу.

З КИМ? — Хоч звучатиме це може досить егоїстично, відповідь на це питання проста: з тим на кому нам залежить і хто нам потрібний. Це значить: з впливовими одиницями, провідними кругами сучасними і тими, що прийдуть на зміну... Майже автоматично насувається думка: студентство високих шкіл є ідеальним об'єктом. Це ж з-поміж нього висунуться провідники недалекого майбутнього.

І які б вони погляди не обстоювали, надбане знайомство з нами, з нашими аспіраціями залишить в них спомин, враження, і не будемо ми їм чужі...

ЩО? — В першу чергу це, що їх цікавить. Немає легшого способу зразити собі слухача, втратити можливість доброго контакту, як рецитувати високопарні вислови, подавати нецікаві їм політичні аргументи, які так очевидно нагадують собою дешеву про-

паганду. Засадничо говоримо про все і лише правду. Всі ж віримо, що правда наша і що правда перемаже, ото ж закрушувати наших інформацій нічим не треба. Перебільшення ж майже завжди викликає підозріння.

ЯК? — Відповідь на це питання може бути така: говорити так, щоб зацікавити слухача. Коли після того, як ми щось сказали нас питають про інші чи більш детальні речі — це значить, що ми успішні. Багато ефективніші добрі відповіді на кимсь поставлені питання, як прості твердження чи непрошені інформації. Це ж бо тоді порушуються питання близькі заінтересуванню наших: співрозмовців.

Це значить, що вибір тем до розмов, особливо перших розмов, повинен бути такий, щоб "зацепити" круг заінтересувань наших об'єктів. І нехай це буде найзвичайніша тема, як наприклад про жінок чи про ловлення риб, якщо вона дає нам можливість зав'язати розмову про українських дівчат чи риболовство на Дніпрі — це дуже підходяща тема. Не повинні ми боятись, що це така "неважна" справа, бо чергові наші розмови на поважніші теми після таких "неважних" проходя в багато успішніше і простіше.

В. Дмитріюк

"Коли гетвертувалося все: мова, свобода, думка, коли зв'язаному по рукам і ногам народові відмовлялося у його священному праві на державність, тоді, в дев'ятнадцятому сторіччі, в ім'я свободи і життя Україна вибухнула генієм Шевченка".

Микола Вінграновський

МОЛОДЬ І ОСВІТА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

● **Висока освіта в цифрах.** У біжучому академічному році в Україні навчається 526 тисяч студентів, в тому 310 тис. без відриву від виробництва — цебто заочно або на вечірних курсах. При університетах, педагогічних, сільсько-господарських і економічних вузах України відкрито останньо 55 загальнонаукових факультетів, які готують фахівців з інженерних спеціальностей. На цих факультетах працює 2,500 викладачів, а серед них лише 56 професорів і докторів наук і 700 доцентів і кандидатів наук. ("Р. О.", ч. 93, 1962). У 1959 р. на Україні було 2,500 аспірантів, а в 1962 р. — 4 тис. ("Р. О.", ч. 95, 1962 р.)

● **Індоктринація учнів.** Згідно з новим наказом Міністерства освіти УРСР в другій половині біжучого академічного року впроваджується в 11 класах десятирічок і у старших курсах педагогічних училищ — новий предмет т. зв. "суспільнознавство", в яке включено основи політичних знань у фальшиву комуністичному навітанні. ("Р. О.", ч. 94, 1962).

● **Педагогічні інститути України.** В Україні працює кілька десятків педагогічних інститутів, які готують учителів для початкових і середніх шкіл. Як відомо розвиток педагогічної науки постійно гальмується. На Україні ще й дотепер немає Української Академії Педагогічних Наук, чи хоч би Академії Педагогічних Наук УРСР, тоді як така Академія існує в РСФСР і з нею зобов'язані співпрацювати та отримувати від неї директиви всі підсоветські республіки. Тому й не диво, що й праця багатьох педагогічних інститутів в Україні проводиться на низькому науковому рівні. Наприклад в одному з найбільших педагогічних інститутів України — Запорізькому, навчається 2,500 студентів. На найважливішій кафедрі — педагогіки працює 20 викладачів і ані один з них не має жодного наукового ступеня (!). Подібний стан існує і в інших

інститутах. ("Р. О.", ч. 94, 1962).

● **Кінофільми студентів.** Студенти Харківського політехнічного інституту накрутили фільм "Тетя з дороги", в якому висміюють советських бюрократів. Цей фільм дістав нагороду на республіканському огляді любителів фільмів. Були також відзначені фільми — "Вчись гребти" — студентів Харківського університету, "Останнє листя" — також політехнічного інституту і "Так ми живемо" — хеміко-технологічного технікуму. ("Р. О.", ч. 96, 1962 р.)

● **"Любити, знати, пестити рідну мову".** З відкритим листом під таким заголовком з'явилась група Уманських учителів до Інституту мовознавства АН УРСР. В листі вимагається упростити правопис української мови і між іншим пишеться: "Суцільної грамотності (їхніх вихованців), високого рівня культури усної і писемної мови, прямо скажемо, не домоглися. Адже не секрет: якість учнівських знань з мови дуже низька. Як це шкодить їм у дальшому житті!.. Свою рідну українську мову і ми, вчителі, і наші учні повинні знати, любити. Без знання рідної мови, без досконального володіння її багатствами людина, як відомо, не може стати висококультурною, духовно зрілою". ("Р. О.", ч. 96, 1962 р.) Цей лист викликав широкий відгомін серед учителів. З опублікованих відгуків видно і загрозливі моменти. Деякі вчителі домагаються ще більшого зближення правопису української мови до російської. Один учитель пропонує викинути букву "ї", апостроф і яось сполучити українське "є" з російським "э" ("Р. О.", ч. 99, 1962).

● **Студентський кльоб у Харкові.** В останньому часі в Україні, по різних високошкільних містах постають на громадських засадах студентські кльоби, які за своїм характером нагадують колишні українські студентські громади. І так у грудні відкрито в Харкові перший Студентський Кльоб, яко-

го членами можуть бути студенти різних високих шкіл міста і який ставить собі за ціль знайомство студентів між собою та влаштування студентських конференцій присвячених різній, у першу чергу, науковій тематикі. ("Р. О.", ч. 99, 1962 р.)

● **Школи робітничої молоді в Рівному.** Як навчається робітнича молодь в Рівному на Волині — ніхто б не повірив. Кожний сказав би — це неможливо. А насправді воно так, і про це пишеться у підсоветській пресі. Помінаючи те, що учням, які навіть не закінчили початкової школи, через постійні перевиконання норм, не дається змоги навчатись, — шкільні приміщення виглядають, як оповідання з допотопних часів. "Незатишна, обшарпана кімнатка, — пише "Радянська Освіта" (ч. 99, 1962 р.) — Холодно. Чотири ослони. Два незграбні кустарної роботи столи. На стіні облзла перекошена дошка. А в кутку — дві велічезні бочки з квашеною капустою. Це, з дозволу сказати "клас" для робітничої молоді місцевого м'ясокомбінату. Інші шкільні приміщення "у непристосованому гаражі", де зимою не можна залишити води у радіаторах автомашин, бо замерзке, навчаються виробнични-



Так навчається робітнича молодь в Рівному на Волині ("Радянська Освіта" ч. 99, 1962 р.). Совети наше Рівне чомусь називають Ровно.

ни таксомоторного парку... Вечірня школа ч. 2 єдина в області, яка має власне приміщення. Але дуже вже незатишно в ньому. Голі, далеко не першої свіжості стіни, затхле повітря... У висліді таких умов навчання — "низька успішність, відсів учнів — такій наслідок формально-бюрократичного ставлення партійних, комсомольських і профспілових (!) керівників до навчання" робітничої молоді.

● **Історична наука у ВУЗ-ах України.** Катедри історії ВУЗ-ів України, за дирактивами комуністичної партії головний наголос ставлять на розпрацюванні комплексних тем, зокрема присвячених історії советського періоду. Від 1956 до 1962 р. катедри історії СРСР і УРСР опублікували 800 праць — підручників, наукових і методичних посібників, монографій, брошур. За цей час історики Харківського університету опублікували 9 оригінальних монографій, 13 брошур, 50 статей. Всі вони присвячені советському періоду. Інакше виглядає праця істориків Львівського університету. Тут за цей же самий період вони опублікували 67 наукових праць, в тому лише 13 присвячено советському періоду і які однієї повоєнному періоду. Багато викладачів-істориків взагалі не займається науковою працею. І. Дзюбко, заступник міністра вищої і середньої спеціальної освіти УРСР пише: "У вищих учбових закладах республіки не організовано належного контролю за науковою діяльністю кожного викладача історії". Про низький рівень праці історичних кафедр ВУЗ-ів України свідчить і той факт, що в 1956 р. на всіх історичних кафедрах працювало лише 6 професорів і докторів наук, а в 1962 р. — 17. Всі інші це або доценти, або звичайні викладачі без наукових звань. Аналіза забезпеченості шкіл України викладачами історії показує, що в 1963 р. не вистачить приблизно 800 учителів, а в 1964 р. — 1250, а в 1967 р. на Україні буде бракувати 5,000 істориків. ("Р.О.", ч. 100, 1962 р.)

● **Вчені України.** Зараз на Україні — 53,416 наукових працівників, у тому 1431 доктор наук і 14,289 кандидатів наук. ("Р.О.", ч. 102, 1962 р.)

● **25-річчя Донецького педагогічного інституту.** В грудні 1962 р. минуло 25 років з дня заснування Донецького педагогічного інституту. За час свого існування Інститут випустив понад 9 тисяч учителів. Для большевницької системи цей інститут має велике значення тим, що він готує заразом комуністичних агітаторів і пропагандистів. Ректором Інституту є М. Ф. Хорошайлов, а проректором — Б. Дружко. ("Р.О.", ч. 102, 1962 р.)

● **Молодь хоче вчитись!** Тисячам молоді України большевницька влада не дає змоги навчатись у високих школах. Одних, після закінчення середньої освіти, висилається в Казахстан, а інших на працю в промисловості, в колгоспах. Тепер відкривається в Україні все більше і більше т. зв. загально-наукових факультетів, де молодь на вечірніх курсах чи заочно зможе отримати відповідну спеціальність. Як велике бажання в молоді навчатись може свідчити той факт, що на кожне вільне місце в Чернівецькому університеті, Житомирському, Кримському і Кам'янець-Подільському сільськогосподарських інститутах, надійшло по 9-11 заяв, іншими словами на сто вільних місць зголошувалась тисяча молоді! ("Р.О.", ч. 3, 1963 р.)

● **"Юмь" — естрадний ансамбль у Києві.** У Києві створано естрадний ансамбль старшокласників — "Юмь". Цей ансамбль влаштовує концерти для молоді, включаючи в свою програму пісні і мелодії різних народів світу. З опублікованих фотографій можна бачити, що в репертуар ансамблю входить також американський джаз. ("Р.О.", ч. 5).

● **Перші кібернетички.** Протягом трьох років 16 учнів Київської середньої школи ч. 108 освоювали спеціальність кібернетички в лабораторіях Інституту кібернетики АН УРСР, освоюючи спеціальність монтажників електронних обчислювальних машин

та фахівців швидкісних і складних розрахунків. ("Р.О.", ч. 5).

● **Поворот до робітфаків.** Колишні у 20-30-их роках на Україні дуже важливу роль відігравали т. зв. робітфаки — робітничі факультети, на яких підготовлювано молодих робітників до вступу у вищі школи. Зараз такі робітфаки відновлено при Донецькому педагогічному інституті. В минулому році його закінчило 260 осіб, з чого 80 прийнято було до інституту. В біжучому році на робітфаку навчається 350 слухачів. ("Р.О.", ч. 6).

● **Викладачі — без наукових ступенів.** В Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті на 240 викладачів — 150 не мають вчених ступенів і знань. За останні 6 років викладачі Інституту захистили лише 2 докторські дисертації і 16 кандидатських. Докторів наук в Інституті викладає всього кілька чоловік, а їхній вік в середньому 65 років. Кандидатів наук підготовляється почерез аспірантуру, на якій в останніх 9 роках працювало 78 аспірантів, а кандидатські дисертації захистило лише 8 чоловік. Це класичний зразок, як в сучасній Україні підготовляється наукові кадри. ("Р.О.", ч. 7).

● **Концерт колядок в Київському університеті.** У Києві відбулось щось небувале! У Київському університеті створено студентський фольклорно-етнографічний ансамбль "Веснянка". Першим виступом ансамблю було показання тих старинних зразків українського мистецтва, які були протягом десятків років заборонені. Студенти вивели традиційних українських колядачків з традиційною "звіздою" та "козою". Вони були одягнені в стару українську кошу і виконували традиційні пісні, колядки і шедрівки. На першому вечері ансамбль виконав також "Новорічні колядки", вокально-хорографічні композиції "Веснянка", "На колодах", "Ніч під Івака Купала", "На Верховині" і багато іншого. Виступ студентів у столиці України переповнена зала сприйняла довготривалими оваціями. ("Л.У.", ч. 6).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

● **Дітройт.** Нова Управа Осередку ТУСМ-у. На 1962-63 академічний рік вибрано в Дітройті нову Управу ТУСМ-у в такому складі: Т. Когут — голова, Р. Стефанюк і Лідія Гавілей — заступники, Т. Дужа — секретар, А. Ковальчук — фінансовий реф., І. Іваницький — пресовий реф.

● **Едмонтон.** З діяльності місцевої "Обнови". 16 грудня місцевий відділ студентського католицького товариства "Обнова" улаштував прийняття, в якому взяло участь понад 250 гостей. "Обнова" має 60 членів, а її головою в поточному році є В. Середда. Два рази в місяць члени цього товариства улаштовують сходини, на яких виголошується доповіді церковного і загально-українського характеру. Диригентом хору "Обнови" є Л. Пшик.

● **Бостон.** Зустріч членів Управи СУСТА і УСГ з представниками громадянства. 14 грудня 1962 р. в Бостоні відбулась Святомиколаївська зустріч членів Управи СУСТА (В. Прибила, Є. Лацик і Л. Зобнів) з представниками місцевих українських організацій та членів УСГ-Бостон. Вечором провів Голова УСГ Віктор Григорович і на ньому було обговорено будучі студентські справи і плани праці на майбутнє.

● **Чикаго.** Нова Управа Осередку ТУСМ-у. 16 грудня 1962 р. відбулись Загальні Збори місцевого осередку ТУСМ-у. До нової Управи обрані: П. Надзікевич — голова, М. Куяс — заступник, О.

Лікава — секретар, П. Крутак — скарбник, І. Воробець — пресовий реф., О. Сидоренко — культурно-освітній реф., Р. Михайлович — реф. зовнішніх зв'язків, О. Боднар і У. Балух — вільні члени. Голова Контрольної Комісії — Л. Костелина, а Товариського Суду — Я. Куяс. У Загальних Зборах взяла участь група членів ТУСМ-у з Філадельфії.

● **Філадельфія.** Доповідь в Українському Студентському Клубі. 24 грудня Український Студентський Клуб при Темпл Університеті влаштував доповідь проф. І. Коровицького, голови теологічної бібліотеки при Темпл університеті, н.т. "Сучасні напрямки в літературі України". На доповіді були чисельно присутні студенти і про неї довшу статтю опублікувала університетська газета.

● **Філадельфія.** Нова Управа студентської "Обнови" 23 грудня на Загальних Зборах Т-ва Українських Студентів Католиків обрало нову Управу в такому складі: І. Конрад — голова, І. Ванчицький — заступник, Анна Гасюк — секретарка протоколів, Р. Скочилиас — секретарка писем, Юрій Ісаїв — фінансовий реф. Контрольна Комісія: Іриней Ісаїв, Б. Гасюк, А. Середда.

● **Скрантон.** Стипендії УРС. Український Робітничий Союз проголосив конкурс на отримання стипендії в сумі 800 дол., 400 і 300 на наступний академічний рік. Участь в конкурсі можуть брати лише члени УРС і вони

мають до вибору — опрацювання однієї з шістьох тем, які відносяться до питань українознавства, релігії і братніх організацій.

● **Аллентаун.** Нова Управа клітини "Зарева". 27 грудня на Загальних Зборах обрало нову Управу клітини "Зарева" в Аллентауні в такому складі: В. Камінський — голова, Л. Білинська — заступник, М. Голець — секретарка, Оля Онищенко — скарбник, Кароліна Ленз — член.

● **Честер.** Нова Управа клітини "Зарева". 15 грудня на річних Загальних Зборах вибрано нову Управу місцевої клітини "Зарева" у такому складі: М. Кий — голова, Ю. Кобрин — заступник, Х. Михалевська — секретарка, М. Візняк — скарбник, Х. Шабатура — пресовий реф.

● **Монреаль.** Український Студентський Драматичний Гурток ім. І. Котляревського під керівництвом І. Короля виставив 22 і 24 лютого з великим успіхом веселу комедію на три дії "Еспанська муха".

● **Дітройт.** Нова Управа ТУСК "Обнова". 27 грудня на Загальних Зборах обрало нову Управу місцевого ТУСК "Обнова" в такому складі: А. Лободоцький — голова, Х. Камінська, К. Григорчук — заступники, К. Даків — секретарка, Р. Ромах — скарбник. Контрольна Комісія: Я. Кривий, В. Зубальська, М. Подгурська, Т. Когут. Духовним провідником Т-ва є о. д-р В. Гавліч.

СТУДЕНТСТВО ВІДЗНАЧУЄ РІЧНИЦЮ КРУТІВ (ХРОНІКА)

● **Нью Йорк.** Звернення Управи СУСТА. Цьогорічні святкування 45-их роковин бою під Крутами українське студентство у вільному світі започаткувало традиційним заклинком Управи СУСТА. Прикро вражало, що не було подібного закликів Управи ЦЕСУС-у. В заклик між іншим говориться: "Українська молодь, яка виросла на легенді Крут, кожночасно маніфестує, що вона є безпосереднім спадкоємцем і продовжу-

вачем справи українських тернопільців. У Крутянському чині бачимо не стільки трагедію трьох сот юнаків, скільки акт відновлення духа нації, і тому Крути не є святом поминок і панахид, а кожночасним джерелом надхнення молодих поколінь у поході до волі... Вона (подія ця) горітиме незгасаючим, вічним вогнем на історичному шляху України, як найвищий взірець до наслідування всім українським поколінням,

"як дороговказ на перехресних шляхах української історії! Взиватиме нас повсякчасно і не дасть нам спокою, аж поки не сповниться заповіт, записаний кров'ю крутянських юнаків. І туди до них — в Україну — морозкої січної ночі ми повернемося з усіх усюдів, з усіх сторін світу, щоб сказати, що не забули ми, що пам'ятаємо їх героїський чин і прибули їм на зміну."

На заклик Управи СУСТА і зав-

дяки старанням Українських Студентських Громад ряд мейорів міст США і коледжів проголосили день 29 січня — днем українського студентства.

● **Філадельфія.** Унікальний документ про Крутянців. Щоденна газета "Америка" опублікувала 29 і 30 січня прецінні спомини про крутянців колишнього учня Другої Української Гімназії у Києві, Ікара. У цій гімназії навчались майбутні крутянці. Одночасно зі споминами опубліковано (мабуть вперше) табльо абітурієнтів і професорів цієї ж гімназії випуску 1917/18 шкільного року.

● **Нью Йорк.** Величаві Крутянські роковини. 3-го лютого заходом Координаційної Комісії Молодечих Організацій Нью Йорку, до якої входять всі місцеві молодіжні і студентські організації, влаштовано величаву Академію присвячену 45-им роковинам бою під Крутами. Академію відкрив В. Будзак, а святочну доповідь виголосив Голова Координаційної Комісії, голова "Зарева" П. Дорожинський. В мистецькій частині, з музичними точками, і індивідуальними і збірними деклямаціями виступили представники молодіжних і студентських організацій.

● **Чикаго.** 3-го лютого, заходами ОДУМ-у, УСТ, ТУСМ-у, СУМА, Пласту і МУН-у влаштовано спільну Крутянську Академію, на якій зі вступним словом виступив О. Коновал, а святочну доповідь виголосив П. Надзікевич. Багату програму виповнили чи то мистецькі гуртки чи окремі представники місцевих молодіжних і студентських організацій.

● **Балтімор.** 10-го лютого відбулась Крутянська Академія влаштована з ініціативи УСТ, Пласту, СУМА і УМІ. Свято відкрив О. Траска вступним словом і відчитав проклямації Дня Українського Студента губернатором Мериленду і мейором Балтімору. Святочну доповідь виголосив О. Сулавка, а мистецьку частину виступили молоді Пласту і СУМА.

● **Філадельфія.** 2-го лютого відбулась, із великою мистецькою програмою, Крутянська Академія, яку підготували місцеві студентські і молодіжні організації — УСТ, Зарево, ТУСМ, Молода "Просвета", СУМА. Свято відкрив А. Масюк, а святочну доповідь виголосив Б. Кульчицький. Мистецьку програму заповнили виступи молоді студентських і молодіжних організацій.

● **Монтреаль.** 10-го лютого мі-

сцевий вділ Союзу Українського Студентства Канади (СУСК) влаштував Свято Крут. Доповідь переплітану різномодною програмою виголосив Ю. Микитюк. У програмі взяли участь місцевий хор та окремі виконавці.

● **Гартфорд.** 15 лютого заходами Української Студентської Громади відбулось свято Крут, в якому взяли участь студенти Гартфорду і околиць, як рівнож запрошені гості — професори, учители і представники громадянства.

Нью Йорк. 45-та річниця ЦЕСУС-у і 10-річчя СУСТА. Заходами УСК при Колумбійському університеті відбулась конференція присвячена 45-ій річниці існування ЦЕСУС-у і 10-ій річниці СУСТА. В першій частині конференції доповіді виголосили — про ЦЕСУС — д-р Зекон Винницький, а про СУСТА Михайло Почтар. В другій частині відбувся дискусійний панель на загальну тему "ЦЕСУС і його майбутнє". В панелі взяли участь Є. Гановський, П. Дорожинський, К. Савчук і О. Зінкевич, а модератором була Марта Савчак. Ціла дискусія в справах ЦЕСУС-у відбулась в дружній і діловій атмосфері. Є всі надії, що в цьому році остаточно буде здійснена структуральна перебудова ЦЕСУС-у.

НОВІ ЧИСЛА СТУДЕНТСЬКИХ ВИДАНЬ

● "Студентська думка", ч. 1 (11), Рік II, сторінка ГУ ТУСМ-у, додаток до "Томону України" (7 січня 1963 р.) Філадельфія-Торонто, Різдво Христове 1963. Зміст: "Бог предвічний народився", В. Б. "Визвольна боротьба УПА й еміграція", І. Стебельський: "У 20-річчя УПА", І. Іваницький: "З забутого Дітройту", М. Дубровський: "Студентська молодь в Україні", "За нашу презентацію в НФКС", хроніка.

● "Студентська думка", ч. 2 (12), додаток до "Томону України" (19 січня). Зміст: Н. Бандера — "Світ аналізу і раціонального шукання", З. Колінко — "Жінка в рядах УПА", Я. Келебай — "Моя участь в конгресі НФКС", М. Сав-

чак — "Нью Йорк при праці", хроніка.

● "Бюлетень" Контактного комітету абсолюентів і студентів УГА-УТГІ. ч. 20-21, Нью Йорк, січень 1963 (цикльостиль) 10+5 стор. Зміст: "Сьома товариська зустріч", хроніка, бібліографія, спогади: "Проф. І. Кабачків", "П. Єремівца", інж. П. Романюк — "Б. Дядуша", проф. інж. В. Іванис — "Національно-політичне значення Української Господарської Академії", д-р М. Закоморний — "Короткий спогад", інж. А. Куцінський — "Подєбрадчани в Карпатській Україні", "З позовних листків Архіву УГА в Подєбрадах".

● "Крути — День Українського Студента" — видала культур-

но-освітна референтура СУСТА, Боффало, Н. Й., 1963. 17 стор. Цикльостиль. Зміст: "Крути — День Українського Студента", Т. Тарнавський — "Бій під Крутами", Таня Матейців — "Бій під Крутами", три зразки в англійській мові: звернення до мейора дакого міста, повідомлення до преси, проклямація Дня Українського Студента.

● "Студентська думка", ч. 3 (13), Рік II, сторінка ГУ ТУСМ-у, додаток до "Томону України" (16 лютого, 1963). Зміст: Н. Бандера: "Світ аналізу і раціонального шукання", Р. Сеньків: "Чи це український тиждень?", хроніка зі студентського життя і життя ТУСМ-у.

SMOLOSKYP

405 Fairmount Street West

Montreal, Quebec, Canada

ЗАМОВЛЕННЯ НА ПЕРЕДПЛАТУ

ОДИН РІК (**\$1.50**) \$..... ДВА РОКИ (**\$3.00**) \$..... ТРИ РОКИ (**\$4.50**) \$.....

ДАТОК НА ПРЕС-ФОНД \$.....

Висилаю готівкою Чеком Заплачу пізніше (Прошу писати чітко)

Ім'я і Прізвище

Адреса

.....

СМОЛОСКИН
»СМОЛОСКУР«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS



Львів — Стрийський парк

“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

ВИДАВНИЦТВО СМОЛОСКИП

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавничча Комісія:

Голова: Лев Винницький

Члени: Марко Антонович, Богдан Гасюк,
Павло Дорожинський, Осип Зінкевич,

Анна Процик

Головний Редактор:

Осип Зінкевич

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

Редактор застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Підписані статті не завжди відзеркалюють погляди Редактора чи Видавничої Комісії. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним подання джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодиноке число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnyckyj

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytch,
Anna Procyk.

Editor-In-Chief

Osyp Zinkewytch

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

The Editor reserves the right to condense and correct manuscripts. Signed articles do not necessarily reflect the views of the Editor or the Publishing Board. Reprints are permitted only with the express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnycka

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
<i>В. Михальчук</i> : Сьоме число	1	<i>М. Антонович</i> : Декілька думок з приводу збірки поезій Емми Андієвської “Кути опостінь”	10
<i>В. Гасюк</i> : Поради батьків	2	Історична комісія ЗАРЕВА	12
<i>Басиль Гриник</i> : Батьки проти дітей	5	Хроніка українського студентського життя	14
<i>Леонід Бачинський</i> : Минуло 45 літ	6	Нові числа студентських видань	16
<i>Євген Концевиг</i> : Жити, жити, жити!	8		
<i>О. Бакум</i> : Форма чи зміст?	9		



Рік 15 ТРАВЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ 1963 ч. 3 (100) MAY — JUNE 1963 Vol. 15

Соте число

У першому числі “Смолоскипу” журнального формату, яке появилось тому одинадцять років, в редакційній статті читаємо:

“З цим числом наша колишня сторінка молоді “Смолоскип” переходить в другий етап своєї розбудови — на окреме видання журнального формату.

“З виходом у світ цього нашого першого числа не хочемо багато обіцяти нашим Дружам і Читачам. Не хочемо проголошувати якісь програми чи складати якісь декларації. . .

“Не хочемо зв’язувати його з якоюсь молодечею організацією чи з якимсь окресленим тереном.

“Хочемо, щоб наш журнал був органом всієї передової української молоді на чужині. Він повинен представляти її всестороннє життя, її потреби, її духове обличчя, її змагання та прямування.

“А що найголовніше — знайомити її з молоддю України. І це наша одна з найголовніших цілей. Відкрити перед еміграційною молоддю той стан, той шлях, те життя, яким ідуть і живуть мільйони наших друзів в Україні. . .

“А дальше, не хочемо бути відрізнаними від молоді вільного світу. Хочемо знати її, хочемо здружитись з нею, знати її духове життя, форми її організованости та співжиття. Хочемо ознайомитись з усіма позитивами життя чужинецької молоді й відкинути всі негативи, які паралізують і розкладають життя нації. . .

“Наш клич: дружність і співпраця!”

З нагоди виходу 50-го числа журналу, ми писали:

“Ми не любимо справляти “ювілеїв” і хвалитись проблемною працею. Це зайве, не-

потрібне, а часом і шкідливе. Ми знаємо одне: виконуємо свій обов’язок супроти української молоді так, як розуміємо його, як диктує нам наша совість, як вимагає українська національна рація.”

Врешті тому шість років, з переходом на самостійний журнал, редакція писала:

“Основною рисою дотеперішньої тематики нашого журналу була його близькість до всіх справ нашої молоді в Україні. На основі докладних і першоджерельних студій наші співробітники і члени Редколегії постійно інформували читачів “Смолоскипу” про молодече життя і культурну проблематику в Україні. Саме це являється чи не найосновнішим завданням української молоді на чужині: поруч зрізничкованого організаційного життя старатись постійно бути в зв’язку зі своїми співтоваришами в Україні, пам’ятаючи, що наше слово до них доходить.”

Не розминемось, мабуть, із правдою і висловимо думки Редколегії, коли скажемо, що й тепер не йдеться про гучне святкування якогось особливого ювілею. Хотілося б тільки кількома словами відзначити появу 100-го числа “Смолоскипу.”

Соте число! Що це означає знають тільки ті, хто має, чи мав, щось спільного із редакційним або видавничим столиком на чужині. Появу сотого числа треба завдячувати в першу чергу енергії і працьовитості передусім основоположника журналу О. Зінкевича, а в другій мірі — зацікавленню журналом всіх Читачів, які живо інтересувались тематикою “Смолоскипу” і в частих листах висловлювали свої думки, погляди до тої чи іншої заторкненої справи, які відчували потребу саме такого журналу і його піддержували. Відчуття наявности інтимного контакту між

Редакцією і Читачами стимулювало до все дальшого й дальшого горіння.

х х х х

На протязі тринадцяти років "Смолоскип" був вірний визначеному собі шляхові. Понад 70 відсотків друкованого матеріалу присвячувано справам молоді в Україні і на чужині. Він чи не найраніше із усієї української преси на чужині після Другої Світової війни почав пильно стежити за українською пресою в Києві. Коментарі і розгляд того чи іншого явища на Україні, сполученого із життям молоді, поміщались у кожному числі журналу. Читач радів успіхами юних письменників, конструкторів чи дослідників. У дзвін тривоги був "Смолоскип" під час кожного наступу на молодь: масові і примусові вивози на так зв. цілині землі, ізоляцію у масових таборах режимового виховання при учбових заведеннях — інтернатах, обмеження університетських вольностей, обмеження вступів у високі школи і т. п.

Широке місце на сторінках "Смолоскипу" відведено перлинам поезії і прози молодішої генерації в Україні. З огляду на свій розмір журнал не міг бути хрестоматією, але він постійно намагався — це видно майже у кожному числі — знайомити своїх Читачів із авангардом їхніх ровесників в Україні.

В однаковій мірі відводилось місце подіям чи проблематиці із життя української молоді на чужині. Окремі числа журналу присвячені справам Центрального Союзу Українського Студентства із статтями його тодіш-

ніх передових діячів. Чималу увагу журналу притягали проблеми організаційних початків українського студентства в США.

Всегранність питань, які поставали в діяльності ідеологічних молодечих товариств і нестудентської молоді була об'єктом широкого числа статей різних молодих авторів із різним підходом до розгляду й оцінок. І мимохідь сказавши, саме це є цінним у "Смолоскипі": відсутність штампів і пристрастей. Навіть, якщо Редколегія і не погоджувалась з думками авторів в оцінці того чи іншого явища, статті поміщались з метою якнайширшого і якнайоб'єктивнішого зображення.

Слід додати, що "Смолоскип" розходився по всіх країнах, де знаходилась організована чи неорганізована українська молодь. Поважне число примірників іде також уже одинадцять років до всіх університетських бібліотек, видавництв, Спілки Письменників, тощо — в Україні.

х х х х

Чи сповняє "Смолоскип" роль, яку він взяв на себе?

Ми спеціально навели на початку наших рядків кілька "програмових заяв" журналу, зроблених в початках його появи і на головніших етапах. Опісля ми переглянули всі сто чисел і прийшли до висновку, що "Смолоскип" липився вірний своїм заявам і своїх Читачів він не обманув. Тому, кінчалочи, хотілося б повторити за д-ром О. Грицаєм:

"Гори ж, Смолоскипе, світи і запалюй!"

В. Михальчук

ПОРАДИ БАТЬКІВ

Перед нами стаття професора Юрія Луцького ("Сучасність" ч. 3 (27) за березень 1963 р.) на тему "Ще до проблеми двох батьківщин". Стаття незвичайна тим, що автор хоче доказати слушність своїх тверджень — безпристрасною, зрівноваженою і, подекуди, цинічною формою. Шкода, що своїх тверджень автор не обґрунтовує науковими доказами, а свої думки не старається підтримати логічними аргументами. Тому, думки висловлені проф. Ю. Луцьким є лише його власними думками без жодного об'єктивного значення.

Конкретно у своїй статті проф. Ю. Луцький радить українській молоді: визволитися від "перестарілих" традицій, заповітів батьків і дідів, "застарілих" теорій про життя і мистецтво, похоронити на віки народництво,

моралізм і догматизм і — пірнути в глибину західноєвропейської і американської культур. Іншими словами — тотальна денационалізація.

Тому, що стаття цікава своєю "відвагою", ми постараємось докладно її обговорити і подати до думок проф. Луцького свої скромні зауваження.

**

Автор починає свою статтю таким твердженням: "Боячися "зрадити" дідівські і батьківські заповіді і успішно зберігаючи старі традиції, українська еміграція опинилася перед смертельною небезпекою втратити контакт з сучасною духовістю західного світу, до пізнання якої так уперто прагнули кращі уми нашого минулого!"

По-перше, вживання терміну "західня

духовість" і ще до того "сучасна" вказує на факт, що автор не розуміє терміну "духовість". Адже ж не існує "духовости" якогось географічного об'єкту, а натомість існує духовість людини або органічної групи людей — нації.

Духовість — це сума традицій, змін, заповітів, віри і стремлінь нації, що на протязі століть скристалізуються в певний "дух нації" і тим відокремлюють одну націю від другої. Говорити, отже, про духовість заходу — це такий самий нонсенс, як говорити про духовість Африки (з її арабським населенням, дикунами центральної частини континенту і білими мешканцями Південної Африки).

Ще більшим нонсенсом є говорити про "сучасну духовість". Може бути сучасна інтерпретація чи сучасний погляд на духовість певної нації — але не може бути "сучасної духовости".

Автор, очевидно, має на увазі поодинокі духовости окремих націй Західної Європи. Але, тут ми не бачимо жодних розходжень між захованням заповітів, хоч би Шевченка, і пізнанням духовости окремих націй Західної Європи. Взагалі, автор вірить, що українська духовість — це щось нікчемне у порівнянні з духовістю західно-європейських народів. Чи кращі представники нашого минулого так: "прагнули" цієї західної духовости, що готові були кинути "за борт" своє національне "я"? Певне, що ні! У жодному разі не прагнут: до цього найбільший геній нашого минулого — Т. Г. Шевченко

("І чужого навчайтесь
Й свого не цурайтесь! . . .").

Проф. Луцький далі пише таке: "Заховавши скарби рідної мови і культури та вичивши багато чужих мов, ми оніміли і не спромоглися пов'язати одного світу з другим". Тяжко нам зрозуміти, як може знання чужих мов перешкодити нам пов'язати один світ з другим!

Ще далі автор обговорюваної статті кидає на шпальти журналу такі перлини: "Усі дані вказують на те, що прірва між тим, що зберігається під назвою національної спадщини і Заходом стане щораз більшою — головне тому, що на Заході культурний і політичний націоналізм не тільки певної "етнічної групи" (наприклад, українців), але й "автохтонного населення (наприклад, Квебеку) є засуджений на довге фізичне животіння і на повільну духову смерть". Тут, як бачимо, автор "включив" в "західню духовість"

і Канаду, але "виключив" з неї французів Квебеку.

На жаль "малограмотні" мешканці Квебеку не мали змоги перечитати наукової статті пана професора і чогось не хочуть вмирати. Навпаки, вони об'єднуються в політичні партії і примушують прем'єр-міністра Л. Пірсона скласти публічні заяви, що Канада має бути двокультурною державою. Студентство університетів Монреалю і Квебеку демонструє проти денационалізації квебецьких французів. А якщо цього виявиться недосить, то населення Квебеку готове добитися відділення провінції від федерації Канади, незважаючи на традиційні зв'язки з домініоном.

Далі автор статті договорився до того, що "у Північній Америці (США, Канада) повне денационалізація охоплює також "північні національності" (англійці, ірландці, шотландці). . . Як же ж може "західняк" денационалізуватися в західній духовості?! Адже ж автор пізніше включає і США до "західньої духовости". Це ж те саме, що казати, — українець денационалізується в Україні!

Ні Канада, ні Америка (США) ще не мають своїх окремих духовостей. І Америка, і Канада отримали західноєвропейську, або краще — англо-саксонську культуру і цивілізацію, цебто, Америка і Канада перейняли від англо-саксів соціо-економічно-політичний устрій і відношення людини до людини та людини до держави, в державі.

Якщо вглибитись в американську дійсність (цього нажаль не зробив автор), то можна побачити прояви кристалізації того, що в своїм результаті дасть духовість певній групі людей і створить з них націю. Але ж в американським випадку це візьме ще багато часу. З другого боку, в Канаді дотепер навіть нема проявів зростання такої специфічної окремої духовости.

Проф. Луцький пише далі: "Думати, що національні групи роблять свій вклад до американської культури, є помилкою, хоч такі погляди висловлюються часто самими американцями. Такий вклад можливий не національно, а індивідуально, хоч деколи такі творчі одиниці можуть ще зберігати національні прикмети."

Автор цих рядків навіть не застановився над фактом, що цілий державний устрій, пошану до писаних законів, гідність людини як індивідуума, економічний устрій і цілу гаму всього того, що творить культуру (чи цивілізацію) Америки, США перебрали від національної групи — англійців.

Дуже невлучним, або й несмачним можна назвати те, що автор статті називає будівництво пам'ятника Шевченкові — абсурдом. Це собі може дозволити якийсь гарячий, нерозважний парубійка, а не "зрівноважений" культурний громадянин.

Називайте, пане професоре, нашу еміграцію абсурдом (до речі, я сам це роблю), називайте абсурдом наші політичні партії на чужині (я так само це роблю), але ради Бога, лишіть Шевченка!

У статті маємо далі такі слова: "До ключової проблеми про відношення еміграції до батьківщини можна тому пілітп не лише з загальноприйнятої точки погляду національного співвідношення, але й з боку духового збагачення досягнутого в процесі денационалізації (підчеркнення наше В. Г.), яка відбувається тут, і в іншій мірі, там (? — знак запитання теж наш В. Г.). Без повної взаємодії між еміграцією і батьківщиною, перша з них поволі відмпрає, друга убожіє."

Як можна "помогти" батьківщині через процес денационалізації і "поринання з головою в американську культуру" доказує на прикладі проф. Тимошенко, що підписався під листом проф. Чеботарйова! Ось наслідки "поринання з головою в американську культуру" і процес денационалізації.

Має рацію проф. Луцький, коли стверджує факт денационалізації українців в Америці. Але, ми можемо бути певні, що Україні це аж ніяк не допоможе (приклад проф. Тимошенка)! Зрештою денационалізуються ідейні нігілісти і взагалі викидки нації; люди, що в ім'я "американської духовості" (а в дійсності — матеріальних надбань) вбили в собі совість і всякі почуття гідності людини. Коли проф. Тимошенко підписується під закликом, що України не було, нема і бути не може, то ми лиш можемо ствердити, що та людина потоптала всі цінності нації. І якраз такої людини, мабуть, шукає проф. Луцький.

Очевидно, стверджуючи, що у сучасну пору в Україні йде денационалізація — можна; але ж треба додати, що вона примусова, накинена згори московським окупантом і що їй в останні роки кинули визов молоді творці української духовості (так, української, а не західньої!) на чолі з Л. Костенко, І. Драчем та іншими. І ще треба додати, що в той час, як на чужині пропагується серед молоді покинути "перестарілі" заповіді дідів і говоритися про абсурд пам'ятника Шевченкові, а радиться їй "поринати з головою" в так звану "американську культуру", то водночас П.

Тичина радить молодим на Україні поринати з головою в соц-реалізм. Різниця між двома типами людей, на нашу думку, лиш позірні.

Автор правильно твердить, що без взаємодії еміграції з батьківщиною — еміграція завмпрає. Отже, доводячи аргумент проф. Луцького до логічного заключення, треба було б авторові ствердити, що еміграційна молодь мусить бути духово пов'язана з краєм, слідувати за соціологічно-культурними процесами, що йдуть на землях і взагалі зосередитись над дійсністю в краю.

А що ж робить автор? Він всупереч логіці радить для більшого зв'язку і співдії з краєм — денационалізуватися! Дивні діла Твої, Господи!

Чи край убожіє без зв'язку з еміграцією — це питання дискусійне і ми не бачимо потреби тут на цю тему розводитися, а все ж таки, коли проф. Луцький так рішуче висуває це твердження, то він мусів би дати докази на те, бо ж читачі мають право сумніватися у непомилності проф. Луцького.

Кінчає свою статтю автор такими дивними твердженнями: "В світі ідеологій і холодної війни першим обов'язком інтелектуаліста є зберегти строгий скептицизм, свободу думки і віру в людину. Не шукати новий ідеологій чи догм, а старатися оборонити місце для людського розуму і гідності одиниці. Це означає, визволитися від всяких ізмів, від традицій (крім цієї, що завжди йде проти всіх традицій), шаблонів мислення і застарілих теорій про життя і мистецтво. Збагнувши ось так істоту західньої духовості, ми віддамо наш борг батьківщині".

Аж весело робиться від таких "глибокодумних" тверджень. Як можна "віддати борг батьківщині" "визволившись" від всього, що українське і денационалізувавшись, мабуть, лиш один автор може знати! І взагалі, як можна щонебудь "збагнути" і то ще "духовість" — визволившись від всього і заперечуючи все! Твердження, що можна поринати в духові цінності якої-небудь нації (бо духовість заходу — це абсурд), заперечуючи традиції цієї нації — звичайний парадокс. Адже ж духовість, як ми вже сказали на початку нашої статті і є якраз сумою того всього (традиції, ізмів і т. д.), що автор відкидає, мовляє — ставайте християнами і відкидайте Христа!

Ціла стаття проф. Луцького писана в тоні ідкості проти всього, що українське, а автор так захопився окцидентом, що втратив рівновагу! Коли поглянути холодно на "духо-

вість" і то "сучасну" Західної Європи і Північної Америки, то впадає в око перш за все — вульгарний матеріалізм, духовий нігілізм і анархізм і банкрутство всього того, за що колись боролись і вмирили найкращі представники націй! Типічний обиватель сучасного "західного світу" живе розвагами, іжею і сексуальними надуживаннями — ось і духовість окциденту!

Стаття проф. Луцького це черговий приклад почуття неповноцінності. Колись для

нас був світочем москаль чи поляк, а тепер став ним окцидент! Зрештою, так як молоді поети не беруть серйозно Тичини з його соціалізмом, так і молоді українці не візьмуть серйозно поради проф. Луцького з його окцидентом!

А все ж таки. . . дивуєшся! . . . Батьки наші обплывують все те, що було придбано потом і кров'ю дідів і нарікають, що, мовляв, молодь їх не шанує! Дивуєшся. . .

Б. Гасюк

БАТЬКИ ПРОТИ ДІТЕЙ

(Стаття дискусійна)

У нас усе бувало, — були діти проти батьків. Але щоб батьки були проти своїх же рідних дітей — нечувана річ! Хтось скаже: неможливо! Хтось обуриться, хтось загориться тирадами полеміки, хтось в розпучі заридас. Батьки опинились по противній барикаді, вони проти.

І хтось скаже: нечувана річ.

В 1930-их роках голосною була в нашій суспільності на еміграції і на Західних Землях справа "батьків і дітей". У дискусії забирала слово молодь, забирали й батьки.

Молодь кинула в сторону батьків тяжкий закид, мовляв, вони не виконали задовільно своїх завдань у Визвольній війні, через що ми не здобули своєї держави; батьки мовляв, не підготували революції, не змігли будувати держави, одним словом "модним" було робити ті чи інші закиди "батькам".

Минали роки, ці закиди помалу затирались, прийшла війна і ті ж "діти" "будували державу" з такими ж помилками, якщо не більшими, як і колишні їхні батьки...

І знову минали роки: вчорашні "діти" стали сьогодні "батьками". Маючи досвід минулого, великий досвід, вони повинні бути вже МУДРИМИ батьками, а не такими, як їхні батьки.

І ми очікували від цих своїх "батьків" багато більше, як вони нам дають. А дають вони нам дуже багато: палкі промови з трибун святочних академій, заклики проти асиміляції, проти вживання чужої мови, заклики до жертвенності в ім'я "вищих цілей", в ім'я чогось, що повинно наповнювати душі молоді, привати і запалювати.

А пізніше знову кілька місяців спокою. "Батьки" засипають і чекають наступної нагоди, щоб пописатись своїм красномовством.

А проміжок поміж цими нагодами — порожнеча.

Внаслідок цього постає цілком інший образ: процентова діти цих "батьків" знають менше українську мову, знають менше про Україну, як діти звичайних, пересічних наших українських людей, які ніколи не претендували на "батьків народ".

А підім далі, підім у наше студентське середовище. Погляньмо на студентські імпрези, студійні дні, конференції, зустрічі: нехай це буде Нью Йорк, Філадельфія, Балтімор, Клівленд чи Дітройт — на залі кільканадцять (а дуже рідко — кількадесять) студентів і студенток, а батьків можна порахувати на пальцях однієї руки!

І після таких імпрез у студентства зростається зневіра в самих себе, в свої здібності і навіть у доцільність їхньої української праці.

І не дивно, що після повторень, такого **ДЕМОНСТРАТИВНОГО ВИСТУПУ БАТЬКІВ ПРОТИ СВОІХ ЖЕ РІДНИХ ДІТЕЙ**, слабкі одиниці серед нашої молоді розчаровуються в усьому українському і поступово пропадають в чужому оточенні, в океані чужих принадливих спокус.

І ця ігноранція батьками — праці своїх дітей, ця цілковита незацікавленість (перед нечисленними одиницями, в пошані клонимо голову) працею своїх дітей, їхніми ідеями, змістом їхнього духового життя, їхніми пориваннями — це все і ставить **БАТЬКІВ ПРОТИ ДІТЕЙ!**

І що нам допоможуть заклики, або картання з високих святочних трибун, що нам допоможуть щоденні нарікання і навіть рецепти, як нам бути "добрими українцями".

Не рецепти нам треба, не закулісових

порад, дайте нам своє батьківське серце, коли ви батьки наші.

Прийдіть на нашу імпрезу, хоч своєю присутністю підтримайте нас морально. Батьки наші! Хоч подивіться, що і як ми робимо. Якщо вам не подобається — навчіть нас як краще робити — і ми будемо вдячні вам і ми напевно виростемо такими, про яких ви мрієте, але яких своєю практикою життя і поступування, своєю замкненістю — ви не можете виростити.

У нашій душі не буде роздвоєння, ми не будемо знати двох батьківщин, а лише одну, ми будемо ісповідувати одну Любов, ми будемо прагнути до одної цілі в житті — але будьте прикладом для нас, у вашій праці, у

вашому житті, у вашій політиці, в усіх про-
явах, в яких і якими живе наша суспільність.

Тоді ми будемо горді за вас, ви не будете проти нас, а ми не будемо проти вас, у нас буде спільна мова, творче співжиття, почуття спільної української родини.

Ми знаємо, що батьки наші багато пережили, і хто зна, чи нам доведеться також переживати стільки страхів і стільки страждань у нашому житті. Але це сумне минуле не звільняє наших батьків від батьківського обов'язку супроти своїх дітей.

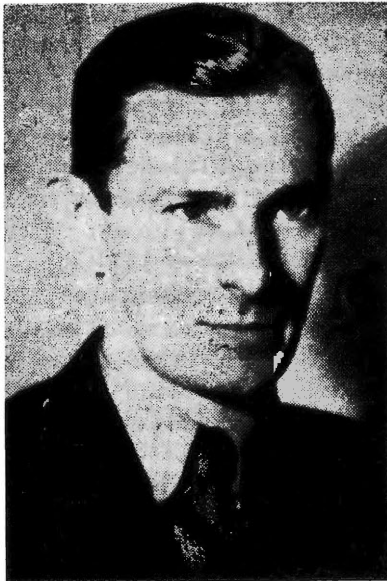
Тому, батьки наші, слово за вами. Ми чекаємо вас. Ми віримо, ви повернетесь, ви прийдете до нас.

Василь Гриник

З історії пластового руху на Україні

Минуло 45 літ

ПЛАСТ НА ЦЕНТРАЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ В 1917-1920 РОКАХ
(Матеріали до історії Українського Пласту)



Е. Слабченко

було досить часу, щоб появились в пресі будь-які згадки про пластовий рух на Центральних Українських Землях.

Зібраний нами матеріал є тим цінним, що він походить від тих людей, які живуть і які подали нам власноручно описані ними спомини, а ці спомини доповнені дуже скромною літературою, яка нами використана. *)

БІЛА ЦЕРКВА

Пласт на Центральних Українських Землях мав офіційну назву "Українські Бой-Скавти". Він цілком наслідував англійську систему виховання

*) 1962 року помер в Австрії проф. д-р Павло Богацький на 80 році життя.

Бурхливі часи переживала Україна в перших роках відновлення своєї державности. Після закінчення першої світової війни, через наші землі сунула орда демобілізованого, а здебільшого самовільно покинувшого фронтові лінії воєнства. Через наші землі пересунулися сотні тисяч москалів. По дорозі грабували й кривдили й так збідніле наше селянство.

Почалася нова війна України з споконвічним ворогом з півночі. Тяжко було налагодити в короткому часі весь державний апарат та власними силами угамувати ту анархію, яка творилася в огні й бурі революції.

Однак життя творило нові умови, поставило школи, гуртувалася молодь і стихійно, без будь-якого поручення, у різних місцях України, творилися пластові осередки. Між ними ще не було часу налагодити зв'язок, а тому кожний, з відомих нам осередків, провадив пластову працю на власну руку. З тих причин постала певна різниця у їх діяльності, організації та методах виховання.

Ми нотуємо окремо три більші пластові осередки: 1. Біла Церква, 2. Кам'янець Подільський і 3. Чернігів.

Дуже можливо, що і в інших місцях були зародки або й деяка більша скаутська діяльність, але досі нам про неї нічого невідомо. Ми свідомі що цей нарис неповний, хоч

молоді і спирався на підручнику Бейден-Пауелла "Скаутінг для хлопців", дещо зукраїнізованому, головню в ділянці внутрішньої організації.

Українські Бой-Скавти, які опинилися на еміграції в Польщі й які перебували в таборі інтернованих в Щепорно, в році 1921 прийняли назву "Пласт".

Хоч Пласт в Галичині постав куди скоріше, як на Центральних Українських Землях, організаційно він не мав впливу на розвій Українського Бой-Скавтіngu в Білій Церкві. Однак зв'язок, бодай духовний, з Українським Пластом в Галичині існував, а саме в 1917 та особливо в 1918 роках.

До того зв'язку причинився у першу чергу сотник Українських Січових Стрільців проф. Іван Чмола, який мав безпосередній контакт з основником Українського Бой-Скавтіngu, Євгеном Слабченком і постачав йому пластову літературу.

Крім І. Чмоли теж інші Українські Січові Стрільці відіграли визначну роль в поширенні українського скавтіngu в Україні, зокрема пластових підручників. Про них буде згадка у другому розділі.

Євген Слабченко мав зв'язок теж з проф. І. Боберським від 1919 р. Д-р О. Тисовський в роках 1917-1919 був відомий на Центральних Українських Землях, де до нього ставилися з великою пошаною, але він особисто у творенні та розвитку Українського Скавтіngu не брав участі. Його книжка "Пласт" видана у Львові 1913 р.¹⁾ відіграла велику роль і була одинокою українською книжкою про Пласт у ті часи.

Друга книжка д-ра О. Тисовського "Життя в Пласті", яка вийшла друком у Львові в 1921 році, заходами Верховної Пластової Ради, з огляду на совєтську окупацію східних земель не могла, на жаль, стати там відомою.

Пластова книжечка Петра Франка "Пластові гри і забави" видана у Львові 1913 р.²⁾ була напевно теж перевезена з Галичини на Центральні Землі України, але в осередку постанови Українського Скавтіngu в Білій Церкві вона не була відома. Цілком певно, що ця перша книжечка Петра Франка була в руках основника Українського Скавтіngu Євгена Слабченка дещо пізніше, бо в серпні 1919 року вони обоє зустрічалися.

У тому ж році Головний Отаман Симон Петлюра доручив їм обом їхати до США і там зайнятися організацією Пласту. Через різні причини цього не сталося.

Те, що УСС-и перевозили пластову літературу з Галичини в Східню Україну в 1918 р., потверджує, як історичну правду, д-р Никифор Гірняк, який стояв на чолі Коша УСС в Єлисаветграді, де була одна з дружин Українського Скавтіngu, але про неї не маємо жодних даних.

* * *

Перша дружина юнаків Українського Скавтіngu постала в Білій Церкві, в травні 1917 р. Засновником її був згаданий вище Євген Слабченко, який перед тим був інструктором у російських бой-скавтах.

В організації Українських Бой-Скавтів (далі вживаємо скорочено УБС) допомагав лікар Модест Левицький, голова місцевої "Просвіти" та деякі старшини Січових Стрільців.

Літом 1919 року організуються дружини у Вин-

ниці, Каневі, Ржищеві та Києві. Каневська і Ржищівська дружини були пов'язані організаційно з Білоцерківським осередком. У Києві причинилися до організації Лоцький, Степаненко (син міністра УНР), Гайдовський, Попович та інші. Домівка була в Українському Клубі.

Усі скавтські дружини спиралися на статуті УБС у Білій Церкві.

У 1918-1920 роках постали дальші осередки УБС у Хвастові, Житомирі, Катеринославі, Кам'янці Подільському та в інших містах. На жаль ми маємо дані лише про кам'янець-подільський і чернігівський осередки УБС.

У київському осередку УБС був діяльний Микола Мороз, який пізніше працював у Пласті в Празі. До того осередку теж належав Олексій Яремченко, автор книжки "Основи Пластунства", що вийшла друком у Берліні в 1923 р. та кількох дописів у пресі.

У згаданій брошурці "Основи Пластунства" на стор. 40 є розділ "Скавтіng на Великій Україні", але без будь-яких даних про початки УБС. Автор подає проєкт організації Пласту на Великій Україні у майбутньому, пристосовуючи його до географічних і економічно-політичних умов життя Наддніпрянщини, трохи відмінних від Пласту в Галичині.

О. Яремченко була людина вийнятово лагідна та доброї вдачі, здібна та з організаційним хистом. Помер він трагічно в Парижі.

Досить часто згадується ім'я Анохіна, як організатора УБС на Україні, Анохін був загорілим москалем і організував російський скавтіng у Києві ще задовго до революції 1917 р. Можливо у рядах Анохіна були й українці-пластуні, але ж його організація не була українською і тому ми її тут не обговорюємо.³⁾

Влітку 1918 р. гетьман П. Скоропадський видав доручення про створення українських скавтових організацій при кожній середній школі.

У 1918-1919 роках Головний Отаман С. Петлюра дуже прихильно ставився до УБС і декілька разів мав розмови з Є. Слабченком в справі поширення цієї молодечої організації.

* * *

У Білій Церкві був курінь УБС. Восени 1917 року курінь мав 120 членів. Ділився він на 4 чоти. Три чоти склалися з юнаків середніх шкіл, а четверта чота з учнів народної школи. Остання чота вибрала собі назву "Чумаки". Вовченят-новачків не було. Наймолодші юнаки-скавти в цій останній чоті називалися "джурами".

Однострій був такий, як в англійських скавтів. У Білій Церкві всі скавти носили синьо-жовті стяжки пришиті до сорочки. Було їх по дві, кожної барви, довгі на 15 сантиметрів (майже 6 інчів). Курінний стяжок не мав, а носив шнур (аксельбант) через плече до горішньої кишені. Шнур був подвійний: один синій, другий жовтий (національної барви). Шнур закінчувався металевим від-

знакою — тризуб, переплетений свастикою. Відзнака була "срібна". "Золотої" не було, через брак відповідного матеріалу. Чотарі носили лише металеві відзнаки, а всі скавти мали тризуб, вишитий на сорочці.

О. Яремченко у віденській "Волі" в 1920 році пише, що скавти носили відзнаки "Три колоски". Можливо це була відзнака в Києві. У Білій Церкві її не було. Це підтверджує, що повної одностайності не було також і при одностроях.

У Білій Церкві видано статут УВС. Друкувалися також інструкції. Журнал "Український Скавтинг", про який згадує О. Яремченко друком не виходив. Можливо це був журнал, який виходив на шапірографі, заходами якоїсь чотири куреня поза Білою Церквою, не маючи офіційного призначення.

Є. Слабченко написав підручник "Український Скавтинг", але він не був друкований. Один примірник його зложено в музеї ім. С. Петлюри в Парижі. Дуже можливо що журнал під тою ж назвою змішаний з підручником.

Скавти віталися між собою козацьким гаслом "Вартуй".

Осередки УВС в різних містах називалися "дружинами".

Головним помічником Є. Слабченка в Білій

Церкві був стрілець, а потім старшина УНР, який згинув під Базаром.

У серпні 1920 року в Лондоні відбувалося Джемборі, на яке загрошено Є. Слабченка і М. Мороза, але через брак фондів делегати не могли виїхати і тільки вислали привітальну телеграму.

Пл. сен. кер. Леонід Бачинський
Голова Управи Пластового Музею
в Клівленді

1) Вийшла накладом "Вістей з Запорожжя". Стор. 45.

2) Накладом власним. Стор. 30.

3) О. Яремченко в "Основах Пластунства" згадує, що перші скавтські організації на Східній Україні засновані в Києві д-ром мед. Анохіном. Це є правдою, але Анохін заснував не український скавт, а московський.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

а) О. Яремченко: "Українські Бой-Скавти", журнал "Воля". Відень, 1920 р. Том III, ч. 12.

б) О. Яремченко: "Скавтинг. Його історія, зміст і завдання на Україні". Газета "Українське Слово". Берлін, 1921, ч. 72-73.

в) О. Слабченко: "Основи Пластунства". Берлін, 1923 р. Видання "Українське Слово". Стор. 53 × (1).

Друга і третя публікація дуже убогі на інформації. У дописі на 450 рядків лише 10 присвячено історії заснування Пласту в Україні.

Крім літератури, використано джерельне особисте листування з Є. Слабченком та інформації проф. Северина, Левницького, проф. Павла Богацького й д-ра Никифора Гірняка.

З творчості молодих

Жити, жити, жити!

Євген Концевич — це молодий український підсоветський прозаїк, який тільки що почав друкуватися. Його творчість тим більше цікава, бо молодий письменник від років прикований до шпитального ліжка важкою хворобою. Друкуючи його оповідання — засилаємо молодому авторові щирі побажання, сили волі у переборюванні тяжких страждань.

Академічна білизна лікарських палат. Білі стіни, білі постелі, на вікнах фіранки білі, на людях халати білі, у хворих обличчя білі — все біле, біле, біле... аж очі ріже. І над тобою холодна очікуюча тиша. І немов шепоче щось нудно і надокучливо: "Від цього собаки виють... Від цього собаки завують..."

Виють! Надривно виють на безмежний білий холод, як на зимове місячне сяйво. І здається, в цій тиші, ось тут, над твоєю головою, тихо зойкне зловісний пугаз, сповіщаючи про твою смерть... Але минають дні, а пугага не гудь. О, хай би вже крикнув він, це було б лише раз, а тоді...

Білі стіни жебоняють щось у тиші, і я відчуваю їх розмову про те, що в цій палаті ніхто не одужує і... не вмирає. Тут лежать візні каліки... хроніки.

А я ні на мить не полишаю своєї страшної думки. Ні, вона вже давно втратила в моїх очах той страх. Я думаю тільки про це, більше я ні про що не вмію думати. Дивлюся на сусідів, і стає ще тужливіше. Обізватись до них — зустрінеш неприязне мовчання. Тільки блимають на стелю невиразними очима і теж думають, думають, думають, наче смочуть щось безконечно тягуче і гідке. Я знаю, про що вони думають. І мені ще моторошніше від цього. Вже краще б стогін або крик, він примусив би здригатись, він розворушив би щось. Він одірвав би від цієї тиші, він не дав би змоги залишатись вічна-віч з цією прирегеністю, в якій і до життя, і до смерті перетято шлях.

А медики? Медики завжди вірні собі. Кажуть: "Сподівайтесь, боріться". А самі, — я знаю це, добре знаю! — не вірять і не сподіваються. Колють, ріжуть, напихають ліками, а навіть, й самі не знають.

Тоді навіть боротися? Навіщо тратити сили! Хай би зойкнув пугаз!.. І ніякого, ніякого більше бажання.

...Але... — враз — біла нігтя розривається. І пробуджується серце... То ВОНА! ВО-

НА! ВОНА! Як же це, сьогодні ж не її зєр-га?... А... байдуже!

Я невідривно дивлюсь на неї і впиваюсь цією вродою, цими очима розумними, цією постаттю білою. Очі блакитні-блакитні... На щоках і губах палажкотить яскраве полум'я юності. Вся її постать дихає жагучим життям. Цей подих охоплює мене. Він обнімає моє серце. Та хіба можна спалити серце? Воно ожило і засвітилось надією. І вже калатає: ЖИТИ! ЖИТИ! ЖИТИ! Калатає без кінця.

Я можу боротися. В мене стільки ще сил. Приречений на загибель корінь навіть бетон пробиває, а такий виривається до життя... Відчувати травневу зелень, пахощі лісових квітів, бачити це яскраве палажкотіння... Відчувати красу, жагу і боротьбу..

«Тепер коліть мене і ріжте, що хочете робити... Я напружу свою силу, свою волю, щоб тільки жити. Жити, жити, жити... і ніяких більше "навіщо".

Євген Концевич
(Житомир)

Поговорім про модерну українську поезію на еміграції

Форма чи зміст?

Наше молодше покоління відрізняється від попереднього ще й тим, що розглядає прояви мистецтва з точки зору теперішньої: — як і все інше, мистецтво мусить модернізуватись, навіть коли б це було одно-значним з шаржуванням усього попереднього.

Було б аномалією, якщо б нові покоління не шукали чогось нового, а повторяли чи наслідували своїх попередників; однак, як видно з історії, радикальні напрямки ніколи не були "тривалими" (якщо їх можна так окреслити). Футуризм, чи дадаїзм в малярстві і в поезії — це перелетні подихи нових, але блідих муз. У таких течіях головною є завжди ФОРМА вислову, а не зміст його. Насувається мимоволі питання: чому треба шукати шляхів вислову обов'язково в крайностях?

Ці рядки писалися під свіжим враженням вечора Спілки Українських Письменників "Слово", який відбувся в грудні 1962 року в Нью Йорку. Молода плеяда поетів цієї спілки безумовно шукає нових способів вислову і це викликає ще одне питання: чи правдива поезія мусить бути обов'язково зашифрованою і вражати надмірною оригінальністю, затьмарюючи тим саму думку? Чи не було б краще, що б ця форма не тяжіла над думкою?

Молоді українські поети на еміграції виступають явними прихильниками новаторства, навіть у крайніх його проявах. Звучали металево сповнені модерного софізму такі фрази образности як "рожеві стіни мурів, мов дитячі тіла... ", або абстрактні своїм характером поеми, як наприклад, поема "Прищик". Самі теми таких творів ніби цілком реальні і відповідають нашій добі, науково-різкій і

прозаїчній. Не відстає також форма: підбір неочікуваних чи незвичайно викручених образів, вільний неримований вірш повний цезур, що через те робить враження прози, чи й переходить у прозу та брак внутрішньої поетичної по'язаности.

Ніщо не є статичним, тим більше — мистецтво. І зноу можна поставити питання: чи форма мусить виключати зміст, чи основна думка поеми, її вартість чи естетика мусить лягти на жертovníку перед божеством нових форм? Чи не йдуть наші молоді поети слизькою дорогою "моди"?

Визначним представником такої "моди" є Пікассо, в його, певно, останньому "періоді" творчости. Більшість його творів мусять пояснювати знавці, а часом і вони не в силі. Таким чином ультра-модерне мистецтво не цілком відповідає дефініції мистецтва — бути найкращим виявом людської душі. Він може бути не найкращий, але все ж таки це ВИЯВ, спроможний збудити відчуття в інших чи встановити духовий зв'язок між споживачами мистецтва і самим мистцем. Carte blanche — привілей кожного, хто справді творить, але все ж таки всяка крайність у оригінальності претендує вже на недоступність до модерного мистця звичайних смертників.

Здається логічним, що коли все змінюється і перестаріле відкидається, то те саме станеться і в мистецтві. Проте людська душа, яка творить мистецькі твори на щастя чи нещастя, не модернізується. Нові напрямки проходять дефілядою, особливо в країнах, де мистецтво не має поважного значення і впливу на широкі маси.

У Східній Європі, де широкі кола громадськості тісніше пов'язані з мистецтвом, мистці менше піддаються крайнім модним те-

чіям і знаходять найкращі вислови у формах правдивої лірики, символізму чи реалізму. Прикладом цього може служити хоч би недавно померлий Борис Пастернак (як поет).

Цікаво було б знайти пояснення, чому сучасні українські поети в Радянській Україні, ровесники еміграційних молодих поетів, знаходять не лише відповідну форму вислову і не лише зміст, а що найважливіше синтезу обох цих елементів поезії. Наприклад, у творах Л. Костенко "Я виросла в садах", "Естафети", "Гуде вогонь — веселий сатана" ("Смолоскип" червень-квітень 1962), настрої, соціальна критика і глибока лірика не йдуть впарі з зрадливим блиском претенсійної форми. Вона навпаки, творить пов'язану суцільність і рамки того, що висловлює поетеса. Подібне зауважуємо і в інших — у В. Коротича "Київ", "Мудрість" ("Смолоскип", вересень-жовтень 1962) чи у М. Вінграновського — "Елегія" "Український прелюд" ("Смолоскип", липень-серпень 1962).

Такого підходу до поетичної творчості чомусь бракує багатьом нашим поетам в Аме-

риці. Слухаючи їх поезію складається враження, що їх форма цілком не та, в якій вона народжується в їх творчій свідомості; що вона, як і зміст твору, пристосована до кличів "моди", або свідчить про позерство молодого поета, чи про його духову розхитаність. Чи не попали ці молоді українські поети в крутіж атомно-технологічного світу, який порушив їх духову рівновагу, таку потрібну для мистецької творчості?

Чи підуть молоді українські поети на еміграції шляхами байдужості бітників, зарозумілих у своєму недоступному софізмі і нігілізмі, чи творитимуть те, що викликатиме відгомін у душах інших, а не відіб'ється металезо і не відлетить може лише у незнане майбутнє?

Чи справді є мистецтвом все виголошуване на естрадах або виставлене в мистецьких галереях? Якщо наше молоде покоління назвали "сердитим", то чи не личило б йому бути "сердитим" передусім до самого себе.

О. Бакум

Декілька думок з приводу збірки поезій Емми Андієвської "Нути опостінь"

(Нью Йорк 1962, стор. 68)

Модерна, чи в даному разі може краще сказати модерністична поезія — це життєве явище, до якого кожна людина, яка любить поезію може зайняти таке, або інакше становище. Дотепер сучасна модерністична українська еміграційна поезія не знайшла свого безстороннього критика і читача. Одні у зв'язку з модерністичними віршами попадають у транс і захоплюються ними на думку стороннього читача трохи нерозсудливо, а другі так же рішучо засуджують цю поезію, називаючи її "маренням божевільного", "бездарністю", "позою", "антиестетичним підбором незрозумілих слів", тощо.

Перша група людей, мабуть, для таких пересічних читачів, як автор цих рядків і більшості наших читачів, стоїть на надто високому рівні, їм уже не треба творити свого власного підходу до цієї поезії і вони її можуть повністю схоплювати чуттям, чи "серцем". Друга група — це, мабуть, ті, які звикли до віршів типу деклямаційного, які уважають, що поезія (та й інші роди мистецтва) мусять плисти старим традиційним річищем та що поезії не вільно шукати, а в шуканні звісно і помилятися та творити щось нове, свіже. Коротко це люди, які щодо розуміння мистецтва не далеко відійшли від точки зору

Хрущова, при чому не маємо на увазі його політичної бридні, а надто примітивне розуміння мистецтва, яке, мовляв, має бути однаково зрозумілим малограмотному варварові і професорові університету.

Автор цих рядків, як і, мабуть, більшість читачів нашого журналу стоять десь посередині. Всі ми зміємо захоплюватися кращими зразками поезії молодих мистців на Україні, а тому раніше чи пізніше ми муситимемо підійти і до модерністичної української поезії на еміграції і постаратися її зрозуміти, відчувати, сприйняти (чи й відкинути). Щоб належно розібратися у цьому новому явищу треба до нього підійти без упередження (позитивного чи негативного), а опісля, на підставі аналізу створити собі свою власну думку.

**

У збірці, на підставі якої ми хочемо висловити декілька думок про модерністичну, поезію нам, признаємося, не все зрозуміле. Щобільше, ми не певні, чи з тим, що нам стало "зрозумілим" погодиться авторка. Вона може дати зовсім інакше пояснення, але кожний готовий мистецький твір починає жити власним життям незалежним від творця і викликає враження чи певне наставлення і

після смерті творця, коли він уже не може висловити свої думки, чи дати свою інтерпретацію твору. А коли якийсь твір викликає переживання, естетичну приємність думки, чи рефлексії, то, значить, мистець досягнув своєї мети.

З обговорюваної збірки виберемо навмання три вірші ("Весняне" I, стор. 7, "Пляж сам з собою", стор. 13 і "Про хліб в традиційному", стор. 67-68). Вірш "Весняне" починається такими несподіваними і на перший погляд незрозумілими рядками:

"Гусячу шкірку неба

Шпаки зібрали в миску." Ті, що підходять з упередженням — одні скажуть, що це геніальне, другі, що божевільне. Ми в цьому образі бачимо пов'язання двох явищ — прилетіли шпаки і біло-сіре небо, яке нам на доілю взимку, перемінилося в весняне, при чому поетеса єживас сміливої інверсії (тільки не слів, а картин, явищ). Думаємо, що в уяві може постати у зв'язку з цим свіжа, несподівана, оригінальна картина приходу весни. Далі слідує образ, як нова весна "узувши калюжі" йде п'яна свіжістю і бажанням усе вбрати в ще невидану зелень

"Таких неймовірних розмірів,
Яких ще земля не носила.
Скільки в краплині розмаху,
Скільки в краплині сили."

Хіба ж не гарно віддано силу весняної краплини води, яка в даному разі — всесильна? Земля починає весняне життя. . .

І видно: такого ще зроду
На зовню з глибини не виходило.
З дахів водяні борідки
Мигтять і трояться від подуву."

Знов же гарний образ цюркотливої води, яка падає з даху і дріжить від подуву вітру. Увесь вірш на нашу думку дуже добре і влучно передає весняний настрій свіжості і звільнених сил природи. З віршу ми випустили два образи з одного боку з браку місця, а з другого, признаємося, з лінивства, бо напевно і ті два образи зовсім не такі "без сенсу" як комусь може здатися на перший погляд.

Вірш "Пляж сам з собою" починається таким рядком: "Пісок, як повсть весь пожелоблений. . ." знов же, хтось може сказати "без сенсу". На нашу думку цей рядок зовсім не такий незрозумілий: на порожньому вечірньому пляжі видніються сліди тих, що купалися ("пожелоблений"). Тоді авторка звертає свій погляд на воду, на якій видно лагідні, малі хвилі:

"Вода з усіх країв підстрижена. . .

Не шпиль — гриби, опеньки, рижики." Авторці, очевидно, білі гребні з піною нагадують смугу світлих опеньок, чи рижики (в залежності від освітлення вечірнього сонця), які відбиваються на фоні понурого осіннього краєвиду. Тоді, нараз, гребні пін "ламаються": "Коші із пини вглиб прокинутися:

В воді відкрили всі віконниці."

Автор цих рядків уявляє собі, що поетеса при погляді на воду в даному разі нагадалися теплиці з відтуленими віконницями. Порівняння, на мою думку, непогане. І далші картини "хвилі викресні кльошем, Колишуть муть, і їх колише", свіжі. А потім прірва поглине (червоні від західного сонця?) "водяні цеглини". Авторка недоговорює вірша, але уявляється, що потім приходить тьма і порожнеча.

Коли порівняти обидва вірші, то помітимо різку різницю настроїв: у першому п'яну весняну силу, яка перемагає все і викликає бадьорі, радісні враження, а в другому спостереження більше віддалене, безсиле супроти стихії навіть не дуже схвильованої води.

У третьому вірші описується голод.

"На початку —
З білих нечей
Хліб.
На останку
З чорних печей
Хліб.

Спершу люди ночами не сплять, працюють (при світлі) щоб добути хліб з чорних печей. Здається далі всі картини в цьому вірші ясні, дуже сильні і вражаючі. Хіба ж не сильно сказано:

"Здавалось,
Хліб — наречена,
А тут хліб — тюрма.
Був і нема." або "Замість серця

— хліба бухан". Це вже голодна розпука. Дальші рядки вказують на те, що тут описано власне кажучи голод, чи не 1933-го року? "А хліба Нема і сліду. . . Ринуть, хоронять, охороняють — Нема і немає. Хліб білий та по чорному гуляє — На базарі, під мостами — Дідько його дістане!"

Цілий цей вірш дуже далекий від агітки, якими звичайно сповнені вірші про голод 1933-го року, але який же він сильний і звуково і змістом, а в даному разі чи не найбільше двозначністю деяких слів дієсловом "хоронять", яке з одного боку означає хоронити-зберігати, а з другого боку ховати (в зем-

лю) в даному разі мертвих з голоду.

Так само вираз "Дідько його дістане" двозначний, адже ж він може не лише означати "ніхто його не дістане", але й у точному значенні "дідько" цебто "власть і силу імущі", які примушують інших помирати з голоду самі його з'їдять.

На підставі цих віршів ми, мабуть, показали, що поезія Емми Андіївської зовсім не така незрозуміла, як дехто думає. Звичайно над нею треба довше посидіти, щоб зрозуміти, що поетеса хотіла сказати, а разом з тим відчутти глибокий поетичний талант її. А ми ж торкнулися лише змістової сторінки її поезії, далеко не найважливішої частини.

До цього треба було б додати розбір ми-

лосвучності; багатство звуків у поетеси справді вражаюче, а крім того варто відзначити багатство тем і свіжість спостережень. Висновок напрошується сам: хто любить поезію, свіжу думку і сміливе її оформлення той з великою приємністю прочитає краці вірші обговорюваної нами збірки, а той, хто звик до традиційних форм і рамок та не знає поезії не писаної за дотепер усталеними законами поетики з дозволеними ритмами та римами, той краще зробить, коли не братиме в руки цієї збірки, а збереже її для своїх дітей. Коли вони виростуть і полюблять поезію, то Емма Андіївська їм зовсім не буде такою чужою і незрозумілою, як тепер їх батькам.

М. Антонович

Історична комісія ЗАРЕВА

У 1949-му році при Академічному Об'єднанні ЗАРЕВО створено цілий ряд студійних комісій: історичну, світоглядну, економічну, соціологічну та інші. Їх основним завданням було зацікавити студійними проблемами українознавства членство Об'єднання і розробляти окремі питання української культури. У цьому відношенні бажаємо підкреслити виняткові заслуги д-ра М. Антоновича, тодішнього голови ЗАРЕВА, який зумів створити творчу атмосферу праці і згуртував біля себе певну кількість академічної молоді, що розуміла значення студій українознавства.

Із перспективи часу можемо ствердити, що це покоління "п'ятидесятників" і тодішня концепція праці ЗАРЕВА — вдержали життєвий іспит і вповні себе виправдали. На сьогоднішній день члени історичної та інших комісій ЗАРЕВА збагачують загальну скарбницю української культури своїм творчим вкладом. Вони є членами українських і американських наукових установ, а в деяких випадках очолюють окремі сектори наукового життя в Америці, Канаді та Європі.

Тут треба підкреслити роль РОЗБУДОВИ ДЕРЖАВИ — цього покажчика інтелектуального росту ЗАРЕВА і вислідів праці студійних комісій. У Розбудові Держави друкувалися праці науковців старшої та молодшої генерацій. Цей журнал — вдержаний на високому академічному рівні, був загально цінений в українських і американських наукових кругах. На початку 1950-х років основним стрижнем праці Академічного Об'єднання була саме студійна ділянка.

У 1960-х роках наголошено суспільно-громадську та студентську працю, що, очевидно, являється важливим чинником у формуванні світогляду молоді людини. Проте коштом цієї нової настанови відсунуто на задній план наукову працю членства в комісіях. На нашу думку така настанова незадовільна і не принесе тривалих успіхів нашому Об'єднанню. Слід відновити працю студійних комісій і притягнути до українознавчих студій якнайширший загальний членства.

З таким розумінням я очолив історичну комісію ЗАРЕВА влітку 1962-го року з надією, що при активній співпраці зарев'ян, які розуміють вагу історичного досліду — нам вдасться спільними силами відновити працю комісії. У цій короткій замітці хочу поділитися з читачами плянами нашої праці. При тій нагоді підкреслимо, що членами Історичної комісії можуть бути не лише члени ЗАРЕВА, а всі зацікавлені студійною проблематикою українознавства.

У першу чергу хочемо підкреслити, що наша комісія співпрацює із українськими науковими установами, зокрема Історичною Секцією УВАН і цілим рядом визначних українських істориків. Це не лише забезпечує їхню фахову консультацію в наукових питаннях, але й скріплює взаємну співпрацю старшого і молодшого поколінь істориків.

При цій нагоді коротко зупинимось над важливими питаннями участі в праці Історичної Комісії ЗАРЕВА. Із власного досвіду можемо ствердити, що українські студенти історії американських університетів не мають змоги познайомитися з українською історич-

ною літературсю і джерелами. Тому їхні семінарні та інші праці з українознавчою проблематикою — в найкращому випадку являються більш чи менш вдалою і коректною компіляцією, без елементів самостійного історичного дослідю. Саме завданням Історичної Комісії є допомога у формі консультації і розшуків відповідних матеріалів.

Для цього завдання в березні цього року створено між іншим Бібліографічний Центр, як складову частину Історичної Комісії ЗАРЕВА. В основу праці покладено бібліографічні розшуки, репродукцію важливих матеріалів і видання неперіодичних Збірників Української Історичної Бібліографії, що охоплювала б книжки і статті з українською історичною проблематикою. У цьому випадку поняття історії вживаємо в якнайширшому розумінні, як досліди минулого в його різнорідних виявах. На іншому місці цього журналу докладніше подаємо умови бібліографічної служби.

Рівночасно Історична Комісія запланувала два рази річно видавати Бюлетень Історичної Комісії — "Український Історик", в якому були б подані інформації про працю Студійних Комісій, наукова хроніка, новини і рецензії на нові видання, тощо. Проте одним із найважливіших питань завдань є видання Історіографічного Збірника у серії "Розбудови Держави". Цілий ряд істориків опрацює окремі теми пов'язані із досягненнями української історіографії в роках 1945-62. Збірника заплановано видати до кінця цього року. Друк історіографічного збірника рівнозначний з відновленням "Розбудови Держави" у формі окремих збірників. У майбутньому Історична Комісія плянує видавати окремі

монографії присвячені визначним діячам нашого народу, а в першу чергу працю про життя і творчу діяльність Олега Кандиби-Ольжича.

Як бачимо, обсяг праці Історичної Комісії ЗАРЕВА досить широкий і ми віримо, що при повному розумінні і співпраці нашого членства нам вдасться виправдати наше існування. При цьому ще раз підкреслюємо, що нашим головним завданням є допомога нашим юним історикам. Ідеться про те, щоб зарев'яни, які цікавляться історичною проблематикою, у якнайскорішому часі сконтактувалися з головою Історичної Комісії і включилися в її працю. На нашу думку кожний член нашого Об'єднання повинен вибрати свою ділянку зацікавлення і включитися в схему студійних комісій ЗАРЕВА. Лише тоді зможемо говорити про тривалі успіхи нашої діяльності.

Під кінець хочемо порушити ще одну болючу справу, а саме — наші фінансові засоби. Незважаючи на наші широкі пляни, без матеріальних засобів нам їх не вдасться реалізувати. Саме тому Історична Комісія розіслала збіркові листи членству ЗАРЕВА з проханням матеріальної піддержки. З свого боку ми зобов'язалися надсилати жертводавцям наші видання.

Віримо, що наші задуми знайдуть повне зрозуміння і піддержку зарев'ян. Усіх заінтересованих працюю Історичної Комісії просимо писати на адресу її Голови:

Lubomyr Wynar,
634 Highland Ave.,
Boulder, Colo.
U.S.A.

КОМУНІКАТ

Українського бібліографічного Центру.

Заходами Історичної Комісії "ЗАРЕВА" в березні 1963 року створено Український Бібліографічний Центр (У. Б. Ц.). Завданням нашої інституції є в першу чергу допомагати українським дослідникам в їх бібліографічних розшуках і репродукції бажаних матеріалів у формі мікрофільму чи нормальних відбиток (процес "зіракс"). Ціна мікрофільмованої сторінки чотири центи, а нормальної відбитки 15 центів за сторінку.

При замовленні просимо подавати автора, назву твору і назву журналу, а також число журналу і рік друку. Одночасно просимо долучити одного доляра на покриття бібліографічних розшуків і оплати поштової пересилки. У випадку неспроможности виконати замовлення — дану суму повертається повністю.

У майбутньому У. Б. Ц. плянує видання окремих бібліографічних збірників української історичної літератури.

Листування просимо спрямовувати на адресу:

Ukrains'kyi Bibliohrafichnyi Center
c/o Dr. L. Wynar
634 Highland Ave., Boulder, Colo. U.S.A.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

● **Аллентаун.** 24 лютого місцева клітина "Зарева" улаштувала з нагоди 45-их роковин бою під Крутами вечір, який відкрив голова клітини інж. В. Камінський, а доповідь виголосив Б. Гасюк. У мистецькій частині програми виступив місцевий хор "Зарева", який проспівав дві пісні "За тебе Україно" і "Ми йдемо вперед". У дальшій музичній програмі виступали О. Онищенко (скрипка), М. Федорак (піано) і Б. Зінченко (акордеон). Вони виконали "Серенаду" Гайворонського та народні пісні "Реве та стогне", "Засвистали козаченьки", "Верховина" і "Бандура".

● **Оттава.** Український Студентський Клуб при Оттавському університеті, який від 15 грудня м. р. працює під головуванням Ю. Івасечка улаштував 23 лютого баль. Управа клубу складається переважно з молодих студентів: заступник голови — Дарія Гуляк, секретар — Христина Зорич, скарбник — Олександра Шпилька, організаційний референт — Віра Павлишин, референт зовнішніх зв'язків — С. Харко і пресовий референт — Тамара Горук.

● **Філадельфія.** 10 березня в залі ЗАРЕВА відбулися річні загальні збори місцевого УАТ ЗАРЕВО ім. О. Ольжича. Зборами керувала президія в складі: О. Врублівський — прелсідник і В. Гнатюк — секретар. Після звітів з діяльності осередку уступаючій управі уділено абсолюторію. Нову управу осередку обрано в такому складі: А. Кіпа — голова, М. Царинник — містоголова і організаційний референт, В. Гнатюк — секретар, Я. Добровольський — скарбник, Д. Новаківська — фінансовий референт, Л. Домбчевський — пресовий референт, О. Бак-Бойчук — представник "Смолоскипу". Контрольна комісія: Л. Люба — голова та І. Стром і А. Масюк — члени. Товариський суд: Б. Гасюк — голова, О. Бак-Бойчук і О. Врублівський — члени. Загальні збори закінчено панелем на тему: "Суть і форма нашої праці". У панелі взяли у-

часть Д. Новаківська, А. Масюк, М. Царинник, О. Бак-Бойчук та Б. Гасюк в ролі модератора. Філадельфійський осередок ЗАРЕВА вирішив зосередити свою увагу на вивченні думок великих українських ідеологів, як М. Драгоманов, Д. Донцов, В. Липинський, Ю. Вассіян, Ю. Липа, О. Ольжич та ін. і на улаштуванні дискусійних вечорів, на яких обговорюватимуться сучасні проблеми української дійсності.

● **Ютіка.** 31 березня відбулася зустріч ЗАРЕВА з громадянством у Ютіці, на якій було присутніх понад 50 учасників включаючи священників обох українських Церков. Зустріч відкрив Б. Кізін, який у вступному слові поставив тезу, що українці неправильно думають, що під час Визвольної Боротьби світ про нас знав дуже мало. Цю тезу ілюстрував М. Герець у доповіді на тему: "Україна в очах англійських дипломатів в 1917-18 рр." На підставі документів історичного відділу британського міністерства закордонних справ доповідач показав, що британський уряд був докладно поінформований про те, що діялося на Сході Європи.

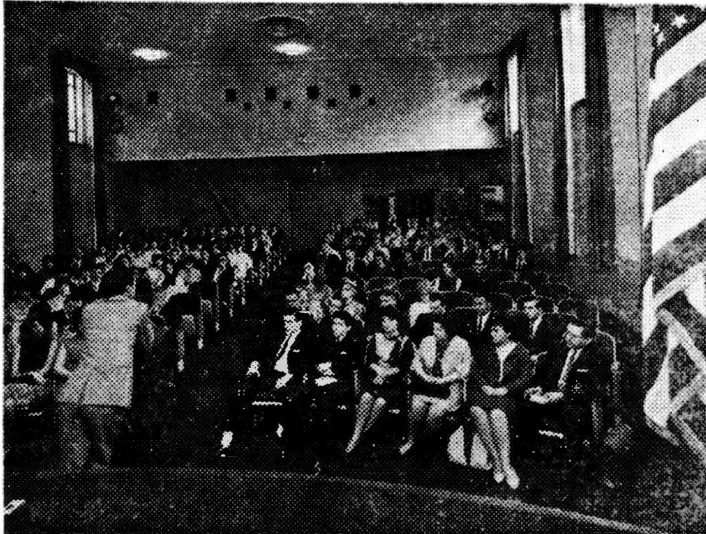
● **Монреал.** 5-го квітня на сходинах місцевої клітини ЗАРЕВА О. Підгайний виголосив доповідь про головні офіційні установи Української Народньої Республіки перших двох років нашої визвольної боротьби. Доповідач з'ясував зокрема різні спірні питання нашої визвольної боротьби на підставі багатого і частинно ще недрукованого матеріалу, який О. Підгайний зібрав працюючи над своєю докторською тезою. О. Підгайний є автором окремої монографії та декількох статей про становище України за першої світової війни та під час визвольної боротьби.

● **Болдер.** 5 квітня в приміщенні Колорадського університету відбулися установчі збори Української Студентської Громади. Збори відкрила від Ініціативної Групи А. Винар, що привітала

всіх присутніх. Сходинами проводив В. Левус, а секретарем була А. Лещинська. Опісля виголосив доповідь д-р Л. Винар, член професорського збору Колорадського університету, на тему: "Завдання українського студента на американському університеті". Прелегент коротко начеркнув початки організації українського студентського життя в США, наголошуючи зокрема діяльність ЦЕСУС-у і СУСТА. На його думку найдоцільніше концентрувати діяльність на зовнішньому форумі, поширюючи зацікавлення Україною та її культурою серед американського академічного світу. Треба поробити заходи для введення курсу української мови в навчальну програму Колорадського університету. У дискусії над доповіддю вирішили різні думки, на основі яких вирішено легалізувати нову студентську громаду і ввійти у зв'язки із СУСТА. Членами громади можуть бути всі українські студенти штату Колорадо. До Управи обрано: А. Винар — голова, В. Левус — заступник, А. Лещинська — секретар, Г. Богданович — скарбник. Головою Контрольної Комісії став Б. Беймук, а його заступником Ю. Маренін. Дотепер в штаті Колорадо не було українського студентського товариства.

А. Винар

● **Вашінгтон.** На запрошення державного департаменту США представники СУСТА на чолі з президентом В. Прибилюк відвідали 19-20 квітня Вашингтон та мали змогу познайомитися з працею східного відділу державного департаменту США. Крім президента В. Прибилюк у делегації взяли участь Т. Матійців (Чикаго), Л. Купчик (Балтімор), М. Прибила (Сиракюз), Р. Білас (Трой), І. Захаріяевич (Гартфорд), А. Бігун (Клівленд), І. Марковський (Балтімор), Б. Кульчицький (Філадельфія), А. Скальський (Нью Джерзі), проф. Ю. Богатюк (Сиракюз), О. Зінкевич (Балтімор) і С. Слота (Вашінгтон). Головну інформаційну доповідь представникам різ-



Представники Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) на відвідинях у Державному Департаменті США у Вашингтоні. Сидять в першому ряді з правого боку: Володимир Прибила — Президент СУСТА, його дружина Маруся, Таня Матійців, Роксоляна Вілас. Другий ряд з правого боку: Степан Слота, Андрій Вігун, Ігор Захаріясеви́ч та Іван Марковський.

них студентських організацій виголосив Роберт Оклей, американський дипломат франкомовних країн, який пояснив діяльність державного департаменту (міністерства закордонних справ) США. Після доповіді представники СУСТА В. Прибила та І. Марковський поставили питання пов'язані з Україною та її визнанням Сполученими Штатами, однак виявилось, що прелегент не був спроможний відповісти на це питання і його виручав Стерман, радник публічних справ європейського бюро державного департаменту. Він визнав, що Україна це давня держава, однак її використовує Москва для здобуття зайвих голосів у Організації Об'єднаних Націй. З відповіді Оклея на запитання Марковського виходило, що США мали б величезну користь, коли б Советський Союз перестав існувати.

Ці відвідини у Вашингтоні представники СУСТА використали на те, щоб відвідати також Український Відділ Голосу Америки. При цій нагоді діячі СУСТА дали інтерв'ю українською мовою інформуючи українське студент-

ство на рідних землях про працю та напрямні діяльності українського студентства в США.

• Нью Йорк. Управа СУСТА проголосила тиждень від 21 до 27 квітня Тижнем Української Книжки. Цей тиждень студенти різних американських університетів використали на те, щоб бібліотеки цих університетів поповнили свій склад українознавчими працями. Для цього Управа СУСТА видала спеціальну бібліографію книжок, які мали б бути в усіх американських бібліотеках та звернення до українського студентства в США у цій справі. У зверненні проситься українських студентів перевірити бібліотеки їхніх університетів, чи там є найважливіша література про Україну, а ті книжки, яких нема треба закупити й пожертвувати. "Справа Української Книжки" при наших бібліотеках, — читаємо в зверненні, — дуже важлива і тому легковажити нею не можна, бо йдеться про авторитет нашої держави, яка довгими століттями була обороною цілого цивілізованого світу перед азійськими варварами і радянськими загарбниками." Момент передачі

українських книжок до бібліотек має бути великою подією в житті університетів і коледжів.

• Париж. — 19-21 квітня відбувся з'їзд українського студентства в Європі, у якому взяло участь 20 українських студентів з Франції, 6 з Бельгії, 6 з Німеччини, 5 з Австрії, 2 з Англії і 1 з Швейцарії. Перші два дні були присвячені обмінні думками внаслідок чого постав Союз Українського Студентства в Європі. З'їзд підготував ініціативний комітет, членами якого були українські студенти Парижу та Лювену. З'їзд відкрив Р. Сербин (Париж), який тепло згадав про широкую допомогу українського громадянства у матеріальній частині підготовки з'їзду. З'їздом керувала президія у складі: Сербин (Париж), Панчук (Лювене), Маслов (Париж) і Субтельний (Відень). Учасники з'їзду заслухали дві доповіді: "Сучасні проблеми українського студентства у вільному світі" (доповідач Р. Сербин) та "Союз Українського Студентства в Європі і його мета" (доповідач Панчук). У першій доповіді Р. Сербин підкреслив різниці між вчорашнім і сьогоднішнім українським студентством та говорив про необхідність організованого життя українських студентів. Після доповіді Панчука учасники з'їзду одноставно схвалили потребу заснувати Союз Українського Студентства в Європі (СУСЕ). На другий день прийнято статут новоствореного Союзу та обрано першу управу СУСЕ на чолі з Татарчуком (Париж). Контрольну Комісію очолив Гунько (Німеччина) а Товариський Суд Субтельний (Відень). На третій день з'їзду учасники відвідали цвинтар Монпарнас, щоб віддати поклін на могилі Головного Отамана Симона Петлюри. З'їзд закінчено зустріччю з українським громадянством Парижу. На зустрічі виступив з доповіддю проф. О. Кульчицький, який говорив про значення і ролю Українського Вільного Університету, а також інші доповідачі, які наświetлювали різні аспекти українського життя. З'їзд закінчено гімном.

О. Репетило

● **Нью Йорк.** 21 квітня в Літературно-мистецькому клубі відбувся "Студійний День" ЗАРЕВА, присвячений сучасним молодим поетам в Україні. М. Приходько, голова місцевої клітини ЗАРЕВА відкрила вечір і попросила до слова Ю. Лавріненка-Дивнича, який з'ясував творчі процеси українського літературного життя в Україні та задав найкращих представників цієї літератури. Доповідь про характеристику сучасних молодих поетів виголосив О. Зінкевич. Твори наших молодих поетів на Україні читали: А. Процик, О. Андрейко, М. Годованець, В. Гнатюк, З. Подубинська, М. Царинник і Ю. Макулєнко. Вечір закінчився виступами наших молодих мистецьких сил: Ірина Кіпа і Юрій Савиць-

кий виконали декілька точок на фортепіані, Юрій Савченко грав на скрипці, а Ірина Демидович і Анна Гасюк деклямували.

● **Нью Йорк.** 26 квітня відбулися Загальні Збори місцевої клітини ЗАРЕВА. Предсідником зборів обрано д-ра Р. Трохимчука, а секретарем А. Годованця. Звіт з діяльності подала Маріянна Приходько, а фінансовий звіт зачитав Ю. Виняр. До нової управи обрано: М. Годованець — голова, д-р Р. Трохимчук — заступник, І. Андрейко — секретар, І. Демидович — скарбник, А. Процик — пресовий референт та Ю. Світенко і Л. Калинич — члени Управи. Контрольна Комісія — М. Приходько, Ю. Виняр і Б. Доленга, а членами Мирового суду стали:

А. Годованець, О. Бакум і Б. Рижмаренко.

● **Нью Йорк.** З ініціативи Союзу Українських Студентських Товариств Америки відбувся 11-12 травня Другий Студентський Ідеологічний Конгрес. Тема конгресу: "Україна в сучасному світі". Після доповідей про значення і ролі України у міжнародній політиці, відбувалися дискусії на тему "Місце українського студента в праці для України". На конгресі обговорено ще такі питання, як "Культурні процеси на Україні й українська еміграція", "Українська студентська молодь спільним фронтом за ідеалами Української Народної Республіки" та "Роль української еміграції".
Г. К.

НОВІ ЧИСЛА СТУДЕНТСЬКИХ ВИДАНЬ

● **"PIB" — "PIB — Pre-collegiate information Bulletin".** Troy, N.Y. ч. 1-2, Рік 1, видає Комітет середньошкільних справ СУСТА. Редакційний склад: Л. Зобнів — редактор, Р. Білас — асистентка, О. Галькевич — редакторка мистецького оформлення, О. Бачинська, І. Дурбак, Я. Співак, Р. Рідель, середньошкільний штаф — І. Білас, О. Кухар, З. Шанк, дорадники — І. Дурбак, о. Б. Волошин. Стор. 28 (сторінки не нумеровані). Цикльостиль. Статті в українській і англійській мовах. Зміст: В. Прибила: "До середньошкільних студентів", Л. Зобнів: Вступне слово", Л. Цегельська: "Інформації про університет у Рочестері, Н. Й.", Вава: "Що дала мені українська мова", стаття про 1 листопада (без заголовку), Л. Зобнів: "Український тайний університет", "Заклик до всіх спортсменів середньошкільників", Н. Томич: "Значення музичного виховання для молоді", коляди на Різдва Христове, W. Prybyla: "A Message to Youth", L. M. Zobniw: "Are You Prepared to Meet Destiny?", Literary Pageant, J. Durbak: "You Can Win a Scholarship!", O. Bachynsky: "Attention All High School Seniors!", M. Vaci: "Admission Procedure", H.

Palmer: "History Converted by Russian Imperialist", "A Christmas Ceremonial Dish from Ukraine", "Oksana's Corner", "PIB — Glossary".

* **"Horizons" — Ukrainian Student's Review, No. 1 (8), Vol. V, New York 1962.** Non-periodical publication of the SUSTA. 84 p. Editorial Staff: Y. Masyk (Editor), W. Prybyla, T. Hunczak, K. Sawchuk, G. Tarnawsky, R. Chomiak, A. Kipa, J. Woodbury, B. Patchowsky, M. Sawchak, L. Hanuszcak, Z. Babiuk. Contents: "For a Lasting Tribut to T. Shevchenko", "Comment on House Captive Nations Committee", J. Woodbury: "America Faces the Storm", T. Cybyk: "Shevchenko — the Flame of Enlightenment", H. Hayuk: "The Impact of Geography on Ukrainian History", L. Hanuszcak: "The Curzon Line Controversy", G. Tarnawsky: "For the 100th Anniversary of the Death of T. Shevchenko", T. Shevchenko's selected poems translated by Vera Rich, Ukrainian Folk Songs translated by P. Kilina, M. Kotsiubynsky: "On the Rock", W. Prybyla: "Study

Abroad", "Flash Back", R. Chomiak: "Student Chronicle" (February 1961 - May 1961), "Notes on Contributors".

● **"Сторінка Зарева" —** редагує, з доручення ЦП ОУАТ "Зарева", Пресова Комісія. Ч. 1 (2), Рік II. Додаток до "Свободи" (9 лютого 1963). Зміст: П. Дорожницький: "Де перспективи ашого духового росту на еміграції?" О. Бакум: "Доповідь Є. Маланюка", Б. Гасюк: "Дискусійний вечір "Зарева" у Філядельфії", М. Герець: "До 50-рччя смерті Л. Українки", Л. Бачинський: "З діяльності "Зарева" в Едмонтоні", "З'їзд "Зарева" в Європі", хроніка.

● **"Студентська Думка", ч. 5 (15), рік II, ГУ ТУСМ-у, додаток до "Томону України" (27 квітня 1963).** Зміст д-р М. Головацький, "Українці та політичне життя у США", інж. Б. Кульчицький, "40-річчя ЦЕСУС і 10-річчя СУСТА", "Звернення СУСТА до студентства", хроніка зі студентського життя та життя ТУСМ-у.

● **"Студентська Думка", ч. 6 (16), рік II, сторінка ГУ ТУСМ-у, додаток до "Томону України" (18 травня 1963).** Зміст: Н. Бандера, "За поглиблення змісту роботи",

Х. Л. Кульчицька, "Як то часом Монреалі (П. Гаврилюк). хочеться... і не виходить!", Обговорення II-го числа "Феніксу" — журналу молодих (Б. Романовича), Повідомлення про VII Конгрес ТУСМ (Б. К.) та інформація про студентську радіопрограму в

● "Сторінка ТУСМ-у". Видано з нагоди 7-го конгресу ТУСМ-у. Додаток до щоденної газети "Свобода" 11 травня 1962). Зміст: К. Савчук, "7-ий конгрес ТУСМ-у", І.

Вівчар, "М. Міхновський та його концепція самостійної України", К. Савчук "Дещо про ТУСМ", М. Савчук "ТУСМ і АБН", Р. Мац "Нове число "Фенікса", Б. Бора, "Я вояк" — вірш і повідомлення та програма VII Конгресу ТУСМ.

ПРОВІДНИКИ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА НА ВІДВІЩИНАХ У ВАШІНГТОНІ



19 - 21 квітня 1963 р. з ініціативи В. Прибила, президента СУСТА відбулись відвідини Вашингтону провідниками українського студентства Америки, про що широко писала українська преса у вільному світі. На наших світлинах (світлив студент Ігор Захаріясевиц) моменти з цих відвідин.

ПЕРША СВІТЛИНА З-ЛІВА, ВГОРІ: палка дискусія з представником Державного Департаменту США. Стоять з-ліва: Віліям Стріман (Європейське Бюро, політичні справи), І. Марковський, А. Бігун, С. Слота, О. Зінкевич, В. Прибила, М. Прибила, Р. Білас.

СВІТЛИНА, З-ПРАВА, ВГОРІ: представниця української делегації, Роксоляна Білас вручає д-ру Ф. Гаррісу українську писанку, висловлюючи вдячність українців за його оборону прав нашої Батьківщини.

СВІТЛИНА, З-ПРАВА, ВНИЗУ: активні студентські діячі Ігор Захаріясевиц (Гартфорд) і Євген Лащик (Нью Йорк) палко дискутують політичні питання з президентом УККА проф. Л. Добріяньським в приміщенні Джорджтавнського університету, де відбувались важливі наради Управи СУСТА.

СВІТЛИНА, З-ЛІВА, ВНИЗУ: спільна знімка з капеляном американського сенату д-ром Ф. Б. Гаррісом і його дружиною, на підніжжю Капітолю. Стоять з-ліва: О. Зінкевич, Ю. Богатюк, Т. Матійців, п-ні Гарріс, Б. Кульчицький, д-р Ф. Гарріс, Р. Білас, М. Прибила, А. Скальський, В. Прибила.

Д-р Ф. Гарріс є автором голосної статті — "Україна і Ти".

СМОЛОСКИН
»SMOLOSKYP«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ і СТУДЕНТСТВА
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

Є джерело у світу —
Візно клекочуче, сяюче і глибинне.
 Іду напитись!
Є у світі вулкан —
Візно діючий, з вибухом полум'я правди.
 Іду по вогонь!
І є з-поміж сяючих зір
Геніяльна, вселюдська зоря України.
 Іду по світло!
Тому до Лесі
сугасність моя і майбутність прямує!

Микола Сингаївський



1 серпня 1963 р. минуло 50 років з дня смерті
Лесі Українки. На фото: Леся в 16 років життя.

“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

ВИДАВНИЦТВО СМОЛОСКИП

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавничча Комісія:

Голова: Лев Винницький

Члени: Марко Антонович, Богдан Гасюк,
Павло Дорожинський, Осип Зінкевич,
Анна Процик

Головний Редактор:

Осип Зінкевич

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

Редактор застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Підписані статті не завжди відзеркалюють погляди Редактора чи Видавничої Комісії. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним подання джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокое число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnycky

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Drozynsky, Osyp Zinkewytsch,
Anna Procyk.

Editor-In-Chief

Osyp Zinkewytsch

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

The Editor reserves the right to condense and correct manuscripts. Signed articles do not necessarily reflect the views of the Editor or the Publishing Board. Reprints are permitted only with the express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnycka

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
А що даліше?	1	Олег Орест: Український націоналізм у світлі інтеграції людства	10
О. Зінкевич: Розгром молоді літератури в Україні	2	Молодь і освіта в Україні	11
Олесь Луній: “З вічних кадубів”	5	Хроніка українського студентського життя	12
З творчості розгромлених поетів	6	Нові числа студентських видань	15
Марко Царинник	8	С. Йовенко: Лада	16



Рік 15 ЛИПЕНЬ — СЕРПЕНЬ 1963 ч. 4 (101) JULY — AUGUST 1963 Vol. 15

А що даліше?

(ПІСЛЯ VI-ГО КОНГРЕСУ СУСТА)

VI-ий Конгрес СУСТА, який відбувся на початку липня 1963 р. у Клівленді залишив прикре враження в усіх його учасників: чи це були делегати "більшості" чи "меншості", члени тих чи інших ідеологічних організацій, гості з Америки, чи з Канади. А мабуть найприкріше враження залишив цей Конгрес у так званих "неутральних", які уважали СУСТА за суто професійну централю, члени Управи якої, після свого вибору на відповідальні пости, повинні забувати про свої ідеологічні чи політичні переконання і кермуватись в першу чергу добром студентської централі в США.

Для старших студентів-делегатів і гостей цей Конгрес був іншим, як попередні подібні Конгреси, на яких також була боротьба "за владу", чи як колишні Конгреси ЦЕСУС-у з багатими дискусіями і не меншою боротьбою за пости в новій Управі.

У нашій opinii, коли йде боротьба за якийсь пост чи пости в Управі — є здоровою боротьбою, коли даний кандидат чи кандидати борються за те, щоб виконати дану працю, уважаючи, що вони її можуть краще зробити, як інші, а не тому, щоб бути в Управі, бо так хочуть їхні партійні "опікуни".

І коли б саме така боротьба була на VI-ому Конгресі СУСТА, тоді б було все в порядку. Бо, що ж би це була за молодь, і ще до того студентська, коли б вона не боролась за щось, за якісь свої ідеали, свої, нехай і політичні, переконання.

І коли б так було — нам би не треба займати жодного становища, бо це ми уважали б за нормальний і природний процес, без якого не обійтись на жодних конгресах і з'їздах.

Але справа в чомусь іншому, в чомусь,

чого може ще дехто собі не усвідомляє: ведення Конгресом і цілий його хаотичний перебіг так пригноблююче вплинув на делегатів, що вони, зокрема наймолодша студентська генерація, яка дорікала своїм батькам за постійні міжусобиці — зустрінулася з тим самим на студентському форумі. Тут не було боротьби між делегатами-членами ідеологічних організацій, а була боротьба дослівно кількох осіб з загальом українського студентства в Америці. І що було загрозливе і пригноблююче для всіх — це мовчанка делегатів, так званий пасивний опір проти опартійнення студентської централі в США.

І дальша загроза в тому, що ще на Конгресі і після нього цілий ряд студентських громад загрозив, що вони вийдуть з системи СУСТА чи взагалі не братимуть участі в праці СУСТА в наступних двох роках.

І це є на нашу думку загроза. Це те, до чого ми не сміємо в жодному випадку і в жодних обставинах допустити.

Абстрагуючи від перебігу цілого Конгресу — нова Управа була обрана згідно зі статутом СУСТА, законно і лояльність їй і якнайактивнішу співпрацю повинні виявити всі Громади і Клуби.

В протилежному разі може бути зруйноване студентське життя в Америці, яке довгі роки розбудовувалось і за часу дії попередньої Управи дійшло до вершка активності і відчуття великої відповідальності, яка лежить однаково — на Управі СУСТА і на всіх студентських організаціях, на всьому українському студентству.

Факт залпнився фактом, що Конгрес поставив нову Управу в таку тяжку ситуацію, що їй не легко буде працювати і виконувати свої обов'язки.

Щоб перебороти ці труднощі нова Управа мусить доложити всіх зусиль, щоб бути, як її попередниця, на рівні завдань, щоб на ново здобути захитане Конгресом довір'я до становости СУСТА, виказати максимум розуміння до ще більш скомплікованих студентських справ в США і не поглиблювати непорозумінь.

Молоде покоління українського студентства бажає праці, конкретної праці, а не штучно накидуваної порожнечі у студентському житті (яка до речі вже від років існує в ЦЕСУС-і), воно бажає толерантності (бо живе в цивілізованому світі), воно хоче бачити свою централю осередком об'єднуючим і активно-творчим.

Коли ходить про наш журнал, то незважаючи на перебіг останнього Конгресу, за

який нова Управа не може відповідати — ми даватимемо їй повну моральну підтримку у вірі що вона як станова централія українського студентства в США (незважаючи на те, яких політичних переконань є деякі її члени) виконає з честю свої обов'язки супроти поневоленої Батьківщини, української спільноти і українського організованого студентського життя в Америці.

Студентські Громади і Клуби закликаємо дати новій Управі повну підтримку, виконувати свої обов'язки супроти неї і ще більше посилити свою працю в своїх студентських осередках.

Лише спільними зусиллями доб'ємось ми ще більших успіхів у нашій праці, яка є так потрібна саме тепер.

Розгром молоді літератури в Україні

Сталось те, чого можна було очікувати: прийшов розгром молоді літератури в Україні. Короткотривале відродження молодого творчого слова опинилось знову на замку.

Було у нас відродження ("культурний ренесанс") у 20-их роках. Тоді на літературну арену вийшли молоді митці, яким також було всього понад двадцять років. Тоді сколихнули вони Україною. Творились різні літературні гуртки різних напрямків, кидались кличі, відбувались літературні диспути в університетських аудиторіях.

Сьогодні той, також короткотривалий період, називаємо — *розстріляне відродження*. Його творці були знищені кривавим окупантом. Залишились ті, які ціну життя окупили писанням од на похвалу панівного режиму.

Події минулого повторилися ще раз: при тому самому режимі, в майже аналогічних умовах. В літературу підсоветської України прийшов 1960 р., після довгої негачії, гурт молодих поетів. Поетів, які розмахом свого слова, сколихнули не лише Україну, але й розбили її заковані кордони і продістались поза неї.

1961-62 роки — були роками великих диспутів навколо молоді творчості. Роки змагу двох світів, молодого, життєрадісного, бадьорого і в першу чергу нового, зі світом старим, відсталим, просякнутим догматизмом, пристрасованством, позначеним безхребетністю, змагом за втримання на поверхні життя за всяку ціну.

І так прийшов 1963 рік. Рік, про який колись писатиме історик української літератури, як про рік, в якому розгромлено молоду українську літературу. Для нас цей період назавжди залишиться — *розгромленим відродженням*. Як ще один доказ, що творець (не важливий його вік!) зможе відчутти насолоду вільної творчості лише, і лише, у вільній країні. І доки надхненником для творців має бути партія чи "вождь" — доти не мислима є вільна творчість, доти слово буде на замку, а тріумфуватиме халтура, а в "почестях" буде обездушевлена каста одопишців.

ТАК ПРИЙШОВ РОЗГРОМ

Кожний хто хоч трохи цікавиться советською комуністичною системою міг передбачати, що скоріше чи пізніше розгром молоді творчість мусить настати. І це саме тому, що цілі і далекосягла мета російських комуністів не змінились. Змінилась лише тактика, яка стала обманнішою, підступнішою.

Заяви Хрущова та Ільчова, що не може бути жодного співіснування між ідеологіями — большевицькою і західною — були першим сигналом до погрому. У розумінні комуністичних керівників СРСР всяка творчість мусить мати політичне забарвлення і мусить служити одній цілі — большевицькій домінації світу у всіх його проявах. Коли молоді творці, які увійшли в літературу і мистецтво кинули клич новаторства і почали його практично застосовувати, відполітизовуючи свою творчість і змагаючи до осягнення і удоско-

налення своїх мистецьких вартостей — тоді почався розгром.

Розгром попередили ще сигнали, що саме ця молода література, здобуває великі, небувалі дотепер, симпатії і захоплення серед населення і зокрема серед молоді. Влаштування вечори молодій поезії притягали юрби цікавих слухачів. Молодих поетів з захопленням зустрічали. Один з них говорив М. Чабанівському: "Знаєте, була така овація... Мене майже на руках носили..." ("Л.У.", ч.3, 1963).

Про такі вечори поезії, редактор харківського "Прапора" Ю. Махненко, писав: "Та ось у міському лекторії на майдані Тевелєва спробували організувати вечір поезії. Один, потім другий. Ніхто з виступаючих не мав і на крихітку так званої скандальної слави. А перед входом стояла юрба. Найметкіші парочки чатували аж на розі попід відомим яковлевським годинником, питаючи у перехожих зайвого квитка" ("Прапор", ч. 1, 1963).

Річ ясна такого ще не було. Так як у Харкові — відбувалися такі вечори і в інших містах України з виступами Л. Костенко, М. Вінграновського, І. Драча, В. Коротича і багатьох інших.

Коли київські журнали з більшою обережністю ставились до творчості молодих, то провінційні перебрали ініціативу і на їх сторінках все більше і більше почало появлятися нових творів. Харківський "Прапор" засипували новими творами і у відповідь на це, у сво-

єму листі до читачів Ю. Махненко, писав: "Впевнений, що такий рясний урожай в свою чергу з'явився на реальну життєву потребу, настійну вимогу читача".

Ці рядки він писав ще в жовтні до січневого числа журналу, яке пролежало повних чотири місяці на руках цензорів (від 20 жовтня 1962 р. аж до 24 січня 1963 р.). Кінецькінцем число з великим запізненням видрукувано тиражем 7,800 примірників, але рівночасно воно стало базою, претекстом до повного розгрому молодих поетів. Після його появи — воно миттю розійшлося і вже наступне лютневе число появилось з тиражем 8,000 примірників, але воно вже було інше — молоді імена зникали з сторінок літературних видань України, а якщо якісь і появлялись то або випадково там попадали, або нагадували відомі поезії сталінських часів.

Після відвідин Хрущовим мистецької виставки в Москві і після виступу Гльїчова (26 грудня м.р.), як в Україні так і в інших республіках СРСР почалась нагінка на молодих творців. На самому початку зайняв слово до цих проблем М. Рильський ("Вечірній Київ", 26 січня, 1963). Він тоді писав: "Річ у тому, що абстракціонізм та формалізм загалом у різних його виявах — це вже не стиль, не манера, не почерк, а світогляд ідеологія. А "мирного співіснування" різних ідеологій у нашій країні, де будувється комунізм, не може бути". Давши цілий виклад про мистец-



З трибуни громлять молоду літературу України. На залі — залякані українські підсоветські письменники. Погляньте на вираз їхніх облич. Другий з-ліва сидить Максим Рильський. Знімка зроблена 8 квітня 1963 р. в Києві, в часі т. зв. "наради актив у творчій інтелігенції та ідеологічних працівників України".

тво, не називаючи нікого з молодих поіменно (у 1920-их роках Рильський також був молодий! І за цю свою молодість поет тяжко покутував), він пише: "Було б дуже прикро, коли б у нас почали робити з Московської зустрічі та з відгуків на неї в пресі швидкі, "скоропалительные" "організаційні" висновки: наприклад, коли б керівники наших консерваторій чи художніх інститутів почали "відчислити" (чистка? — О.З., — мабуть такі випадки мали місце) із рядів студентства молодих людей, які в захопленні шукання роблять на їх, керівників, думку хибні кроки. В таких випадках керівникам учбових установ значно корисніше оглянутися на свій попередній педагогічний шлях і помислити над питанням: "І як воно зробилося так?" Ну і, звісно, пильніше приглянутись до тих молодих "інакомислящих"... Так само й наші редакції та видавництва якнайменше повинні керуватись принципом підозри до всього незвичного, несподіваного у молодих письменників, до всього, що не входить у наперед визначені рамки літературного доброго тону..."

ПОГРОЗИ І ЗАЛЯКУВАННЯ

Але не всі, навіть свої земляки, послухали цієї доброї поради старого українського ветерана-поета. Не треба було довго чекати, щоб із сторінок підсоветських українських видань посипались громи на молодих поетів. Серед цих виступів треба відмітити виступ і П. Тичини ("Л. У.", ч. 23, 1963), який хоч не наводив прізвищ, але вже грозив. До таких погроз долучилась і редакція "Літературної України" (коли гол. редактором став Д. Цмокаленко), яка писала: "Зараз верховоди імперіялістичного світу всіма засобами намагаються посилювати ідеологічну диверсію, зокрема їм би хотілося посварити покоління радянських людей. Тому заслуговують найсуровішого осуду спроби окремих представників творчої інтелігенції грати в "незалежність" від суспільства, нехтувати здоровими смаками народу. Викликає занепокоєння, що твори деяких наших молодих поетів охоче передруковує реакційна еміграційна преса. Це є доказом ідейної хиткості та незрілості молодих авторів, доказом хибної позиції редакцій деяких наших періодичних видань. З цього погляду заслуговує осуду січнева книжка журналу "Прапор", в якій під високим дивізом "Живемо в сім'ї великій" знайшли місце ідейно хибні поезії І. Драча, Є. Лютюка, В. Коротича та деяких інших молодих

літераторів. Старих і молодих одинаків, що надто вже зарвалися, наш здоровий, могутній, багатонаціональний колектив радянських письменників застерігає: *Одумайтесь, поки не пізно. Не ганьбіть себе остаточно: радянський народ терпеливий, але всьому є край!*" ("Л. У.", з 19 березня 1963).

Тут уже було сказано ясно і недвозначно — ясніше сказати і не можна: коли молоді не покаються, коли не стануть безвольними одописцями — тоді їх чекає поневір'яння, а може й ліквідація, як це сталось аналогічно в 30-их роках. Рівночасно опубліковано заяви "вірності" соціалістичному реалізмові і осудження "абстракціонізму" і "формалізму" цілого ряду письменників старішого і середнього покоління, а серед них знаходимо ім'я, довгі роки знаного і переслідуваного та запротореного в концентраційні табори, Володимира Гжицького (автора відомого "Чорного озера").

Атмосфера безцеремонної нагінки завершилась 8 квітня, коли відбулась т. зв. "нарада активу творчої інтелігенції та ідеологічних працівників України", яка стала завершенням розгрому. На нараді виступали представники насамперед середнього покоління, таланти якого розквітали в сталінських часах. На нараді були різні виступи, але всі вони були в дусі Миколи Шеремети, який ще в 1961 році був речником сталінського наставлення до появи в українській літературі молодих поетів.

З усіх виступів відмітимо окремо виступ Олеса Гончара, який всім молодим дав за приклад, як пересторогу, і до докладних роздумів постать Олексія Влизька. Він говорив: "Молоді наші поети щоразу підкреслюють, що вони люблять радянську поезію 20-их років. Я теж її люблю... Двадцять шість років було поетові Олексі Влизькові, коли він писав свою "Дев'яту симфонію". Юнак цей був фізично глухий... Молодим було його оклеветано, розстріляно... Влизько теж ровесник нашим молодим поетам, і хочеться, щоб вони ще раз відчули, як бурхає в його поезії бадьора сила молодості, оптимізм, незборима віра в свій народ... Закликаючи наших молодих літераторів до ідейної чіткості і ясності у творчій роботі, застерігаючи їх від захоплення формалістичними експериментами, ми в той же час не втрачаємо віри в нашу творчу молодь, якій є зараз над чим *серйозно й серйозно подумати*" ("Л. У.", ч. 29, 1963).

Приклад долі О. Влизька дійсно дуже характерний. Бо ж чи в 20-их, хвилюючих

роках думав Влизько, Косинка, Фальківський, Шкурупій, що вони будуть розстріляні? Чи думав Рильський і Сосюра що їх влада посадить в дім для божевільних? Чи думав Хвильовий, що йому доведеться кінчати самогубством?

Гончар мабуть свідомо поставив перед очі молодих величний образ 26-тирічного Влизька і ще до того додав: вам зараз є "над чим серйозно й серйозно подумати".

І напевно самі молоді ставлять перед со-

бою питання: кудюю іти? (а Драч ще кілька років тому ставив собі питання: "Навіщо я? Куди моя дорога?"). На це питання напевно нелегко буде знайти відповідь молодим творцям, які повірили в зміни, які були дозволені режимом, тільки на те, щоб виявити невмирущий дух народу і ще раз, черговий раз, навести йому брутальних ударів.

О. Зінкевич

Читайте в наступному числі: "Розгром і молоді поети".

Слово розгромлених

"З вічних кадубів"

Нижче передруковусмо статтю молодого львівського літератора Олеса Лупія — "З вічних кадубів". Цю статтю треба уважати чи не як останній виступ з рядів молоді, творчої, але так скоро розгромленої літератури. Стаття передруковується з деякими скороченнями з "Літературної України" (ч. 4, 1963 р.).

Як нині пригадую літній день 1956 року. Приїхавши складати вступні екзамені до Київського університету, я з вокзалу попрямував до Шевченківського парку. Які урочисті й незабутні ті хвилини! Я вперше мав побачити пам'ятник великому поетові. Там, на теренах рідної Галичини і Волині, захоплювався його теорами, вивчав їх. І ось перша зустріч із пам'ятником, ніби із живим...

Нашому народові доводиться переживати ги не найжахливіші трагедії. Деякі рани ще й дотепер не загоїлись. І наш народ дуже швидко відчуває і розпізнає, які струмочки поблизу протікають, що несуть вони: мирну погоду чи чорні повені, лавини.

Вчасно і тепер розпізнано ті брудні струмені в мистецтві та літературі. Куди вони текли, в яких берегах мріяли розлитися, неважко догадатись. Не буде їм ґрунту в нас! Хай вільно і гордо несуться багатобарвні ріки справді новаторської, живої, народної літератури й мистецтва.

Мені як представникові наймолодшого покоління в українській літературі, зрозуміла радість вільної творчості. Всі мої ровесники взяли по-справжньому за перо після ліквідації культу особи. У нас великі можливості для навчання, для ознайомлення із цінними творами, колись безвідставно зимовезуваними. Є час і для осмислення вивченого, побаченого, прожитаного. І справа зараз, мабуть, в тому, наскільки нам вдалося сягнути головного — глибини народного життя, зрозуміти й від-

творити поривання народу, його боротьбу за світлі ідеали.

Проте, як би там не було, але незаперечний той факт, що українська поезія і проза за останні п'ять років голосно і цікаво заговорили про себе. Немає потреби перелічувати імена, варто лише сказати, що в кожній області нашої республіки є справжні поети, які справно пожинають все нове, що появляється в світовій літературі, працюють над собою, шукують власних шляхів в зарівну країну Поезії.

"Університетський період" для моїх ровесників закінчився. Настав час ґрунтовної, відповідальної і кропіткої роботи. Добре, що в нас є такі майстри як Павло Тичина, Андрій Малишко, Андрій Головка. Перед кожним із нас, підмайстрів, — людина. Кожного дня вона поряд з нами. Раніше нам здавалося, що ми її давно пізнали. Були такі, які відразу понад усе ставили своє "я". Ти з часом всі ми зрозуміли, що не все ще пізнано в людині. Нині вона юна, завтра — стара, післязавтра — весела, бадьора, чиста, а в якийсь день її взагалі важко впізнати. Ні часу, ні зусиль, ні терпіння не шкодувати — лиш би пізнати її на рещті! У кому ж ще закладено стільки гармоній, стільки світлотіней, діамантів, чистих потоків, як в людині. І коли хто наважиться спотворити образ прекрасного, всі ми повинні зупинити негисту руку. Це не рука творця, який у хвилину прозріння прагне чим швидше відобразити на полотні вперше ним побачене. Це рука лінивого безталання, якій не дорого ні Тичина, ні Вінграновський. Вона спроможна на все, аби наробити шуму, аби скрізь валялись уламки розбитих геніяльних творів.

Правду говорив колись Іван Франко, що,

де багато шуму, там мало здібностей, праці, таланту.

Та вже неодноразово траплялося, коли десь газети і журнали відводили свої штальти для виступів людей, далеких від розуміння справжнього мистецтва. Тільки з'явилась добірка поезій молодого автора з цікавими знахідками у формі, із своєрідними образами, асоціаціями — все! У них уже готове звинувачення: ти наслідуєш Бодлера, Елюара, Лорку. Або ж наслідуєш Маяковського, Шкурупія, Межелейтіса.

Великі, може, ще й подекуди нерозпочаті гони в молодій поезії, прозі й особливо в драматургії. А про критику нічого й говорити. Не віриться, що вона й дотепер не зорієнтувалась

в тім, що робиться в нашій молодій літературі.

Є в нас і такі, які замість ґрунтовної розробки питання новаторства молодих поетів, прозаїків безпідставно приписують їм сліпе наслідування російських товаришів. Дивним було б погодитись із думкою, що наприклад, у поезії Ліни Костенко є запозичення із Бели Ахмадуліної. І чомусь про оригінальність нашої новаторки більше говорять за межами України.

... Джерела вічних кадубів народних живлять нас, дають нам силу, насагу. І тільки в них треба шукати струмені нового незвідного, прекрасного.

Олесь Луцій

3 творчості розгромлених поетів

МИКОЛА ВІНГРАНОВСЬКИЙ

І Є НАРОД...

На сизих пагорбах рясне село горіє,
І сірі вітряни докрилюють свій вік.
В брунатних берегах ріка багряна мріє,
І гай засмучений стоїть, як чоловік.

Ні лету літака... ні шурхотіння гуми...
Тут тільки я! Тут я і неба тло...
І дума про народ, моя стодумна дума,
Навшпильках заглядає у чоло...

Як міниться усе! І дурень той, хто зміни
Незмінно заміня вчорашнім днем без змін.
Народ в пугті. Та він тавра не зніме
Із тих, хто за народ
садив
себе
взамін,

І, відрізаючи живі шматки з народу,
Пророкував народові майбутть...
Та брів народ. Як завше, брів без броду,
Без тих нетяг тягнувся з "не бугти" в "бугть"!!

Бо він — народ. Бо він — глагол життя.
Він зміна змін. Йому нема заміни.
Бо він один, крізь весни і крізь зими,
Він у віках існує до пугтя.

А ми? Що ми? Себе ми знаєм зроду.
А ті, що продалися
злоту
в рот?!
Лиш ті не продалися, хто народу
Віддав себе і —
ствердив
свій народ.

Ми знову є. Ми пізні. Найпізніші,
Що нарости в худеньких матерів

В саду порубаним... Я знаю — не для тиші
Вулкани дихають з-під наших юних брів.
Є Ленін. Є планета. Кров і шмаття.
Естрада, сало, космос, кавуни.
І є народ, в якого є прокляття,
Жахливіші водневої війни.

ТОПОЛЯ

Коли засне, немов життя шалене,
Глибоке місто неспокійним сном,
Вона приходить здалеку до мене
І шелестить до мене під вікном.
Щоб повертався я на Україну
Плугами чорнокрилим орать,
І тополята в полі поливать,
І поливати землю тополину...

Бо йдуть літа буремною ходою,
Різнити важко пустоцвіт од цвіту...
І той любов'ю повиниться до світу,
Хто рідну землю має під собою...

ВЕСНЯНА ФАНТАЗІЯ

Коли починається ніч
Все починається зпочатку:
На чорному полі
З'являється білий рояль
Висотою до неба.
Зліва,
Спиною до мене
Дівчина входить...
Іде і сіда за рояль
Витворений з криги і снігу.
Мить
І заплакали пальці її,
Мить
Засміялися пальці
І рояль почав танути.
Ось він уже як хмара,

Ось він уже пароплав,
 Ось він уже чайка,
 Ось він уже як ромен
 І як неймовірно
 Виросла
 Дівчина в темнозеленому платті.
 Любове моя,
 Скільки б тебе не ганьбили,
 Скільки б не зменшували тебе,
 З ночі у ніч
 Ти рости починаєш
 Спочатку!

ІВАН ДРАЧ

ОДА ЧЕСНОМУ БОЯГУЗОВІ

Ти вбив свій горизонт і небо отруїв,
 Дав дулю сонцеві і плюнув в очі хмарі.
 Живеш повзком, і помисли свої
 Ростиш в клоаці з підлістю у парі.

Вагатовраний ти аж круглий, ніби вуж,
 Білоголовий метр із чорним піднебінням.
 Співаєш пісню все одну і ту ж,
 Що рахитичне наше покоління.

Так! Ми не густо кричимо "ура",
 "Ура" в нас пахне хлібом і станками.
 А здохнути тобі давно прийшла пора,
 А нам —

покласти на язик твій
 камінь.

Люблю я Вас і віддаю чолом —
 стружу для Вас міцні дубові мари.
 Пишіть!

Колісь мій Тузик за столом
 Перечитає Ваші "мемуари".

ЛЕБЕДИНИЙ ЕТЮД

Одягни мене в ніч, одягни мене в хмарні
 [сині

І дихни наді мною легким лебедим крилом,
 Хай навіть сні, теплі сні лебедині
 І сполоха їх місяць тугим ясеювим веслом.

Зацвіте автострада доспілими гронами,
 Змие коси рожеві в пахучім лобистку зоря.

З твого чистого стану, між лататтям та
 [Оріонами
 Ти лебідкою плнеш у безкресі мої моря.

Одягни мене в ніч, одягни мене в хмари
 [сині
 І дихни наді мною легким лебединим крилом.

Пахнуть роси і руки. Пахнуть думи твої
 [дитинні.
 В серці плавають лебеді — досі так не було.

КОЗАЦЬКІ МОГИЛИ...

Козацькі могили високі —
 Незгасні вулкани України.
 Стікають пшеничні потоки
 Із їх польової вершини.

В могилах похована мука —
 Дідів перемолоті кості,
 В могилах — кайдани онука,
 Обірвані в праведній злості.

З сльози поростає зернина
 І колосом зірку черкає —
 В розливі пшениць потопає
 Вулканна моя Україна.

ВІТАЛІЙ КОРОТИЧ

НАКОПИЧЕННЯ

Люди — збирали.
 В них дома — високі ліжна,
 В них дома — дзеркальні шафи
 З полірованими боками.
 І гроші вбирає губкою
 Ощадна книжка.
 І хвороба вбирає
 Роки за роками.
 Чому можна накопичити
 Сигарети
 І бляшанки консервів,
 І жовті ящики мила?
 Чому люди збирають чужі секрети,
 А свої — людям дарують?
 Дуже мило
 Зібрати колекцію сірникових етикеток
 Це зветься філүменією,
 Або колекцією марок,
 Чи бібліотеки книжок
 З питань етикету,
 Чи серію чужих марень.
 Чому є речі, які лише видаються
 Назавжди?
 Дні життя нашого,
 Слова думок наших, викладені

на шпальтах...

Стукотять спогади, як поїзди —
 Серцями
 По ребер шпалах.
 Стукотять годинники.
 Стукотять лікарі по холодному коридору.
 У палаті душно,
 І людина кладе голову хвору
 На білу подушку.
 Їй ввижається, як шафи
 З слизькими боками
 Вслизають з життя
 І повертаються дні прожиті,
 Яких ніхто вже не поверне.
 Із серця спадають камені,
 І все збувається,
 Як у Жюль Верна.
 І приходять предивні спогади.
 На білі простирадла,
 Чисті, як марення,
 Людина лягає,
 А над нею химерні, мов пагоди,
 Пропливають мрії
 Про накопичення днів.
 Марно.

ДЕРЕВО

Це буде домовина чи прапор, —
Держак для прапора чи ясеневе вікно...
І я про це не знатиму довіку —
Що буде з цих, тонких іще, гілок.

Це я садив, бажаючи зростити
Держак,
Чи, може, дощок білих стос.
А дерево моє вже підвелось,
Вже розпростало корені та віги.
Я думаю —

це дерево вже ясно,
Що буде з нього?
Спис?
Бар'єр для ложі?
Я зву його Поезією.
Може
То є Поезія,
А може, просто ясен...

ЄВГЕН ЛЕТЮК

ХІБА Я КОЛИ...

Хіба я коли про минуле забуду,
Зміню я до нього ставлення?
Сиділи в будинках похмурі кербуди
В застебнутих
наглухо

сталінок.

Всі двері в крамницях защебнуті міцно,
І губи у кожного склеплені.
Шлагбауми вхід закривали у місто
І жмари спускались склепами.
Стискалися зуби до болу у вилицях,
Щоб слово із рота не випало...
А правда ходила-бродила по вулицях,
З будинків кербудами вигнана.
"Я правда, — казала,

просила, зверталася, —
Пустить у тепло серед ночі!"

А люди соромились
І відвертались,
Від правди ховаючи очі.
А люди її уникали...

І множились
Брехливих мотивів хорали.
І брали кербуди нагострені ножиці
І правду на горло карали.
І сипались шматтям скривавлені вирізки
З пісень,
кіноплівок,
із повістей.

І наспіх бинтами замотані виразки
Брежнею струпилися повністю.
Та, хай на очах затягала полуду
Брежні поцяткована писанка,
Нехай не пускали в будинки кербуди —
В серцях була правда прописана!

Носили її і ховали від поглядів,
Немов недозволену зброю,
Щоб з піхов у грудях дістати у полудень
І стати до чесного бою.
Той бій одгримів...

Полетіли кербуди,
В полон поздавалися похлюплені,
І носять, як щит від людської огудні,
Очищі сльозами захлюпані.
Не вірю їм!
Хай хоч контори покидали —
Неправда в їх серці зоставлена,
І моляться, знаю, ночами над ідолом —
Над гіпсовим бюстиком Сталіна.
Я знаю, лежать у колишніх кербудів
В пилу нафталіну сталінки...
То як я посмію,
Минуле забуду,
Зміню я до нього ставлення?

Поезія молодих на гужині

МАРКО ЦАРИННИК

Марко Царинник появився в українському літературному житті на чужині в 1963 р. Він належить до наймолодших поетів, які почали друкуватись в цьому році. З приємністю треба ствердити, що він, як не єдиний, в поезіях якого можна відчувати, що народжується молодий поет, справжній поет.

При цьому з прикрістю треба ствердити, що на гужині, не видно у нас молодого літературного припливу. Чи це вина старшого покоління літераторів, які не зуміли виховати своїх наслідників, чи може вина це середнього покоління, яке залюбки ще й даліше називає себе "молодим".

Факт залишається фактом, що на чужині (в якій країні нашого поселення це не бу-

ло б) у нас не відбулось літературного пробудження, як в останні роки в Україні.

Ми не шукаємо за молодими, яким вже під сороківку, а ми шукаємо за справді молодістю літературною молоддю, яка і своїм віком, і своєю творчістю, належить до молодих.

І до такої літературної молоді на гужині ми зараховуємо в першу чергу Марка Царинника.

Марко народився 15 листопада 1944 р. в часі бурхливих подій останньої війни в родині українських біженців. Зараз живе у Філадельфії. Цікавиться соціальними дисциплінами і літературою. Любить театр і працює в різних, зокрема американських, драматичних гуртках. Його талант сценічного мистця мо-

гли подивляти учасники літературного везо-
ра "Зарева" в Нью Йорку, коли він з таким
чуттям читав поезії Ліни Костенко.



Марко Царніник

Молодий поет працює зараз над п'есою
"Образ", а також над есеями про М. Хвильо-
вого і А. Камю.

Молодому поетові бажаємо багато успі-
хів!

ЗАБУТТЯ

Забуття є мов пісня,
що позбавившись ритму,
помандрує у вічність.

Забуття є мов пташка
З розпростертими крилами,
нерухома на вітрі.

Забуття є біляве —
як розгромлене дерево
чи обличчя коханки.

Забуття є темрява,
що чатує на мене
невловимо й невтомно.

І чому ж забуття те
не забуде про мене?

"ПОЗОЛОЧЕНА КВІТКА"

Наймоладше покоління тамтешніх поетів
(всі поети молоді, але деякі молодші)
в такому виглядному стані бунту,
що осліплені реальністю очі старих
цього аж ніяк не добачають.
І ми не знаєм тільки чи усвідомили
це усі молоді.

Сказала це дівчина,
що судячи по всіх критеріях,
була ще дуже молода (чи може наївна).
А я слухав і допивав гірку каву

і ставав нервовим в сподіванні
недомислених можливостей.
Розп'ятий на жовті світла
корчився дим наших цигарок.

* * *

Я любив тебе в сумних зупинках,
де кроки падали млявим ритмом,
а чорний морок сіяв іскри золоті,
де синяві пристрасті розквітали у провулках,
а лагідний спокій, як дощ над ранок,
наповнював наші ненадли серця
неозорою весною далеких фіялок.

* * *

Хтось сказав необачно,
що травень жорстокий місяць —
найжорстокіший з усіх.

А я кажу,
що травень жорстокий,
і квітень жорстокий,
і червень жорстокий
і жорстокі всі місяці
Цього проклятого буття.
І хтось сказав,
що все іде і все минає.

Так!

Минає, втікає,
жорстокість вигладжує.

Проклятий час!
І рівнож благословенний він!

"І РАПТОМ ЗВЕЧОРИЛО"

Кожний самотній на серці землі,
Покритий гулом оголеного неба,
Проколений блиском сонця.

І раптом звечорило.

ПРОХОЖИЙ ДІВЧИНІ

Одни
твій
погляд
загарбав для себе
безкраю впевненість мою.

* * *

День і ніч стрічаються
в сутінках німих.
Іскри, м'які й еротичні,
глиють в тінях.
На тротуарі моєї душі
проходить твоя постать.
День і ніч стрічаються
в сутінках німих.

* * *

Як ринь ота
на березі
невидної
ріки, що між
нас поплила,
така холодна,

така тверда,
така мертвенна,
така цілком
неодуховлена,

Як рінь ота,
ронені,

рамені,
гранені
сльози мої,
що ти не бачиш.

Життям я смерть
покутую.

Нові шляхи

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У СВІТЛІ ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДСТВА

На початку нашої статті поставимо два твердження, які уважатимемо аксіомами в нашій дискусії:

(1) Сучасний світ стремить до інтеграції,

(2) Сучасний світ переживає бурну добу націоналізму.

Щоб не відірватись від дійсності і щоб звідси випереджувати економічно-політично-соціологічні процеси, замість дозволити таким процесам випереджувати нас, українські націоналісти мусять під сучасну пору перейти певну метаморфозу основ націоналістичного світогляду.

Або ще краще — точно обміркувати його в світлі сучасності і кристалізувати основне наше світосприймання.

У духовості багатьох українських націоналістів витворилось під впливом чужинців переконання, що націоналізм, як ідеологія, через те, що він стремить до самостійності націй — в своїй основі диференціалістичний. На саму згадку про слово "федерація" кожному доброму націоналістові робиться моторошно. Цей факт незвичайно спритно використовують наші вороги і противники, які раз-у-раз підкреслюють, що націоналізм веде до роздріблення, безперерійних національних суперечностей і воєн, до вічного хаосу. Дайте, кажуть вони, свободу і самостійність народам Росії і Східній Європа потоне у війнах усіх проти всіх, а тоді, продовжують вони, Німеччина баз жодних зусиль заволодіє Східньою Європою і Північною Азією, а заволодівши тими просторами стане загрозою для цілого людства.

Є ще другий аргумент, це аргумент соціалістів. Соціалізм, мовляв, стремить до братерства всіх націй, а націоналізм, буцім то, пропагує міжнаціональні війни і використання нації нацією, чи поширення однієї нації, коштом другої.

І тут наше завдання вийти з українським націоналізмом на світову арену. Ми мусимо довести, що передумовою інтеграції людства в її найширшому розумінні є чітке скрісталізування всіх найменших людських одиниць, що мають духові й фізичні прикмети нації — в своїй окремій, самостійній і соборній державі.

Лиш тоді і тільки тоді, може прийти суттєве братерство і згода всіх людей земної кулі, як вони будуть в першу чергу рівні; лише тоді можна думати про правдиву інтеграцію людства, як до кореня відірнуть всі найменші прояви імперіалізму: політичного, економічного й духового. Коли

в духовості чи психіці кожного народу завмруть на вічність різні претенсії на гегемонію, "старшобратство", "опікунство над слабшими", "відповідальність за менш розвинених" і ціла гама різних алібі імперіалізму.

Треба доказати людству, що правдива дружба може існувати лиш між рівними.

У нас з давніх давен помітний нахил до оброну.

Але поки ми будемо щось комусь доказувати, то нам треба зрозуміти, що ціль українського націоналізму — не є лише самостійна, соборна українська держава — тепер вже це не вистачає. Ціллю українського націоналізму повинна бути загальна інтеграція людства, а в тому й України, по через самостійні і соборні держави. І з такими ідеями ми повинні виходити на світову арену.

Ми сміливо можемо твердити перед світом та історією, що тому ми є націоналістами, бо хочемо бачити всі народи земної кулі в згоді і дружбі, що хочемо бути свідками загибелі світових воєн, що хочемо припинити використання народу народом, а людини людиною і вважаємо, що це можливе лише тоді, коли всі народи світу скрісталізуються в окремі самостійні держави.

І тому німецький націонал-соціалізм, італійський фашизм, московський комунізм і їхні послідовники є рівнорядні в одній своїй тезі: всі вони по своїй суті були антинаціоналістичні, імперіалістичні системи, що вели до диференціації людства, а не до його інтеграції і всі вони в обличчі націоналізму являються назадницькими системами, призначеними на загибель. Олег Орест

ПРИКЛАД ГІДНИЙ НАСЛІДУВАННЯ

У другій половині серпня ц. р. д-р Василь Рощественський об'їхав ряд місцевостей, відвідуючи після довгих років своїх друзів і знайомих. Його маршрут ішов такою лінією: Чикаго — Балтімор — Вашингтон — Філадельфія — Монреал — Торонто — Боффало — Чикаго.

Перебуваючи у Балтіморі д-р В. Рощественський відвідав Редакцію нашого журналу "Смолоскип" і оглянув матеріали Українського Студентського Архіву-Музею. З нагоди своїх відвідань він зложив пожертву в сумі по 25 дол. на "Смолоскип" і УСАМ, за що цією дорогою складаємо йому найщирішу подяку і бажасмо якнайкращих успіхів на новому шляху життя.

МОЛОДЬ І ОСВІТА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

● **Школи-інтернати в Україні.** Протягом років в Україні організують т. зв. "школи-інтернати". Це школи, в яких діти навчаються і мешкають цілком відірвані від своїх батьків. Не раз підсовєтська преса писала про відставання навчання в цих школах, а також про невідрадливі умови побуту. В школах-інтернатах Донецької, Запорізької, Дніпропетровської, Вінницької, Одеської, Хмельницької областей і Києва цілий ряд учнів відстає у навчанні, а немало є також другорічників. У багатьох школах комуністична індоктринація учнів зазнає повного провалу. Багато дітей втікає ("відсіваються") з інтернатів. Випусникам цих шкіл тяжко дістати працю, а ще тяжче вступити в інститут. У 1962-63 навч. році в школах-інтернатах України навчало лише 67 % учителів і виховників з вищою освітою. У деяких школах навчають учителі, які були звільнені з загальноосвітніх шкіл за бездіяльність і аморальні вчинки. Деякі школи і поємищення не мають найнеобхідніших забезпечень: у школі-інтернаті ч. 1 в Полтаві немає теплої води для дітей, а у такій же школі в Жаб'ю (на Підкарпатті) немає ані каналізації, ані водопровідної сітки ("Р. О.", ч. 61).

● **Юні спортсмени України — чемпіони ССРСР.** На VII спартакіяді школярів усіх республік ССРСР, яка відбулась у липні ц.р. у Волгограді (колишній Сталінград) команда школярів України зайняла перше місце, здобуваючи 155 пункти. У легкій атлетичі, баскетболі і шахах наші спортсмени зайняли перше місце, а у решті шести видах спорту, не опустились нижче як до четвертого місця.

● **Хаос у прийомах до ВУЗ-ів.** З кінцем липня, коли мала бути закінчена справа прийому вступників у 60 ВУЗ-ах України, не проведено конкурсу серед осіб, які прийшли з виробництва. Внаслідок цього до високих шкіл будуть прийняті всі з виробництва, навіть ті, яких знання не відповідають

високошкільним вимогам. В деяких школах є багато вільних місць. Наприклад Харківський педагогічний інститут передбачав прийняти на 1 курс 425 студентів, а на 23 липня заяви подало лише 353 особи. На спеціальність "Фізика і загальнотехнічні дисципліни" на 50 місць зголосилось лише шість абітурієнтів, на "Математика з англійською мовою викладання" — на 25 місць 2 заяви, "Математика і креслення" на 50 місць лише 30 заяв. З інших Високих Шкіл доходять подібні сигнали: в Бердянському педагогічному інституті на спеціальність "Фізика і механіка" зголосилось менше половини, того, що планується, на математичний відділ на 75 місць є лише 38 заяв ("Р. О.", ч. 59).

● **Заочні і вечірні школи.** У Києві працює 60 вечірніх (змінних) шкіл робітничої молоді і 8 заочних. На новий шкільний рік зголосилось багато більше бажаючих навчатись заочно ніж на вечірніх курсах. В одному районі Києва лише в одній заочній школі навчається дві тисячі учнів, тоді як в тому самому районі в десяти вечірніх школах лише дещо понад три тисячі. У зв'язку з такою диспропорцією пропонується організувати очно-заочні школи ("Р. О.", ч. 63).

● **Відставання педагогічної науки.** Напередодні нового шкільного року, виявляється, що педагогічна наука в Україні в усьому відстає. Цілий ряд ректорів педагогічних вузів, завідуючих катедрами — займаються в багатьох випадках адміністративними і господарськими справами, а не розпрацьовуванням педагогічних питань. За координацію всієї науково-дослідної роботи з педагогічних наук в Україні відповідають Науково-дослідний інститут педагогіки (НДІП) і Науково-дослідний інститут психології, які нещодавно гостро критиковано, за те, що ще й до тепер не створено "ґрунтовних праць з провідних проблем навчання і комуністичного навчання учнів". Кри-

тується їх і за те, що 16 років студенти педагогічних вузів України не мають підручника з педагогіки "і не відомо, коли він вийде" ("Р. О.", ч. 63).

● **Чи будуть нові школи?** До початку нового шкільного року в Україні заплановано збудувати 230 нових шкіл на 136 тисяч школярів. Деяка кількість цих шкіл вже збудована, але багато ще й не розпочато, або будується надзвичайно повільними темпами. Майже в кожному числі українських підсовєтських газет друкуються тривожні сигнали про будову нових шкіл ("Р. О.", ч. 60).

● **Тілесні карни в школах-інтернатах.** В Молочанській школі-інтернаті (Закарпаття) виховники Й. Пещак і В. Петричко застосовували тілесні побої дітей. У різні пори року і в різну погоду вони заставляли дітей різного віку пиляти дрова, через що багато дітей останньої зими пообморожували собі руки й ноги ("Р. О.", ч. 57).

● **Нова індоктринація студентів.** Почавши з нового академічного року у всіх ВУЗ-ах України і цілого ССРСР впроваджується новий, обов'язковий курс — "Основи наукового комунізму". Цей курс має дати студентам "струнку систему знань про закони виникнення, становлення і розвитку комуністичної формациї, про шляхи і методи завойовання диктатури пролетаріату, побудову соціалізму і комунізму" ("Р. О.", ч. 56). Подібний курс під назвою "Суспільнознавство" впроваджено, як обов'язковий предмет в 11-их класах десятирічок ще в 1962 р.

● **Перший завод-вуз.** Шляхом експериментування було відкрито перший в Україні т. зв. "завод-вуз" (Вище Технічне Учбове Заведення) при Дніпродзержинському металургійному заводі. В цьому році ця школа випустила перших 210 інженерів металургів і хеміків, які рівночасно працювали і навчались ("Р. О.", ч. 55).

● **Студенти на цілині.** 5 липня 560 студентів з Київського університету було вислано на цілину, за т. зв. "комсомольськими путівками". Студентів проводжали тисячі киян. Серед багатьох пропагандистських транспарентах були і такі абсурдні написи: "Не пищати!", "Чекає на тебе далека планета і зветься вона Цілина!", "Будівництво комунізму — справа молоді" (??) ("Р.О.", ч. 54).

● **Загально-технічні Факультети (ЗТФ).** Для поліпшення інженерної освіти в Україні ще в 1960 році було відкрито в різних містах т. зв. Загально-технічні Факультети, коли то на перші курси зголосилось 36 тис. осіб. В 1961 р. їх зголосилось 39 тис., а в 1962 р. — 47 тис., з них прийнято лише 9,800 осіб. ЗТФ проводять денну, вечірню і заочну форму навчання. Три річні підсумки праці ЗТФ виказують, що вона ще майже всюди на незадовільному рівні, а студенти навчаються в

дуже несприятливих умовах (напр.: в Конопотському ЗТФ загальна площа приміщення займає становить 600 кв. м., цебто припадає 0,9 кв. м. на одного студента) ("Р.О.", ч. 53).

● **Анкета, яка громить!** Наприкінці минулого шкільного року майже в усіх школах України проведено спеціальну анкету, яка мала "виявити знання учнів з питань літератури і мистецтва". З частинного підсумку цієї анкети виходить, що знання шкільної молоді IV — XI класів є жалюгідне, але рівночасно, що вона захоплюється західною літературою і мистецтвом, які на неї мають значний вплив. Учні Пятихатської середньої школи відповіли "що класичну музику не розуміють і не люблять, балетів не знають, не можуть назвати авторів опер "Іван Сусанін", "Князь Ігор". Багато учнів Коропецької школи-інтернату (Тернопільщина) "мають дуже туманні (щоб

не сказати різкіше) знання в галузі мистецтва, літератури"... Чимало десятикласників з цієї школи писали, що основоположником російської класичної музики був... Бетговен, а засновником Третьяковської галереї... Галерей. У підсумках анкети, окрему увагу присвячено Київській 153-ій середній школі, учні якої "сприйняли певні негативні явища буржуазного мистецтва по-своєму, не розібралися як слід у їх суті", на що учителі реагують так: "Просто окремі юнаки й дівчата хочуть виглядати "оригінальними молодими людьми". Останні речення своїх підсумків Л. Греков закінчує так: "Ні, з таким примиренством в естетичному вихованні юнацтва миритись не можна. Треба бростись за душі і серця наших вихованців. Не можна байдуже лишати їх під отруйними жалами всіляких буржуазних ідей та ідейок, що, мов гадюки, проникають ще у наш дім" ("Р.О.", ч. 51).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

VI-ий КОНГРЕС СУСТА (Клівленд (Вл. Кореспонденція). 6-7 липня 1963 р. відбувся в Клівленді, в залі Вестерн Різерв університету — VI-ий Конгрес української студентської централі в США — СУСТА.

Участь у Конгресі: на Конгресі було репрезентованих 17 студентських Громад і Клубів з таких осередків — 1. Боффало (40 членів; 2 делегати); 2. Рочестер (23 чл., 2 дел.); 3. Трой (9 чл., 1 дел.); 4. Балтімор (20 чл., 2 дел.); 5. Клівленд (35 чл., 4 дел.); 6. Нью Йорк — УСГ (47 чл., 5 дел.); 7. УСК при Гантер Коледжі, Н. Й. (15 чл., 2 дел.); 8. УСК при Колумбійському університеті, Н. Й. (15 чл., 2 дел.); 9. Філадельфія (89 чл., 9 дел.); 10. Чикаго (36 чл., 4 дел.); 11. Вашингтон (15 чл., 2 дел.); 12. Кент, Огайо (19 чл., 2 дел.); 13. УСГ при Ратгерс університеті, Ньюарк, Н. Дж. (10 чл., 1 дел.); 14. Ньюарк, Н. Дж.

(20 чл., 2 дел.); 15. Сиракюз (16 чл., 2 дел.); 16. Дітройт (36 чл., 4 дел.); 17. Урбана, Ілл. (26 чл., 1 дел.).

Разом на Конгресі було репрезентовано 471 студентів почерез 48 делегатів, а також 12 членів Управи, цебто у Конгресі взяли участь 60 делегатів з правом голосу.

Президія і комісії: до Президії Конгресу обрано таких осіб — К. Савчук — голова, В. Сацюк, А. Масюк — заступники, Т. Цирик, О. Богачевська — секретарі. **Номінаційна Комісія:** О. Послушний, Ю. Кульчицький, В. Маєвський, І. Гапій, Ю. Грабець. **Організаційна:** О. Коверко, Л. Зобнів, В. Грушкевич. **Фінансова:** М. Пришляк, М. Кравс, О. Півабінський. **Резолюційна:** М. Савчак, Л. Ганушак, С. Хемич, Т. Матійців.

Діяльність уступаючої Управи СУСТА: Уступаючу Управу СУСТА за головування Володимира Прибили треба у-

важати за найбільш активну з усіх дотеперішніх Управ в останніх десяти роках існування СУСТА. Хоч не всі члени Управи були діяльні і на рівні своїх завдань (на 18 членів Управи, лише 12 брали участь у Конгресі), завдяки Президентові СУСТА студентська діяльність велась по різних напрямках, шукано нових шляхів і нових ділянок праці, де було потрібно присутності українського студента, його вияву, його думки та дії. До найбільш діяльних членів уступаючої Управи крім В. Прибили треба зарахувати Б. Футея (міжнародні зв'язки), Л. Зобнева (справи середньшкільників), Л. Кулчицького (академічні справи), Т. Тарнавського (культурно-освітні справи), І. Чуму (організаційні), Є. Лащика (видавничі справи), Т. Матійців (ФКУ), Ю. Негребецького, Марусю Прибилу (ген. секретар) і М. Кравса (скарбничк).

З важливішої діяльності СУСТА в останніх двох роках треба відмітити: поділ студентського терену США на райони, за діяльність яких відповідали віцепрезиденти або голови комісій. Завдяки цьому, в системі СУСТА були 32 активні студентські Громади і Клуби (80%) і 9 неактивних (20%), тоді як в терміні 1959-1961 було лише 14 активних Громад в системі СУСТА (60%) і 10 неактивних (40%). У звітному часі Управа відбула 26 своїх засідань і 7 студентських зустрічей і конференцій ширшого масштабу. Влаштовано 6-ту Літню Високошкільну Конференцію в Боффало та 11-ий Український Студентський Ідеологічний Конгрес в США при співучасті СУСТА, "Зарева", "Обнови" і ОДУМ-у. Влаштовано 11-гу Середньошкільну Конференцію в США і видано три числа середньошкільного органу "ПІВ". Видано брошуру "Крути" в українській мові та поблено кроки в напрямі проголошення в ряді місцевостей США 29 січня — "Днем Українського Студента". Подано ініціативу та проведено спільно з іншими студентськими організаціями (чужинецькими) огляд студентської opinii в справі "холодної війни" у 30 американських університетах і коледжах. Делегації СУСТА брали участь в 14-ому і 15-ому Конгресах ЮСНСА та в мо-

делю генеральної асамблеї ОН, на якій українська делегація проголосила вихід України з ССРС, що нарбило багато розголосу. Видано одне число "Горизонтів" в англійській мові і систематично видавано "Студентське Слово" при "Свободі". За допомогою СУСТА посилено збірку на фонд ФКУ, який досягнув суму біля 100 тис. дол. готівкою. Особливо треба відзначити відвідини членів Управи СУСТА і студентських провідників у Вашингтоні — у Державному Департаменті, д-р Гарріса і передачу про українське студентство через "Голос Америки". Завершенням дворічної праці СУСТА було видання пропам'ятної книги — "Українське студентство в Америці", першого цього роду видання в історії українського студентського руху взагалі.

На спеціальне відзначення заслуговує ініціатива президента СУСТА В. Прибила в справі реактивізації ЦЕСУС-у на міжнародному студентському відтинку у світовому масштабі. По цій лінії підписано "Акт Панамериканської Співпраці" між СУСТА і СУСК-ом. В. Прибила репрезентує ЦЕСУС на X-ій Міжнародній Конференції КОСЕК-у, а дальше відбуто I-ий З'їзд українського студентства Америки і Канади. Ці почини які провадили до широкотематичної діяльності у ближчому майбутньому, ма-

ли довести до структуральної перебудови ЦЕСУС-у і його реактивізації після багаторічної абсолютної його бездіяльності.

Це була важливіша діяльність СУСТА в останніх двох роках, яка в більшості випадків або ініціювалась президентом В. Прибилою, або була реалізована при його активній співучасті.

Із здивуванням треба відмітити, що "Студентське Слово" не завжди подавало на своїх сторінках відомості про цю багатогранну працю, зате сторінки української преси в діяспорі були постійно (чого не було в попередніх роках) заповнені вітками про діяльність СУСТА.

Перебіг Конгресу: в історії українського студентства були вже різні студентські конгреси, різний вони мали характер, різний перебіг, були дуже часто більш або менш контроверсійні, але мабуть такого конгресу з таким перебігом і з таким його веденням ще не було. При цьому слід відмітити кілька принципових справ:

Предсідник повинен строго притримуватись статуту і не використовувати його тенденційно в залежності від своїх особистих чи групових уподобань; предсідник не сміє (в жодних випадках) надуживати своїм становищем і, не маючи ніколи обмеженості слова, агітувати за тими чи іншими справами (наймаркантніша була агіта-



Група учасників VI-го Конгресу СУСТА, який відбувся в липні 1963 р. в Клівленді.

ція делегатів проти прийняття УСГ при Колорадському університеті до СУСТА, бо мовляв "це буде тягарем для СУСТА" і т. д.) і впливати на голосування. Завданням передсідника — це бути своєрідним координатором виступів; узгоджувати їх і уможливити всім сторонам висловитись до даних справ. Коли передсідник користується погрозами, мовляв, "коли ви будете забагато говорити, то я вас викину з конгресу", або коли молодий делегат підносить якусь справу, а йому передсідник відбирає слово — то це лише свідчить про його безпорадність і вдавання до екстрем, які у висліді довели до того, що загал молодих делегатів мовчав і взагалі не брав активної участі в Конгресі.

Ми б цій справі не присвячували стільки уваги і взагалі не бажасмо робити закиду, зокрема тій особі, про працю якої колись наш журнал висловлювався похвально, але ми більше цінимо загал студентського руху і про такі випадки мовчати не можемо. Треба змагати, щоби вони ніколи більше не повторялись.

Коли ідеться про дискусії на Конгресі, то таких взагалі не було, як не було і обгово-

рення принципів чи важливих справ на майбутнє. Витрачувано масу часу на друго- і третьо-рядні справи, а дискусій над справою майбутнього СУСТА, її діяльності, над справами ЦЕСУС-у, ФКУ, міжнародної діяльності, видавничої, культурно-освітньої, середньошкільників — взагалі не було. Навіть не відбулось дискусії над Пропагандистською Книгою СУСТА, бо тих кілька виступів в оброні зі сторони делегатів і один виступ гостя "проти" не можна уважати суттєвою дискусією.

Говорючи про перебіг Конгресу треба ще відмітити "святочну" доповідь д-ра З. Виницького, над змістом якої не будемо застановлятись. Нехай її, згідно з його власним висловом — "евалює психіатрична наука".

Не можна не згадати також звіту голови Контрольної Комісії К. Савчука, який був наскрізь тенденційний і в ніякому разі не дав об'єктивної оцінки діяльності уступаючої Управи, як цілості, чи його окремих членів. Дисонансом у його звіті було те, що осуджувалось людей за діяльність, і висловлювано похвали тим, які найменше на них заслужили, а разом промовчувано тих,

які взагалі нічого не робили, пропонуючи все одно уділити їм абсолюторію.

Зірванням зі студентською традицією був нечуваний до тепер факт виступу кількох членів Управи проти свого Президента. Замість їх полагодити на форумі Управи, чого завжди притримувались і Управи ЦЕСУС-у і попередні Управи СУСТА і напевно притримуються всі Громади і Клуби — вони почали на Конгресі робити різні несуттєві закиди в сторону В. Прибили, які на залі викликали огірчення.

На Конгресі були цікаві виступи президента СУСК-у молодого студентського діяча з Канади — Юрія Бориса, який закликав до співпраці українського студентства Америки й Канади, висловивши задоволення з дотеперішнього зближення цих двох центрів та побажання його закріпити й посилити.

Виступ президента ЦЕСУС-у Є. Гановського не викликав жодного зацікавлення зі сторони учасників, а в резолюціях не намічено жодних конкретних напрямків, якими повинна б кермуватись нова Управа при структуральній перебудові світової студентської централі.

ОБОВ'ЯЗКОВЕ В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ!

Вперше в історії українського студентського руху — появилась Книга про життя і працю українського студентства в Америці. В Книзі опубліковано статті 25 авторів, у ній співпрацювало 50 бувших і теперішніх студентських діячів і в її підготовці використано архіви СУСТА, УСАМ, окремих Українських Студентських Громад, Клубів і осіб.

В Книзі опубліковано статті про нощатки українського студентського життя в Америці, про АВ ЦЕСУС-у, Ді-Сек, СУСТА, УСФ, УСАМ та про 33 Українські Студентські Громади і Клуби в ЗДА, які ілюстровані 249 знімками зі студентського життя.

Це видання — це Пропагандистська Книга СУСТА —

"УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В АМЕРИЦІ"

Книга видана з нагоди 10-ліття постанови Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) і присвячена українським студентам, які 45 років тому загинули під Крутами в обороні Української Держави.

Книга має 156 стор., великого формату, видана на люксовому папері і коштує всього 4 дол. Книга не буде продаватись у книгарнях, тому просимо слати негайно замовлення на адресу Видавничої Комісії:

"Propagandna Knyha"

2915 MANUS Ave., Baltimore 34, Md.

Звіт президента ФКУ С. Хемича, хоч був докладно опрацьований і переконливий своєю аргументацією щодо потреби завершення збирання фондів на першу Катедру Українознавства в США, як і справа ЦЕСУС-у, не викликали жодної дискусії. Не полагодивши цих незвичайно важливих справ VI-ий Конгрес СУСТА закрито. Конгрес закінчився внісши огірчення в ряди молодшого студентства.

Нову Управу СУСТА обрано одногосно, що є запорукою, що вона здобуде всесторонню підтримку всього у-

країнського студентства в Америці. Нова Управа є в доброму складі і напевно вив'яжеться зі своїх завдань, якщо їй не перешкоджатиме тих кількох "професійних" студентів, які ще від п'ятдесятих років студіюють і яким так дуже залежало на тому, щоб бути вибраними хоч до якихось органів СУСТА.

Склад нової Управи СУСТА: Богдан Футей — президент, З. Тарчанин — секретар, Ю. Грабець — скарбник. Віцепрезиденти: І. Чума — організаційний, Б. Сацюк — культурно-освітний, Л. Ганущак — академічних справ,

М. Савчак — пресових, Т. Матійців — середньошкільників, М. Хемич — ФКУ Ю. Кульчицький — зовнішніх зв'язків. Голови Комісії: А. Лободоцький — організаційної, І. Гапій — культурно-освітної, А. Бігун — академічної, Р. Білас — середньошкільників, О. Богачевська — зовнішніх зв'язків, О. Никорович — ФКУ, Р. Циган — пресової.

Контрольна Комісія: М. Пришляк — голова, В. Карпинець, Я. Кравс — члени.

Товариський Суд: К. Савчук — голова, О. Послушний, В. Масівський — члени.

НОВІ ЧИСЛА СТУДЕНТСЬКИХ ВИДАНЬ

● "Українське студентство в Америці" — Пропамятна Книга СУСТА з нагоди десятилітньої діяльності. Видала СУСТА, Балтімор — Нью Йорк, 1963. Стор. 156, великий формат. Редакційна Колегія: Осип Зінкевич, Володимир Д. Прибила, Люба Купчик. Видавнича Комісія: Люба Купчик (голова), Ярослава Зелінська, Марійка Сідляк, Надія Бендюк. Обгортка роботи Юрія Котика. Зміст: О. Зінкевич — "Вступне слово", "Слово Президента СУСТА В. Прибила", О. З. — "Початки українського студентського життя в Америці", Петро Стерчо — "Американський Відділ ЦЕСУС-у", Зіновій Л. Мельник — "Напрямні праці Ді-Сек-у", Володимир Прибила — "СУСТА", Володимир Петришин — "УСФ", . . . — "ФКУ", О. Зінкевич — "УС-АМ", Ю. Негребецький — "УС-Г — Ен Арбор", Н. Бендюк — "УСГ — Балтімор", Т. Тарнавський — "УСГ — Боффало", Л. Т. Романків — "УСК — Бостон", А. Винар — "УСГ — Болдер", . . . — "УСК — Міннеаполіс", Т. Матійців — "УСГ — Чикаго", . . . — "УАСТ ім. А. Коцка — Клівленд", . . . — "УСК — Коледж Парк, Мд.", . . . — "УСК — Колумбус", . . . — "УСК — Дітройт", І. Захаряєвич — "УСГ — Гартфорд і Сторс", М. Олінкевич — "УСК — Кент", Б. Бекесевич — "УСГ — Ньюарк",

Н. А. Хитра — "УСК — Ратгерс університет, Ньюарк" В. Баранецький — "До історії заснування УСГ в Нью Йорку", В. Бакум — "УСГ — Нью Йорк", С. Луцька — "Рік праці УСГ в Нью Йорку", Е. Лащик — "УСК — Сіті Коледж, Нью Йорк", . . . — "УСГ — Колумбійський університет, Нью Йорк", . . . — "УСК — Гантер коледж, Нью Йорк", . . . — "УСК — Нью Йоркський університет", . . . — "УСГ — Фордгам університет, Нью Йорк", Б. Гасюк — "УСГ — Філадельфія", А. Масюк — "УСК — Дрексель Інститут Технології, Філадельфія", . . . — "УСК — Темпл університет, Філадельфія", . . . — "УСГ — Рочестер", В. Д. Прибила — "УСГ ім. Л. Мишуги — Сиракюз", І. Гафткович — "УСГ — Трентон", . . . — "УАСТ — Трой", О. Пікава — "УСО — Урбана", . . . — "Українське студентство в Ютиці", А. Бігун — "УСГ — Вашингтон", . . . — "Колишні УСГ в ЗДА", Л. Купчик — "Як ми видавали Пропамятну Книгу СУСТА", Привітання Книга ілюстрована 249 знімками зі студентського життя. Ціна 4 дол.

● "Студентське слово" ч. 1 (82), Рік X, сторінка СУСТА, додаток до "Свободи" (16 лютого 1963 р.). Редагує Колегія: М. Савчак, Л. Ганущак, С. Луцька. Зміст: "Крути", "Громадянство та студентство дискутують", З.К. — "Всеамери-

канська конференція для боротьби проти комунізму у Філадельфії", О. Лукашевич — "З діяльності УСГ при Сиракюзьким університеті", Ікер — "Про буден і свято", "Конференція в 10-річчя ЦЕСУС-у", "З життя Студентської Громади в Клівленді", "Контроля Управи СУСТА".

● "Студентське слово", ч. 2 (83), Рік X, сторінка СУСТА, додаток до "Свободи" (20 квітня). Зміст: М. С. — "ЦЕСУС і ми", Л. Ганущак — "Загальні Збори УСГ — Нью Йорк", М. Савчак — "Студентська Конференція влаштована УК при Колумбійському університеті", М. С. — "Сходини УСГ Ньюарку", М. — "Нове число журналу "Фенікс", О. Лукашевич — "Перше число "ПІВ", Л. М. Г. — "Зустріч студентів з головою ЦК АБН".

● "Студентська одноднівка" — додаток до "Томону України" (15 червня) з нагоди I-го З'їзду-зустрічі українських студентів Канади і Америки. Зміст: М. Скорупська — "Союз Українського Студентства Канади", Є. Гановський — "Потреба дієспособного студентського центру", "Програма I-го З'їзду українських студентів Канади й Америки".

● "Студентське слово" ч. 3 (84), Рік X, сторінка СУСТА, додаток до "Свободи" (8 червня). Зміст: М. П. — "Зовнішня діяль-

ність, ЦЕСУС-у після другої Світової Війни", Е. Гановський — "Потреба дієздатного загального українського студентського центру", В. Прибила, Ю. Борис — "Звернення до учасників I-го З'їз-

ду українських студентів Канади й Америки", "Програма I-го З'їзду українських студентів Канади й Америки".

● "Студентська думка", ч. 7 (17), Рік II, сторінка

додаток до "Гомону України" (29 червня). Зміст: М. Климишин — "Розправляємо молоді крила", К. — "Яка інформація?", "Успіхи наших членів", дописи з життя ТУСМ з Дітройту, Філадельфії.

С. ЙОВЕНКО

Л А Д А

Очима, повинни німої туги,
Тн задивилась, Ладо, в далечінь:
На обрії блакитна рівна смуга
Підносить мрії в волошкову синь.
Пливе за обрій "Місячна соната",
І гордовито впевнений в собі,
Він буде довго і невпинно грати
На піаніно й на твоїй журбі.
І кожною клітинкою, Ладо,
Відчуєш ти — не вартий він тебе,
Бо він і матір, якби міг, то зрадив —
Мізерний він, як кошеня сліпе.
Відчуєш... Та, не вірячи ще тому,
Думок вразливих назбираєш сіть...
О, Ладо! Я і смуток твій і втому

Вберу у себе і розвію вмигь.

* * *

Мізерна зграєчка нудотних маловірів,
Недоумків компанія крихка...
Здається, кожен з них ще з пелюшок повірив:
Життя — це гра, весела та легка.
Вони живуть ніячемними тваринами,
Безбарвні, легкодухі та слизькі,
І, жовтою розбризкуючи слиною,
Сліпі серця повчають залобки...
Зарозумілі мавпи відгодовані,
Вони у душі лізуть наспростець,
Мов чоботи, забруднені та ковані,
Глумливо топчуть проліски сердець...

SMOLOSYP

405 Fairmount Street West

Montreal, Quebec, Canada

ЗАМОВЛЕННЯ НА ПЕРЕДПЛАТУ

ОДИН РІК (\$1.50) \$..... ДВА РОКИ (\$3.00) \$..... ТРИ РОКИ (\$4.50) \$.....

ДАТОК НА ПРЕС.ФОНД \$.....

Висилаю готівкою Чеком Заплату пізніше (Прошу писати чітко)

Ім'я і Прізвище

Адреса

.....

Модерне українське мистецтво — Тирс Венгринович: "Мати". Тирс Венгринович — молодий український мистець, модерного напрямку, який зараз проживає в Польщі. Він народився 1924 р. в Дрогобичі, два роки згодом разом зі своєю родиною переїхав до Сянока. У 1943 р. бере участь, як класика-самоук у виставці малярів-почитківців, влаштованій Інститутом народної творчості у Львові та Спільною українських художників. У 1944 р. закінчив середню освіту в Ярославі. У 1952 р. Т. Венгринович закінчив Краківську Академію мистецтв. Від цього часу він брав участь у майже 50 крайових виставках і конкурсах в Польщі. Зараз він працює керівником креслярського відділу на археологічній станції Польської Академії наук.



“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

ВИДАВНИЦТВО СМОЛОСКИП

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія:

Голова: Лев Винницький

Члени: Марко Антонович, Богдан Гасюк,
Павло Дорожинський, Осип Зінкевич,
Анна Процик

Головний Редактор:

Осип Зінкевич
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

Редактор застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Підписані статті не завжди відзеркалюють погляди Редактора чи Видавничої Комісії. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним подання джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодиноке число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnycky

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Derozynsky, Osyp Zinkewytch,
Anna Procyk.

Editor-In-Chief

Osyp Zinkewytch
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

The Editor reserves the right to condense and correct manuscripts. Signed articles do not necessarily reflect the views of the Editor or the Publishing Board. Reprints are permitted only with the express indication of source.

Administrative Officers

John Hukawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnycka

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
До праці!	1	<i>Василь Рождественський</i> : Вибір з нових поезій	10
<i>Віталій Коротич</i> : Хмарний бунт (поезія)	1	Молода література в Україні (хроніка)	13
<i>Марко Царинник</i> : Зріст значення України в міжнародній політиці	3	<i>Іван Струк</i> : Це є найтрудніша проблема	13
<i>Христя Волинець</i> : Українська мова серед студіюючої молоді	5	Молодь і освіта в Україні (хроніка)	14
<i>Осип Зінкевич</i> : Розгром і молоді поети в Україні	8	Хроніка українського студентського життя	15
		Нові числа студентських видань — обкладинка	3



СМОЛОСКЫР

»SMOLOSKYR«

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА

MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

Рік 15 ВЕРЕСЕНЬ — ЖОВТЕНЬ 1963 ч. 5 (102) SEPTEMBER — OCTOBER 1963 Vol. 15

ХМАРНИЙ БУНТ

Будинки падали під яоги,
Розплюстнуті промінням жовтим
На асфальтовані дороги
Будинки падали.
І жовтень
Складав на них кленове листя —
Свої руді поштівки сонцю.
Крізь промені світанки млісті
Ставали каламутно й сонно.
А світ не спав. Жовто-зелено
Він простелив свій вогник прах.
Підвівши руки, голі клени
У безвість бігли по шляхах...
Та раптом — заревло. Дзвеніло.
Шугало блискавками в лист.
Земля розпростувала тіло,
Загорнене в небесний блиск.
Грозою хмари розривало
І кидало в руді хвощі.
І небо фотографувало
Осітне сонце крізь дощі.
Гриміло. Сяяло. Лялося.
Шал хмарний сонце з неба змів.
У хат солом'яне волосся
Ворушилося від громів.
А я мовчав, погорди повен,
Що хмарний бунт зустрів тепер.
Невже не чув цього Бетховен?
Невже не зрів цього Гомер?
Не може бути!
Над митцями
Крізь глухоту, крізь ніч сліпу
Громів стріляли до нестями.
Зажди.
Як нині у степу.
Оглухлим — музичку тривоги.
Осліплим — знищення пільми.
Митці виходять на пороги
І в ніч ступають. У громів.
В дерев ворухнуться коріння.
Щось семафорять яворн...
Мистецтво! Дай сліпим прозріння!
Дай музичку глухим!
Твори!

Віталій Коротич

До праці!

(На порозі нового академічного року)

З цим числом приходиться вітати вперше новий рік, якого не зазначає ніякий календар та який проте існує і має свій питомий новорічний настрій для тисячів людей, для тисячів людей становить окремий спосіб числити час. Це студентський новий рік!

Педагогічна машина уже пущена в звичайний рух, новий рік перестав бути новим. Та ще не перестав ним бути по студентським квартирам, серед молоді братії, де усе ще кипить життя живіше чим звичайно і усе ще вітаємо гостя гарячішим запалом, дужчими силами, націями і плянами.

При чому це хвиля, коли охотники та недобровільні скитальці переходять у другі міста, переносять з собою добрі чи злі сторони студентського життя своїх давніших Товаришів — вітають нових, з якими мають ділити спільну долю продовж нових десяти місяців шкільного року.

Десять місяців молодого життя — це ж чималий шматок часу в житті молоді і цих десять місяців мусить для нас бути походом на ясні, зоряні вершини ідеалів, де доля України жде нашої праці, жертв і посвяти.

І тому нинішня хвиля, це хвиля рефлексії, в якій стають перед нами живіше чим коли — усі ті питання, на які маємо відповісти нашим життям. Між ними одно важливіше від усіх: які обов'язки наші на нинішній час і чи сповнюємо ми їх, як слід молоді закріпощеного народу?

А поставити мусимо ще й тому, що тепер власне переживає, або завтра переживатиме українська молодь основну зміну того, що становило, а в часті становить ще зміст її життя, пережити мусить зміну свого життя зовсім різну по обох боках кордону.

Послідні виступи наших товаришів, виступи рівночасні майже в царині письменства і практичного життя, ці виступи овіяні одною думкою, осіяні одним ідеалом — це справді "перші стріли" в боротьбі, яку на цілій бойовій лінії підіймає Молода Україна.

А по цей бік, великий та святий, чи благословлять батьки своїх дітей? Чи може проповідуватимуть їм смирне життя невільників, вказуватимуть на родинне щастя та "тихий і щирий" патріотизм?

Певна річ, що будуть такі, що раді побачити своїх синів на жертвеннику ідеї, але не менше прийдеться витерпіти борцям "материні гарячі сльози" і "батьківські тяжкі, крижаві", що наляжуть на них, тяжче вражої, хижої руки. І це певне, що стріне їх критика в поважній частини суспільності, критика, яка в своїм словарі не має слів "жертва", "смілість" та "завзяття", лиш "розвага", "холодна кров" і "поміркованість". А тоді піде боротьба на два боки і піднесе високо українську молодь, що знайдеться в бойовім розгарі, а своїм вогнем, приміром жертви потягне і тих, що нині нидіють і пропадають для великої Нені. Бо така спільна судьба кожної боротьби за великий, живий ідеал.

Українська молодь святкує нині перемогу серед... інтелігенції двох ідей, за які бореться вона і які дають зміст її життю протягом кількох останніх десятиків літ. Ці ідеї — це національна і суспільна ідея вільної України "без холопа і без пана". Вони перемогли, а передусім перемогла національна ідея. Хоч стоїть проти неї валка ренегатів, сповнилося це, чого так гаряче бажала молодь — під її прапором згуртувалась уся свідомі і чесна частина суспільності. А хто не стоїть нині, стоятиме завтра, бо перемога іде тихо та зате постійно, певним шляхом ідейної еволюції.

Сказати одним словом, світогляд української інтелігенції зрадикалізувався і це власне є першою перемогою Молодої України... А хоч яка вона ще неповна ця перемога, ми мусимо з нею подвійно рахуватися, раз: мусимо бути свідомі того, що це лише частина перемоги, що багато ще перед нами праці і боротьби, а опісля мусимо зрозуміти те, що вона змінила обставини нашого життя та що в змінених обставинах і праця наша мусить, або принаймні повинна, змінитися.

Передусім не сміємо ми попасти в упоєння перемогою. В дійсности ми тим ближчі небезпеки опустити руки, що не лише ідейні відносини молоді до суспільства змінилися, а змінився і все ще змінюється її така велика колись участь у народній роботі. Що колись мусіла робити сама молодь, те зроблять нині за неї ті, що покинули вже її ряди, а крик, який піднісся проти веденої молоддю політи-

ки — відкинули молодь від участі в публічнім ділі.

Правда, "політиканство" молоді мало і свої лихі наслідки, бо в надмірній праці, в практичній роботі, яку брала молодь на свої плечі, не один переставав розвивати свої умови і моральні сили, або й зовсім зломився.

Звідси ішли ті численні метеори молодих талантів, що заблиснувши пропали в морі непам'яті. Але ця робота молоді давала їй живий запал, учила її любови до ідеалу, вчила боротися за нього.

Брязкіт кайданів, що десь на дні в'їдалися в руки товариша — це ж могучий бойовий клич для тих, що лишилися на волі!

Чим даліше ми від того брязкоту, тим більше запалу і любови ми мусимо видобути з себе і зачерпнути із цієї криниці, з якої брали його наші попередники, перші борці і перші мученики за наші ідеї. Ця криниця — це нарід!

То ж в нарід, Товариші, в цей нарід великий, окрадений, що своєю кров'ю полив знов жертвенник волі. Ідім до нього з словами правди і науки, як віщуни нового часу, що йде — а там наберемо й самі святого вогню ідеї! ... Ніколи ще так, як нині не потребує наша молодь глибокої політичної освіти і ніколи не повинна була так пильно як нині держати руку на живчику публічного життя.

Перемога національної ідеї — це не кінець, це щойно початок боротьби та праці! Вона вчинила, що ми є народом, а не темною етнографічною масою, але разом заставила нас сповнювати обов'язки, які мають лучити нарід з великим людетвом. Ті обов'язки вимагають праці, від якої не сміє відказуватися молодь.

Хто ж молодь?

З точки зору розвитку народу — це найпоступовіша його частина. Коли так є, нарід розвивається, в протилежному випадку — він костеніє. Обов'язком молоді — вдержувати постійний розвиток народу, а передусім не дозволити йому ні кроком відступити назад.

То ж до роботи, товариші! Поки ще час, куймо зброю, щоб не було колись за пізно!

Над військом тягнуть гайворони і дають знати про його похід. По Україні розлітаються ворони назадняцтва і кличуть нас, усю поступову, усю ідейну частину народу: до зброї!

Зрозуміймо ці голоси і сповнімо свій обов'язок. Піднесімо вгору наше знамено і спов-

німо, що на ньому написано: це кличі правди та волі, це ж постулат безнастанного поступу на всіх областях життя!

“Молода Україна”, 1900 р.

Примітка: Вище ми передрукували зі значним скороченням і деякими необхідними мовними корективами передову статтю “До праці” з жур-

налу “Молода Україна” (ч. 9-10, вересень-жовтень 1900 р., Рік I, Львів), відбитка якої зберігається в УСАМ. Висловлені в статті думки є в дуже багатьох випадках такі ж актуальні, як вони були і в 1900-их роках для нашої молоді і студентства. Ця стаття є знаменним документом часу і вона вказує нам чим тоді жила і чого прагнула українська студентська молодь.

ЗРІСТ ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ

В останньому часі помітно серед українського студентства США і Канади зацікавлення проблемами сучасної України. Про ці проблеми багато говорилося на Другому Ідеологічному Конгресі українського студентства Америки і на першому з'їзді українських студентів США і Канади. З відрадою треба ствердити, що серед думаючої частини українських студентів немає найменших загрозливих тенденцій (просто безпідставно закричали деякі еміграційні газети), вони розсудливо розглядають різні питання пов'язані зі становищем в Україні і дають їм об'єктивну оцінку, бажаючи використати існуючий стан і ситуацію для визвольних змагань нашого народу.

Нижче містимо статтю молодого студента (всього 19-ть річного) Марка Царинника, який розглядає питання зросту значення України в міжнародній політиці.

Заголовок моєї статті — “Зріст значення України в міжнародній політиці” — можливо не зовсім відповідний. Дехто може спитати “Як можна взагалі говорити про якийнебудь зріст значення України? Так як Україна була уярмлена, так і тепер вона в неволі. Нічого суттєвого не змінилося, бо Москва ніколи не допустить зросту України з стаму колонії”.

В такому погляді є, очевидно, правда. Але тактика чи спосіб пригноблення і експлуатації мінялися і мінятимуться. І ми мусимо старатися зрозуміти це. Моральна самовпевненість може бути ефективною підставою і запорукою боротьби за ідеал, але її дуже трудно аналізувати. Політична ж публіцистика має завдання підсумовувати всі фактичні дані, аналізувати їх, і намагатися дійти до синтезу.

Отже ціль цієї статті — окреслити політичне і правне становище України в періоді після Другої Світової Війни.

1 лютого, 1944 року советський уряд зробив ряд поправок в Конституції СРСР. Ці поправки надали союзним республікам право тримати окремі республіканські міністерства закордонних справ, дипломатичні корпуси, комісаріяты оборони і республіканські військові формації. В 1951 році, в додаток, було дозволено окремий український радянський прапор і гімн.

Дипломатичну автономію, що згадані поправки дозволила, не можна оцінювати лише як фалшиву і трюк. Така оцінка аж ніяк не може дати правдивого зрозуміння ефективності цього інструменту зовнішньої політики СРСР.

Володимир Стахів, наприклад, пише в “Сучасності” за квітень, 1963 року: “...вся імперіяльна

закордонна політика концентрується, плянується, і реалізується в Москві. За союзними республіками залишається тільки паперове “право”, до речі, так само, як “право вільного виходу з СРСР.”

Така оцінка таки серйозно недобачає потенціалу в цих же “паперових правах” — потенціалу як в користь Москви так і в користь України. За роки післявоєнного періоду дипломатичні установи України (і до меншої міри інших союзних республік) постійно розширювалися і збільшувалися в дипломатичній діяльності.

Треба ствердити, що ці зміни з 1944 року не внесли нічого нового в зовнішньо-політичні компетенції республіки, а тільки частково повертають їх до статусу республік з-перед утворення СРСР. В юридичному сенсі, наприклад, ці зміни дуже нагадують плян висунутий Раковським і Скрипником у 1923 році. Коли в той час Сталін зневажливо відкинув їхню пропозицію про створення конфедераційного устрою, то двадцять років пізніше він сам був архітектором подібного пляну. Зрозуміло, що ці зміни в політиці були продиктовані нічим іншим як потребами Москви. “Известия” писали тоді, що загальна причина внесення тих поправок — уможливлення СРСР “встановити... гнучку структуру, що дозволяла б дальший ріст Вітчизни”.

А советський юрист, Євгенев, так пояснює ці зміни: “Советський Союз як цілість, і кожна союзна республіка зокрема, це автономні предмети міжнародного права з всіма правами і обов'язками, що походять з цього статусу... Союзні республіки, як і Радянський Союз, є справжні суверенні держави.”

Ці зміни в правному статусі, пише Кларенс

Меннінг, не можна інтерпретувати, як концесії з боку Москви, хоч вони були представлені в такому світлі. Вони радше мали мету підсилити советське становище в міжнародних відносинах і показом щедрості спричинити зниження сателітних держав до рівня союзних республік. В цьому сенсі ці зміни були виявом централізаційних тенденцій.

Відкинувши всю советську пропагандивну фразеологію, ми можемо вчислити такі причини для цих змін:

1. Вони улегшили юридичне приєднання Західної України.

2. Вони легалізували загарбання Латвії, Естонії і Литви.

Вони підготували юридичне право на багратну участь в міжнародних організаціях.

4. Вони мали на меті поборювання самостійницьких військових формацій, як УПА, шляхом протиставлення нібито національних військ окремих республік.

Совети добре обрахували ці вигоди для них в противагу можливим невгодам і небезпекам. А така небезпека для Москви існувала та існує. Ці поправки можуть служити легальною покришкою для самостійницької діяльності в союзних республіках, яка б сильно збільшилася у випадку серйозної внутрішньої чи зовнішньої кризи. Можливість контакту між потенціальними самостійниками і представниками ворожих Москві держав добре обрахований.

І навіть можна сказати, що ці поправки не то що збільшили безпеку самостійницької діяльності а, навпаки, зменшили, бо вони зручно перетворювали самостійницьку діяльність, що могла з'явитися з приходом німців, а навіть для советської дипломатії. Сталін, наприклад, сказав Рувельтові в Ялті таке: "Голос для України в ОН є конечний для Советської єдності" бо він "вважав своє становище на Україні трудним і небезпечним". Це ще один приклад того, що Сталін використовував ворожі йому сили для своїх політичних цілей. Між іншим, в цій же розмові з Рувельтом, Сталін вжив правильний, але з його боку лицемірний аргумент, мовляв, Україна була найбільше зруйнована Другою Світовою Війною. Відомо ж що він сам грав неабияку роль в руйнуванні України.

Як я вже згадував, зміни в Конституції СРСР надали союзним республікам право удержувати окремі республіканські війська, дипломатичні корпуси і окремі міністерства закордонних справ. Тут я хочу окремо розглянути кожне з цих прав.

Питання про окремі військові формації ззовсім зрозумілих причин найменше розвинене, і правдоподібно взагалі не розвинеться, бо ж окремі війська в союзних республіках дали б реальне підложжя тій самостійницькій боротьбі, що з'явилися б з контактом між національними діями і представниками чужих держав. Існування окремого українського війська, хоч і червоного, перетворило б паперове право "виходу з СРСР" в

реальність. І хоч совети хвалилися про литовські, вірменські, козацькі та інші "національні армії" то вони ані разу не згадали про українську армію, бо, очевидно, її ніколи не було. Червона Армія далі зоставалася централізованою з одною командою й усіма національностями розкиненими по всій армії.

Питання про консульства та дипломатичні корпуси трохи ширше розвинене. Хоч Україна не має жодного консульства закордоном (а на це вона має повне право), то в самій Україні є два консульства — польське та чехословацьке в Києві. А перед 1935 роком, коли всі чужинецькі консульства були зліквідовані, на Україні були такі консульства: японське в Одесі, польське в Харкові, німецькі — в Харкові і Одесі і чехословацьке в Києві. Отже і тут бачимо, що зміни з 1944 року тільки частинно привернули попередній стан.

Дипломатичний корпус УРСР має розвинену і скомпліковану структуру, яка зовсім не відповідає тій мінімальній ролі, що цей корпус грає в советських закордонних відношеннях. Зразу після змін 1944 року Олександр Корнійчук був найменований міністром закордонних справ. Міністри закордонних справ були назначені і в інших союзних республіках, але тільки український і білоруський міністри мають справжні функції. Ці функції мають церемонний, символічний і декоративний характер. Український міністер вітає чужинецьких сановників, учащає на дипломатичні прийняття і бенкети, бере участь у різних советських делегаціях, конференціях і зборах.

Структура українського міністерства, яке очолює тепер Лука Паламарчук, є зародковою відбиткою Московського міністерства. Окрім міністра і одного або двох заступників, існує Колегія, яка включає всіх вищих урядовців в міністерстві. Існують три відділи — протокольно-консульський, який піклується персоналом згаданих чужинецьких консульств, політичний, який відповідає за участь в ООН, і пресовий, який містить в радянській пресі повідомлення про "діяльність" міністра.

Політичний відділ, який відповідає за участь в ООН найширше розвинений з усіх, бо властиво участь української делегації в ООН є одиноким виявом закордонної політики УРСР, що можна вважати дипломатичним. Діяльність України на форумі ООН датується від 1958 року, бо до того часу Україна не мала окремої делегації, хоч мала на це право. В Стахів, в його статті, яку я вже згадував так описує цю подію: "При кінці березня 1958 року до Москви прибув тодішній генеральний секретар ООН, сьогодні покійний Даг Гаммершельд. Замість того, щоб запросити його до Києва і принаймні в цей спосіб продемонструвати "зміцнену та поширену суверенність" УРСР і її "право" на обмін дипломатичними представниками і щоб саме в Києві домовитися з ним про процедуру встановлення "постійного представництва УРСР при ООН", Паламарчук полетів... до Москви, де був прийнятий Гаммаршельдом, який прийняв до відома згадане рішення уряду УРСР. Ще со-

годні не можна позбутися враження про школярську поведінку товариша міністра. Не виключено, що Москві залежало на тому, щоб у той спосіб підкреслити своєрідну "суверенність" УРСР."

З встановленням представництва УРСР при ООН Україна ввійшла в шість агенцій ООН: "Міжнародна організація праці", ЮНЕСКО, "Світова організація здоров'я", "Всесвітній поштовий союз" (хоч Україна не має окремої пошти), "Міжнародний телекомунікаційний союз", і "Світова метеорологічна організація". Крім цього українські делегати беруть участь у всіх комісіях ООН, з винятком Світового Суду.

Лука Паламарчук, теперішній міністер закордонних справ УРСР пише в статті, що появилася в "Комуністі України" за березень, 1963, що УРСР бере участь в роботі дев'яти комітетів Європейської економічної ради ООН в Женеві, яку створено в 1947 році і членами якої є 29 європейських держав і США, що під час 46-тої щорічної сесії генеральної конференції Міжнародної організації праці (ІЛО) делегація УРСР "подала на розгляд ряд проєктів резолюцій і поправок" у тому числі також заяву, що УРСР вимагає для себе місця в адміністративній раді ІЛО, тобто в керівному органі цієї важливої міжнародної організації, що похвалилася співпраця між УРСР і ЮНЕСКО.

В цій же статті Паламарчук пише: "Активну участь бере Україна в роботі Комісії прав людини, діяльність якої, згідно з статутом, спрямована на забезпечення додержання прав людини для всіх без винятку раси, кольору шкіри і віросповідання... Комісія проводить роботу по вивченню становища... політичних прав... з метою кращого забезпечення прав людини в усіх галузях соціально-економічного життя".

Цікаво було б довідатися чому згадана комісія ООН ніколи не вивчала становища політичних прав людини в УРСР.

Далі Паламарчук пише, що УРСР є учасником 108 міжнародних договорів, угод, конвенцій і протоколів, і що "в 1953 році УРСР була членом тільки 9 міжнародних організацій та їх органів, а в 1962 — уже 44".

Висновки з цього можна зробити такі: участь України в міжнародних відносинах страшно бідна і обмежена, коли взяти під увагу хоч би тільки ті конституційні права, що Українська РСР має. Коли ж дивитися на цю участь з точки зору незалежності України то вона цілком ніщотна. І зрозуміло чому дехто каже, що "України на міжнародній арені майже не видно".

Про майбутній стан УРСР можна досить певно сказати, що роля України буде розвиватися в таких формах:

1. Можна передбачати постійне розширення ролі УРСР у ніби-дипломатичній діяльності, тобто участь в різних міжнародних виставках і тим подібне.

2. Можлива передача консульських, паспортних і візових функцій Українському міністерству закордонних справ.

3. Найважливіше: формальне прохання з боку УРСР обмінятися дипломатичними чи консульськими представниками з чужими державами.

У цій короткій спробі схарактеризувати політичний стан України я навмисне не заторкнув цілого ряду споріднених питань, як наприклад, яку роль грає український тиск на Москву в цьому розвитку (і діяльність радянських українців і еміграції). Американський дослідник Аспатуриян пише: "... здається, що підсилена дипломатична роля для України буде вислідом не так сподівання конкретних дипломатичних користей для совєтської політики як українських національних почувань".

Але це є окреме питання, яке, можливо, важливіше ніж питання трактоване мною.

Марко Царинник

УКРАЇНЬСЬКА МОВА СЕРЕД СТУДІЮЮЧОЇ МОЛОДІ

(Думки і спостереження)

Мова в цій статті буде про молодь, яка закінчила на цьому континенті середню школу — гай скул — і тепер навчається в американських університетах. Всі дані оперті виключно на власних спостереженнях і тому образ, який я подам, може й не зовсім точно відображати дійсність, яка існує тут, в східній частині Америки.

Насамперед поставмо собі такі питання: Який стан української розмовної мови існує зараз серед нашої студентської молоді?

Студентська молодь, назагал, досить добре володіє українською мовою. Говорить вона цією мовою з старшими громадянами, але

в своєму власному крузі переважно перескакує автоматично на англійську мову або на суміш двох мов.

Чому? Які чинники вплинули на це?

Поділім ці чинники на минулі й сучасні.

Студенти — це переважно молодь у віці 18 - 22 років. Наша пововісна еміграція вже знаходиться на американському континенті 15 років, отже ця молодь вже від третього, а найвище сьомого року життя, перебуває в Америці.

Батьки цих дітей, це свідомі українці, які за всяку ціну хотіли задержати своїх ді-

тей при всьому, що українське. Одначе, обставини вимагали праці батька і матері поза домом. Отже дитина ще в передшкільному віці пішла, так би мовити, в "чужий світ". Справді, велику виховну працю провели в цьому часі садочки, але не всюди вони були.

Прийшов час іти до школи і дитина перейшла вже зовсім в американське оточення. Парафіяльні українські школи дали дуже мало (хоч були і є одиниці, які роблять дуже корисну працю в цих школах), щоб задержати дітей при українстві, за винятком хіба того, що в тих школах згуртувалося багато української новоприбулої молоді, яка говорила між собою по-українськи. Це одна з заслуг, що та молодь все таки говорить якомсь рідною мовою.

Різні молодіжні організації, в яких ця молодь згуртувалася, були поважним чинником: в збереженню мови.

З часом ця молодь щораз більше входила в американське життя. Зв'язувалися приязні відносини з американською молоддю. Де колись кружок товаришок чи товаришів був виключно український і тим самим нічого не стояло на перешкоді у вживанню української мови, — в нових обставинах доводилось говорити мішаною мовою, або чисто англійською. Наслідки цього відчувається всюди, де тільки глянемо.

Думаю, що це один з найважливіших чинників, який діє саме тепер, коли наша студіююча молодь вже не зовсім відокремлена від американської.

Другий чинник який впливає на англійщення мови серед студентства це те, що їхнє знання української мови невиспачальне, щоб говорити на теми, які воно вивчає. Зокрема це стосується тих, що зв'язані з технічними науками. Саме студенти часто переходять на англійську мову тому, що вони неспроможні задовільно висловитися українською мовою. Слідом за цим у розмовах на буденні нефахові теми, вони також переходять на англійську мову.

Які перспективи задержання розговірної української мови в майбутньому (в найближчих 10-15 роках), коли теперішній стан буде продовжуватись?

Коли ідеться про студіюючу молодь, то я думаю, що такий стан, як зараз, не залишиться, бо буде тимчасово погіршуватись, а з часом знову кращатиме під впливом моментів, які я зясую даліше.

Чи можливо впровадити (або задержати) українську мову, як розговірну серед наших дітей і молоді?

Думаю, що можливо не лише задержати, але й поправити стан української розговірної мови серед молоді, але початок цей мусить бути зроблений в дитинстві. Хочу виправдати свій оптимізм щодо майбутности української мови в Америці.

Кожний, хто зустрічається з нашою дитворою бачить, як погано вона говорить українською мовою. Отже як тоді можна сподіватись чогось кращого? Можна. Сам факт, що є таке сподівання, дає певне завзяття, щоб даної мети досягнути. Ще важливіше те, що наші родини знаходяться тепер у багато сприятливіших матеріяльних умовах і тим самим матері можуть тепер знову зайнятися вповні вихованням своїх дітей, замість дбати передусім про забезпечення прожитку родини. Наші нові подружжя українських свідомих молодих людей, які вже тут закінчили студії, напевно поставлять собі за мету виховати своїх дітей на таких українців, які будуть говорити рідною мовою. При сприятливіших обставинах, як дотепер, їхня праця повинна бути успішною.

Як цього досягнути?

Насамперед, для всіх нас повинно бути самозрозумілим, щоб вдома було чути весь час лише українську мову.

На мою думку батьки тут часто винні не так тим, що говорять з дітьми англійською мовою (про таких батьків тут немає мови), але тим, що вони взагалі з дітьми мало говорять, будучи зайнятими своїми справами або відпочивають, дивлячись в телевизор. У хаті панує українська мовчанка. Всі зайняті телевізійною програмою, навіть не усвідомлюючи, що зовсім непомітно телевизор робить своє, вчить дітей передшкільного віку англійської мови (бо чи не найкраще навчитись мови, маючи рівночасно зорові і слухові засоби?).

А що вже говорити про дітей шкільного віку! Вони переходять від одного американського оточення — прямо в друге. Телевизор ізолює нас від свого. Ізоляція ця постає не лише між родичами і дітьми, але також між українськими дітьми. Де колись збирались разом, щоб побавитися (тут саме діти приучувались говорити між собою українською мовою) після закінчення шкільних завдань,

то тепер засідають по своїх домах і всі “вкучують” телевізор!

Чи не погодитесь зі мною, що наш великий ворог — це телевізор?

Де ж шукати розв'язки?

Впоїти в дітей любов до української книжки — це великий крок у збереженні української мови. Не лишати науки української азбуки школам українознавства, а навчити самим своїх дітей читати і писати рідною мовою.

Як можна сподіватися, щоб дитина полюбила українську книжку, коли середовище, в якому вона вчиться читати їй таке нелюбє? Я не знаю багато дітей, які б радо або хоч без спротиву йшли до української школи по суботах. Лишіть для шкіл українознавства нашу історію, літературу, граматику, але навчти їх писати і читати треба самому, вдома.

Українські молодіжні організації існують для українських дітей. Тому треба посилати туди наших дітей і вимагати від виховників, щоб вони звертали пильну увагу на розговірну мову своїх членів.

Який вплив нашої церкви?

Діти, які ходять до парафіяльних шкіл перебувають під спільним впливом нашої церкви. Але чи наша церква робить усе можливе, щоб зберегти наших дітей при українстві? Чи допомагають в цьому щонедільні проповіді, які починаються такими словами: “Let our Brothers and Sisters in Christ”?

Одним з наших перших кроків у виправленні існуючої ситуації, повинен бути апель, щоб в українських церквах панувала завжди українська мова. Для дітей слово сестри чи священника має незрівняне значення, тому нехай це слово буде — українське.

Чи потрібний примус?

Коли ідеться про дітей, невже ж звертання уваги на кожному кроці “говори по укра-

їнськи” не створює у такої дитини, хоч може підсвідомо, своєрідного спротиву та ставить її в позицію, що вона є “чимсь іншим”? А хто з дітей хоче бути чимсь “іншим”?

Цю справу ми підносимо лише як побічну. Можливо знайдеться компетентна особа, яка могла б зясувати це питання з психологічної точки зору.

Повертаючись ще раз до студентства.

Студіююча молодь може сама собі багато допомогти по лінії піднесення рівня знання рідної мови.

Це може бути зроблено найуспішніше почерез студентську громаду, яка зуміє притягнути студента не лише до членства, але також до діяльності. Треба створити таку атмосферу, в якій даний член відчував би потребу говорити рідною мовою, відчував konieczність заглянути в якийсь український журнал, чи переглянути якусь українську літературу.

В студентських громадах ми, на жаль, дуже часто накладаємо обов'язки постійно на тих самих людей, виключаючи всіх інших від конкретної праці, бо вони, мовляв ще “не проявились”.

На мою думку студентська громада повинна саме бути так організована, щоб кожний її член мав змогу в якийсь спосіб себе виявити. Закиди, які часто робляться студентам, що вони “нічого не роблять”, не завжди слушні, а вина не конче тих, кому це закидається. Вина в цьому випадку самої громади, як такої, яка часто захоплюється одним об'єктом, виключаючи при тому всіх інших, які не так блищать.

Всі ці спостереження, зауваги та поради дуже загальникові, тому що не всюди можна застосувати ті самі методи. Перш усього треба зрозуміти дану особу, родню, чи ситуацію, вчутись в дані моменти, а потім шукати даного підходу. Формули для всіх ситуацій не існує і не може існувати.

Якщо патріотична молодь зрозуміє важливість знання рідної мови, не з погляду сентименту чи сповнення бажання батьків, а з точки погляду потреби і змоги боронити українську справу — тоді вона напевно доложить всіх старань, щоб опанувати досконало знання своєї рідної, такої прекрасної мови.

Бездарність і неучтво оточує себе атмосферою терпимості, воно робить “погоду” і нерідко визнає середній рівень: за ним інерція звички... Звички найлегше до того, до чого не треба підійматись... Обиватель не любить підійматись: він пасивно приймає розважальний жанр, він інертно відхиляє нове, складне і незвичне.

Евген Сверстюк

Христя Волинець

Розгром і молоді поети в Україні

Розгром молоді літератури в Україні триває далі. Коли здаємо до преси ці рядки, прізвища всіх молодих, за винятком Коротича, цілком зникли зі сторінок преси і їх більше не зустрічається в тих виданнях, в яких, ще так недавно, вони стартували, ставлячи свої перші, відважні кроки, за які доводиться їм стільки терпіти.

У попередній нашій статті ("Розгром молоді літератури", "Смолоскип" ч. 4), ми представили як дійшло до розгрому молоді літератури в Україні та як він відбувався. Сьогодні нам буде цікаво довідатись, як на цей розгром реагували старіші поети, яка була їхня постава до молодих та до яких жалюгідних випадків доходило на різних зібраннях, з'їздах і конференціях.

Першим більшим ударом по молодих була заборона їм взяти участь у четвертій всесоюзній нараді молодих письменників, яка відбулася у Москві 7-10 травня 1963 р. Всі вони готовились до цієї наради, а кілька місяців перед нею — активно виступили в українській підсоветській пресі з цікавими і відважними думками про літературу, мистецтво і творчість.

Бачачи зріст питомої ваги молодих творців не лише в Україні, але і в інших підсоветських республіках, а також і в Москві, комуністична партія була примушена аж чотири рази відкликати цю нараду, щоб врешті пустити на неї тих, яким найменше належало б там бути. Влучно одна українська газета назвала цю нараду "нарадою молодих без молодих".

Цю нараду попередив виступ М. Хрущова на т. зв. зустрічі "керівників партії і уряду з діячами літератури і мистецтва", яка відбулась 8 березня ц.р. і на якій він ще раз (о, скільки цього вже було!) зясував чого партія хоче від літераторів і мистців і виразно заявив, "хто цього ще не розуміє, нехай задумається, а ми допоможемо їм зайняти правильну позицію". На цій нараді виступав також Л. Ільчов, новий большевицький Гебельс, який дав таку цікаву оцінку реакції заходу на розгром т. зв. "формалістичних" і "абстракціоністичних" тенденцій в підсоветській літературі і мистецтві: "Тут неодмінно судження про "кризу" і "тупик", в якому нібито опинилося радянське мистецтво і твердження про "бунт" творчої молоді проти "батьків", які наче б то "скомпрометували" себе в роки культу особи, і байки про те, що марксистсько-ленінська ідеологія взагалі несумісна з свободою творчості. Отже, повчають нас вороги, якщо ви хочете зберегти соціалістичний реалізм у мистецтві, то вам не уникнути "повернення" до методів "сталінської епохи" ("Л.У.", ч. 21). Партія черговий раз виступила з явними погрозами, які буцім то підсувають їй вороги, виразно загрожуючи поверненням до "сталінських методів", які вже тепер відчувається на кожному кроці.

В цьому часі, опираючись на "авторитет" Хрущова та Ільчова, в Україні все більше піднімає

голос реакція. Олекса Новицький, який заступав сталінську лінію, коли лише виступили молоді поети і якому в 1962 р. "Літературна Україна" відмовила помістити вірш спрямований проти Драча, — тепер цей вірш друкує під "жирним" заголовком "Авторові "Теліженського літа". У цьому вірші він грозить, і апелює до Драчевої совісті ("Л.У.", ч. 22).

Місяць після "наради" в Москві — така ж сама відбулась 8-9 квітня в Києві. Коли в Москві громили у "всесоюзному масштабі", то в Києві громили лише у всеукраїнському плюс Євтушенко...

9 квітня М. Підгорний говорив, що капіталісти видають мільярди доларів, щоб "посіяти серед молоді, настрої песимізму, аполітичності і безідейності, похитнути патріотичні почуття, розкласти морально. До яких тільки засобів вони не вдаються! Тут і радіопередачі, і різні виставки, записка літератури, пластинки з розкладницькою музикою, особисте листування, туристські поїздки, улещування наших людей і т.д..." ("Л.У.", ч. 30).

Як Підгорний, так і цілий ряд других промовців старались пов'язати творчість молодих з впливами закордонного протикомуністичного наступу.

ЩО ЗАКИДАЮТЬ МОЛОДИМ?

Не будемо підсумовувати всіх закидів, але зачитуємо цікавіші виступи, щоб кожному було ясно, які розмови велись навколо молодих творців і який відголос їхньої творчості в Україні.

М. Підгорний: "Нещодавно українські буржуазні націоналісти контрреволюціонери за кордоном зчинили лемент з приводу творів Драча, Вінграновського, Дзюби та деяких інших письменників, спублікували окремі їх твори у своїх журналах, навіть видали книжку віршів з відповідною, звичайно на свою користь, передмовою... Одна з головних причин помилок у творчості ряду літераторів і мистців, особливо молодого покоління, криється в їх теоретичній слабості, а часом немічності в питаннях марксистсько-ленінської естетики, відсутності необхідного гарту в боротьбі за комунізм... Для письменника діла — це його твори. А що ж виходить у тов. Вінграновського? В промові він говорить правильні слова, а в прочитаному наприкінці виступу своєму вірші заперечує їх плутаними, хибними твердженнями... Певний слід нездорового впливу серед деякої, хоч і незначної, частини українських літераторів залишив і Євтушенко... Євтушенко любить скрізь підкреслювати, що він комуніст. Який же це комуніст, що не може відрізнити світле від темного, весь час тягнеться до гнилого буржуазного болота-" ("Л.У.", ч. 30).

Андрій Малишко: "Я розумію, чому і в Євтушенка, людини ще молоді, з'явилися речі, сповнені зневаги до нашого радянського й плазування перед Заходом. Мені згадується, як він минулого року приїздив до нас на Україну. Він зібрав ве-

личезну аудиторію в Жовтневому палаці, де проводив свій вечір. Ту зустріч, як і чимало інших, Євтушенко проводив у притаманній йому розв'язаній манері. Він зарозуміло і нахабно відповідав на запитання. На одне з таких запитань — кого він знає з українських поетів, він зневажливо сказав: "А я такої поезії взагалі не знаю. Вот здесь есть один талантливый молодой поэт, Ваня Драч — на галерке. Иди сюда"... Я кажу це Драчеві, бо поважаю молодий, хоч і ще не зміцнілий талант Драча, сподіваючись, що він виправиться. Так-от, якби І. Драч тоді зміг твердо й принципово порвати з такими впливами, то, напевно, не було б з ним такої розмови, як сьогодні, і все поіншому пішло б. Кілька слів про виступ М. Вінграновського. Я його, як і Драча, вважаю людиною обдарованою. Я вважаю, що суб'єктивно він — чесна і благородна людина, і саме тому ми з таким вболіванням говоримо про нього... Повірте мені, Миколо, я хочу вам добра. Я все це кажу, бо шаную вас і вірю в вас, що ви свої помилки виправите. Ми вам не зичимо зла, а хочемо допомогти, хочемо щоб з вас виріс хороший, обдарований, талановитий поет".

Василь Козаченко: "І ще хочу сказати тов. Вінграновському, який хвалькувато заявляв тут, що він є учнем Довженка: так, ми знаємо, що Довженко знайшов, влаштував до інституту і вчив тов. Вінграновського. Але я хочу тов. Вінграновському по-дружньому зауважити, що його виступ, який прозвучав з цієї трибуни і в якому було стільки зарозумілості, на жаль, показує, що його духовним батьком у даному разі не є Довженко, а скоріше Еренбург. Варто про це подумати тов. Вінграновському... Солідні дяді, письменники, критики, "задрав штани" (колись Есенін писав, що він "задрав штани" хотів би бігти за комсомолом... — О. З.), побігли за Євтушенком, виключеним з комсомолу. А деякі друковані органи стали просто на шматки рвати мемуари Еренбурга" (Еренбург написав відому книжку "Відлига", а в своїх мемуарах про Україну він пише між іншим таке: "Мінялися влади, і не мінялася тільки стінка, під якою розстрілювали людей..." — О. З.).

Сава Голованівський:

"Коли б нащадки слухали батьків
І йшли по уторованих дорогах,
І досі б люди в темені лісів
Стибали на зразок четвероногих.
І наші діти, зводячись у вись,
Готовою не йтимуть колією,
І упадуть кумири, що колись
Нас чарували мудрістю своєю".

Валентина Мельник (Львів): "Уже багато говорилося про Драча, Вінграновського, Дзюбу. В їхній творчості є й хороше. Але є й чимало такого, що свідчить про втрату ними елементарної скромності і або про політичну безграмотність, або про спроби нав'язати громадськості погляди, не сумісні з нашим світоглядом. Нам довелося в минулому році познайомитись із їхньою "ідейно-творчою платформою", коли вони, за дорученням бюро

пропаганди літератури СПУ, побували у Львові. Чимало було цієї трійкою наговорено такого, що носило спекулятивний характер, було розраховане на низькі інстинкти, незрілість частини молоді. Вони напустили такого туману й дурману, що дехто з початківців ще й тепер, як це недавно спробував зробити один з працівників нашої комсомольської газети, проголошують Вінграновського мало чи не проводирем сучасної української літератури" ("Л. У.", ч. 31).

Леонід Новиченко: "Я знаю цілий ряд талановитих, здібних молодих людей на Україні. З багатьма мене зв'язують довгі вечори спільних бесід і суперечок, з деякими — дружба... Я зазнав великого особистого душевного потрясіння, коли, дехто, навіть з дуже знайомих мені людей, якимось у грудні минулого року за "круглим столом" молодих письменників, скликаним московською "Літературною газетою" в Києві, раптом став виступати з несподіваними для багатьох з нас політично спекулятивними заявами..." ("Л. У.", ч. 31).

На нараді 8-9 квітня в Києві, де виступали численні літератори, було декілька виступів стишло сталінських часів, погроз, включно з прилюдними доносами, вишукувано в творчості молодих поетів таких "злочинів", про які вони й не думали. Після цього почалися, за большевицькою системою, збори "трудої інтелігенції", молоді і студентства в більших аудиторіях, де осуджувано Євтушенка, Вінграновського, Драча, Коротича, Дзюбу та інших... На заводі "Більшовик" якісь С. Хлевюк і М. Писарев "з гнівом і обуренням говорили про формалістичні трюкацтва молодих українських поетів М. Вінграновського та І. Драча, про недостойну поведінку за кордоном А. Вознесенського та Є. Євтушенка" ("Л. У.", ч. 31).

Але цього було замало для партійних критиків. Вони вимагали більше, вони не були задоволені лише критикою, вони вимагали крові молодих українських поетів. Для цього два тижні після вищезгаданої наради, відбуваються 22 квітня в Києві чергові, т. зв. "збори партійної організації київських письменників", на яких завершено розгром молоді літератури і критики в Україні. Трійкували Шеремети та інші йому подібні, які ще в 1961 р. виступали проти молодих і домагались повернення до традиціоналізму часів "культу особи".

На цих зборах з обвинуваченням молодих виступили О. Корнійчук, Д. Ткач, М. Шеремет, О. Левада, Л. Титаренко (який говорив про небезпеку творчості молодих в робітничому Кривому Розі). Дехто дошукнувся "як могло трапитись, що люди виховані в нашому (цебто комуністичному — О. З.) суспільстві, стали протиставляти себе цьому суспільству, ставити себе над ним, над народом?".

З розгромними обвинуваченнями говорив старий сталінець О. Корнійчук, який казав, що передруковуючи на Заході Євтушенка, Вознесенського, Ахмадуліни — їх уважають за провісників "нової Росії", покликаних розправитись з догма-

тиками. Корнійчук провів паралелю між ними і українськими молодими поетами, яких передрукують за кордоном "українські буржуазні націоналісти", яким "плутані твори" молодих дають підставу для цього.

Виступу Шеремети не будемо характеризувати, його брудна лайка мала за ціль морально вбити молодих. В інших обставинах, у висліді його обвинувачень, напевно було б дійшло до фізичної ліквідації молодих творців.

Але й молоді поети не мовчали. Коли їм не дали змоги взяти участі у всесоюзній нараді молодих опетів в Москві, звідки їхній голос було б сильніше чути й для чужинецьких кореспондентів, вони боронились скільки могли. Були моменти, коли вони відважувались йти навіть у протинаступ, щоб під тиском і порадами опісля каятись

і обіцяти, що будуть іншими, такими, як їх "хоче бачити партія".

Молоді цікавились і їх захоплювала українська поезія 20-30-их років. Вони докладно знали який кінець зустрів цю тогочасну, також молодую поезію. І вони зробили трохи інший висновок. Їм дали до вибору: мовчати або писати й далі, але оди партії і її теперішнім керівникам. Вони вибрали перше.

І їхній голос замовк. Не знати як на довго. Дехто нишком відзивається. А з міст і сіл України чуються нові голоси, нових молодих творців. Може серед них зродяться нові Драчі і Вінграновські?

О. Зінкевич

Читайте в наступному числі: "Останнє слово молодих творців".

ВИБІР 3 ПОЕЗІЙ

ВАСИЛЬ РОЖДЕСТВЕНСЬКИЙ

Як поет Василь Рождественський не належить до наймолодшої генерації. Він народився у 1930 р. До школи почав ходити в Києві, а середню освіту здобував



Поет, д-р Василь Рождественський біля "Будинку Незалежності" у Філадельфії, серпень, 1963.

у берхтесгаденській гімназії, де склав матуру в 1949 р. Вищу освіту (медичний факультет) здобував він у Мюнхені і Майнці. Останні іспити склав у 1960 році. Від 1957-го року з перервами перебуває в Сполучених Штатах спеціалізується при одчому з чикагських шпиталів на експерта внутрішніх хвороб і хірургії.

Цих декілька загальних даних навіть приблизно не можуть віддзеркалити повного пригод і невигод життя, яке для В. Рождественського було справжньою мачухсю. Якщо на еміграції між молоді-середнім поколінням є хтось, хто наперекір ударам долі зумів собі пробити шлях у житті і здобути високу кваліфікацію, то це в першу чергу Василь Рождественський.

Писати (поезії і короткі оповідання) почав В. Рождественський ще на шкільній лавці і вже тоді його поес-

зії появлялися друком у молодіжних журналах, а зокрема в "Шляху молоді". Все ж таки силою умов поезія не стала головним його полем діяльності. А шкода! Бо ж В. Рождественський має без сумніву чутливу, поетичну душу, а поезію він любить і розуміє.

Тому, його поезія, хоч і має деякі слабкі сторінки (певна недоробленість і несконцентрованість), вражає своєю великою непосредністю і щирістю та невідфальшованим гуманізмом. У всіх поезіях, що доводилося нам читати на перший плян пробивається любов до людства і до природи. Світоглядом, як поета, В. Рождественського можна до певної міри назвати послідовником Ю. Липи, у якого також любов до української людини скрізь виступає на перший плян. Цей здоровий гуманістичний націоналізм сгримав автора від формалістичних шукань. Його увага звернена на зміст скоріше ніж на форму. Читаються його вірші легко і невимушено. Не лише віком, але й творами не можна зарахувати В. Рождественського до наймолодшої генерації наших поетів. Ми віримо однак, що нашим читачам сподобається його безпретенсійна Муза.

М. А.

СНІЖНА КОРОЛІВНА

По снігових я йшов полях
І серед них з'явилась дивна
З тужливим блиском у очах
Казкова сніжна королівна.

Квіти в косах (а коси — аж гей!)
Утворили дзвіночки-крижинки
І на віях блакитних очей
Розтавали тоненькі сніжинки...

За нею вслід, згубивши шлях —
То мною заметіль крутила,
То я валився у снігах —
Я біг немов би мав я крила.

Три дні, три ночі — вплав і вбрід
По льді, проваллях і крижинах —
Аж врешті замком блиснув лід
На дальних зоряних вершинах.

В хрустальних замкових стінах,
Де тихо грала арфа ніжна

Палким цілунком на устах
Припала королівна сніжна...
... Розтанув сніг. Зацвів розмай.
Давно пройшла зима крутіжна...
По струнах — май.
В заморський край
Пропала королівна сніжна.

Відлунув сон, мов дивний птах,
Затихли арфи звуки ніжні...
Невже ж лише в тремтливих снах
Бувають королівни сніжні?

(1951)

ФРАГМЕНТ

Мав я раз каравелу залізну,
Де на щоглі крізь темряву й дим
Мідна лампа з вечірнім ліризмом
Блимкотіла вогнем нафтовим.
А на палубі пливли у далі
Швидкокрилих, мовчазних віків
Дві статуї з блискучої сталі —
Двох відлнних, струнних моряків.

Як тринадцятий вітер осінній
Шелестів по столітніх дубах
І в шовковім зітхав павутинні,
Я рушав на скитальщини шлях.

Мідну лампу — стару з візерунком
Я Тобі, Друже мій дарував,
Бо лиш з легким наплечником-клубком
Я в невідомий шлях вирушав.

Ти сміявся, "на що старовинна
Мідна лампа зпід ста порохів?"
Твір мистецтва в сміття і в каміння
Закрутивсь, задзвенів, полетів...

І валялися штурмани — лорди,
Свідки довгих родинних віків
Під далекі, гарматні акорди
Двох задивлених в даль моряків...

По руйн європейських камінню
Серед вулиць, реклям і вогнів
Все з'являються згадки нетлінні
Журавлями із рідних країв.

Ніби тужним, мінорним акордом
З перспективи далеких років
Каравела згадалася горда
І замріяних двох моряків.

(1951)

ПРИСТРАТЬ

Про порив почувань
І шляхетних змагань
Розповідь Альбіонова ліра —
Про суворість страждань
І солодність кохань
Пишноткана мова Шекспіра;
Ясним світлом горить,
Таємниць причастить

Мова Фавста, глибінь наукова —
Чітко думати вчить
І душею не спить
Акуратна німецька мова;

Наче спів чарівна,
Наче шкляника вина
Італійська мова звучить
Від пекельного дна —
До висот де одна
Світла радість і ясна блакить;

В довгий час мимохідь
Я старався зловить
Глибину чужоземного слова —
Лиш мені ні на мнть
Ніодна не дзвенить
Як моя українська мова.

НЕПОСЛУХ

(Історичне)

На горбах стоїть давня святиня —
Блиск лампад, ікон суворний взір,
Гробівці князів; під павутинням —
Літопис про давній княжий двір.

Тут колись ходили Печеніги,
Підпалила церкву татарва...
Літописці все вписали в книги;
Тут історія немов жива.

Дзвін звіщав молитву і походи
Для селян, дружинників, бояр.
Тут молилися за Жовті Води,
Тут Хрещення описав маляр.

* * *

Раннім ранком вдарили гармати —
Находив чужинець черговий;
Це була війна, війна завзята —
Вдосконалений, технічний бій.

Трактором із возом динаміту
Вїхав вояк перед давній храм
— Гей-но, старче, відчини забиту
Одвірку до бараківних брам!

Командирів ось наказ: вложити
Динаміту до підвальних ям,
Поможи ж мені, відтиснем плити,
Та й на славу вибух зробим там!

Час спішить, вже ворог на порозі,
Мій наказ — не жарт, непослух — смерть!
То ж не стій даремно на дорозі
Треба руйнувати вшкереберть!"

Зберегти собор від динаміту,
Від меча, від вибухів, заграв
Хоч за пам'ять в давнину повноту
Старець сторож плакав і благав.

— Трактор зїхав з двору до яру
Залунали вибухи кругом
Динаміт варив із річки пару
Лиш собор — як завжди — за горбом.

Людам цим ні орденів, ні слави,
Ні імен війна не надала
А непослух тут — добро держави
І на віки вічні їм хвала!

ЗНАК ПИТАННЯ

Між друзів раз попав я в кут
Говорять всі "Бейб Рут, Бейб Рут..."
...Таким словам чужа душа моя,
Таких розмов не розумію я,
Не знаю я, про що йде мова тут:
— "Скажіть будь ласка, що таке Бейб Рут?"

— "Не що, а хто, бо це була людина
А ремеслом її була дубина,
Цей славний муж за совість, не за страх
Дебелним дрючком лускав по м'ячах,
Ніхто як він не бігав колом,
Це був король, а володів бейзболом;
Це проводир бейзболових когорт
І спорт його — найвищий спорт!"

Тож нам дрючком не нехтувати,
Бейзбол нам день і ніч плекати,
Не треба фізики, ні мов —
Бейзбол основа всіх основ!"

— Однак — моя строфа остання —
Над цим поставлю знак питання.

НЕСКРОМНІСТЬ

Поручник молодий з захопленням крилатим
Розповідав бійцям про стрільна і гармати,
Атомні бомби довжиною в сажень
І дію зброї масових уражень —
Поранення на тисячі людей
І сліпоту десятків сот очей.

А ввечері, гульнувши стрімголов,
Підрізав палець і побачив кров,
Побачив, зблід, забув свою нескромність
І впавши горілиць згубив притомність.

ХМІЛЬ

Кажуть мені побратимом:
"Що ж ти сидиш за дверима
Без питтєвих пожеж,
Пишеш і ритми плетеш,
Чом же ж горілки не п'єш?"

Як же так можна творити
З тим щоб горілки не пити
До неосяжних меж?"

— Вас, дорогі, не поклічуть,
Вам не вдягнуть халати
Хто ж мені руки позичить,
Коли власні почнуть дрижати?

Як же ж мені вимагати
Голосом категоричним
Дозволу оперувати
З подихом альмоголичним?

Чи за рулем в дорозі
Тяжко, дорослі діти,

Навіть в щоденній прозі
Бути тверезим і пити."

КАРАЇМ (Історичне)

Чи знаєте, хто такий караїм?
— Не знаєте? — Розповім.
Це людина сповідання юдейського
Походження турецького, чи халдейського,
А історія їх вкрита порохом віковим.
В нас також зустрічається караїм.

Це не сталося при Батисві,
А в наш вік, в сорок першій, в Києві,
Коли влада німецька, нова
Розліплита по стінах слова:
"Всі жиди міста Києва зранку
Виходять на заміську полянку
Що над яром лежить —
Треба вас розселити
Одалік від арійського ганку".

Караїм одягнув окуляри,
Прочитав, не зморгнув, з уст ні парн —
І подумав — "чи йти
чи не йти,
чи сказати їм,
що властиво я караїм?"

Я старий і не тої породи
А подруге я не вчинив
Нікому ніякої шкоди —
Не на мене арійський гнів!"

І зібравши скромні пожитки,
Пару капців, голку і нитки
Відкультав на заміську полянку
Зустрічаючи долю незнаму.

Того ранку вели кулемети
Недвозначну жорстоку мову
Грали в дуо, в тріо, в квартеті
А тоді почихали знову.

Лиш за місяць, чи два
директива нова —
"Караїм це "не жид" "по праву".

Видно, хтось з посіпак
Розібрав, неборах
Таку "скомпліковану" справу.

Ще й сьогодні не раз
Підійма з поміж нас
Міжнародня ненависть чоло
Тільки горе всім —
І "нам" і "їм"
Якщо буде зло
як було.

Повним серцем скажимо,
дружнім хором —
Чи ти німець, араб, караїм:
"Міжнародній ненависті сором!"
Повним прізвищем підпишім!
(Замість квітів на могилу
доброму старцеві —
автор)

ОСЬ МОЯ ЗБРОЯ!

Світлій пам'яті проф. С. Єфремова і дійсному випадкові з його славного життя.

Чи на півночі, чи на екваторі —
 Чи акули, чи алігатори —
 Вже немає гіршої справи,
 Як весільна диктатура держави.

Диктатура знайшла "ворожу агенцію"
 — Українську інтелігенцію:
 Письменників, будівничих, учителів,
 Науковців і лікарів...

До професора в кабінет
 Грюкнув чобіт, блиснув багнет:
 "Ми вже знаєм, що зробим з тобою —
 Лиш віддай нам заховану зброю!"

І професор — повільно встав,
 Випростав спину негнучку,
 Підійняв зі стола і подав
 Автоматичну ручку.

В. Рождественський

МОЛОДА ЛІТЕРАТУРА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

● Молодь приходить в літературу. В перших восьми місяцях 1963 р. до СПУ (Спілка Письменників України) прийнято таких молодих поетів і прозаїків: Борис Олійник нар. 1935 р. в селі Зачепилівка на Полтавщині), Автор збірки поезій "Б'ють у крицю ковалі" (1962 р.), працює зараз в газеті "Молодь України"; Григорій Кулеба (нар. 1932 р. в селі Губиниха на Дніпропетровщині), автор збірок "Степовий вінок" (1958), "В пору дозрівання" (1960), "Митько-листонош" (1960); Михайло Сренко (нар. 1936 р. в с. Дружия на Київщині), автор збірки "Від сонця жито половіє" (1959), закінчив акторський факультет Київського інституту театрального мистецтва, працює на Київській студії хронікально-документальних фільмів; Василь Діденко (нар. 1937 р. в м. Гуляй-Поле на Запоріжжі), автор збірок "Зацвітай, калино" і "Під зорями ясними", закінчив філологічний факультет Київсь-

кого університету; Олесь Лупій (нар. 1938 р. в с. Ново-Кам'янка на Львівщині), закінчив філологічний факультет Київського університету, автор збірок "Вінки юності" (1957), "Заграй сопілко" (1960), повісті "Горинь" (1960), працює над збіркою поезій "Майовість" ("Л.У.", ч. 11, 36, 50).

М. Коцюбинська розуміє І Драча. В статті "Широкими очима" Михайлина Коцюбинська, відомий мистецтвознавець пише між іншим таке: "Наприклад, треба уявляти перед своїм внутрішнім зором сліпучо-синою палітру Сар'яна і палаючу колористичну гаму Ван Гога, щоб зрозуміти, чому матері художниці, з-під пензля яких "хата блакитна тече в небеса", асоціюються в І. Драча з Сар'янами і Ван Гогами (мова тут про вірш Драча "Етюд матерям-художницям", див. "Смолоскип" ч. 24, 1962). І хіба можна докоряти поетові за інтелектуально-мистецьку насиче-

ність його поезії. Ні, навпаки. Така поезія змушує нас бути в естетичному всеозброєнні, настроює свідомість і емоційне пізнання на сприйняття все нових і нових художніх вражень" ("Л. У.", ч. 20).

● "Подільська памолодь". Молоді літератори Вінниці створили нове літературне об'єднання, яке назвали "Подільська памолодь". До об'єднання належить 30 початківців, а його очолюють Л. Пастушенко (голова), В. Тимчук, Г. Павельська, О. Черногуз, Б. Янчук ("Л. У.", ч. 52).

● Перший заговорив В. Коротич. Після розгрому молодих поетів, перший з циклем нових поезій виступив В. Коротич у журналі "Зміна" за серпень ц.р., де він опублікував вісім своїх нових поезій, а в липні І. Драч опублікував в "Літературній Україні" — "Балладу про Чайку" ("Л.У.", ч. 57), в якій пов'язує українську історичну Чайку з полетом космонавта Валентини Терешкової..

ЦЕ Є НАЙТРУДНІША ПРОБЛЕМА

(Те, над чим варто подумати)

Так відповів мені голова одної із студентських організацій, коли я запитав його, чому студенти не присвячують більше уваги інформуванню чужинців про Україну.

Зупиняючись над тою відповіддю, я прийшов до переконання, що він мав рацію, бо не вистачає знати добре англійську мову і називати себе українцем.

Студент, який має написати екзамен чи розв'язати якусь проблему, мусить перечитати не одну книжку, щоб мати матеріал, як то кажуть "в пальцях".

Те саме відноситься до завдання інформувати чужинців про Україну, бо ж це вимагає певних студій. Як може студент інформувати чужинця про Україну, коли він, за малим винятком, не читає української преси, не знає історії України і літератури. Крім того дуже мале число студентів відвідує курси українознавства, які уряджують університети за допомогою УКА, "Союзівка",

Українські Учительські Громади чи деякі інші організації. Крім того студент може багато навчитися з українознавства і на ідеологічних конгресах, на яких виголошуються доповіді на теми національні, історичні, літературні, економічні і політичні.

Але і в цих конгресах участь студентів дуже скромна. Та й доповіді їх не дуже цікавлять. Дискутантів майже немає, хоча доповіді добре підготовані. Однак, щоб дискутувати, треба бути очитаним. З порожнього не наллеш.

Коли мова про інформування чужинців про Україну і писання протестів, то саме читання української преси і українських книжок також не вистачає. Вслід за теорією мусить іти практика. Студент, який студіює інженерію чи будівництво, вже на третьому році своїх студій починає працювати практично.

Студентський провід повинен ужити тої самої методи, бо не вистачає дати доповідь, яка кінча-

ється дуже часто без дискусії. Доповідь повинна мати висновок і спонукати та закликати слухачів до дії.

А чи наші студентські організації на своїх звичайних чи річних зборах ставлять більший наголос на спростовування невірних вістей про Україну? Навіть резолюції річних зборів студентських і молодіжних організацій не беруть цього до уваги?

Чи справді інформування чужинців про Україну для нас, так для молоді як і для старшої генерації, маловажне?

Справа інформування чи писання протестів повинна бути на деннім порядку місячних чи річних зборів по студентських чи молодіжних організаціях, а також і на ідеологічних конгресах. Не вистачає виховувати нашу молодь в національним і патріотичним дусі. Водночас з тим вихованням мусить іти дія-чин. Цієї дії, у сучасну пору, нам треба якнайбільше, бо лавина фальшивих книжок про Україну суне із щораз більшим розгоном. По американських шкільних підручниках і в пресі Україну трактують як район Росії, а на деяких глобусах і мапах України зовсім не має. Чи на такий стан можемо дивитися байдуже?

Чи справді писання протестів в справі фальшування історичних фактів про Україну це найтрудніша проблема?

Коли студенти нижчих і середніх шкіл можуть виступати в обороні правди про Україну, то студенти вищих шкіл можуть це робити тим більше. А зрештою писання протестів — це не елябо-

рат. Вистачить написати такий протест і на чверть сторінки канцелярського паперу. А виславши їх багато до автора чи редактора, які представляють Україну в кривому дзеркалі, вони можуть мати далеко більший результат чим 5-10 сторінкові мемурандуми із сотнею підписів.

Щоправда є ідейні студенти, які підчас викладів своїх професорів з місця реагують на викривлювання історичних фактів про Україну (Але і є такі студенти, які картають своїх товаришів за їх коректу професорів). Є студентські організації, які по університетах уряджують мистецькі імпрези, або дають реферати на українські теми. СУСТА бере живу участь у так званих асамблеях Об'єднаних Націй, які улаштовують університети. Крім того є і студенти — білі круки, які індивідуально реагують на статті, публікації, шкільні підручники, мапи і глобуси. Це треба їм признати. Однак ця дія спорадична, від випадку до випадку, не масова.

Інформування чужинців про Україну чи писання протестів мусять бути ведені систематично і постійно. Тому студентський провід повинен подбати, щоб при централі і при кожній студентській організації постали інформаційні секції, які повинні ангажувати студентів і абсолювентів вищих шкіл, які диспонують більше вільним часом.

Жертвенність, добра воля і національна свідомість поборять всякі труднощі і тоді інформування чужинців про Україну і писання протестів перестане бути одною з найтрудніших проблем.

Іван Струк

МОЛОДЬ І ОСВІТА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

● Школи України на порозі нового навчального року. Згідно з повідомленнями підсоветської преси, в 1962-63 навчальному році, в Україні завершено чергову шкільну реформу (скільки їх до того було!...). В цьому році вперше відбувся випуск 11річних шкіл, і втретє восьмирічних. В минулому році також вперше впроваджено, як обов'язковий — курс суспільнознавства, який має бути помічним в комуністичній індоктринації молоді. Кількість класів, що закінчили навчальний рік без другорічників зросла на 27,5 тис., а число учнів, які вчаться тільки на "5" збільшилася на 62 тис. і їх зараз в Україні 530 тис. Кількість середніх шкіл у складі 9-11 класів зростає до 112 супроти 51 в минулому році. Кількість учнів всіх типів шкіл зросла на 400 тис. і в загальному становить близько 8 міль., а число нових шкіл збільшилось лише на 700. В учнівських інтернатах при школах живе 140 тис. учнів. В минулому році загальне обов'язкове восьмирічне навчання було зййсне лише в 5 областях України (Чернівецькій, Кіровоградській, Тернопільській, Хмельницькій і Черкаській), а в інших

областях ще багато учнів шкільного віку знаходилось поза школою. До нового навчального року в Україні видано 41 міль. нових підручників, які мають 144 назви, рівночасно з тим в Україну надійшло 17 міль. підручників російською мовою, виданих російським "Учпедгизом", які мають бути дальшим засобом русифікації. Школи України поповнили 11,5 тис. нових учителів. ("Р. О.", ч. 66).

● Вивчення чужих мов. Коли порівняти знання чужих мов учнів шкіл великих міст і периферії, то виявиться, що учні цих останніх на багато відстають. Про це "Р.О." писала: "Не задовольняє нас і загальна підготовка абітурієнтів з іноземних мов, особливо з французької і англійської у випусників периферійних шкіл. У багатьох з них погана вимова, вони не можуть відповісти на прості питання, задані екзаменатором іноземною мовою" ("Р.О.", ч. 65). Від чотирьох літ на Україні в деяких школах викладається ряд предметів іноземною мовою. В РРФСР в 6-9 класах викладається іноземною мовою географія, а в 9-10 — англійська та американська література, ма-

шинознавство і електротехніка. В Україні навіть немає розпрацьованої програми навчання іноземними мовами, а підручники, якими користуються учні і учителі написані 10 років тому ("Р.О.", ч. 80).

● Кари для учнів. В багатьох школах України знайдено такі кари для учнів: дарова праця на колгоспних ланах! Про це учні 11 класу Третузянської середньої школи пишуть: "Нам часто говорять вчителі, що труд приносить моральну насолоду, що його треба любити. Але досить комусь з учнів у чомусь завинити, його карають... працею — дають роботу, яка нічого спільного не має з навчальною програмою. Отже, не любов до праці пробуджується в дехого з нас, а зневага". ("Р.О.", ч. 67).

● Високі школи. На вузах і технікумах України в новому навчальному році навчається 1 міль. 130 тис. студентів. На перші курси високих шкіл прийнято 137 тис. нових студентів. При вузах організовано 69 загальнотехнічних і 55 загальнонаукових факультетів. В минулому навчальному році технікуми і вузи У-

країни випустили 180 тис. молодих спеціалістів з середньою і вищою освітою ("Р.О.", ч. 59, 70).

● **Творчість юних.** 4 вересня відкрилась в Києві всеукраїнська виставка учнів шкіл України, на якій експоновано 1500 творів мистецтва, дитячого живопису, різьблення по каменю й дереву, скульптури, вишивок, майолики, інтарсії. Велике враження на глядачів справляли скульптури з пластиліну шістнадцятирічного Анатолія Куша ("Катерина", "На пана", "Переправа" ("Р. О.", ч. 71).

● **Львівські студенти і...** Ельвіс Преслі. Довга стаття про вплив Е. Преслі на львівських студентів починається так: "Навесні цього року група молодих людей Львова, серед них і кілька студентів політехнічного й медичного інститутів, захопилися

рок-н-ролами й твістами, обравши собі за взірць горезвісного "короля джазу" Преслі. поступово почала сповзати на шлях палювання нашої культури, народних традицій, а де-хто скотився на край безодні". З дальшого виходить, що цих молодих людей притягнуло до "громадської відповідальності", де вони калялись, і т.д. ("Р. О.", ч. 71).

● **Нова будівля Харківського університету.** Будівля Харківського університету є найбільшою на всю Україну. Кілька даних про неї: довжина всіх коридорів — 12 кілометрів, загальна площа споруди — 61 тис. квадратних метрів. Університет має 3,000 приміщень, з них дві з половиною тисячі — це аудиторії, лабораторії, кабінети, залі. По приміщеннях університету розвішано 515 великих

годинників. Бібліотека університету розрахована на 2 мільйони книг. Будівлю університету споруджено за проектом і обчисленнями вчених Харківського інженерно-будівельного інституту на чолі з його ректором Чупісом.

Коли ідеться про самий університет то в ньому навчається 10,794 студенти (це з вечірнім, заочним відділенням і загальноосвітнім факультетом). У ньому навчає 579 викладачів, а серед них 37 докторів і 216 кандидатів наук. 132 чоловіка навчається в аспірантурі.

До цього треба додати, що Харківський університет — це чи не найбільш зрусифікована висока школа в Україні, яка ще до того носить ім'я великого україножера М. Горького. ("Р.О.", ч. 71).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

VII КРАЙОВИЙ КОНГРЕС "ЗАРЕВА" В США

Філядельфія (Вл. Кор.). 28-29 вересня 1963 р. відбувся у Філядельфії VII Крайовий Конгрес "Зарева" у США.

Участь у Конгресі взяло понад 100 членів і симпатиків "Зарева" та кільканадцять гостей. Були представники від таких осередків: Філядельфія, Нью Йорк, Балтімор, Клівленд, Честер і Албані.

Привіти: Учасників Конгресу усно вітали представники від 13 українських організацій і установ різного характеру. Писемних привітів часпіло 27.

Президія і комісії: Конгресом керувала Президія у складі: Осип Зінкевич (голова), Марко Царинник (заступник), В. Гнатюк і В. Татунчак — секретарки. До ділових комі-

сій входили: Номінаційна — П. Дорожинський, В. Процик, Б. Гасюк; Організаційно-діяльностейва: М. Герець, А. Кіпа, Д. Новаківська, М. Годованець; Статутова: А. Кіпа, О. Врублівський, Д. Новаківська, А. Серета-Слюсарчук, В. Камінський; Ідеологічна: Т. Онуферко, А. Процик, В. Процик, С. Зінкевич, М. Царинник; Резолюційна: д-р П. Стерчо, П. Дорожинський, М. Герець, А. Кіпа, Т. Онуферко.

Діяльність уступаючої Управи "Зарева": "Зарева" в США охоплює сім клітин і два представництва (Трентон і Ньюарк), які нараховують 180 членів. Приблизно половина цієї кількості це студенти, а друга половина — абсолюенти високих шкіл. Клітини "Зарева" в залежності від сво-

го членства і його освіти влаштовували Студійні Дні, Академічні або Ідеологічні Вечори, а таксамо імпреси святкувального характеру. Крайовий Провід брав участь у Другому Ідеологічному Конгресі в США спільно з СУСТА, ОДУМ-ом і "Обновою". Основну працю виконували Клітини, при чому вони були координовані Крайовим Проводом, члени якого, за час свого дворічного терміну, відвідали кожна з них, обговорювали біжучі справи, беручи участь у панелях і виступаючи з доповідями. За звітний час голова КП Б. Гасюк отримав понад 200 листів і вислав понад 300. До найактивніших членів КП, крім його голови Б. Гасюка, треба ще зарахувати О. Врублівського та Авру Середу-Слюсарчук.



Група учасників VII Конгресу "Зарева" в США, який відбувся 28-29 вересня у Філядельфії.

Деякі члени КП, вибрані на попередньому Конгресі, не виконували тих своїх обов'язків, які добровільно на себе перебрали. Вістки про працю "Зарева" в США були опубліковані в багатьох українських часописах.

Перебіг Конгресу: В програму Конгресу крім суто ділових справ (звітуння, дискусії над звітами і т.д.) входили дві доповіді — Т. Онуферка "Ідеологічні основи "Зарева"" і М. Герця "Форма і зміст діяльності "Зарева"". Перша доповідь була більш дискусійного характеру і виявила, що є ще багато спірних питань, які треба вивчити та уточнити. Друга доповідь була суто ділового характеру і в ній доповідач поставив головний наголос на працю ділових комісій, які мають бути основою діяльності цієї ідеологічної студентсько-академічної організації.

Обидві доповіді були на високому академічному рівні.

В часі Конгресу крім широкої дискусії над обома вищезгаданими доповідями, широко дискутовано питання інформації чужинців про Україну та спростовування неправдивих тверджень деяких американських видань, що підніс п. І. Струк. Багато часу і уваги присвячено справам студентського станового життя в США і цілому рядові проблем пов'язаних з діяльністю "Зарева". У дискусіях брали участь такі особи: П. Стерчо, Б. Гасюк, М. Царинник, О. Зінкевич, Аня Процик, Д. Міський, І. Струк, А. Кіпа, Т. Онуферко, М. Герця, Алла Герця, П. Дорожинський, Р. Мац, ред. М. Пасіка, О. Врублівський та інші.

Після уділення абсолютної уступачій Управі, на пропозицію Номінаційної Комісії обрано новий Крайовий Провід.

Новий Крайовий Провід "Зарева" в США: Михайло Герця — голова, Анна Процик — заступник, Володимир Гнатюк — секретар, Богдан Гасюк — організаційний реф., Осип Врублівський — фінансовий реф., Марко Царинник — діяльностейний реф., Дарія Новаківська — пресовий реф., Василь Камінський — вільний член.

Контрольна комісія: Володимир Бакум — голова, Альберт Кіпа, Марія Годованець — члени. **Товариський Суд:** Володимир Процик — голова, Оксана Бак-Бойчук, Ірина Годованець — члени.

● **Буенос Айрес. Нова Управа САУС-у.** На повний 1963-64 акад. рік Союз Аргентинсько-Українських Студентів має нову Управу в такому складі: Кірій Іваник — голова, д-р Ярослав Бандура — заступник, Марія Головай — секретар, Ольга Івасюк — заступник, Лідія Бурбан — скарбник, Пиліп Карватський — заступник; референти: Роза Азаркевич — зв'язку, Оксана Качмар — культурно-освітній, Петро Пілю — технічний, Естера Помазанська — спортивний, Лариса Крот — бібліо-

текар. **Контрольна комісія:** інж. В. Бандура, О. Хам, О. Яхно. На відміну від попередніх років Загальні Збори САУС-у відбувались за західним демократичним зразком з гарячою передвиборчою кампанією (написи: "Голосуйте твердо лінію — Іваник Бандура"!). САУС належить до одної з найактивніших студентських централей у вільному світі. В одному лише останньому році уступаючи Управа відбула 20 своїх засідань, її члени беруть активну участь в різних українських громадських установах, включаючи представництво ВО УНР. В цьому році активно і довголітнього члена САУС-у О. Хама обрано на пост ген. секретаря ФЕДЕЦЕ — Федерації Екзильних Демократичних Студентів Східної та Центральної Європи. О. Хам і М. Василик брали участь у Конгресі "Паєк Романа" в Монтевідео, про що широко писала Уругвайськ апреса. В попередніх роках появлявся періодично орган САУС-у — "Студентське життя" за редакцією Богдана Коваля, відомого також зі своєї поїздки по Америці і Канаді. В цьому році, як і щорічно, САУС влаштовує доповіді для студентства і громадянства з політично-ідеологічною проблематикою.

● **Дітройт. Нова Управа ТУСМ-у.** На VII-му Конгресі ТУСМ-у обрано нову Управу цієї середньошкільно-студентської ідеологічної організації в такому складі: Б. Кульчицький — голова, К. Савчук — 1-ий заступник, політично-ідеологічні справи, Т. Когут — 2-ий заступник, організаційний реф., А. Скальський — заступник для зовнішніх зв'язків, Р. Гуцал — заступник і представник на Канаду, Т. Дужа — пресовий реф., В. Будзак — фінансовий реф., Р. Шаран — секретар протоколів, Л. Чорнобрива — кореспондентський секретар, І. Кунаш, З. Сохор, З. Колінко, М. Савчак — вільні члени. **Контрольна комісія:** І. Чума, Б. Футей, І. Іваницький, З. Филіпович, Р. Крутян. **Товариський Суд:** Н. Бандера, Б. Вальків, Ю. Кульчицький, М. Подгурська, І. Скуб'як.

● **Блумінгтон, Інд. Делегація СУСТА на Конгресі ЮСНСА.** На 16-му Конгресі американської студентської централі ЮСНСА, який відбувся 18-29 серпня д.р. в університеті Індіана у Блумінгтоні, брала участь делегація СУСТА, до якої входили його члени Управи — Т. Матійців і Б. Сацюк в ролі обсерваторів.

● **Вінніпег. Об'єднання Колегії св. Андрея з Манітобським університетом.** З початком нового академічного року завершено об'єднання Колегії св. Андрея у Вінніпегу з Манітобським університетом, на площі якого побудовано для неї нові будівлі. 15 вересня розпочав працювати Теологічний Факультет Колегії (Вища Православна Богословська Школа), деканом якого є Митрополит Іларіон.

● **Оселя ім. О. Ольжича. Доповіді "Зарева".** 10 серпня "Зарево" влаштувало на оселі ім. О. Ольжича дві доповіді: п. Загорського — "Русифікація української мови в сучасній Україні" і А. Кіпи — "Асиміляція української молоді в Америці". Після доповідей відбулась широка дискусія.

● **Філадельфія. Україністика на Пенсильванському Університеті.** У 1963-64 акад. році на Пенсильванському університеті в Філадельфії проф. Г. Лужницький веде вже п'ятий рік виклади з історії української літератури, а д-р Наталія Пазунок вперше — виклади з української мови. Обидва курси є акредитовані.

● **Вінніпег. Конгрес студентської "Обнови".** У Вінніпегу відбувся 31 серпня — 2 вересня VI-ий всеканадський Конгрес української студентської католицької організації "Обнова", відмічуючи десятиріччя свого існування. "Обнова" має свої відділи у Вінніпегу, Монреалі, Торонті, Едмонтоні, Саскатуні і Ванкувері.

● **Філадельфія. Інавгурація українознавчих студій.** 7 вересня відбулась у Філадельфії, заходами Відділу Слав'янських і Балтійських Студій Пенсильванського університету та місцевого Відділу УККА, інавгурація українознавчих студій. На інавгураційній програмі виступили зі словом д-р А. Салис від згаданого відділу, проф. Б. Гнатюк від Відділу УККА, а д-р Н. Пазунок дала виклад на тему "Етимологічні "о" і "е" в нових закритих складах". Програму закінчено фортепіанним сольо професора В. Кіпи, яке було попереджене словом його сина, викладача університету А. Кіпи. Увечері того ж дня відбувся бенкет. У інавгураційних святкуваннях взяли участь представники від 78 організацій і установ.

● **Відень. Українська мова на Віденському університеті.** У рамках інституту слов'янської філології Віденського університету відбувається також курс української мови, який ведуть д-р С. Наклович і інж. Л. Гавриш. Курс звичайно відвідує 5-6 студентів.

● **Акрон. Курс історії України в університеті.** В університеті в Акрон (Огайо, США) відкрито курс історії України, який веде д-р Теодор Мацьків.

● **Балтімор. Клітина "Зарева".** У вересні переорганізовано місцеве представництво "Зарева", яке очолювала протягом кількох років Марійка Бендок-Івасків — в окрему клітину, до першої Управи якої вибрано: О. Зінкевич — голова, О. Лучишин — заступник, М. Івасків — секретар. Контрольну комісію очолює інж. Т. Хархаліс, а Товариський Суд — д-р М. Ласійчук. Клітина "Зарева" спільно з місцевою УСГ,

яку очолює Орест Поліщук, розпочинає цикл Академічних Вечорів у зимовому сезоні.

● Чикаго. Інавгураційний день Т-

УСК "Обнова". 8 вересня відбувся в Чикаго інавгураційний день ТУСК "Обнова", у програмі якого крім різних урочистостей релігійного харак-

теру, була виголошена доповідь Ф. Я. Свищука — "Суть і завдання ТУСК "Обнова". У святкуваннях взяло участь понад 100 студентів.



Група учасників Другого Українського Студентського Ідеологічного Конгресу в США, який відбувся 11-12 травня 1963 р. в Нью Йорку і який спільно влаштували СУСТА, "Зарево" ОДУМ і "Обнова". В першому ряді стоять з-ліва: П. Дорожинський (Президент ЦП "Зарева"), В. Гнатюк, О. Врублівський, А. Гасюк, М. Годованець, М. Царинник, О. Бак-Бойчук, С. Хемич (Президент ФКУ), В. Прибила (Президент СУСТА, за С. Хемичем).



Там де буде стояти пам'ятник Т. Шевченка у Вашингтоні. Група членів і симпатиків "Зарева" в часі посвячення площі під пам'ятник Т. Шевченка у Вашингтоні. Стоять з-ліва: Л. Купчик, Л. Зобнів, П. Дорожинський, Н. Климовська, Ю. Кобрин, Р. Микита, Д. Палажій, О. Зінкевич, Н. Зінкевич, Х. Волинець, А. Бігун, А. Гасюк, Ю. Сваричевський, А. Кіпа, Б. Гасюк. На фотографії нема дев'ятох членів "Зарева", які також брали участь у святкуваннях.

НОВІ ЧИСЛА СТУДЕНТСЬКИХ ВИДАНЬ

● "Студентське слово", ч. 4 (85), сторінка СУСТА, додаток до "Свободи" (13 вересня). Редакційна Колегія: Марта Савчак, Лариса Ганушак, Оленка Гікава-Сацюк. Зміст: М. С. — "6-ий Конгрес СУСТА", "Комунікат Президії 6-го Конгресу СУСТА", О. Гікава-Сацюк — "Мої враження з 6-го Конгресу СУСТА в Клівленді", д-р З. Винницький — "Для тих, що прийдуть після нас...", Юрій (? — Ред.) Третяков — "Прощання" (вірш).

● "Сторінка Зарева", ч. 2 (6 — ? ред.), Ріклі, додаток ЦП "Зарева" до "Свободи" (28 вересня). Зміст: П. Дорожинський — "За поглиблення світоглядних студій", "Виставка в Альбертському університеті", А. Процик — "Конференція на оселі ім. О. Ольжича", А. П. — "З діяльності "Зарева" в Нью Йорку", Л. Калинич — "Зустріч з головою УНР", А. Г. — "Україна в очах англійських дипломатів у 1919 р.", "Доповідь О. Підгайного в Монреалі", "Студентська петиція до Конгресу",

"Організаційна Конференція в Клівленді", "Від Історичної Комісії", "Програма VII Крайового З'їзду ОУАТ "Зарева" в США".

● "Студентська думка", ч. 8 (18), сторінка ГУ ТУСМ-у, додаток до "Томону України" (Торонто, 28 вересня), редактор — Х. Кульчицька, співредактор — Н. Бандера. Зміст: учасник — "Ще про VII Конгрес ТУСМ", В. Б. — "Вартісна книжка", В. Будзак — "Напрявні праці", "Резолюції VII Конгресу ТУСМ", хроніка, повідомлення і подяка.

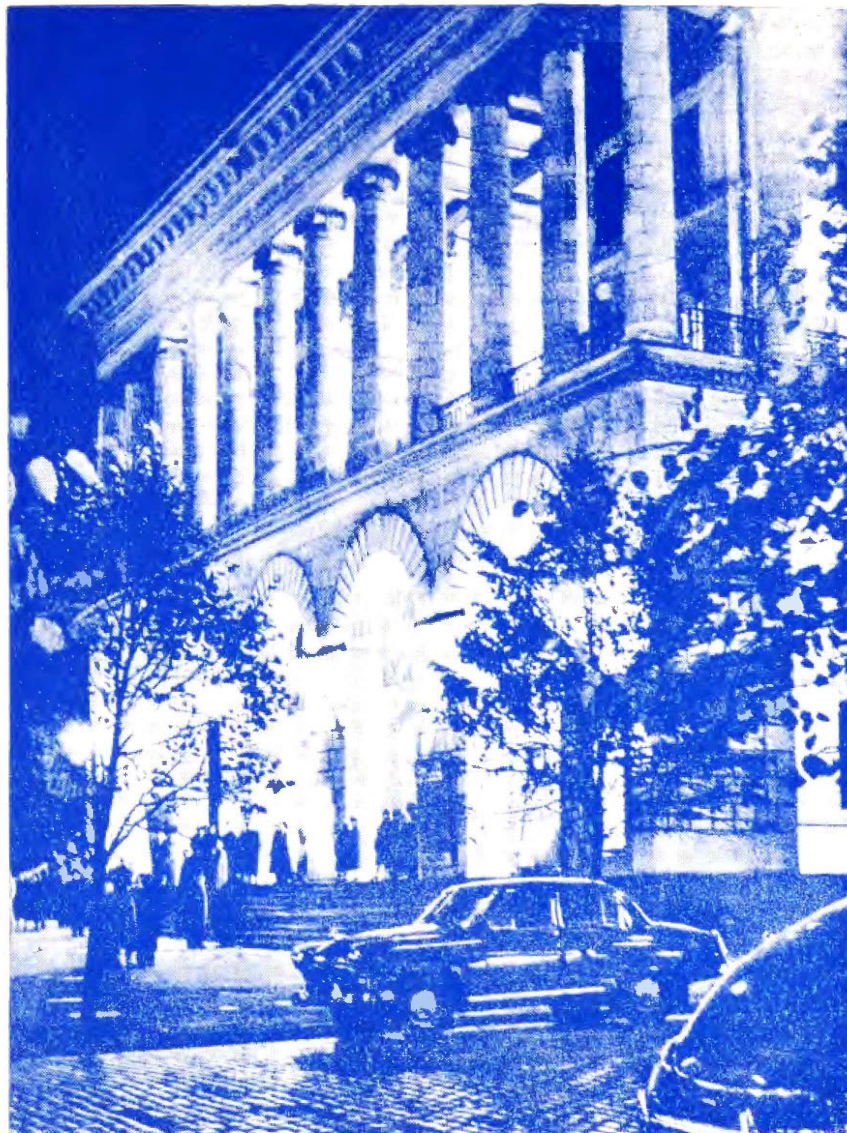
● "Студент" — орган УСГ у Філадельфії. Березень, 1963. Появляється час від часу, при задовільній кількості матеріалу. Стор. 10. Шапірограф, Редактор Т. Старух. Мистецьке оформлення. Л. Домбчевський. Коректа: М. Царинник. Репортер: Б. Гасюк. Тираж: 125 прим. Зміст: Т. Шевченко — "Послання", Б. Г. — "Сходини УСГ у Філадельфії", А. Цар — "Укр. Концерт в Ля Салл коледжі", М. Царинник — "Завваги до українських видань", А. Цар — "А

вона чекає", "Агой", Ф.Л.М. — "Новини".

● "Студент", орган УСГ у Філадельфії. Квітень 1963. Тираж: 300 прим. Стор. 17 (журнал не нумерований). Зміст: З. Ч. — "Поклінь Творцеві", Ред. — "Христос Воскрес", Т. Онуферко — "Передаю прапор", Б. Гасюк — "З перспективи десяти років". Ф. Лукіянович — "Нав'язім перервану нитку", Шверо — "Два знайомі", Фо і До — "Докази, що вже весна", Вуйко Влодка — "Поради вуйка Влодка", оголошення, повідомлення.

● "Студент", орган УСГ у Філадельфії, серпень-вересень 1963, тираж — 125, шапірограф, стор. 11. Зміст: Б. Гасюк — "Десятьліття УСГ у Філадельфії", Шверо — "Зацвіли цвіточки", "Причина" (вірш), А. Б. — "Активність УСК при Темпл", Б. Гасюк — "Другий Український Ідеологічний Конгрес в ЗДА", Б. Гасюк — "Коновалець і ми", З. Ч. — "Українському емігрантові", Шверо — "Пляжєві поради".

СМОЛОСКИД
»SMOLOSKYP«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ І СТУДЕНТІВ
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS



У 50-річчя Київської Державної Консерваторії.
Будинок консерваторії.

“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

ВИДАВНИЦТВО СМОЛОСКИП

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія:

Голова: Лев Винницький

Члени: Марко Антонович, Богдан Гасюк,
Павло Дорожинський, Осип Зінкевич,
Анна Процик

Головний Редактор:

Осип Зінкевич

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

Редактор застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Підписані статті не завжди відзеркалюють погляди Редактора чи Видавничої Комісії. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним подання джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокі число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnyckyj

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytsch,
Anna Procyk.

Editor-In-Chief

Osyp Zinkewytsch

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Maryland, USA

The Editor reserves the right to condense and correct manuscripts. Signed articles do not necessarily reflect the views of the Editor or the Publishing Board. Reprints are permitted only with the express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnytska

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.	Стор.
Микола Колісник: “Інтермеццо” (вірш)	1	Естетика шестидесятників 7
* * * : “Ми і молоді поети в Україні”	1	Марко Антонович: Проблеми української мови 9
Осип Зінкевич: “Останнє слово молодих творців”	3	Молода література в Україні (хроніка)..... 10
* * * : Володимир Дрозд	5	Молодь і освіта в Україні (хроніка) 11
Володимир Дрозд: В надвечір'я Нового Року (Оповідання)	5	Хроніка українського студентського життя 12
		Нові числа студентських видань 16



Рік 15 ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ 1963 ч. 6 (103) NOVEMBER — DECEMBER 1963 Vol. 15

МОЛОДА ПОЕЗІЯ В УКРАЇНІ

ІНТЕРМЕЦЦО

Коли пронизують серце
Жалі — боління гострожалі
і чорним круком вгніздиться в душі
хімерний сум,
не осуди мене!
Не осуди,
що солод зустрічної миті
струїла гіркота мого мовчання.
Та ти поглянь:
на заході кривавім
самотнє сонце зранене конає,
мов істина, що страчена на пласі
підступності людських облуд — оман,
і птахом злотоперим
його останній промінь призахідний
сів на плече тобі.
Поглядь його,
поглядь,
і сльози,
останні сльози втри співчуттям.
Прислухайся:
вітрець, що так недавно

стодзвонну кобзу в захваті голубив,
заплутався в березовім гаю,
і танє в надвечір'ї людський гомін,
веселний гомін,
люба серцю мова...
Так засинає край денних щедрот.
Та не затих він,
щоб слухати прибії чуттів високих
щоб уквітчати стружене чоло
трояндами розквітлих поривань
і нашми зітханнями впиватись.
О ні!
Тн бачиш, як він марить забуттєво
і в дальню глядить мільярдво.
Коли проснеться день рожевошкний
і першій промінь,
наче усміх сонця,
проріже вранішній серпанок.
Ходімо й ми назустріч новому дню.
Хай нас цілує збуджене порання
устами сонця чистого.
Ходімо!

Микола Колісник (Донецьк)

Ми і молоді поети в Україні

Коли переглядатимемо українські еміграційні періодичні видання, то побачимо, що наш журнал "Смолоскип" був одним з небагатьох, де публікувались найобширніше матеріали про молоду поезію в Україні. В інших виданнях теж друкувалось дещо, але на підставі їхніх даних, читач не міг би вивести суцільного образу про той процес, який відбувався і далі відбувається в культурному житті нашої поневоленої Батьківщини.

В минулих місяцях зроблено три основні закиди у зв'язку з передрукуванням творів молодих з України, українською еміграційною пресою:

— Большевицька критика обвинуватила молодих поетів у тому, що вони ідейно за мало озброєні, мають замале знання основ марксизму-ленінізму, не кермуються принципами соціалістичного реалізму, допускаючись постійно помилок ідейного характеру, у своїй творчості. Ці помилки, мовляв, використовують буржуазні-націоналісти за кордоном і передруковують, а то й перевидають їхні твори.

— Деякі еміграційні критики зробили також подібні закиди, мовляв, на еміграції дехто передруковує твори ворогів українського народу, комуністів і комсомольців і тим поширює зміновіховство (!...).

— Ще інші еміграційні видання зробили закид, що ми неповинні передруковувати підсоветських творів, бо тим шкодимо їхнім авторам.

Це були основні закиди, з двох цілком протилежних сторін, на які кожний з нас, хто цікавиться дійсністю в підсоветській Україні, повинен мати відповідь перед українським громадянством і перед своєю совістю.

На ці закиди ми може не будемо давати безпосередньої відповіді, проте хочемо звернути увагу на кілька принципових справ.

По-перше. Підсоветських письменників, не лише українських (цих ще найменше) передруковують не лише різні екзильні видавництва, але також західні не-комуністичні, без згоди і дозволу авторів. Так були видані в різних мовах "Відлига" — І. Еренбурга, "Крила" — О. Корнійчука, "Не хлібом єдиним" — Дудінцева, "Один день Івана Денисовича" — А. Солженіцина і багато інших.

По-друге. Коли йдеться про українську підсоветську літературу в останніх 43-ох роках, то мабуть немає ані одного підсоветського письменника і поета, твори якого не були б передруковувани еміграційними українськими виданнями, в тому й націоналістичними. Так передруковувались твори членів комуністичної партії, з високими відзначеннями і старшинськими рангами в Червоній Армії — В. Сосюри, А. Малишка, Ю. Яновського, М. Рильського, П. Тичини і багатьох інших. Так передруковувано і даліше передруковується сучасних молодих українських підсоветських поетів.

В їхньому випадку не зроблено жодного вийнятку, їм не присвячено більше уваги, як колись Тичині, Рильському чи Сосюрі. Ніхто в їхніх творах не дошукувався і не дошукується "націоналізму", бо такого в них не було і не має. Ми знаємо, що всі вони і Драч, і Вінграновський, і Коротич комсомольці, або члени партії і завжди були лояльні до панівного режиму, хіба що з тою різницею, що говорять і пишуть українською мовою.

Коли ми їх передруковували і писали про них — то в наших статтях ми не робили далекойдучих висновків (як це дехто, нажалював), ми старались бути лише і н ф о р м а т о р а м и про ті процеси і про тих молодих людей, які з'явилися в останніх кількох роках в Україні. Ми не йшли так далеко, як деякі російські еміграційні видання, які добачують в появі Свтушенка, Вознесенського і Ахмудінської — прихід "нової Росії" (!...).

В нашій opinii, хоч прийшла в українську літературу група молодих здібних творців, то все ж "нової України" ще немає, і не чути

її приходу — вона живе покищо лише в наших душах.

Кожній здороводумаючій людині стане ясным, чому большевики проти передруковування підсоветських письменників (байдуже якої національності екзильними виданнями чи навіть західними).

Ясно і недрозначно повинно бути для нас, що вони хочуть створити якнайглибшу прірву між українцями в Україні і на чужині. Хочуть порізнити нашу спільну духовість і довести до того, щоб ми на чужині, які боремось за визволення нашого народу, вбачали в кожному землякові в поневоленій Батьківщині, нашого ворога, носія і речника комуністично-російської системи.

В большевицькому інтересі демонструвати (а не зближуватись з ними!) проти наших і так заляканих братів, яким вдається сюди, на захід, прорватись почерез тисячі загород і перешкод.

А рівночасно нашим братам в Україні, вони хочуть доказати і вщепити в них переконання, що ми так зв. "буржуазні-націоналісти" буцімто "запродались імперіялістам" і служимо їм, а не українському народові.

Хто цих простих речей не може збагнути, той дуже короткозора людина.

В інтересі української справи, нам треба знати, що діється в Україні, щоб сильнішими бути в наших самостійницьких переконаннях, непримиреннішими до ворога і окупаційної системи в нашій Батьківщині, щоб краще могли ми працювати для визволення нашого народу.

Не для пропаганди, а для науки ми передруковували і передруковуватимемо твори молодих літераторів з України.

Не тому, що в тих творах ми бачимо якийсь свідомий "націоналізм" (бо такого там немає), а тому, що бачимо в тих творах справжнє мистецтво, а не штамп, справжню літературу, а не агітку.

Всі міркування про естетичне виховання неодмінно зводяться до одного: потрібні культурні, талановиті люди, які пристрасно люблять правду у житті й мистецтві і не терплять діяльної бездіяльності, байдужості і так званого формалізму, тобто шкідництва. Тільки такі люди можуть робити потрібну для суспільства роботу, а не убогі духом гниючки, які хоч і добросовісно виконують свої завдання, проте фактично відіграють шкідливу роль, вносячи систематично дух мертвоти, нудьги і байдужості в справу боротьби з душевною дрімотністю.

Євген Сверстюк

Розгром молоді літератури в Україні (3)**Останнє слово молодих творців**

Розгром молоді літератури в Україні триграв цілий 1963 рік. З обвинуваченнями проти них виступали критики, письменники, поети, партійні керівники. Для осуду молодих влаштовувано збори, мітинги, де виступали партійні активісти критикуючи молодих творців за їхній буцім то "формалізм" і "абстракціонізм" у їхніх поетичних і прозових творах та в мистецтві.

У багатьох випадках молоді боронились або старались зм'якшити своє становище.

Серйозні обвинувачення висунув, у останній хвилині, навіть Л. Новиченко, який раніше оцінював їх дуже прихильно, а тепер почав гукати, що ці молоді не прочитали "всерйоз жодної марксистської книги ("Л.У.", ч. 28).

З-поміж всіх молодих "найзавзятіше" боронився М. Вінграновський при кількох нагодах. 10 квітня 1963 р. РАТАУ, передаючи про нараду 8-9 квітня, про його виступ говорило: "Не дістав схвалення виступ молодого поета М. Вінграновського. Гостру, але справедливу критику, якій його було піддано на нараді, він сприйняв неправильно. Незаперечні факти, що свідчать про його зазнайство і помилки в творчості, М. Вінграновський намагався спростувати, виявляючи себе немов безпідставно ображеним літератором", а далі "багато виступаючих на численних прикладах і фактах показало всю помилковість і безсилля виступів В. Некрасова (—за його репортажі про Америку — О.З.) і М. Вінграновського".

М. Вінграновський мав відвагу сказати, що на нього "зведено наклеп" і що ті старші письменники, які почали так завзято критикувати молодих, написали "багато, томи брехні написані цими людьми, які прикриваються словами "партія", "народ", "Шевченко" ("Л.У.", ч. 30).

А коли письменник Василь Козаченко закинув М. Вінграновському, що його "духовним батьком є не Довженко, а скоріше Еренбург", молодий поет йому з гордістю відповів, що він ніколи не був учнем Еренбурга".

Коли на нарадах 8-9 квітня молоді не здавались — на них зроблено сильніший натиск, почувшись навіть погрози, не говорячи вже про лайку. Щоб завершити розгром, відбулись 19 квітня збори партійної організації київських письменників, на якій виступали проти молодих О. Корнійчук, Я. Баш, О. Левада, В. Земдяк, П. Панч, В. Вільний, М. Шеремет, Д. Ткач та інші. Під тиском виступів і позакулісових переговорів та умовлянь по-

чав каятись М. Вінграновський, нагадуючи подібні самокритики сталінських часів.

"СПОВІДЬ" М. ВІНГРАНОВСЬКОГО

Цієї сповіді і каяття М. Вінграновського не опублікувала жодна українська газета за кордоном. А це цікавий виступ, який дає багато матеріалу про особу поета, про обставини і систему, в якій доводиться творити в підсоветській Україні.

"Після зустрічі в Кремлі, — говорив М. Вінграновський, — а також республіканської ідеологічної наради я багато передумав. Багато чого по-новому побачив, переосмислив.

Я дуже вдячний товаришам, які по дружньому критикували мої окремі вірші. Я приймаю цю критику. Ніколи свідомо я не хотів протиставити письменників молодшого і старшого покоління. Я сам сержант. З любов'ю



Микола Вінграновський у ролі сержанта Івана Орлюка у фільмі Олександра Довженка — "Повість полум'яних літ".

думаю про Олександра Довженка, у якого хочу вчитися любові до свого народу, скромності і художньої принциповості. І тому мені близький і дорогий сержант Іван Орлюк — чи то він є письменник, чи металург, чи сівач. Він і залишається для мене сівачем отих зерен соціалістичного реалізму, які він сіє сьогодні з екранів 82-ох країн світу. Ось чому я хочу залишитися сержантом і в нашій поезії.

І жалюгідним пігмеєм з націоналістичних смітників Європи я хочу заявити на весь голос: що я ніколи не понесу ворогові хліб із цих зерен зі своєї хати.

Я ще раз хочу заявити, що ніколи не був учнем Еренбурга, що все робитиму, аби бути і слугою, і сином народу. Але я глибоко розумію, що це треба довести ділами, як мені слушно радили на республіканській

ідеологічній нараді. Що це означає для мене конкретно? Це значить — йти до своїх героїв. Вони є скрізь, на всіх просторах моєї Вітчизни. А що може бути більш захоплюючим і ціннішим для письменника, ніж людина, її діла?

Светушенко поїзав у паризький "Експрес", щоб кинуть гінь на молоде і старше покоління. Я вирішив іншим експресом йти до своїх героїв: Київ — новобудови семирічки. Светушенко в своїй "Автобіографії" заявив, що справедливість — це поїзд, який затізняється. Ні, справедливість, як сказав мій друг Дмитро Павличко, це поїзд, який не затізняється, бо його ведуть комуністи.

І для мене було б найбільшою ганьбою і скрутою затізнитися на цей поїзд".

З дальших виступів на цій нараді відмічено з молодих лише виступ В. Коротича і критика І. Дзюби.

Віталій Коротич старавсь грати роллю медіатора, яка йому допомогла три місяці опісля увійти до редколегії київського молодіжного журналу "Зміна".

Про його виступ "Літературна Україна" (ч. 33) писала: "Поет Віталій Коротич, схвалюючи виступ М. Вінграновського, сказав, що хотів би його незабаром привітати з новими творами про життя народу-трудівника. Але тут же В. Коротич зробив спробу пом'якшити критику на адресу тих, хто помилявся. Склалося враження, що цим самим він обстоював право і далі помилятися, блукати манівцями нікому не потрібних трюкачів."

Як виходить з голосів в українській підсоветській пресі, цікавий мав бути виступ критика Івана Дзюби. Але ніде текст його слова не був опублікований, може тому, що він "обурив" і так заляканих письменників старшого і середнього покоління. Про цей його виступ пишеться:

"Не задовольнив учасників зборів і навіть викликав обурення, плутаний, місцями абсурдний і безтактний виступ І. Дзюби. Ратуючи за культуру й етику при полеміці, він сам припустився випадів проти своїх опонентів, намагався звинуватити в несправедливості всіх тих, хто виступав з критикою ідейних збочень деяких письменників". Зокрема І. Дзюба протиставляв поняття "слуга народу" і "сини народу", які поставлено прямо на вістря меча після появи в Україні групи молодих поетів, які доводили, що вони є "сини народу", а не "слуги народу".

На цій нараді Драч здається не виступав, але зате він виступав на ідеологічній нараді 8-9 квітня, на якій зачитав учасникам "Баладу про випрані штани" (яка мала викликати страшне "обурення" у присутніх)

і вірш "Дві сестри" про "долі загублені" двох колгоспниць-птахівниць через незавидну професію (він пише: "Кури, гуси — все життя у пір'ї...", "Вони непоміченими прийшли у світ і непоміченими тихо помруть")... За цю свою срьє І. Драча викинено з праці в "Літературній Україні" і вислано до Москви на перші іховання, де він і досі перебуває. Після повернення з подорожі по Італії, І. Драч підготував цикл віршів, але зі страху перед наслідками, жодний журнал не хоче їх надрукувати, мовляв вони написані в "формалістичному дусі" ("Л.У.", ч. 55).

Так закінчилась одна сторінка в історії новітньої української літератури.

ЗАМОВКЛИ МОЛОДІ ПОЕТИ, А УКРАЇНА ДАЛЬШЕ ГОМОНИТЬ...

Молоді поети замовкли. Часом прорветься їхній голос в якому відчувається краса слова і силу мистецького образу. Розгром молодих потряс цілою Україною. Ще й тепер чути відважні голоси "за" і залякани "проти".

Недавно "Літературна Україна" провела анкету серед своїх читачів. Не багато відгуків у ній опубліковано, але й серед них є декілька цікавих. Молодий інженер зі Львова В. Вітрук пише: "Мені припали до вподоби поезії М. Вінграновського, І. Драча, Ліни Костенко", а робітник І. Половинчук з села Кальник на Вінниччині пише й таке: "Мені довелося нещодавно сперечатися з одним працівником місцевої газети, який твердив, що зараз уже не треба писати так, як Шевченко, Рильський, Тичина, а лише так, як Драч, Вінграновський і Коротич. "Вони себе ще покажуть", — переможно заявив мені той працівник" ("Л.У.", ч. 85).

Чи покажуть вони себе — важко сказати. В існуючій дійсності, де пануюча влада в панічному страху перед свободою вільного слова, — вбиває творчість цього слова (тепер уже і не фізично) — не можна надіятися на вільну творчість.

Короткотривале відродження і прихід в літературу молодих поетів і письменників — це запорука живучості і духової сили нації. Без їхньої появи, і без приходу все нових і нових молодих людей (про яких ще нераз писатимемо) на арену духового життя народу, ми могли б серйозно застановлятися над нашим майбутнім, над майбутнім нас, як цілості.

Нація пережила страхіття від духового до фізичного і від фізичного до духового вбивства, переживає й це лихоліття, чого запорукою є наша сила й переможність, наш непереможний дух і вільне слово.

О. Зінкевич

ТВОРЧИСТЬ МОЛОДИХ В УКРАЇНІ

Володимир Дрозд



Володимир ДРОЗД.

Володимир Дрозд — один з наймолодших прозаїків в Україні. Він народився у 1939 р. в селі Петрушині на Чернігівщині. Вчився на факультеті журналістики Київського університету. Як і його товариші, молоді поети і прозаїки, так і він, був сильно критикований советською літературною критикою. Йому дуже часто закидали "нігілізм" у його творах (цебто відкинення ідейних принципів і советського традиціоналізму). Він почав друкуватися зарання своєї молодості, а маючи в цьому році всього 24 роки життя, став відомою літературною фігурою в Україні, здобуваючи популярність зокрема серед молоді і

студентства. Деякі його твори дістали були в 1962 році прихильну оцінку, деякі були недопущені до друку (дивись про це докладніше "Л.У.", ч. 28, 1962), а деякі після появи розкритиковані і виключені з друку.

У 1962 р. появилася його перша збірка оповідань "Люблю сині зорі". Про цю збірку молодий критик Євген Сверстюк писав: "Для оповідань В. Дрозда характерна місткість художньої деталі, афористична влучність психологічної характеристики, творчість бачення і широке звучання побаченого. Письменик особливо вразливий до неправди людей порожніх і бездушних, чи то вона являється в демонстрації сили влади ("Колесо", "Холодні сніги"), чи в черствості власницької душі ("Голубий попіл"), чи в тупій егоїстичній байдужності до живих поривань іншої істоти ("Ікра червоної риби").

Коли розгромлювано молоді літератури в Україні, не раз згадувано і В. Дрозда та зокрема його оповідання "Колесо". Він, як і ряд інших молодих не був допущений до участі в з'їзді молодих письменників і поетів у Москві. Може до цього спричинились і його здорові і знамениті думки висловлені на сторінках "Літературної України" напередодні цього з'їзду (дивись "Смолоסקип", ч. 1(98), 1963).

Для уваги наших читачів рекомендуємо одне з його оповідань "Без десяти дванадцята, сьома кабіна", яке ми назвали "В надвечір'я Нового Року".

В НАДВЕЧІР'Я НОВОГО РОКУ

(Без десяти дванадцята, сьома кабіна)

(Оповідання)

Парасольки столів, примарність скляних бар'єрів і тривожно-солодка синь стоючих вікон — все нове, юне.

На дивані — дві старенькі, років під шістдесят. Ноги в білих валянках — одна до одної. Вицвіли ми очима — на лисину годинника, вмурованого в стіну.

— І коли вже воно подзвонить?

— Хіба ми одні? Люду — то скільки...

Безшумно, неначе у сні, злипаються воскуваті двері кабіни з великими синіми цифрами на скляних бубнах. Обривки розмов — як під вікнами лікарні.

А стрілки годинника добираються до дванадцяти.

— Ви до сина?

— Дочка в Новосибірську.

— Ой, так мої теж в Новосибірську. Синочок там...

На переговорний пункт забігають молоді пари. Полум'яють щоки, а на волоссі —

іній. Не роками наметений, а справжній: розтає, дрібненькі, мов мак, краплинки перлами переливаються. В руках — маскарадні костюми, в газети загорнуті. За примарними скляними бар'єрами мідяки дзвенять. Швидше, швидше...

— І коли вже воно подзвонить?

— До новорічного столу замізнюється?

— Одна, як палець.

— Я теж одна...

Стрілки добираються до дванадцяти.

— Старого поховала на Покрову.

— Мої порозбрідались.

Без десяти дванадцята.

— Даю Новосибірськ! Сьома кабіна.

Обидві підтоплюються, насилу човгають до синьої цифри сім — ноги затекли.

— Даю Новосибірськ. 2-05-41...

— Не мої...

Одна знову вмощується на дивані. За хвилину вертається друга — ясні зморщукки

зійшлися пучками:

— Не відповідає... Чи не в знайомих стрічають.

Обом сумно. Ось-ось зустрінуться стрілки годинника.

— Даю Новосибірськ! Сьома кабіна.

Обидві заходять причиняють двері. В кабіні тісно. Трубка — одна на двох. Підтикають хустини.

— Ти, донечко? Мама це, мама! Як ви там? З Новим роком вас... Чи всі здорові?

— І тітка Софія поздоровляє. Скажи їм, скажи... Я... я тобто. Софа Денисівна..

— Софа Денисівна поздоровляє! Тітка Софа.. Просто тітка Софа. Зі мною тут, на телеграфі... У Валерки горло не болить? Надійка здорова?

— Спитайте, чи Сидоренкових не знають?.. Сидоренкових... Миколу і Галину... Сидоренкових...

— А Сидоренкових ви не знаєте? Си-дорен-ко-вих! Ну, просто Сидоренкових. Софи — Миколи і Галини. Ми-ко-ли і Ганни... Ні...

— В інституті працюють. Скажіть фізики оті...

— З новим роком? Спасибі, дітоньки. Ой, спасибі... Та я не плачу. Чого мені плакати? Це я так... І тітку Софію? Спасибі... Чуєте — вони і вас поздоровляють. Дайте, хай Надійка хоч словечко мовить. Заснула? І Валерка? Ріднесенькі мої... Ні, я зовсім не плачу. Звичайно стрічатиму. Стільки народу зібралось! Весело буде... Хай і вам добре зустрічається. Дітоньки мої, ріднесенькі... Гало, гало... Замоєкло...

Вони виходять з сьомої кабіни, щільніше зачинаються теплими хустинами. В обох — росянисто-щасливі очі, немов обидві поговорили з дітьми. На вулиці — синювато-прозора темінь. Дві старі жінки дивляться плещею, якій немає ні кінця, ні краю — громаддя будинків загубилися в тумані. Зелені, червоні, жовті ліхтарики на ялинці посеред площі — в сирі вату закутані. Дві старі жінки бредуть плещею. Десь у шухлядах вулиць — самотні, мовчазні стіни квартир. Крізь туман — святковий передзвін годинників.

— Ходімо, дороженька, до мене. Посидимо, як люди.

— А може, до мене? Тут поруч. Наливочки з літа припасла.

— Хай буде так.

Вони звертають на бульвар. Сірі вікна будинків залигні шампанським. Залізна лопата чиргикає об зледенілий асфальт. Під білими свічками газових моргунів, між білими кучугурами волохатих снігів — темна жіноча постать. Від отого чиргикання — мороз по тілу.

— Зі святом, дороженька. І ото вам в таку ніч...

— Вдома сиротливо. І плакати хочеться.

— А сім'я що ж?..

— З війни...

— Може, підете з нами? Зустрінемо, як усі.

— Коли ви добрі люди, чого не піти...

Вони звертають на засніжену вулицю. З вікон на сніг — барвистий хороровод ялинок.

— То давайте хоч знайомитись.

— Софою люди кличуть.

— Ольгою зветься.

— Харитина...

Вони піднялись на другий поверх, ввійшли до квартири і ввімкнули світло. Стеля здригалася — вгорі танцювали. В кутку, на тумбочці — тулиться до стіни велика, золотава ікона. До неї прихилене дзеркало, поверх нього — журливі очі Богоматері. Господарка ніяково розвела руками:

— Дочка молодша. Тільки б ото в люстерко виглядатись. Вчора поїхала, — зітхнула. — Всім курсом стрічатимуть...

Поставили дзеркало на підвіконня, накрили на стіл і дістали пляшку. Вино було холоднувате, солодке і злегка пахло дріжджами.

— Саморобне, — сказала з гордістю, коли легенько цокнулись жовтуватими чарками. Дві випили, третя лише пригубила, але і її умовили. Господарка взяла з підвіконня дзеркало, прихилила його до ікони, зиркнула на Богоматір:

— Вона не зобидиться. Поглянеш — і неначе Ірина вдома.

Випили ще по одній і гортали домашній альбом. З глянуватих знімків дивились молоді, веселі обличчя. Повненький голяк у колісці.

— Онук... — прошепотіла, і ласкаво посміхнулася. І всі три посміхнулись тепло та радо. Тільки в тієї, чий діти загинули у війну, між почорнілих губ гніздилась скорбота. А потім і вона мовила мрійно:

— Онук... Мов квіточка...

Володимир Дрозд

*) Нехай фахівці пробачать мені вживання цього ненаукового, а чисто практичного терміну.

Нам треба, "щоб "перший розум наш" — Григорій Варсава Скворода став насущно потрібний кожному мислячому юнакові й дівчині, живе в їхню думку і совість, допомагав розібратися в складних питаннях сучасності та її моральній атмосфері." Іван Дзюба

До розуміння модерної поезії

Естетика шестидесятників

Чому ми читаємо поезію? Питання, здається, дивне і просте. Але ми мусимо його поставити тому, що багато з нас має цілком помилкове уявлення про цю справу. Для деякого, поезія це лише непотрібний "люксус", що безкорисно забирає дорогий час. Для деякого, поезія це лише присміє ритмування і римування, що займається такими дрібницями як мерехтінням листя в осінньому вітрі. Для інших, поезія це лише безглуздий вияв емоцій неповнолітнього юнака. Багато критикують поезію як приватний незрозумілий жаргон купки конспіраторів, що під різними претенсіями намагаються обманути пересічного читача. Для більшості з нас поезія це те, що діти деклямують на різних патріотичних роковинах. Врешті, є й такі, які вірять, що поезія читається як звичайна газета.

Багато з цих помилкових уявлень має в собі, хоч це може й звучит парадоксально, трохи правди. Ми справді маємо багато поезій і про мерехтіння осіннього листя, і про любов. Більшість кращих любовних віршів були написані поетами вже старішого віку, що аж ніяк не страждали від цієї юнацької недуги під час творення і спромоглися оминати плаксивий сантименталізм. Деякі вірші деклямовані на "академіях" справді можуть мати естетичну вартість. Деякі поезії, і то не лише модерні, справді незрозумілі пересічному читачеві і вимагають довгої професійної підготовки. Лише поезія віршомазів, що не має найменшої поетичної вартості, читається як недільна газета.

Перед тим як аналізувати образотворчість шестидесятників, ми мусимо прийняти одну тезу: поезія це мистецтво. Як музика, як малярство і як скульптура, вона задовольняє людську потребу — потребу краси. Ця потреба проявляється на кожному кроці в нашому житті. Коли ми вибираємо краватку, убрання чи капелюх, ми керуємося саме цією потребою. У мистецтві ця потреба краси переходить через чуттєву уяву мистця, набирає різні психологічні, моральні, метафізичні і дидактичні значення і вже у вищій шляхетній формі переходить в уяву сприймача.

Але противники нової поезії, незалежно від того, чи вони ідеологічні критики потойбіч залізної завіси, чи просто літературні незнайки тут, серед нас, також згодяться з цією дефініцією. Краса, вони доказують, мусить бути доступна всім. Пощо ж здалися різні поетичні ускладнення?

Відповідь на їхнє питання ми знайдемо

в самому житті. Авта у нас доступні всім, але тільки ті ними користуються, що доказали своє вміння їхати при всяких обставинах. Також у механіці існують різні машини. Деякі з них пускають в рух прості робітники. Інші, як наприклад "Унібак", вимагають висококваліфікованих операторів. Естетика також має різні рівні. Діти творять правдиву поезію часом цілком несподівано, коли вони складають римовані забави. Такий визначний поет, як Т. С. Еліот часто вживає стилію такого дитячого твору. Але, творячи такий вірш, він свідомий кожного слова. Ніщо не попаде в його твір, що не мало б якогось інструментального значення в цілості твору. Це є й та майстерність, що вимагає високого вишколу не лише поета, але й читача. Що була б варту краса, задля якої ми не схотіли б трохи потрудитися?

Поезія це не просте віршомазство, а мистецтво, — мистецтво, яке плекалося століттями. Так, як глядач, щоб здобути повну насолоду в плястичному мистецтві, мусить мати принаймні елементарне значення про форму, лінію, колір, матеріал і композицію, так і поняття про гармонію, контрапункт, та інструментацію, а читач поезії, щоб інтелігентно її оцінити, повинен знати дещо про дикцію, метрику, звук, фігуративні вислови, образи, іронію та інше.

Він мусить виробити чуйність до поетичного ефекту, виробити відчуття звуку та ритму. Найголовніше, він мусить виробити чуйність до мови поета, до знання захованого в нетрах образів, метафор, порівнянь. Він мусить виробити чуйність до символіки загальної і персональної, якою оперує поет, відрізнити символічне значення від літературного. Взагалі поезія це високоінтегрована форма вислову, де багато різних елементів єднається в одну цілість, творячи естетичне значення на декількох рівнях.* Читач повинен пізнати ці елементи, щоб зрозуміти повне значення даного вірша.

У поезії зустрічаються два роди вислову: літературний і фігуративний. Літературний вислів ми вживаємо у нашій щоденній розмовній мові. Фігуративний вислів, як кон-

*) Тут автор має на увазі, як він додатково зазначив, "детонації і конотації слів, що вживані майстерно, творять цілий ланцюг споріднених образів,— такі поетичні засоби як "ономатопея", де значення слова заховане в його звукові (як "барабан", "бах!", "шпипить"); образи, що набирають в уяві читача приватні символічні значення і т.д." (з листа автора від 2 січня 1964 р.)

траст, завжди має ще й друге, крім літературного, значення. Коли Іван Драч пише

"Були руки і ноги в соняшника,
Було тіло шорстке і зелене.
Він бігав навипередки з вітром,
Він вилазив на грушу
І в пазуху рвав гнилиці,
І купався коло млина,
І лежав у піску,
І стріляв горобців з рогатки",

то він не пробує переконати читача, що якийсь там соняшник і справді витворив всі ці дивні речі. Це лише фігуративний вислів. Мова тут звичайно про малого хлопця. Але в метафорі "були руки і ноги в соняшника, було тіло шорстке і зелене", поет сказав багато більше про цього хлопця, ніж прозаїк міг би сказати в цілому параграфі. Значення тут заховане в коннотації поодиноких слів. Читаючи ці рядки, читач малює в уяві образи, відчуває асоціативне значення слів як "соняшник з українським літом", "шорстке з загартованим", зелене з молодим". Він порівнює безжурного українського хлопця, загартованого українським сонцем, молодого мов зелені, з соняшником, що завжди повертає своє обличчя до сонця. Цей метафорний вислів підтверджений літературним висловом поета, що описав нормальне поведіння молодого хлопця у вісьмох рядках вірша. Але, давши читачеві знати про що саме йде мова, Драч знов ховає значення у глибину образів:

"І раптом побачив сонце,
Красиве засмагле сонце
В золотих переливах кучерів,
У червоній сорочці навипуск.
Воно їхало на велосипеді,
Обминаючи хмари у небі..."

У перших одинадцятьох рядках Драч відійшов від логіки лише раз. У решті вірша, користуючись спадщиною символістів, поет цілком жертвує логічним значенням на користь чуття. Він вживає яркі барви в малюванні образу, як "засмагле сонце", "золоті переливи кучерів", "сонце в червоній сорочці навипуск". Щоб ще більше підсилити образ літнього дня, він саджає саме сонце на ровер. І коли ми згадаємо образ хлопця, що

"...стрибав на одній нозі,
Щоб вилити з вуха воду,—
І раптом побачив сонце...",

то в цім контрасті ми підсвідомо відчуваємо українське підсоння, те літо, що багато з нас, а з ними і я, цілком не пам'ятаємо. Лише в поезії талановитого Івана Драча нам довелось побачити і відчути всю його чарівну красу. Далі поет пише:

"І застиг він на роки і на століття
У золотому німому захопленні:
— Дайте покататися, дядьку!
А ні, то візьміть хоч на раму.
Дядьку, хіба вам жалко?
Поезіє, сонце моє оранжове!
Щомиті якийсь хлопчисько
Відкриває тебе для себе,
Щоб стати на віки соняшником".

Щоб підготувати читача до апострофи (прямого звернення) Драч персоніфікував сонце. Раскін, критик 19-століття, назвав цю методу — патетичною помилкою. Сьогодні, персоніфікація вже не уважається ані патетичною, ані помилкою. Майстерність у вживанні цього поетичного елемента звичайно залежить від самого поета. Драч виявився правдивим майстром. І в цій його персоніфікації читач бачить символічне порівняння поезії з сонцем.

У 1936-му році, у "філософії реторики" критик Річардс вжив два вислови, що відтоді стали частиною критичного лексикону: МАШИНА і ТЕНОР. Машина — це другий елемент метафори, що переносить ідею від символічного до літературного значення. Тенор — це суб'єкт, що прийняв усі метафорні модифікації. Аналізуючи вірш Драча, ми спершу зауважимо, як ці символи перенесли ідейне значення на суб'єкт, — на хлопця і поезію. Саме в цій економії слів у поетичному виразі лежить повна вартість модерної західної поезії. В англійській поезії майстрами цього поетичного засобу є Сйтс і Т. С. Еліот. У Радянській Україні — Іван Драч, чи не найскладніший з усіх шестидесятників.

(Далі буде).

ПРЕЗИДЕНТ ЮНЕСКО ДО ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ З НАГОДИ 150-РІЧЧЯ ВІД НАРОДИН ШЕВЧЕНКА

"... ЮНЕСКО знає, що як в години випробувань, так і під час творчої праці український народ прагне завжди бути гідним тієї високої думки, яку мав про нього його найвидатніший поет. В цьому дусі від імені організації, керувати якою мені випала честь, я звертаюсь до письменників і поетів України, спадкоємців Шевченка, і до всього українського народу з побажаннями міцного миру і розквіту, коли зможуть виявитись їх таланти на благо всього людства.

Я висловлюю побажання, все значення якого підкреслюють жертви, принесені Шевченком: я хочу, щоб народився такий світ, де поети могли б вільно писати все, про що вони думають, і тією мовою, якою вони хочуть".

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(Декілька заміток мовного коректора "Смолоскипу")

Дуже часто спостерігаємо явище, що наша молодь має комплекс неповноцінності, якщо йдеться про її знання української мови. У школі і в щоденному житті їй здебільшого приходиться користуватися англійською, чи якоюсь іншою, нерідною мовою, а тому вона переконана, що її знання української мови зовсім погане і невис-тарчальне. З цього приводу хочеться висловити декілька думок.

Очевидно, якщо йдеться про досконале та науково обґрунтоване знання української мови у вільному світі, то крім проф. Ю. Шереха і ще може декількох вибраних, такого знання на емі-грації ніхто не має. До цього кола науковців мож-на додати ще порівняно невелику групу людей нової еміграції з наддніпрянської України, яка вивезла з Батьківщини непогане практичне знан-ня говірок української мови близьких то теперіш-ньої літературної мови.

Автор цих рядків не належить ні до першої, ні до другої категорії, а тому він свідомий, як трудно когось хвалити чи гудити за знання чи Слова "імпреза" в українській літературній мові незнання мови. У всякому разі, всупереч загаль-но прийнятим настановам, не уважаємо злочи-ном вживання в усній мові того або іншого дія-лекту української мови, бо ж з діалектів черпала і черпає дотепер дуже багато наша літературна мова. Немає підстав соромитися вживати у роз-мовній мові одного з (західних чи східних) дія-лектів української мови. Звичайно в писаній мові варто дотримуватися уточнених правил літе-ратурної мови. Але тут і починаються непоро-зуміння.

Адже ж фактично маємо три правописи. Один той, яким тепер пишуть на Україні. Цей правопис, ніде правди діти, досить русифікований, хоч дотепер ще зовсім не такою мірою, як собі уявляють нефахові "знавці" мови. Зрештою, на еміграції за цією русифікацією пішов мало хто, якщо не брати на увагу "прогресистів".

Другий правопис це — ох, леле, — правопис еміграційної преси. Власне кажучи, про якийсь один правопис нема що й говорити — кожен пи-ше, як хоче, чи як уміє, а редактори вносять ще й свої "оригінальні" й, подекуди не виправдані ні логікою, ні доцільністю, "корективи". У цьому, вибачте за термін, "правописі" часом буває й так, що те саме слово пишеться в одній статті двома або трьома різними способами.

Третій правопис відомий під назвою Г. Голо-скевича, автора правописного словника. Хоч УВАН і НТШ офіційно визнали цей академічний правопис, але його дотримуються небагато лю-дей поза ученими, та й то не всіма! Одні твер-дять, що він, мовляв, "русифікований", незважа-ючи на те, що його автор був засуджений і лі-

квідований Москвою за український націоналізм, а в складанні цього правопису допомагали також галицькі мовознавці — В. Сімович та інші. Другі твердять, що він не повний, треті, що він недо-сконалий, невисначальний, тощо.

Усі ці закиди, може й не позбавлені слушно-сти, а все ж таки це ще найкращий з усіх доте-пер схвалених правописів і тому саме ним і ра-димо всім, хто не захоплюється мовною анархією, користуватися. Правописний словник Голоске-вича можна купити в "Книгоспільці", Нью Йорк. Ним користується і редакція "Смолоскипу".

— — —

Можемо з чистим сумлінням сказати, що мова статей, які отримує редакція від наших моло-дих співробітників коректна і, мабуть, краща, ніж самі автори підозрівають. Це торкається ру-кописів також тих співробітників, які не раз на-рікають на те, що вони, мовляв, дуже погано знають українську мову. Виринає підозріння, що часто йдеться про викрут, щоб не написати по-обіцяної статті. Очевидно, в статтях зустріча-ються помилки і ми вкажемо на декілька най-частіших.

Під впливом "мовно-ідеологічної" боротьби наша молодь залюбки вживає терміну ЗДА за-мість США, а дехто переконаний, що перше ук-раїнське, а друге, мовляв, московське слово. Що-денна газета "Свобода" вживає дотепер ЗДА, чи не з уваги на традицію. Проте запитайтеся ко-гось, де Нью Йорк, чи Джерзі Сіті, чи Балтімор і ви почуєте у відповідь: "У стейті Нью Йорк, у стейті Нью Джерзі, у стейті Меріленд..."

Чому ж тоді логічно не відповідати: "У дер-жаві Нью Йорк, у державі Нью Джерзі, у дер-жаві Меріленд" — і чому краще вживати англій-ське "стейт", ніж прийняте українською мовою "штат"? З цього питання в нас роблять, як ми вже згадали, "мовно-ідеологічну проблему, а все ж таки варто вживати, згідно з словником Голоскевича, США (Сполучені Штати Америки), а не ЗДА (З'єднані, чи навіть З'єдинені?, Держави Америки, чому вже зразу не — ЗСА ("З'єдинені Стейти Америки"?!!)).

Боротьба з "русизмами" це свята річ, але ж позбуваймося в першу чергу таких русизмів, як "слідуючий" (московське "следующий"), "обильно", "обиняк", "продажа", "бүвший", "під-черкувати", тощо. Замість "слідуючий" україн-ська мова вживає "наступний, дальший, другий" (відповідно до сенсу), а слова "слідуючий" не подає жодний новочасний український словник навіть в Радянській Україні, включаючи і, як його шуткуючи називають письменники та мовознав-ці на Україні, "російсько-російський", чи "вели-кий зелений" словник Булаховського (офіційна назва "Російсько-український").

Цитуємо цей словник тому, що й інші наведені нами русизми у цьому словникові перекладені правильно на українську мову, напр.: російське "говорить обиняками" в словнику перекладено "говорити манівцями, говорити на здогад буряків (щоб дали капуста)", а "говорить без обиняков" — "говорити прямо, говорити навпростець". Цей же словник перекладає російське "продажа" українським терміном "продаж, -жу", а термін "бивший" перекладає словом "колишній", хоч в догоду старшому братові на другому місці додає "рідше бувший". Це саме з словом "підчеркувати", яке перекладено правильним українським виразом "підкреслювати", а на другому місці подано й це російське слово.

Таким чином ми стаємо свідками парадоксального явища: наші брати в московській неволі уникають тих русизмів, які дехто плекає на еміграції — включаючи тих, що твердять, мовляв, вони борються проти русифікації української мови! Ми навели ці приклади, щоб показати, що не всі "знавці" і "фахівці", які виступають в пресі проти русизмів, належно підготовані до фахової дискусії на мовні теми.

Далі, до частих помилок треба зарахувати вживання таких слів, як "імпреза, академія" на означення "урочистості, святкування, жалібних сходин, відзначення роковин, вечора призначеного вшануванню якоїсь події, вечірки," тощо. Слова "імпреза" в українській літературній мові взагалі нема і на Україні його мало хто зрозуміє, а слово "академія" має зовсім інакше значення (Академія наук, мистецтв, тощо). Іноді нелегко буває знайти відповідний термін на означення даних сходин чи зборів, але такі слів "імпреза, академія" не варто вживати в цьому значенні.

У звітах з діяльності студентських громад дуже часто зустрічається слово "каденція". В українській мові це слово вживається в музиці і в поезії. Як же ж його передати українською

мовою? Словники подають слова "строк" (русизм — "срок"), "термін". Можна було б ще вживати "навчальний рік", чи "час діяльності управи" чи щось подібне.

Деякі "нелітературні" новотвори можна уважати вдалимими і вони, дасть то Бог, колись увійдуть у літературну мову. До таких слів належить, наприклад, слово "вислід", якого ми не викреслюємо, бо "літературні" терміни "наслідок, результат" вважаємо менше вдалимими. Так само не викреслюємо слова "відбиванка" ("українське" літературне слово "волейбол"!)). Надіємось, що й це слово колись ввійде в літературну українську мову, хоч шанси цього слова, на жаль невеликі!

Надто часто в еміграційній українській мові зустрічаємо дієслово "є", навіть там, де воно зайве. Натомість менше значення мають орфографічні помилки, бо ж це речі формальні і лише дрібязкові люди чіплятимуться за ляпсуси пера. Звичайно, було б добре, коли б наші діти вчилися в наших школах правильно писати, але не сміємо забувати, що саме в православні жодного народу нема повної логіки, а таке або інше писання якогось слова залежить часто від "традиції" чи від "компромісу". Так православний словник Голоскевича подає прикметник "різний", але поряд з іменником "різниця" дозволяє писати "ріжниця", маючи, мабуть, на увазі, що слово "різниця" в українській мові означає "бойню" і в такому саме значенні вживає його Шевченко. Але це ми вже заходимо в надто компліковані питання, на які тут, звичайно, не місце.

Наприкінці хочемо ще порадити нашій молоді, яка пише українською мовою, запам'ятати добру пораду Максима Рильського, нашого відомого і великого поета:

"Не бійтесь заглядати у словник —
Це пишний сад, а не сунне провалля..."

М. Антонович

МОЛОДА ЛІТЕРАТУРА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

● **Хто з українців брав участь у з'їзді молодих письменників в Москві?** З таким запитанням до нас звернулось кількох наших читачів, які слідкують за творчістю молодих в Україні. На ІУ-ту всесоюзну нараду молодих письменників, яка відбулась в травні 1963 р. в Москві, з України поїхало лише 18 осіб, в більшості взагалі невідомих в літературі. Їхній повний список: Борис Олійник, Микола Сингаївський (Київ), Олег Черногуз (Вінниця), Анатолій Таран (Суми), Марія Куровська (Іва-

но-Франківське), Роберт Третяков (Харків), Валерій Юр'єв (Кіровоград), Петро Скунць (Ужгород), Валерій Шевчук, Василь Сидоренко (Київ), Анатолій Таран, Богдан Горинь (Львів), Олександр Стещенко, Микола Лиходід (Запоріжжя), Іван Шарапов (Харків), Микола Хижняк (Донецьк), Ольга Кільчевська (Севастопіль), Микола Федунець (Хмельниччина).

● **І серед поетів є націоналісти.** "Літературна Україна" (ч.67, 1963) пише так про впливи українського націоналізму на молодих по-

етів: "Свого часу в західних областях України націоналісти збили з вірного шляху деяких молодих літераторів". До них газета зараховує Василя Москалика з Волині, в якого "поступово очищалася хвора душа від націоналістичної каламуті"...

● **"Збірник "Молодий Харків".** В першій половині 1963 р. появилася новий збірник молоді поезії і прози "Молодий Харків". Більшість творів в цьому збірнику написана під впливом повороту творчості до сталінських часів,

хоч і є деякі нові пошуки, в яких відчувається справжній талант і справжню творчість. У розділі поезії репрезентовані молоді і початкуючі поети: В. Чорненко, Б. Мамайсур, Ю. Симонов, В. Михановський, З. Вальшонко, С. Шумицький, Л. Болеславський, Ю. Рей, І. Мирошников, У. Рижинашвілі, В. Соломко. Проза заступлена авторами: І. Юрченко, В. Чалий, В. Чаговець, Є. Кудленко, О. Артеменко, І. Бавикін, В. Гамаєв, І. Лезіна, О. Іскін та інші. Разом — 53 молоді автори взяли участь в збірнику "Молодий Харків" (Л. У.", ч. 72, 1963).

• Дж. Стайнбек і молоді. В часі свого перебування на Україні,

американський письменник Дж. Стайнбек мав нагоду познайомитись і з молодими українськими поетами та їхніми творами. На борту теплохода "Товариш", яким він плив Дніпром з групою українських письменників, були також М. Вінграновський, Є. Гуцало, В. Дончик і О. Микитенко. Він живо цікавився їхньою творчістю і розповідав їм про молодих американських письменників ("Л. У.", ч. 87, 1963).

• Знову критикують молодих. На звітно-виборчих партійних зборах Київських письменників знову багато уваги присвячено молодим літераторам. У звідомленні про ці збори пишеться: "Се-

ред молодих виявилися і такі, що зійшли на манівці псевдоноваторства, формалістичного штучарства і припустилися серйозних ідейних помилок, намагалися протиставити себе письменникам старшого покоління. Цим самим вони дали можливість українським буржуазним націоналістам з імперіалістичного підвороття використати деякі ідейно невизначні твори. Зазнавши суворої і справедливої критики, більшість авторів не лише визнала свої хиби, а й намагались творчо переосмислити свої погляди, виправити помилки практичною роботою. Це в першу чергу стосується М. Вінграновського, Л. Костенко, Є. Гуцала" ("Л. У.", ч. 89, 1963).

МОЛОДЬ І ОСВІТА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

• Низький рівень знань учнів. З підсумків пленуму профспілки шкіл і вузів України виходить, що в Україні рівень знань учнів у багатьох випадках ще на дуже низькому рівні. В минулому навчальному році 114.2 тисячі учнів повторили ще один рік свого класу. Про стан знань учнів свідчать промовисто вступні екзамени до вузів. Напр. в Одеському інженерно-будівельному інституті, на 475 мість було подано 605 заяв, а витримали вступні екзамени лише 427 чоловік. ("Р.О.", ч. 76).

• Даліше вивозять на Сибір. З України даліше вивозять тисячі молоді на Сибір, зокрема тієї, яка закінчила середню освіту, відбираючи їй змогу поступити до високої школи. Так напр. всі випусники 11-ої класи школи-інтернату ч. 1 м. Миколаєва були насильно вислані на т. зв. "новобудови" Сибіру ("Р.О.", ч. 76).

• Число студентів збільшується. Згідно з новими настановами комуністичної партії, в Україні з кожним роком збільшується кількість студентів без відриву від виробництва. Відомо, що коли людина в день працює, а увечері чи заочно навчається, її рівень знання дуже рідко дорівнює рів-

неві студентів, які навчаються нормально, на цілоденних заняттях. В Україні у 1960-1961 ак. році з 417.8 тис. студентів — 218.7 тис. навчалися без відриву від виробництва. А в 1963-1964 ак. році на 560.4 тис. студентів — 340 тис. (60%) навчається без відриву від виробництва ("Р.О.", ч. 77).

• Нові катедри при університетах. У новому академічному році відкрито при університетах України нові катедри з таких спеціальностей: генетики і селекції, біофізики (Київський університет), біофізики і біохемії (Дніпропетровський), біохемії (Львівський), фізіології рослин і біохемії, мікро-біології і вірусології (Одеський), біохемії та мікробіології (Київський технологічний інститут харчової промисловості).

• Нові факультети вузів. Поруч з новими катедрами, відкрито в Україні ряд факультетів: у Херсоні — механічно-технологічний та загальнотехнічний, як філіял Одеського технологічного інституту; в Рубіжанську — хемічний та загальнотехнічний, як філіял Харківського політехнічного інституту; в Івано-Франківську — нафтової і газової промисловості,

механічний, та загальнотехнічний, як філіял Львівського політехнічного інституту; в Кадіївці — вечірній та загальнотехнічний, як філіял Комунарського гірничо-металургійного інституту; у Виноградівську — загальнонауковий факультет Ужгородського університету; інженерно-педагогічний факультет — в Харківському політехнічному інституті; факультети автоматизації виробничих процесів — в Луганському машинобудівельному інституті, Київському технологічному інституті харчової промисловості, Одеському технологічному і Комунарському гірничо-металургійному інституті; два відділення загальнотехнічних факультетів відкрито в Жовтих Водах і Амвросіївці ("Р.О.", ч. 77).

• Студенти навчаються у сні. В Україні на експериментальній базі застосовується нову методу навчання, по через т. зв. гіпнопедію. Ця нова метода полягає на тому, що учні під гіпнозом вчать чи то чужих мов, чи окремих предметів. У висліді — студенти, які напр. ніколи не вивчали англійської мови, можуть свobodно нею говорити.. ("Р.О.", ч. 84).

• Син Гната Хоткевича професором Харківського університету. Син відомого українського письменника і бандуриста Г. Хоткевича, який був заарештований і

розстріляний більшовиками в останньо його назначено проректором університету. Володимир Гнатович після довгих років поневірянь і переслідувань, став реабілітований, очоливши фізичний факультет Харківського університету, а

послідило його назначено проректором університету. Володимир Хоткевич вперше в Україні зумів одержати рідкий гелій і зараз працює в ділянці низьких температур. ("Я.У." ч. 71).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

3 РЕЗОЛЮЦІЯ УП-ГО КОНГРЕСУ "ЗАРЕВА"

28-29 вересня 1863 р. відбувся у Філадельфії УП-ий Конгрес "Зарева", на якому прийнято такі резолюції практичного характеру:

1. "Зарево" у своїй діяльності надалі кермуватиметься виключно добром і потребами України та старатиметься всіма можливими, у наших обставинах, засобами, допомагати українській нації в її боротьбі за Українську Суверенну Соборну Державу.

2. Вивчення сучасної дійсності в Україні та слідкування за многогранністю процесів, які зараз в ній проходять, має бути підставою всієї дальшої діяльності "Зарева". На цій базі має спиратись підготовка нашого членства до суспільно-громадської чи політичної праці, а також підготовка до участі в будівництві Української Держави.

3. Вивчення сучасної дійсності в Україні має стати підставою нашого інформування чужинців про Україну та її боротьбу за свою суверенність. Розуміючи вагу цієї ділянки, Крайовий Конгрес "Зарева" закликає своє членство співпрацювати із загально-громадськими і науковими установами у ширенні правди про Україну.

4. Для реалізації вище наміченої діяльності Крайовий Конгрес доручає новообраному Крайовому Проводові у співпраці і порозумінні з Центральним Проводом "Зарева" поживити діяльність існуючих комісій та створити нові, завданням яких має бути вивчення різних ділянок життя в Україні та можливості реорганізування цих ділянок життя у відновленій Українській Державі.

5. Клітини й надалі мають залишатись основною формою праці студентського сектора "Заре-

ва", в якому оформлюватиметься світогляд нашого членства. Члени "Зарева" із академічного сектора повинні брати активну участь в праці клітин, але, якщо це практично можливо здійснити, керівництво клітин повинно бути в руках студентського сектора.

6. УП Крайовий Конгрес "Зарева" в США:

(а) Підтримує Союз Українських Студентських Товариств Америки у вірі, що він буде непохитно стояти на позиціях становости та стремитиме до гармонійної співпраці всього українського студентства в Америці в системі Союзу.

(б) Зобов'язує всіх членів "Зарева", які активно студіюють, бути рівночасно членами студентських професійних організацій.

(в) Всеціло підтримує ФКУ та закликає все своє членство активно допомагати у реалізуванні української катедри при одному з американських університетів.

(г) Закликає всіх своїх членів

збирати і пересилати різні матеріали, які відносяться до історії українського студентського руху — до Українського Студентського Архіву-Музею.

(д) Зобов'язує все членство "Зарева" в США бути постійними передплатниками журналу української молоді і студентства "Смолоскип", інформувати його редакцію про свою діяльність і про різні молодіжно-студентські проблеми та розповсюджувати його в місцях свого перебування.

ВОЛОДИМИР Д. ПРИБИЛА ПОЧЕСНИМ ЧЛЕНОМ УСТ В БОФФАЛО

28 жовтня 1963 р. Українське Студентське Товариство в Боффало, за підписом Тадея Тарнавського, голови, і Надії Тимчук, секретаря, повідомили все українське студентство в США про те, що їхнє Товариство вибрало 6 вересня попереднього президента СУСТА, Володимира Д. Прибилу своїм почесним членом.



Володимир Д. Прибила, уступаючий президент, промовляє на VI-му Конгресі СУСТА

Це відзначення В. Прибили являється неабиякою подією в житті українського студентства в США, доказуючи черговий раз, що українське студентство високо цінить і шанує людей праці, серед яких видне місце займає вже декілька років В. Прибила, який відзначився своєю надзвичайною активністю, зокрема в останніх двох роках (1961-1963), коли йому доводилось очолювати студентську централу в Америці.

Нижче, в скороченню, містимо повідомлення УСТ в Боффало, в якому яскраво зображується пророблену працю В. Прибили в останніх двох роках:

"В. Д. Прибила, колишній президент СУСТА, помімо всяких перешкод, часто невідповідних умов праці, брак співпраці деяких членів тодішньої Управи — виконав взятий на себе обов'язок.

Одним з дуже добрих, на нашу думку, рішень кол. Президента, був розподіл всіх українських студентських клітин на 7 головних районів. Кожний віцепрезидент СУСТА, був разом президентом даного району і в цей спосіб праця була набагато краще організована.

II-ий Ідеологічний Конгрес СУСТА, який відбувся 10-11 травня ц.р. в Нью Йорку, при співучасті "Зарева", "ОДУМ-у" і "Обнови", незважаючи на це, що початкові співорганізатори цього Конгресу (тут мова про ТУСМ — ред) з невідомих причин, відмовилися коротко перед його відбуттям брати в ньому участь, Конгрес цей, на нашу думку, був дуже успішний, а висказані там думки представниками поодиноких товариств, напевно мали вплив на кристалізування дальших поглядів про такі чи інші справи всіх учасників Конгресу.

Відомо також, що за головства В. Прибили, на одних із сходів Управ СУСТА - СУСК, які відбулися 14 квітня 1962 р., підписаний був Пан-Американський Акт співпраці обидвох організацій. Скріплення взаємовідносин студіюючої молоді Канади і Америки, стремління до спільного розв'язування подібних проблем і бажання ско-

ординувати репрезентацію українського студентства на міжнародному форумі — уважаємо за величезне досягнення СУСТА. Реалізуючи підписані в Пан-Американському Акті пляни, 14-15 червня 1963 р. відбувся перший З'їзд Українських Студентів Канади і Америки (ЗУСКА), під гаслом "Сучасна Україна і ми".

На увагу і признання заслугоує зорганізовані при СУСТА Середньошкільної Комісії, яку очолив тоді Любомир Зобнів. Завданням цієї референтури було приєднувати до студентських громад середньошкільну молодь, заохочувати її до осягнення вищої освіти, інформувати наших молодих наслідників про різні коледжі та університети в США. Безпосереднім сполучником цієї Комісії з Середньошкільною молоддю був журнал "ПІБ". З діяльності цієї референтури варто відзначити зорганізування Другої Середньошкільної Конференції, яка відбулася 9 лютого 1963 р. в Трой, Н.Й.

Будучи президентом СУСТА, В. Д. Прибила, перший доклав старань, щоб одержати від посадика міста (Сиракюз) прокламацію дня 29 січня — як "День Українського Студента". Слідами цього діла пішло багато студентських клітин. Щоб улегшити старання в цьому напрямку, Культурно-Освітня Комісія СУСТА, заснована при УСГ в Боффало, під проводом Т. Тарнавського видала книжку-брошуру "Крути — День Українського Студента".

Іншою цінною публікацією, яка вийшла з друку завдяки старанням В. Прибили є "Торизонти", видані з нагоди 45-ої річниці бою під Крутами та 10-ліття СУСТА.

За дорученням У-го Конгресу, вийшла з нагоди 10-ліття СУСТА пропам'ятна книга — "Українське Студентство в Америці". Видавнича Колегія цієї книжки, очолювана Любою Купчик, доклала всіх старань, сил і праці, щоб зібрати відповідні матеріали і фотографії з праці поодиноких студентських громад, клубів і товариств.

Це є тільки короткий нарис праці В. Д. Прибили, бо всієї ді-

яльності не можливо було б подати в одному короткому дописі.

Ми горді, що маємо в своїх рядах таку цінну людину, яка вже так багато зробила, а ще напевно більше зробить для добра української справи".

● **Філадельфія.** Інавгурація академічного року ТУСК "Обнова". 6 жовтня відбулась у Філадельфії інавгурація нового академічного року, яку влаштувало ТУСК "Обнова". Інавгурацію відкрив голова місцевої "Обнови" І. Конрад, вступну промову виголосив о. М. Харина, а доповідь на тему "Історичний огляд діяльності "Обнови" на міжнародному католицькому терені" — І. Ісаїв.

● **Сиракюз.** Новий осередок ТУСМ. 5 жовтня в Сиракюзах зорганізовано осередок ТУСМ-у, до управи якого входять: Маруся Іванів — голова, С. Яремко — заступник і орг. реф., І. Богайчук — секретар, З. Карпишин — скарбник, О. Грицик — пресовий реф. Контрольний Комісія очолив д-р М. Богатюк, а Товариський Суд — Дз. Кузьма.

● **Едмонтон.** Новий академічний рік "Обнови". 6 жовтня місцева "Обнова", яка нараховує 75 членів, відбула інавгурацію нового академічного року. Вечором проводив голова товариства П. Опришко, інформації про участь у всеканадському з'їзді "Обнови" у Вінніпегу подав М. Козяк, а про завдання студентів, як католиків і українців, говорив о. Й. Шкварок.

● **Саскатун.** Українська мова в Саскатунському університеті. На перший курс української мови при Саскатунському університеті записалось 40 студентів. На другому році навчається — 56. Крім того 13 студентів беруть курс творчости І. Франка і 9 — курс слов'янської філології.

● **Міннеаполіс.** Новий осередок ТУСМ. 24 вересня зорганізовано в Міннеаполісі новий осередок ТУСМ-у, який очолюють: М. Микчулак — голова, Р. Колодницький — заступник, Л. Свінціцька — се-

кретар, Я. Підгайний — скарбник. До Контрольної Комісії обрано — Н. Дорошак і Б. Іваськевича, а до Товариського Суду — П. Пишка і О. Муху.

● **“Союзівка”. Підготовчий з'їзд “лювенців”.** 5-6 жовтня відбувся на “Союзівці” підготовчий з'їзд бувших українських студентів Лювенського університету у Бельгії. У з'їзді взяло участь 25 колишніх лювенців зі своїми родинами. На з'їзді рішення відбути в 1967 р. ювілейний з'їзд в Монреалі. До підготовки його покликано таких осіб: М. Логуш — голова Ділового Комітету, інж. Б. Ковалюк, проф. Ю. Бучацький, д-р В. Попович, А. Романюк, В. Козачинський, проф. Р. Трач — члени. В 1966 р. заплановано видати Ювілейний Альманах з нагоди 35-річчя існування українського студентського осередку в Лювені. До Редколегії Альманаху запрошено: В. Поповича, М. Лабуньку, М. Мельника, О. Біланюка.

● **Монреаль. Нова Управа УСК при Розмавнт Гай Скул.** 17 жовтня відбулись треті Загальні Збори УСК при Розмавнт Гай Скул, на яких до нової Управи вибрано: А. Рүседський — голова, В. Момот — заступник, Д. Опарек — секретар, П. Зозуля — скарбник, Р. Береза — член. В цій середній школі зараз навчається понад 100 студентів українського походження.

● **Монреаль.** 18 жовтня відбулися чергові сходи місцевої клітини “Зарева”, на яких М. Антонович виголосив доповідь на тему: “Українське культурне життя від 1900-1917 рр.” Доповідач схарактеризував ті зміни, які за той час пройшов український нарід і на цьому тлі вказав на вклад у розвиток нації найкращих представників нашого мистецького та наукового життя.

● **Нью Йорк. Нова клітина “Зарева”.** 10 листопада відбулись у Нью Йорку установчі Збори, на яких організовано другу клітину “Зарева”, яке гуртє молодих студентів. Збори відкрила Ірина Демидович, а ними вів Роман Куделя, як предсідник і Люба Стебель-

ська, як секретар. Про цілі і завдання “Зарева” говорили Лев Холупа, Анна Процик і Павло Дорожинський. До нової Управи входять: Лев Холупа — голова, Микола Сітницький — заступник, Люба Стебельська — секретар, Роман Куделя — фінансовий реф., Ірина Демидович — організаційний реф.

● **Балтімор. Перший Академічний Вечір “Зарева” і УСГ.** 16 листопада відбувся в Балтіморі, в переповненій залі місцевої “Самопомочі”, перший Академічний Вечір. У першій частині — проф. П. Войтович виголосив доповідь “Значення 1-го листопада” після чого були поставлені прелегентові запити і відбулась дискусія. У другій частині відбувся панель на загальну тему “Український студент і політика”. В панелю брали участь, від студентства — Слава Зелінська і Люба Купчик, від громадянства — інж. В. Сушко, інж. О. Стельмах і В. Татчин. Панелем вів О. Зінкевич, який відкрив вечір і О. Поліщук, який говорив про ролі і завдання студентів в Академічних Вечорах. Панелісти відповідали на п'ять питань, після чого відбулась загальна дискусія. Як панелісти так і дискутант висловились за могопартійною демократичною системою в українській державі, за потребою більшого зацікавлення нашого студентства українською політикою та його участю в американському політично - партійному житті.

● **Філядельфія. Нова Управа УСГ.** На Загальних Зборах місцевої УСГ, які відбулись 3 листопада, обрано нову Управу у такому складі: Р. Швед — голова, Б. Керницький — заступник, А. Масюк — організаційний реф., М. Царинник — імпрезовий реф., З. Сохор — реф. середньошкільників, О. Богачевська — реф. ФКУ, Н. Ковальхук і В. Гнатюк — секретарки, Л. Старух — скарбник, Т. Старух — пресовий реф., М. Татомир — реф. зовнішних зв'язків, Я. Добровольський — культурно-освітний реф. Контрольна Комісія: О. Пошлушний, О. Лукасевич, Ю. Дани-

лів. Товариський Суд: О. Никорович, Ю. Гнатюк, Б. Волощук.

● **Нью Йорк. Студійний День УСГ.** 9 листопада відбувся в Нью Йорку Студійний День, який організувала УСГ на загальну тему “Роля українського студента в американських політичних партіях”. У першій частині Ю. Волошин виголосив доповідь “Американські політичні партії і етнічні групи”, а в другій — відбувся панель, в якому обговорювано справу участі українського студентства в американському політично-партійному житті. Панелем вів Є. Лешко, а в ньому брали участь Й. Лисогір, д-р Я. Падох, адв. С. Ярема, Б. Фүтей і Є. Лащик. Студійний День закінчено нарадою, на якій рішення організувати в Нью Йорку клуби молодих українських республіканців і демократів.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ У МОНТРЕАЛІ

Уже протягом кільканадцяти років українські студенти місцевих університетів улаштовують так звані “Українські тижні”. Раніше ці тижні улаштовували окремо студенти університетів імені МекГіла і Сера Джорджа Вілямса, але опісля студенти обох університетів вирішили улаштовувати ці тижні разом. Це дало їм змогу краще підготовляти згадані тижні і брати на свої плечі відповідальніші обов'язки. Доказом цього може бути цьогорічний “Український тиждень” улаштований українськими студентськими клубами при обох університетах від 10 до 16 листопада.

Тиждень розпочався двома концертами Капелі бандуристок Спілки Української Молоді Америки в Дітроїті під мистецьким керівництвом Петра Потапенка. Українська та іншомовна публіка тепло відгукнулася і обидва рази простора зала, де відбувався концерт, була заповнена. Програма концерту була незвичайно різноманітна і включала пісні на слова наших мистців слова, народні та повстанські пісні. Солістами виступали Валентина Вико-

вещь, Галина Кравченко, Галина Бабій та Тамара Дехтяр.

У понеділок 11 листопада в приміщенні Студентського Союзу МекГільського університету д-р Онищук, професор хемії МекГільського університету відкрив виставку українського мистецтва під назвою "Подорож по Україні". Виставка була відкрита протягом трьох днів.

У вівторок увечері в приміщенні університету імени Сера Джорджа Вільямса ректор цієї установи Роберт Рі відкрив виставку експонатів української культури, яку студенти та гості могли відвідувати до четверга. Український тиждень закінчено репрезентаційною забавою в одній з найкращих бальних залів Монреалю.

З нагоди "Українського тижня" обидва клуби видали старанно редаговану програмку англійською та французькою мовами. Обгортку цієї брошурки — твір п-ни Л. Темертей ми подаємо в тексті. У брошурці поміщено програму тижня, звернення обох голів студентських клубів, коротку інформацію про Лесю Українку, довгу статтю про бандуру та бандуристів і дітройтський хор бандуристок, програму їх концерту та склад провідів обох українських студентських клубів.

Очевидно, значення цього тижня виходило далеко за рамки монреальського терену а доказом цього може бути той факт, що почесними патронами його були не лише ректори обох згаданих університетів, але й мер міста Монреалю Жан Драпо, а також українські сенатори Іван Гнатишин та проф. Павло Юзик і професор і голова катедри славистики Манітобського університету та член королівської комісії проф. д-р Ярослав Рудницький. Для інформації читачів "Смолоскипу", які не мали змоги брати участі в цьому тижні ми подамо (з незначними скороченнями) переклад на українську мову звернень обох голів студентських клубів.



Обкладинка "Програмки-сувеніру" Українського життя в Монреалі.

(Рисунок Л. Темертей)

СЛОВО ГОЛОВИ

Українського Студентського Клубу при МекГільському Університеті Ульяні Книгиницької.

Від імені Українського Студентського Клубу при МекГільському університеті я використовую цю нагоду, щоб привітати усіх Вас з нагоди одинадцятого щорічного "Українського тижня".

Живемо у світі, який зменшується день-у-день. Швидкий розвиток у галузі зв'язку спричинився до того, що найдалші країни стали нашими найближчими сусідами. Студенти з усього світу навчаються в цьому університеті. Вони обговорюють, оцінюють і поширюють рамки взаєморозуміння. Плекаються кращі взаємовідносини і в зв'язку з тим значно скріплюється справа світового миру та порозуміння. Цій ідеї сприяє також "Український тиждень" показами народних одягів, фольклору, музики, культури та традицій. Ви можете познайомитись з населенням тієї країни оглядаючи його мистецтво, слухаючи його мелодії і сприймаючи його думки. "Український тиж-

день" не має завдання лише нагадати нам наш рідний дім. Він призначений для всіх тих, хто хоче в думках відвідати нашу країну. А якщо Ви коли-будь пізніше матимете і справді змогу відвідати Україну, то Ви пригадаєте собі, що думки, які звідтіля походять, Вам не чужі.

Отже прийміть наше запрошення і їдьте з нами! Це дасть Вам змогу познайомитися з вкладом Ваших співгромадян українського роду у культурну мозаїку Канади.

Тут я ще хочу висловити найщирішу подяку всім тим, хто спричинився до успіху "Українського тижня". Дозвольте мені сердечно всіх Вас запросити взяти участь у всіх наших підприємствах..."

СЛОВО ГОЛОВИ

Українського Студентського Клубу Університету імени Сера Джорджа Вільямса Костянтинна Темертея.

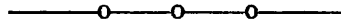
Протягом багатьох років голови українських студентських клубів при університетах Сера Джорджа Вільямса та МекГілю складали свої заяви у зв'язку з публікацією "Програми-сувеніру Українського Тижня". З уваги на подібність мовних виразів і думок висловлених з цієї нагоди людьми, які добре орієнтуються у способі життя українців у Канаді їх ідеї мають певне значення. Часте вживання таких термінів як "культурна мозаїка", "традиція" і "спадщина" може стати ключем до їх світу ідей. Щоб повністю зрозуміти, що це таке — канадська нація — треба було б докладно вивчити життя різних етнічних груп у Канаді, бо лише таким чином можна дійти до належного розуміння канадської "культурної мазаїки". "Український тиждень" має завдання полегшити знайомство з одною з таких етнічних груп, яка своїми традиціями та спадщиною зробила свій вклад у розвиток канадської культури..."

НОВІ ЧИСЛА СТУДЕНТСЬКИХ ВИДАНЬ

● "Бюлетень" — Контактного Комітету абсолювентів і студентів УГА — УТП, ч. 24, Нью Йорк, вересень 1963 р. Редагує доц. О. Козловський. Циклостиль. Стор. 4 і 8. Зміст: Е. Чернявський — "Щодо перспектив" (вірш), "УШ Товариська зустріч", О. К. — "Світлій пам'яті проф. д-ра З. Кузель", Хроніка. Розділ — "Спога-

ди про УГА — УТП" ч. 10. Зміст: інж. І. Калинович — "Замість квітів на свіжу могилу" (С. Ф. Сьомака — ред.), інж. В. П. — "Фрагмент спогадів зі студій у Подебрадах", інж С. Зеркаль — "До статті: Національно-політичне значення УГА", інж А. Кущинський — "Подебрадчани в Карпатській Україні".

● "Студентська думка" — сторінка ГУ ТУСМ-у, ч. 9(19), Рік II, додаток до "Гомону України" (16 листопада). Зміст: А. Бедрій — "у 80-річчя Д. Донцова", М. Савчак — "Зустріч членів ТУСМ", О. Теліга — "Мужчинам" (вірш), "Програма студійної конференції ТУСМ".



ОБОВ'ЯЗКОВЕ в кожній українській родині!

Вперше в історії українського студентського руху — появилась Книга про життя і працю українського студентства в Америці. В Книзі опубліковано статті 25 авторів, у ній співпрацювало 50 бувших і теперішніх студентських діячів і в її підготовці використано архіви СУСТА, УСАМ, окремих Українських Студентських Громад, Клубів і осіб.

В Книзі опубліковано статті про початки українського студентського життя в Америці, про АВ ЦЕСУС-у, Ді-Сек, СУСТА, УСФ, УСАМ, ФКУ та про 33 Українські Студентські Громади і Клуби в ЗДА, які ілюстровані 249 знімками зі студентського життя.

Це видання — це Пропам'ятна Книга СУСТА —

"УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В АМЕРИЦІ"

Книга видана з нагоди 10-ліття постанови Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) і присвячена українським студентам, які 45 років тому загинули під Крутами в обороні Української Держави.

Книга має 156 стор., великого формату, видана на люксусовому папері і коштує всього 4 дол. Книга не буде продаватись в книгарнях, тому просимо слати негайно замовлення на адресу Видавничої Комісії:

Пропам'ятна Книга SUSTA

2915 Manns Ave.

—

Baltimore 34, Md.

